

ԱՅՆԹԱՓ

Վրանգված Ճարտարապետական Ժառանգության
Գնահատումը Երկրաշարժից Հետո

ԱՅՆԹԱՓ

Վրանգված ճարտարապետական Ժառանգության Գնահատումը
Երկրաշարժից Հետո

@Անադոլու Բյուլթոլր
Հուլիս 2025
ISBN: 978-605-5276-26-3

Խմբագիր
Ումուր Ալմաչ
Էլմոն Հանչեր

Թարգմանություն
Գևորգ Կալլոշյան
Վարդուհի Բալյան

Զեկուցումների հեղինակներ
Դոկտ. Էլմոն Հանչեր (Արվեստի պատմաբան)
Գագիկ Խաչատրյան (Ճարտարապետ)
Մուրաթ Դեմիրլի (Ճարտարապետ, պահպանման մասնագետ)
Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոսյան (Ճարտարապետ, քաղաքաշինության մասնագետ)
Սուրեյա Թոփալօղլու (Ճարտարապետ, պահպանման մասնագետ)
Դոկտ. Ումուր Ալմաչ (Պահպանման մասնագետ, շինարարական ինժեներ)

Լուսանկարները՝
«Անադոլու Բյուլթոլր»-ի արխիվ

Վերընթերցում
Վարդուհի Բալյան
Էլմոն Հանչեր

Ձևավորում/Կազմ
Մերյեմ Թանրըքյուլու
Մելին Համզաօղլու Ուլուեր

Ձևավորում/Կազմ
Մերյեմ Թանրըքյուլու

Քարտեզներ
Google, DigitalGlobe

Փոնա
AggNew

Support to the Armenia-Turkey
Normalization Process

Այս զեկույցը պատրաստվել է «Հայաստան-Թուրքիա կարգավորման գործընթացի աջակցության ծրագիր. արագ աջակցություն» ծրագրի շրջանակներում՝ Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ: Այս հրապարակման բովանդակությունը միայն «Անադոլու Բյուլթոլր»-ի պատասխանատվությունն է և ոչ մի կերպ չի արտացոլում Եվրոպական միության տեսակետները:

ԱՅՆԹԱՓ

Վրանգված ճարտարապետական ժառանգության Գնահատումը
Երկրաշարժից Հնար

Բովանդակություն

1. Ներածություն	9
2. Կառույցների տեղորոշումը	10
3. Շահինքեյի շրջան	18
3.1. Թեփեբաշը թաղամասի կառույցները	18
3.1.1. Սուրբ Աստվածածին Հայ առաքելական եկեղեցի / Քուրթուլուշ մզկիթ	18
3.2. Բեյ թաղամասի կառույցները	28
3.2.1. Քենդիրլիի եկեղեցին	28
3.2.2. Նազարեթյան Տուն	34
3.2.3. Առանձնատուն	38
3.2.4. Առանձնատուն	41
3.3. Քոզանլը թաղամասի կառույցները	45
3.3.1. Սուրբ Աստվածածին հայ կաթոլիկ եկեղեցին/ Օմեր Հրսոյ մշակույթի կենտրոնը	45
3.3.2. Առանձնատուն	49
3.4. Աքյոլ թաղամասի կառույցները	53
3.4.1. Ամերիկյան Օրիորդաց Վարժարան	53
3.5. Քարագյոզ թաղամասի կառույցները	58
3.5.1. Սինագոգ	58
3.5.2. Առանձնատուն	62
3.5.3. Առանձնատուն	64
3.6. Շեքերոլլու թաղամասի կառույցները	66
3.6.1. Առանձնատուն	66
3.6.2. Առանձնատուն	68
3.6.3. Առանձնատուն	71
3.6.4. Առանձնատուն	74
3.6.5. Առանձնատուն	76
3.6.6. Առանձնատուն	80
3.6.7. Առանձնատուն	84
3.6.8. Առանձնատուն	87
3.7. Էյուփօղլու թաղամասի կառույցները	90
3.7.1. Առանձնատուն	90
3.7.2. Առանձնատուն	92
3.7.3. Առանձնատուն	94
3.7.4. Առանձնատուն	96
3.7.5. Առանձնատուն	98
3.7.6. Առանձնատուն	100
3.7.7. Առանձնատուն	102
3.7.8. Առանձնատուն	104
3.7.9. Առանձնատուն	106
3.7.10. Առանձնատուն	108
3.7.11. Առանձնատուն	110
3.8. Բոսթանջը թաղամասի կառույցները	112
3.8.1. Առանձնատուն	112
3.8.2. Առանձնատուն	114
3.8.3. Առանձնատուն	116
3.8.4. Առանձնատուն	118
3.8.5. Առանձնատուն	120
3.8.6. Առանձնատուն	122

3.9. Թիշլաքի թաղամասի կառույցները	124
3.9.1. Առանձնաբնակարան	124
3.9.2. Առանձնաբնակարան	126
3.9.3. Առանձնաբնակարան	128
3.9.4. Առանձնաբնակարան	130
3.9.5. Առանձնաբնակարան	133
3.9.6. Առանձնաբնակարան	135
3.9.7. Առանձնաբնակարան	137
3.9.8. Առանձնաբնակարան	139
3.10. Քոզլուջա թաղամասի կառույցները	141
3.10.1. Առանձնաբնակարան	141
3.11. Թյուրքթեփե թաղամասի կառույցները	144
3.11.1. Առանձնաբնակարան	144
3.11.2. Առանձնաբնակարան	147
3.11.3. Առանձնաբնակարան	149
3.11.4. Առանձնաբնակարան	152
4. Շեփիթյամիլի շրջան	155
4.1. Յափրաք թաղամասի կառույցները	155
4.1.1. Առանձնաբնակարան	155
4.1.2. Առանձնաբնակարան	157
4.1.3. Առանձնաբնակարան	159
4.1.4. Առանձնաբնակարան	161
4.1.5. Առանձնաբնակարան	163
4.1.6. Առանձնաբնակարան	166
4.1.7. Առանձնաբնակարան	168
4.1.8. Առանձնաբնակարան	170
4.1.9. Առանձնաբնակարան	172
4.1.10. Առանձնաբնակարան	175
4.1.11. Առանձնաբնակարան	177
4.1.12. Առանձնաբնակարան	179
4.1.13. Առանձնաբնակարան	181
4.1.14. Առանձնաբնակարան	183
4.1.15. Առանձնաբնակարան	185
4.1.16. Առանձնաբնակարան	187
4.1.17. Առանձնաբնակարան	189
4.1.18. Առանձնաբնակարան	191
4.1.19. Առանձնաբնակարան	193
4.1.20. Առանձնաբնակարան	195
4.1.21. Առանձնաբնակարան	197
4.1.22. Առանձնաբնակարան	199
5. Նիզիփի շրջան	201
5.1. Ֆեվքանի թաղամասի կառույցները	201
5.1.1. Ֆևքանի Եկեղեցին	201
5.1.2. Առանձնաբնակարան	205
5.1.3. Առանձնաբնակարան	208
5.1.4. Առանձնաբնակարան	211
5.1.5. Առանձնաբնակարան	214
5.1.6. Առանձնաբնակարան	217
5.1.7. Առանձնաբնակարան	220

5.1.8. Առանձնագրուն	223
5.1.9. Առանձնագրուն	225
5.1.10. Առանձնագրուն	228
5.1.11. Առանձնագրուն	231
5.1.12. Առանձնագրուն	233
5.1.13. Առանձնագրուն	235
5.2. Փազարջամի թաղամասի կառույցները	236
5.2.1. Սայրնլար օճառի գործարան	236
5.2.2. Առևտրային կառույցներ	241
5.2.3. Առանձնագրուն	245
5.2.4. Առանձնագրուն	247
5.2.5. Առանձնագրուն	250
5.2.6. Առանձնագրուն	252
5.2.7. Առանձնագրուն	254
5.2.8. Առանձնագրուն	256
5.2.9. Առանձնագրուն	259
5.2.10. Առանձնագրուն	262
5.2.11. Առանձնագրուն	265
5.2.12. Առանձնագրուն	268
5.2.13. Առանձնագրուն	271
5.3. Սահա թաղամասի կառույցները	274
5.3.1. Առանձնագրուն	274
5.3.2. Առանձնագրուն	276
5.3.3. Առանձնագրուն	278
5.3.4. Օճառի արպաղրամաս	280
5.4. Շրիլար թաղամասի կառույցները	283
5.4.1. Առանձնագրուն	283
5.4.2. Առանձնագրուն	286
5.4.3. Առանձնագրուն	288
5.4.4. Առանձնագրուն	290
6. Ըսլահիյեյի շրջան	293
6.1. Յեսեմեք թաղամասի կառույցները	293
6.1.1. Քարահանք և Քանդակագործության արհեստանոց	293
6.1.2. Առանձնագրուն	295
6.2. Ալաջա թաղամասի կառույցները	298
6.2.1. Օգթյուրքերի առանձնագրուն	298
6.2.2. Առանձնագրուն	302
6.2.3. Առանձնագրուն	305
7. Նուրդաղը շրջան	308
7.1. Բեյ թաղամասի կառույցները	308
7.1.1. Առանձնագրուն	308
8. Արաբան շրջան	310
8.1. Գյումուշփրնար թաղամասի կառույցները	310
8.1.1. Քարասու կամուրջ/ Սեպրիմիոս Սեվերուս կամուրջ	310
8.2. Էլիֆ թաղամասի կառույցները	313
8.2.1. Էլիֆի դամբարան	313
8.2.2. Առանձնագրուն	315
8.3. Հիսար թաղամասի կառույցները	318
8.3.1. Հիսարի դամբարան	318

8.4. Հասանելիության թաղամասի կառույցները	320
8.4.1. Հասանելիության դամբարան	320
9. Ցավուզելի շրջան	322
9.1. Բալլըք թաղամասի կառույցները	322
9.1.1. Աքդեղիրմենի կամուրջը	322
9.2. Սարայմաղարա թաղամասի կառույցները	324
9.2.1. Դիպաշարակ և ցիսպեռն	324
9.3. Յարըմջա թաղամասի կառույցները	327
9.3.1. Կարվաժ կամուրջ	327
10. Օղուզելի շրջան	330
10.1. Բելորեն թաղամասի կառույցները	330
10.1.1. Բելորեն եկեղեցու ավերակները	330
10.1.2. Ֆայաթ աղայի առանձնատուն	333
10.1.3. Առանձնատուն	336
11. Աղբյուրներ	338
12. Համառոտագրություններ և բառարան	341

Շնորհակալություն

Գազիանթեփի քաղաքապետարանին, Գազիանթեփի քաղաքապետարանի Մշակութային ժառանգության պահպանման և վերահսկման վարչության փնթեքն պարոն Սերդար Գյուրսելին, Գազիանթեփի մշակութային արժեքների պահպանման խորհրդի փարաժաշրջանային վարչության պարասխանափուններին, Շրջակա միջավայրի և մշակութային արժեքների պահպանման և զարգացման հիմնադրամի Գազիանթեփի ներկայացուցիչ պարոն Զաֆեր Օքուդուջուին, «Քըրքայաք մշակույթ»-ի գլխավոր համակարգող պարոն Քեմալ Վուրալ Թարլանին, «Հուշամափյան» ծրագրի փնթեքն և գլխավոր խմբագիր պարոն Վահե Թաշչըլանին, պարոն Մուրադ Ուչաներին, փիկին Օզգե Ուդրաշին:

1. Ներածություն

2023 թվականի փետրվարի 6-ին արևելյան Անատոլիայի խզվածքային գոտում Կոնյայի ունեցած երկու խոշոր երկրաշարժերը և հաջորդող օրերին Կոնյայի ունեցած հետքնշումները մարդկային և գույքային կորուստների պարզառ դարձան Թուրքիայի հարավ-արևելքի 11 նահանգներն ընդգրկող մեծ տարածքում: Այս տարածաշրջանում, որը պարմության ընթացքում տարբեր մշակույթների բնօրրան է եղել, վնասվել են նաև անթիվ մշակութային արժեքներ, որոնք տարբերվում են իրենց գործառնություն, մասշտաբով, կառուցման ժամանակաշրջանով, կառուցման տեխնիկայով և նյութերով: Այս տարածաշրջանում, որտեղ հաճախվում են անատոլիական, աֆրիկյան և արաբական տեկտոնական սալերը, երկրաշարժերն անձանոթ երևույթներ չեն. պարմության ընթացքում այստեղ բազմաթիվ ավերիչ երկրաշարժեր են գրանցվել: Անթաքիայի, Հալեպի և Գազիանթեպի նման քաղաքները, որոնք գտնվում են նշված սալերի սահմաններ հանդիսացող Մեդյալ ծովի խզվածքային գոտու և արևելյան Անատոլիայի խզվածքային գոտու մոտ, պարմության ընթացքում վնասվել են երկրաշարժերից: Օրինակ՝ հայտնի է, որ 1822 թվականի հուլիս երկրաշարժի ժամանակ Գազիանթեպիում կորուստներ են եղել, քաղաքը գրեթե ամբողջությամբ ավերվել է, տները փլուզվել են, մնացած կառույցները անմարդաբնակ են դարձել, մզկիթների և մեդրեսեների նման հուշարձանային կառույցների հետ մեկտեղ լրջորեն վնասվել է նաև ամրոցը (Ամբրասեյս, 2009. էջ 632): Տարածաշրջանը ապագայում և կազմի երկրաշարժերից, քանի որ ակտիվ երկրաշարժային գոտում է գտնվում: Ահեբաբար, անհրաժեշտ է տարբեր մասնագիտական ոլորտներում ուսումնասիրություններ կատարել, որպեսզի հնարավոր լինի երկրաշարժի ռիսկը նվազեցնել, մշակութային արժեքների ամբողջականությունն ու ինքնարժեքությունը պահպանել և ապահովել դրանց գոյությունն ապագայում: Երկրաշարժերի ժամանակ մշակութային արժեքներում ի հայտ եկած վնասների տարածման, մեծության և տեսակի վերաբերյալ անմիջապես դաշտից ստացված տվյալները հուշումներ են տրամադրում վնասների պարզառների և մեխանիզմների մասին և կարևոր աղբյուր են հանդիսանում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված առաջարկությունների մշակման համար: Այս համատեքստում «ԱՆԹԱՓ. Վրանգված ճարտարապետական ժառանգության գնահատումը երկրաշարժից հետո» ուսումնասիրությունը ոչ միայն անդրադառնում է Գազիանթեպիում 2023 թվականի փետրվարի երկրաշարժերից վնասված մշակութային արժեքների դրությանը, այլ նաև ներառում է տեղեկատվություն, որը կարող է օգտագործվել ճարտարապետական պահպանության և բարելավման առաջարկների պատրաստման համար՝ առանձին կառույցի և տեղանքի մասշտաբով:

Երկրաշարժից անմիջապես հետո պետական հաստատությունները աղետի մասշտաբների առնչությամբ ընթացիկ կառուցվածքային վիճակի վերլուծություններ են անցկացրել՝ հիմնված դիտարկումների վրա: Նախ ուսումնասիրվել են պարմական քաղաքների կենտրոններում գտնվող հուշարձանները, ապա պարմական հյուսվածքը կազմող փոքրածավալ բնակելի կառույցները: Իսկ այս ուսումնասիրությունը ներառում է նաև քաղաքների կենտրոններից դուրս գտնվող փոքր բնակավայրերի ավանդական կառույցներն ու հնագիտական վայրերը: Արժեքավոր է որոշակիորեն գրանցել ուսումնասիրված կառույցների և տարածքների ներկայիս վիճակը և դրանք տեսանելի դարձնել: Այս համատեքստում ջանքեր են գործադրվել ստացված տվյալները գնահատելու, դասակարգելու և բոլորին հասանելի ու հասկանալի ձևով ներկայացնելու համար: Հուսով ենք, որ ուսումնասիրությունը կօգնի տարածաշրջանում մշակութային արժեքների պահպանության վերաբերյալ իրականացվելիք նախագծերին և ուսումնասիրություններին:

«ԱՆԹԱՓ. Վրանգված ճարտարապետական ժառանգության գնահատումը երկրաշարժից հետո» ծրագիրը պատրաստվել է «Հայաստան-Թուրքիա կարգավորման գործընթացի աջակցության ծրագիր. արագ աջակցություն (ՀԹ-ԿԾ. արագ աջակցություն)» ծրագրի շրջանակներում՝ Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ: Ծրագրի թիմին Հայաստանից միացած երկու փորձագետ ճարտարապետներն իրենց ներդրումն են ունեցել Գազիանթեպիում անցկացված դաշտային հետազոտությանը և հետագա հաշվետվության գործընթացին: Չնայած սա փոքր քայլ է, ակնկալվում է, որ այս միասնությունը կնպաստի երկու երկրների միջև մշակութային արժեքների պահպանության ոլորտում համագործակցության զարգացմանը:

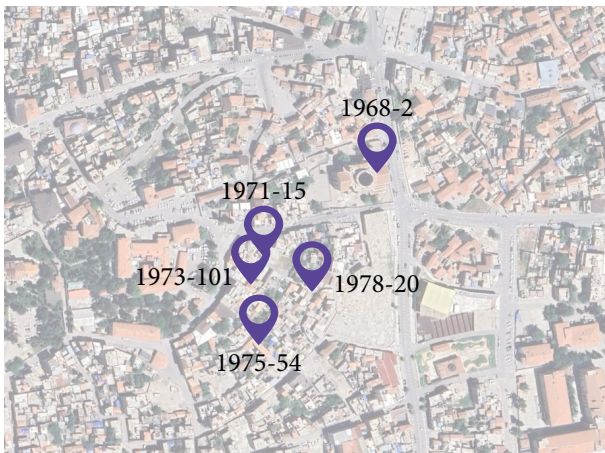
Ումութ Ալմաչ

2. Կառույցների Տեղորոշումը

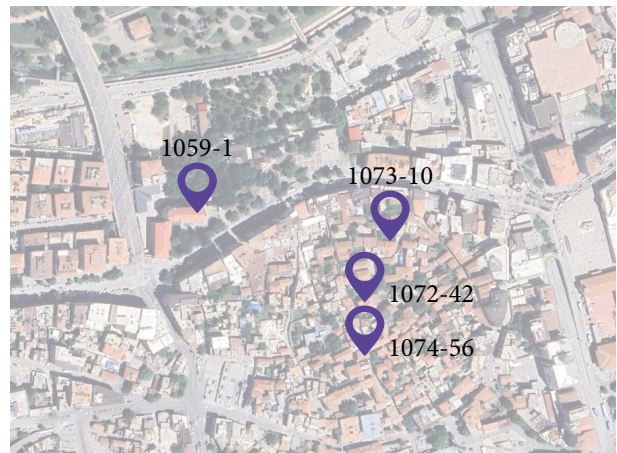
• Շահիմբեյի Շրջան

1. Թեփեբաշը Թաղամաս

2. Բեյ Թաղամաս

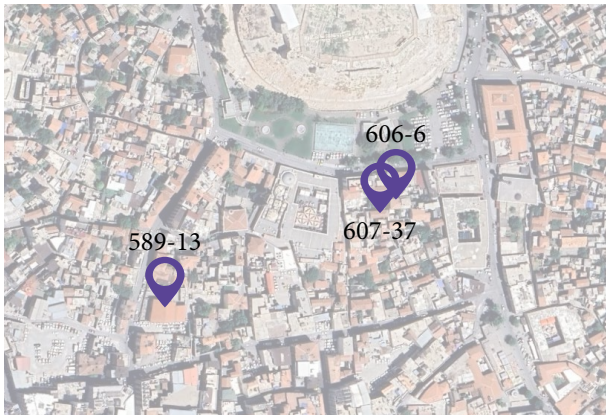
3. Քոզանլը Թաղամաս

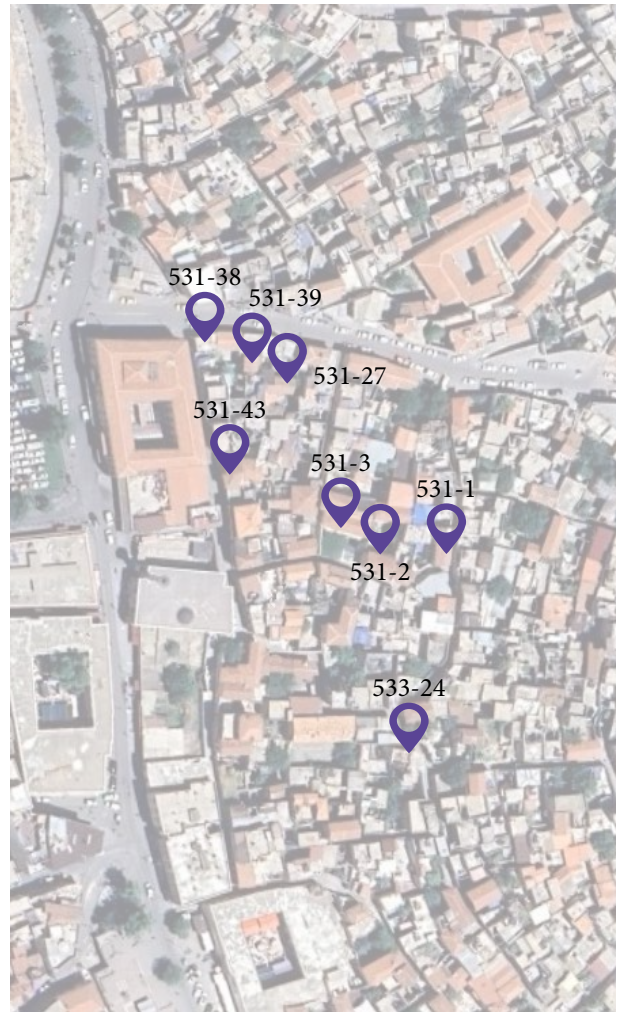
4. Աքյոլ Թաղամաս

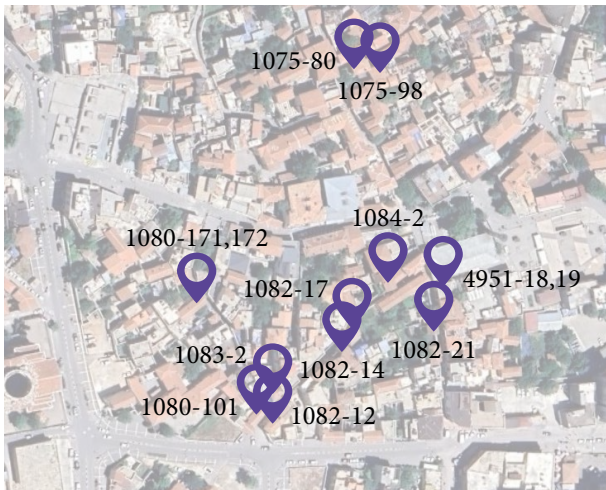
5. Քարազյոզ Թաղամաս

6. Շեքերոլու Թաղամաս

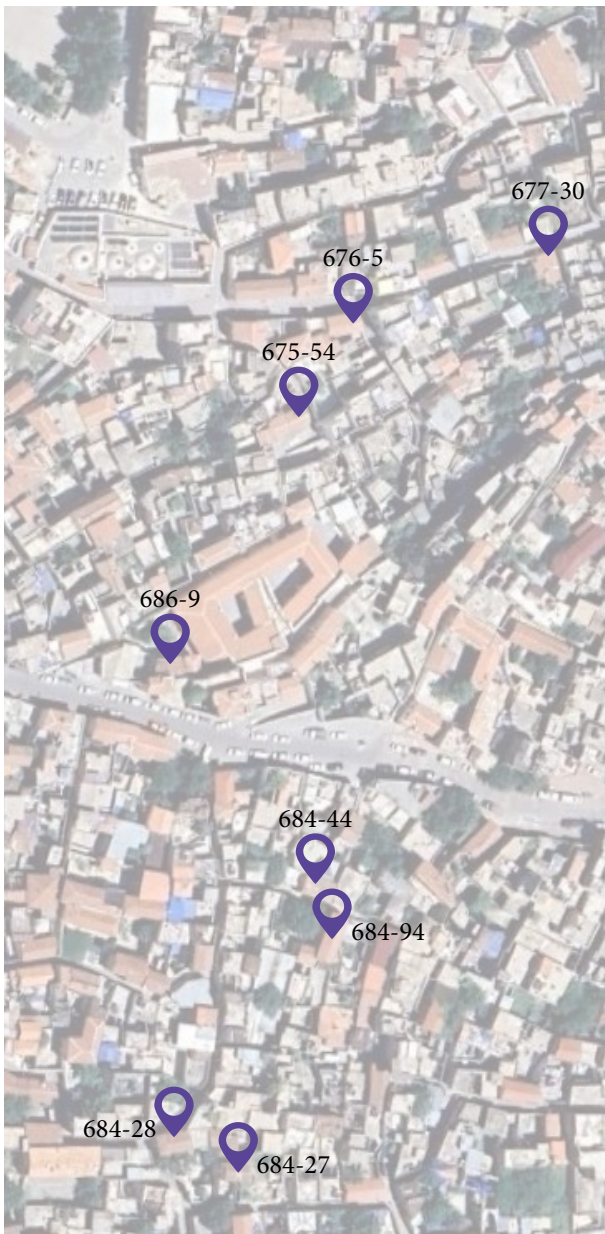
7. Էյուփօղլու Թաղամաս

8. Բոսթանջը Թաղամաս

9. Թիշլաքի Թաղամաս

10. Քոզլուջա Թաղամաս

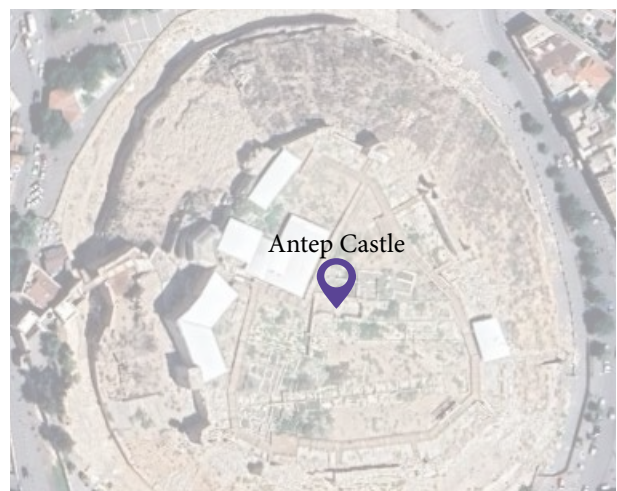
11. Թյուրքթեփե Թաղամաս

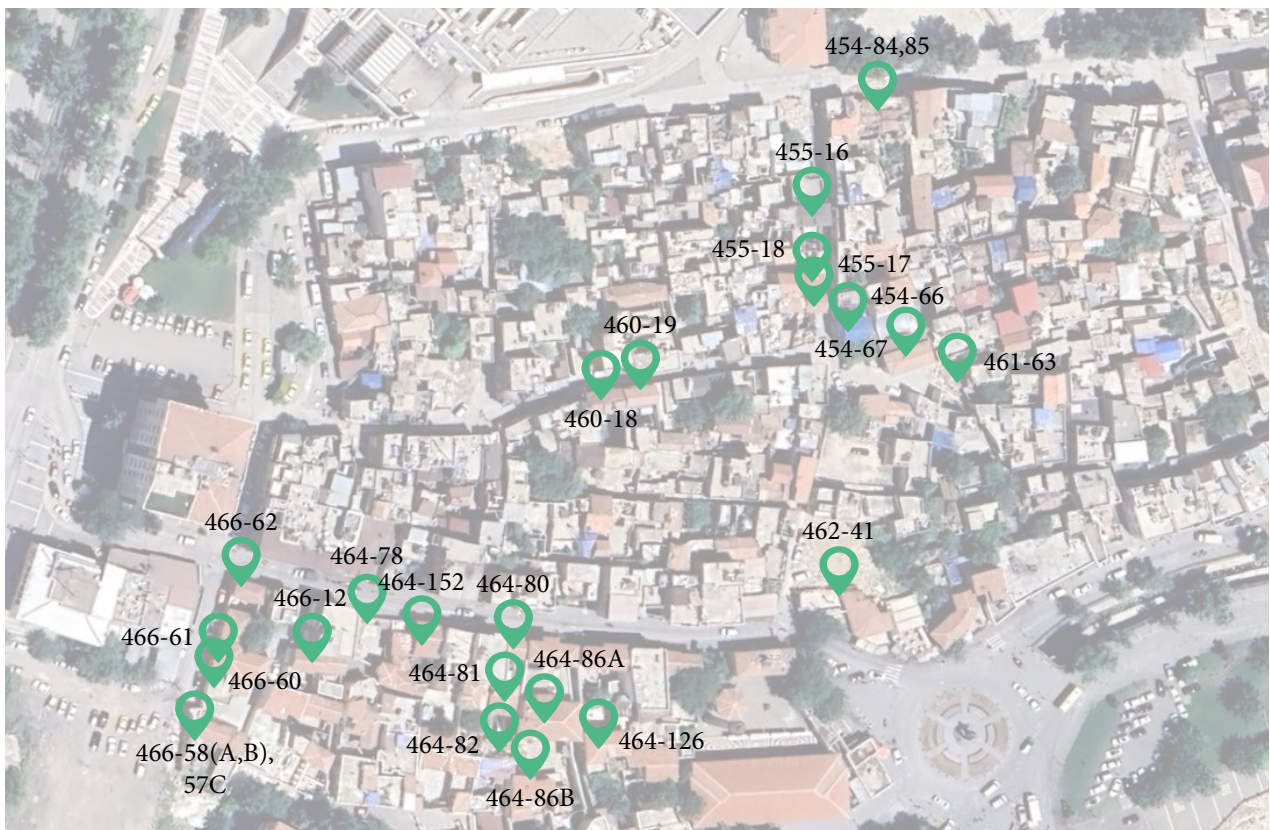
12. Սույաբաթմազ Թաղամաս

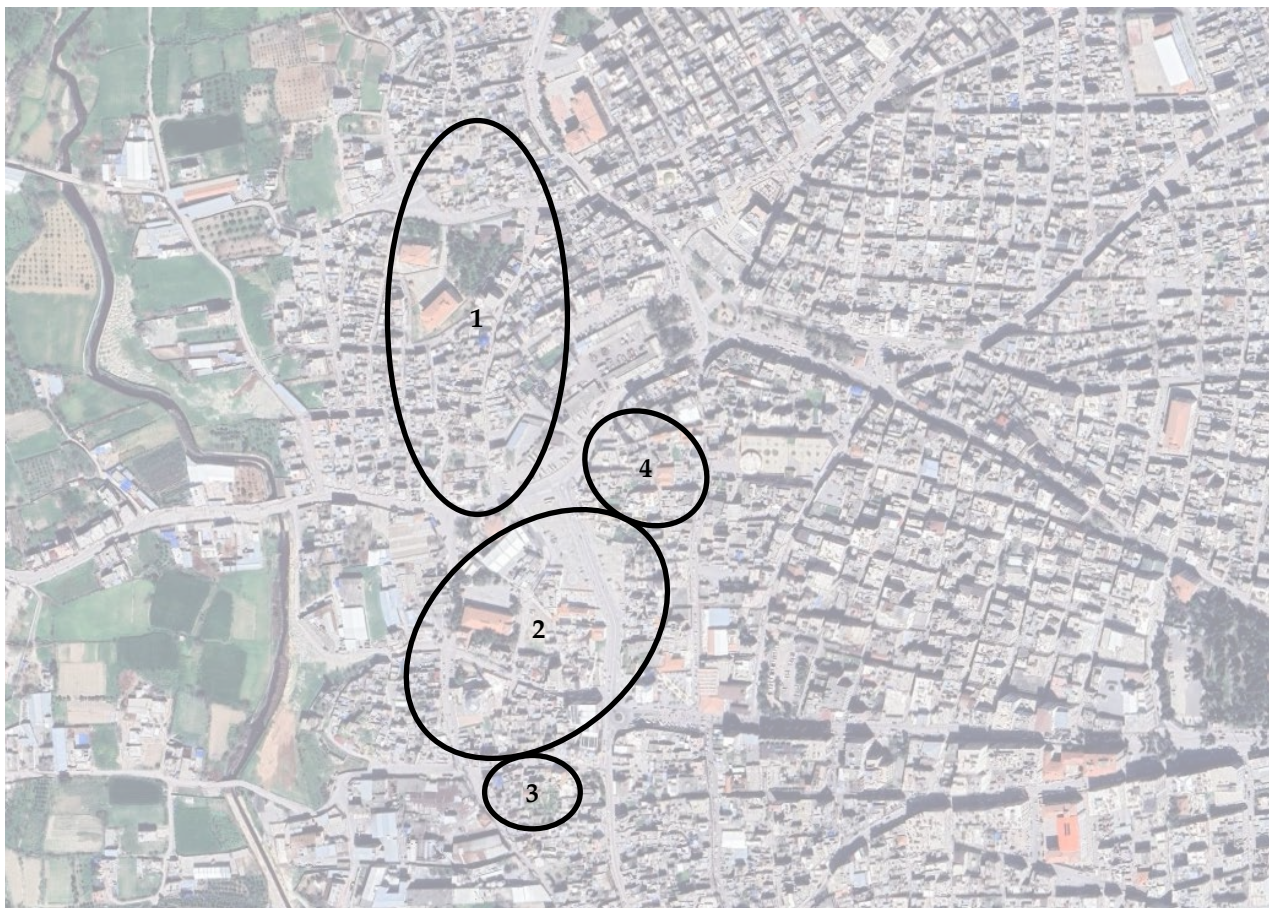
13. Սեֆերիաշա Թաղամաս

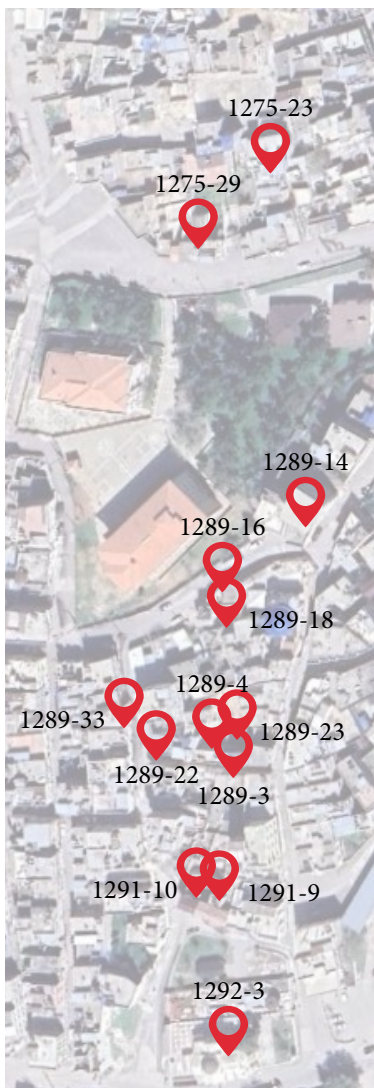
• Շեփարձյամիլի Շրջան

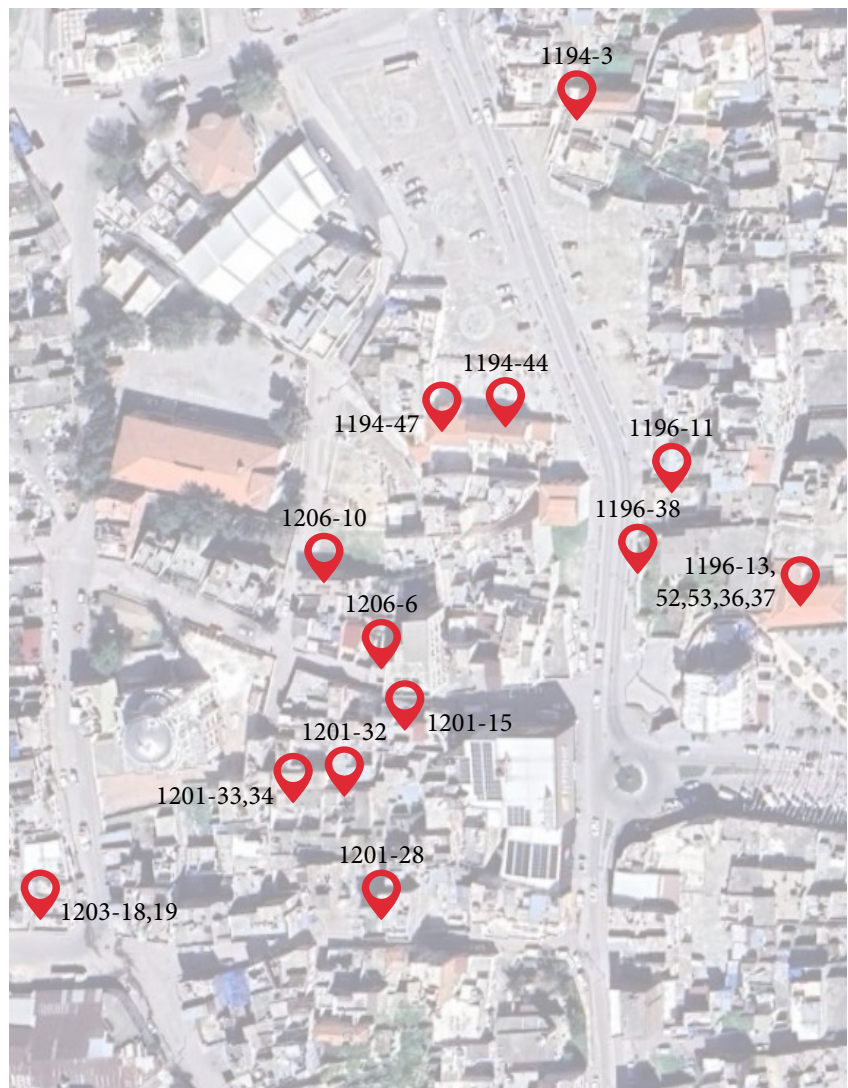
• Նիզիփի Շրջան

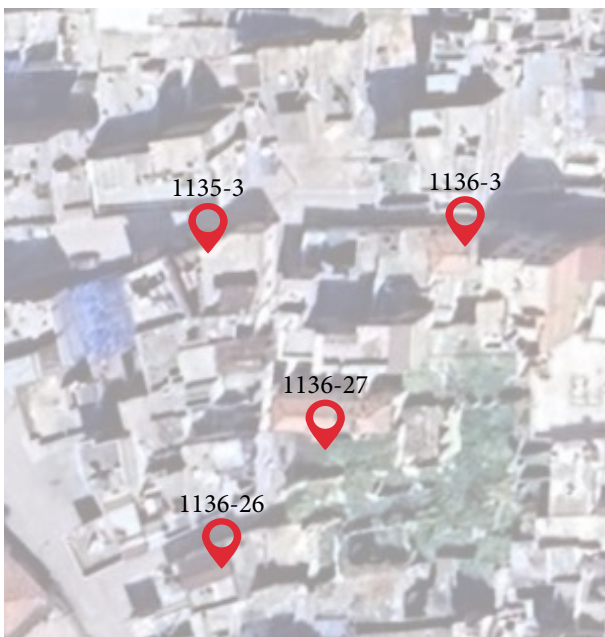
1. Ֆեկրանի Թաղամաս

2. Փազարջամի Թաղամաս

3. Սահա Թաղամաս

4. Շրիլար Թաղամաս

• Ըսլահիյեյի Շրջան

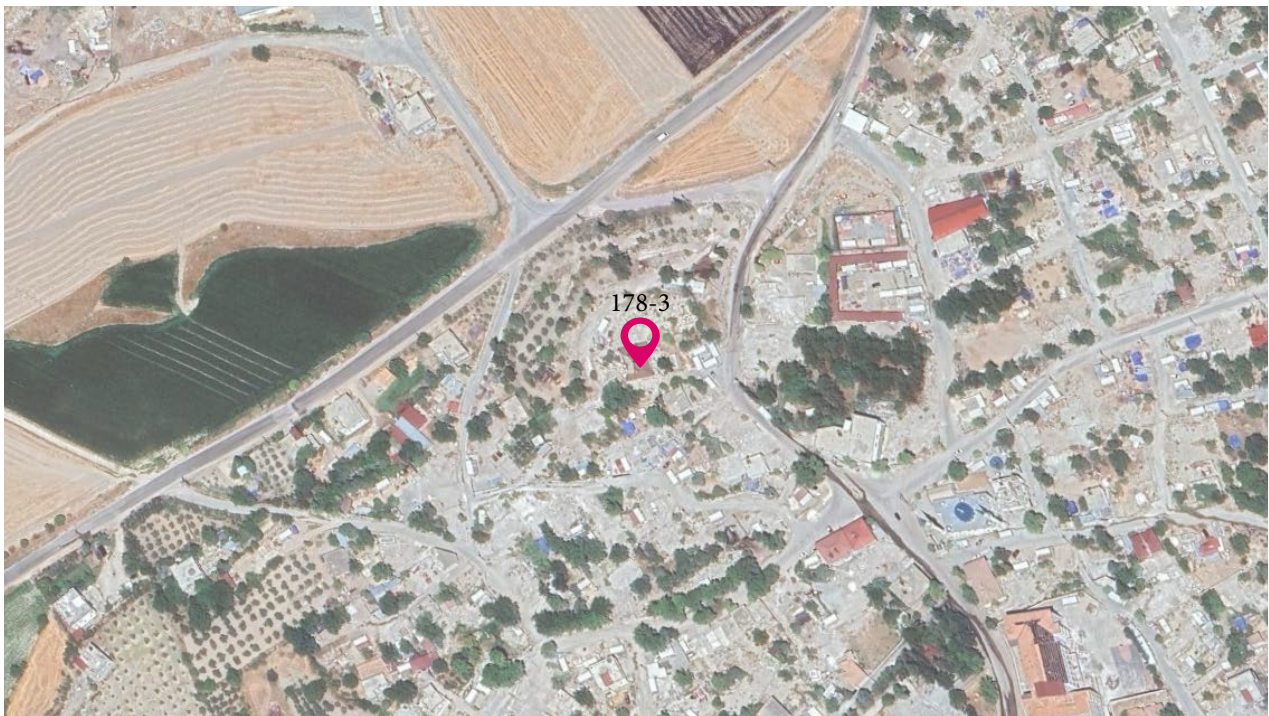
1. Յեսեմեք Թաղամաս

2. Ալաջա Թաղամաս

• Նուրդաղը Շրջան

• Արաբան Շրջան

• Յավուզեկի Շրջան

• Օղուզեկի Շրջան

3. Շահիներեյի Շրջան

3.1. Թեփեբաշը Թաղամասի Կառույցները

3.1.1. Սուրբ Աստվածածին Հայ առաքելական եկեղեցի / Քուրթուլուշ մզկիթ

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Թեփեբաշը Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1968 Կղզակ/ 2 Հողակտոր

Շինության Տիպ. եկեղեցի

Այնթափը գտնվում է արևելքից արևմուտք ձգվող երեք բլուրների վրա, որոնք կոչվում են Քյուրթ Թեփե, Քայաջըք և Թեփեբաշը։ Այսպիսով հայկական եկեղեցին գտնվում է Թեփեբաշը արևելյան լանջին։ Այն բանից հետո, երբ 1516 թվականին Մամուրքների փիրապետության փակ գտնվող Այնթափ քաղաքը գրավվեց օսմանցիների կողմից, Այնթափի հայերը փախուցվեցին ամրոցից հարավ-արևելք՝ այդ ժամանակ քաղաքի սահմաններից դուրս համարվող փարածք։ Նրանք բնակություն հաստատեցին Շարաքուսփու (Շեիրեքուսփու) անունով հայրնի թաղամասում, որը գտնվում է Քյուրթ Թեփեի հարավում։ Այստեղ նրանք կառուցեցին Սուրբ Եղյա անունով եկեղեցի մի վայրում, որտեղ, ըստ փեղեկությունների, նախկին ասորական մի եկեղեցու ավերակ-

ներ կային, և բլրի վերևում գերեզմանատուն հիմնեցին։ 250 փարի շարունակ հայերը բնակվել են քաղաքի արևելյան մասում, իսկ մուսուլմանները՝ արևմուտքում։ Ժամանակի ընթացքում հայ համայնքը գաղթեց դեպի քաղաքի արևմտյան մասում գտնվող Թեփեբաշը շրջան։ Քյուրթ Թեփեի Սուրբ Եղյա եկեղեցին հետագայում վերածվեց մզկիթի և վերանվանվեց Շեյի մզկիթ (Գյուլեսերյան 1953, 418-419 և Քերթմենջյան 2008, 311 և Ուչաներ 2022, 82-83)։

Թեփեբաշը արևելյան լանջը սկսել էին Հայիկ կոչել՝ ելնելով փեղաբնիկ հայերից։ Այստեղի քարանձավը վերաշվել է պաշտամունքի վայրի։ Քարանձավում շինված այս եկեղեցին, որը թվագրվում է 18-րդ դարի

առաջին քառորդով, ընդլայնվել է 19-րդ դարի սկզբին, որպեսզի բավարարի աճող համայնքի կարիքները և Արևելքում քարե կառույց է ավելացվել, որի արդյունքում ձևավորվել է ուղղանկյուն փարածք, որը նեղանում է հարավից հյուսիս լայնանում՝ արևելքից արևմուտք և Նոր եկեղեցու շինարարությունն ավարտին է հասցվել 90 օրվա ընթացքում, և այն օծվել է Սուրբ Աստվածածին անունով: Նոր եկեղեցին ուներ հինգ ընդհանուր խորան, դրանցից երկուսը՝ փոքր և մուր, սակայն ճոխությամբ աչքի չընկնող և ոչ գործածական այս եկեղեցուն հեփազա փարիներին ավելացվել է փոքր գմբեթ, իսկ գլխավոր մուտքը լայնացվել է: Ժամանակի ընթացքում՝ Այնթափի հայ բնակչության սոցիալական առաջընթացին և կենսամակարդակի բարձրացմանը զուգահեռ, ակնհայտ դարձավ, որ այս կառույցը կարիքներն այլևս չի բավարարում և եկեղեցու չափերը և թե՛ գործառնականությունը այլևս համարժեք չէին նոր պայմաններին և նոր, ժամանակակից եկեղեցու անհրաժեշտությունն անխուսափելի դարձավ: (Գյուլեսերյան 1953, 418-419 և Ուշաներ 2022, 83) և

18-րդ դարի վերջից սկսած Օսմանյան կայսրությունը բարեփոխումներ նախաձեռնեց՝ համապատասխան արևմտականացման և արդիականացման դարաշրջանի պահանջներին և 1839 թվականի Թանզիմատի հրամանագիրը որոշակի իրավունքներ շնորհեց ոչ մուսուլմաններին (Hançer 2010, 80-88) և Այս ժամանակահատվածում՝ հայկապես սուլթան Աբդուլ Մեջիդի և սուլթան Աբդուլ Ազիզի օրոք, հին աղոթատեղիների վերանորոգման փոխարեն օրակարգ բերվեց նոր կառույցների կառուցումը և Այնթափի հայ առաքելական համայնքի նշանավոր անդամները որոշում են նույն տեղում նոր մեծ մի եկեղեցի կառուցել: Գնվեցին եկեղեցու դիմացի բոլոր առանձնաքաները՝ ստեղծելով ընդարձակ փարածք՝ երեք կողմից շրջապատված փողոցներով և արևմուտքից եզերված բարձր ժայռոտ փարածքով: Եկեղեցին կայուն եկամուտով ապահովելու համար ճանապարհի երկայնքով սյուրին հատվածում (1872-1873 թթ.) կառուցվել է 14 խանութ, որոնք ծառայել են որպես վարձակալական նպատակով օգտագործվող սեփականություն: Հարթ փանիքներով կառույցները հիմք են ստեղծել գեղեցիկ

բակ կառուցելու համար, որի հարավարևելյան հյուսիսարևելյան հարվածներում (1900-1901 թթ.) նաև երեցարուն և նախակրթարան է կառուցվել (Սարաֆյան 1953, 420-421) և

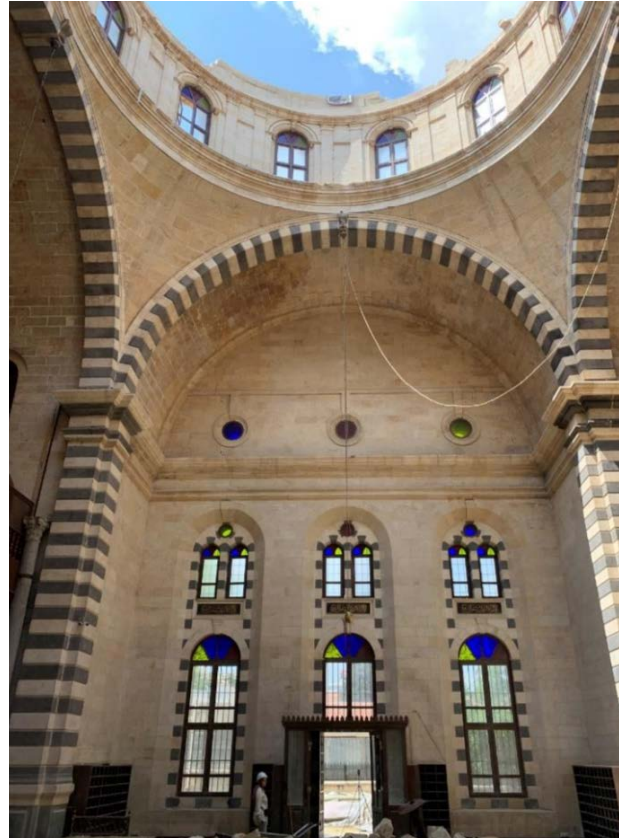
Այնթափի հայերի հոգաբարձուների խորհուրդը Նիկողոս Աղա Նազարեթյանի գլխավորությամբ դիմել է Պոլսո Հայոց պատրիարք Ներսես Վարժապետյանին՝ խնդրելով նախապարաստել նոր եկեղեցու նախագիծը: Օսմանյան արքունիքի գլխավոր ճարտարապետ Սարգիս բեյ Պալյանի կողմից պատրաստվել է երկու մասից բաղկացած հարակազի՝ մի մասը եկեղեցու հիմքերը դնելու, մյուսը՝ ճարտարապետական շինարարության համար: Սակայն, նկարի ունենալով Այնթափում հայ բնակչության ակնկալվող աճը, հոգաբարձուների խորհուրդը եկեղեցու առաջարկվող չափսերը չափազանց փոքր համարեց և Նիկողոս Աղան և Այնթափի առաջատար ճարտարապետներից մեկը՝ Սարգիս ուսրա Քաղեհջիյանը, որոշեցին մեկուկես անգամ ավելացնել հարակազի չափսերը: 1875 թվականի հունիսի 15-ին Հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ

Նազարեթյանի և նրա քարտուղարի ստորագրությամբ նամակ է ուղարկվել Սարգիս Քալֆային եկեղեցու քահանային, որով հանձնարարվել է հանդիպել Սարգիս բեյ Պալյանի հետ Սրամբուլում՝ նրա հավանությունը ստանալու համար: Պատվիրակության՝ Սրամբուլից վերադառնալուց հետո՝ 1876 թվականի հունիսի 26-ին տեղի ունեցավ նոր եկեղեցու հիմնարկների արարողությունը, որին ներկա էին ավագ հոգևորականները, հոգաբարձուների խորհուրդը և համայնքը: Եկեղեցու շինարարությունը տարբեր պարճառներով ձգձգվել տևել է 17 տարի: Հիմնական խաչերը տեղադրվել են 1892 թվականին, իսկ գմբեթի վերջնական քարը տեղադրվել է 1893 թվականի հոկտեմբերի 18-ին՝ մեծ արարողությամբ: Սուրբ Աստվածածնին նվիրված եկեղեցին բացել է իր դռները հպատակների առջև թեև դրա ներքին հարդարումը կիսատ է մնացել բյուջեի սղության պարճառով (Սարաֆյան 1953, 435-436 և Ուշաներ 2022, 85) և եկեղեցու փորագրված զանգը, որն այժմ գտնվում է թանգարանում, զանգակարանը տեղադրվել է 1907 թվականին (Ուշաներ 2022, 92) և

Պարսումյանի կողմից գծված Թեփեբաշը հայկական թաղամասի մանրամասն հափազգծում եկեղեցին, որը նշված է որպես թիվ 29, կանգնած է բլրի լանջին իր հույսակալ գմբեթով և զանգակատանով, որը գերակշռում է քաղաքի համայնապատկերին և Հայ առաքելական համայնքի այս մեծ տաճարը կառուցվել է կենտրոնագմբեթ խաչաձև հափազգծով: Կառույցի չափերը, ներառյալ ներքին պատերի հաստությունը, հետևյալն են՝ արևմտյան գլխավոր մուտքից մինչև արևելք՝ 42,49 մետր: Հարավ-արևելք-հյուսիս-արևմուտք ուղղությամբ, հիմնական կառույցից դուրս մնացած երկու կողային մասերի հետ մեկտեղ երգչախմբի տարածքն ունի 32,16 մետր երկարություն և Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ներքին պատերի միջև գրավող կենտրոնական տարածությունը կազմում է 24,40 մետր: Գեյսից մինչև գմբեթի ներքին զագաթ բարձրությունը 28,91 մետր է, իսկ արտաքին բարձրությունը՝ մինչև գմբեթի ծածկույթի զագաթը, 29,58 մետր է: Գմբեթի տրամագիծը 13,12 մետր է: Ինչպես ցույց է տրված տեղանքի հափազգծում, համալիրը, որը ներառում է խանութների շարքը, Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին, շրջակա բակերը և ներքին կառույցները, զբաղեցնում է 3311 քմ տարածք:

Սուրբ Աստվածածին եկեղեցու՝ որպես պաշտամունքի վայր գործելու ժամանակաշրջանը կարճ է եղել: Եկեղեցին կառուցվել է հայ վարպետների և ուսուցիչների կողմից՝ Այնթափի հայ համայնքի, ներառյալ կաթոլիկ և բողոքական հայերի, համերաշխության և նվիրվածության շնորհիվ հավաքված միջոցներով: Այս վեհաշուք կառույցը, որը ստեղծվել է Օս-

մանյան արքունի գլխավոր ճարտարապետ Սարգիս բեյ Պալյանի կառուցման և Օհաննես Ազնավուրի՝ ներքին հարդարման նախագծերով, 19-րդ դարի կեսերին հափազգիս Օսմանյան կայսրության մայրաքաղաքում բազմազանություն ստացած ճարտարապետական առանձնահատկությունների և անսպասելի քաղաքի տարածաշրջանային բնութագրերի յուրօրինակ համադրություն է: Ակնհայտ է, որ հայ ճարտարապետների և հափազգիս Պալյան ճարտարապետական գրասենյակի կողմից նախագծման ժամանակ հաշվի են առնվել կառուցապատման վայրի դիրքը, կառույցի, փողոցի և շրջակա միջավայրի փոխհարաբերության նման կարևոր հանգամանքները:

Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին, որը խոյանում է ընդարձակ բակի կենտրոնում, շրջակա կառույցների հետ միասին ձևավորում է մի ամբողջական համալիր: Բնօրինակ համալիր մուտք է գործվում հյուսիսարևմտյան փողոցից՝ մոտ 1.2 մետր (4 ոտնաչափ) բարձրությամբ աստիճաններով փոքր դռնով, որը տանում է դեպի բակ: Մուտքի և եկեղեցու դռան միջև գտնվում է ջրհոր: Հայտնի է, որ հյուսիսարևմտյան անկյունում գտնվում էր վեցսենյականոց օժանդակ շինություն (սպա-

սավորների սենյակներ և այլ բաժիններ), իսկ հարավարևելյան անկյունում՝ երկսենյականոց քահանայի բնակարան: Հյուսիս-արևելքում՝ դռան կողքի չորս սենյակները հարմարեցված էին որպես Վարդանյան մանկապարտեզ (Քերթմենջյան 2008, 317): Ըստ Պողարյանի հրապարակած դպրոցական ձեռնարկի՝ թե՛ մանկապարտեզը, թե՛ քահանայի բնակարանը կառուցվել են 1900 թվականին (Պողարյան 1953, 429):

Եկեղեցու արևմտյան մասում՝ գլխավոր մուտքի դիմաց գտնվող քարայրից փորված հին եկեղեցին օգտագործվել է որպես դահլիճ՝ փոքր գրադարանի հետ միասին: Նորի կառուցման ժամանակ քանդված հին եկեղեցու տեղում բացվել է Հայկանուշյան օրիորդաց դպրոցը (1877): Եկեղեցական համալիրից նեղ փողոցով բաժանված Ա. ներկայումս պարի մնացորդի տեսքով պահպանված Վարդանյան տղայոց դպրոցը (1882) տեղակայված է կառույցի հարավարևելյան մասում: Նույն փողոցի հակառակ կողմում՝ եկեղեցուն պարկանող խանութների դիմաց, գտնվում էր Եպիսկոպոսական կենտրոնը՝ կողք կողքի շարված յոթ օժանդակ սենյակներով (Քերթմենջյան 2008, 317): Այս երկհարկանի փոքր բնակելի շենքերը վերացվել են 2005 թվականի ճանապարհի լայնացման աշխատանքների ժամանակ:

Արևմուտք-արևելք առանցքով տեղակայված տաճար-եկեղեցին կառուցվել է շարվածքային տեխնիկայով և քարե համակարգով՝ տեղական քարերից: Պատերի շարվածքում օգտագործվել են սպիտակ մարմար, սև քար կեյմըի քար, դռների ու պատուհանների շրջանակներում և որոշ հատվածներում՝ երկաթ Ա փայտ (Հիլեզ 2016, 76):

Կենտրոնագմբեթ-խաչաձև հատակագծով կառուցված շինության ներքին տարածքը բաղկացած է արևմտյան մուտքից մինչև արևելք սրահային հարկով, ծածկված նարթեքսի հատվածից, խաչաձև և գմբեթավոր նաոսի հատվածից, դպրաց դասի հատվածից (բեմա), երեք զոհասեղանով կիսաշրջանաձև գմբեթավոր խորանից և վերնասրահից անցումներ ունեցող ու հյուսիս-հարավ կրող պատերից դուրս ցցված երկու կողային մատուռներից:

Գլխավոր տարածքի (նաոս) թաղակապ կամարներով ծածկված խաչի թևերը չորս կողմից դուրս ցցված ճակատներում պսակված են եռանկյունի ճակտոններով: Թաղակապ կամարները, վերին հատվածում գմբեթի երկու կողմի փոքր չափի աջակցող տարածքները և կողային մատուռները ծածկված են հայկական կղմինդրով ծածկված թեք տանիքներով:

Եկեղեցու բակում՝ հյուսիսարևմտյան և հարավարևմտյան ուղղությամբ գտնվող երկու անկյունային աշտարակներից ապահովվում է մուտք դեպի սրահային հարկեր: Երկույն պատերի շարվածքով հուշարձանային ճակատի կոմպոզիցիան ամբողջացնող այս աշտարակների ներսում երկու կողմից ոլորվելով վեր բարձրացող աստիճանները ուղադրվում, յուրօրինակ նախագիծ են: Հյուսիսարևմտյան աշտարակը ձևավորված է որպես բարձր զանգակատուն:

Ամենավեհաշուք ճակատը հանդիսացող արևմտյան գլխավոր մուտքից ներս են մտնում չորս աստիճանով բարձրացող և գունավոր քարերից կազմված շրջանաձև փոքր շենքով: Հայ Առաքելական եկեղեցու ծիսակարգին համապատասխան ձևավորված ներքին տարածքում, կենտրոնական առանցքի երկու կողմում բարձրացված կողային թևեր ունեցող նարթեքսից նաոս անցնելիս, աչքի են ընկնում կորնթական խոյակներով նուրբ գլանաձև սյուները, որոնցից երկուսը կապված են ներքին տարածքի կրող պատերին, իսկ երկուսը գտնվում են կենտրոնական առանցքում: Նարթեքսն ավարտվում է առաջին անգամ կիրառված եռահարկ սրահային հարկով: Սրահային հարկի՝ նաոսին բացվող բազրիքները ժամանակի ընթացքում վերացել են, ուստի հատկապես առջևի սյուները թվում են կախված: Խաչի՝ դեպի արևմուտք ձգվող բարձր լայն թաղակապ կամարը ծածկում է սրահային հարկը: Նարթեքսի ներսից բարձրացող երկու սյուները, սրահային հարկի բազրիքի հետևում, կրում են առաջին հարկի շրջանաձև երկրորդ և երրորդ հարկերի տափակ կամարներով հատվածները: Մեծածավալ նաոսը ծածկված է բարձր շրջանաձև գմբեթով, որը հենվում է դուրս ցցված խաչի թևերի անկյունային պատերը կապող չորս մեծ կամարների կրող առագաստների վրա՝ անցնելով բարակ

պիլասպրների միջև շարված փաստը պատուհանով թմբուկի վրայով: Գլխավոր փարածքում հոգևորականներին և դպիրներին հապկացված վերնատունը նաոսից բաժանվում է կողային և կենտրոնական դռներով բացվող զարդարուն փայտե բազրիքով:

Եկեղեցին արևելքում համալրող խորանը գտնվում է երկու կողմից չորսական աստիճանով բարձրացող, 60-70 սմ բարձրության մարմարե հարթակի վրա: Խոյակավոր կրկնակի սյունիկներով սահմանափակված գլխավոր խորանը և երկու կողային խորանները բացվում են դեպի նաոս: Խորանների հետնամասում քահանաների օգտագործած և արժեքավոր ծիսական առարկաների պահպանման համար նախատեսված միջանկյալ հարվածով ավարտվող խորանային հարվածը դոսից ընկալվում է որպես խաչի արևելյան թևը կազմող ճակար: Խաչի արևելյան թևը բարձրության չափով աստիճանական պրոֆիլավոր դուրս գցված քիվերով շեշտված խորանի կամարները և կողային խորանների եռանկյունի ճակարոններով փոքր սյունիկներով ձևավորումը ներքին փարածքին հուշարձանային տպավորություն են հաղորդում: Գլխավոր և կողային խորանները՝ Սուրբ Աստվածածնին նվիրված գլխավոր զոհասեղանով, Սուրբ Հակոբին և Սուրբ Սարգսին նվիրված երկու կողային զոհասեղաններով (երեք խորան), արտացոլում են ավանդական եռյակ զոհասեղանի սխեման: Նախկինում գլխավոր զոհասեղանի տեղադրված դուրս գցված խորանի պատից դեպի հետնամասում գտնվող քահանայական սենյակ կամարածն անցում կար: Փոքր զոհասեղանների վերին կետում, լայն խորանի կամարի կողքերի շրջանաձև կամարով փոքր պատուհանները բացվում են խորանի հետևում գտնվող սենյակին:

Վերնաբնից անցումներով հասնում են հյուսիսային և հարավային երկու կողային մատուռները: Արտաքին բակին բացվող այս մատուռներից հյուսիսայինը ձևավորված է որպես մկրտության մատուռ, հյուսիսային կրող պատի որմնախորշում տեղադրված է մկրտության ավազանը: Հարավայինը ծիսական հագուստների, ծիսական առարկաների և կրոնական գրքերի պահպանման մատուռն է: Թաղակապ կամարով ծածկված

երկու մատուռներում կա մեկական զոհասեղան: Միաժամանակ խորանի հետ կապված այս կողային փարածքները բացվում են արտաքին ճակարներին՝ շինության դռների և պատուհանների ձևերին համապատասխան և երկշար դասավորությամբ: Եկեղեցու՝ վնասված օպուս սեկրիլե տեխնիկայով հարակի սալիկների բնօրինակ հարվածները հայտնաբերվել են նարթեքսի գլխավոր առանցքում ու երկու կողային թևերում և խորանի հարվածում: Նարթեքսից մինչև խորանի ճակարը՝ հարավից հյուսիս ողջ ներքին փարածքում, բոլոր կրող պատերից դեպի արտաքին ճակարներ բացվող և փարածքը առափորեն լուսավորող պատուհանների բացվածքները տեղադրված են երեք հարկի դասավորությամբ համաչափորեն: Շինությունը, արևմտյան գլխավոր մուտքից բացի, ունի մուտքեր կողային մատուռներից: Բացի այդ, խորանի դուրս գցված պատը թաքցնող միջանկյալ հարվածից խաչի արևելյան թև ձգվող ճակարում ևս դուռ կա: Բոլոր դռների բացվածքները ձևավորված են նույն ձևի բարձր և կամարածն կորություններով, ավարտված են երկփեղկ փայտե դռներով: Գետնից սկսած (ցոկոլ) չորս ճակարներում համաչափ շարված նույն չափի բարձր շրջանաձև երկփեղկ պատուհանները վերին հարվածում շարունակվում են մեկական մեդալիոն պատուհան՝ երկուական զույգ պատուհանների տակ, իսկ շինությունը շրջապատող դուրս գցված պրոֆիլավոր հարկաբաժան քիվի վերևում շարված մեդալիոն բացվածքները եզրափակում են եռահարկ պատուհանների դասավորությունը:

Արտաքին ճակարներում բակից 4 աստիճան բարձրացող շինության ցոկոլային հարկի և սրահային հարկի բաժանումները շրջապատված են դուրս գցված պրոֆիլավոր, հզոր հարկաբաժան քիվերով: Բոլոր արտաքին ճակարներում խաչի թևերը, կրող պատերի միացման կետում երկու մակերեսներում, սև քարից և կեյմրի քարից երկգույն գծային շարվածքով, երեք աստիճան սուր-աստիճանական պրոֆիլներով եզրագծված են, հյուսիս-հարավ կողային ճակարներում խաչի թևերի եռանկյունի ճակարոնները շեշտված են նույն ոճի դուրս գցված պիլաստրներով: Բոլոր ուղղություններով բացվող եռանկյունի ճակարոնները, մեդալիոն և կամարածն պատու-

հանների ու դռների բացվածքները շրջանակված են սև քարի օգտագործմամբ երկգույն շարվածքներով:

Մյուս երեք ճակարներից փարբերվող, ավելի խնամքով և շքեղ հարդարանքի հավաքածուով մշակված արևմտյան ճակարի շրջանաձև կամարով գլխավոր մուտքի դուռը և պատուհանները ավարտված են ներսից դուրս ասփիճանական պրոֆիլներով ձևավորված բանալի քարով կամարներով: Մարմարով ևս զարդարված արևմտյան ճակարի դռան բացվածքի երկու կողմերում՝ ցոկոլից մինչև սրահային հարկի քիվի կոնսոլը, պատուհանների հարկերին զուգահեռ, իրար վրա ակոսավոր կրկնակի պիլաստրներ են բարձրանում, և կորնթական խոյակների վրա ուշադրություն են գրավում հին հունական ճարտարապետությանը բնորոշ փրիզիֆներով քիվը և արխիտրավի շարքերը: Սրահային հարկի ճակարի պատը հորիզոնական շարվածքի հյուսվածքով մասնակցում է ճակարի հորիզոնական-ուղղահայաց շարժմանը, արամնաձև կտրվածքի ասփիճանական քիվերից կազմված երեք մեդալիոն պատուհանները բանալի քարերով կապվում են եռանկյունի ճակարոնը ներքևից գրկող հարթ քիվերին:

Առաջին հարկի մեծ պատուհանները՝ սյուրիս հարվածում փարբեր ծաղկային վարդակներով բարձրաքանդակ ուղղանկյուն շրջանակված, վերևում կորնթական խոյակներով քիվավոր շրջանաձև կամարներով են պսակված, իսկ վերին հարվածի զույգ պատուհանները՝ գլանաձև ակոսավոր սյունիկներով բաժանված, արամնաձև կտրվածքի կամարներով: Ճակարում երկրաչափական քարտուշների մեջ ամպիր ոճով ճառագայթաձև բարձրաքանդակ բուսական զարդանախշեր և կամարների բանալի քարեր են մշակված:

Օսմանյան կայսրության արդիականացման գործընթացին, 19-րդ դարի վերջերին թվագրվող այս ճարտարապետական կոթողը կառուցվել է անսրիկ շրջանին հղում անող պարմապաշտական և էկլեկտիկ մոտեցմամբ: Այնթափ քաղաքի գլխավոր ճարտարապետ Սարգիս Գավաթճյանի վարպետությամբ մշակված, միջազգային շնչով հարուստ համադրություն է ստեղծվել: Սարգիս բեյ Պալ-

յանի նախագծած հատակագծի նախափայլ կիրառվել է նրա հոր՝ Կարապետ Ամիրա Բալյանի կողմից Բեշիքթաշի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում, որը Թանզիմաթից առաջ՝ 1836-1838 թվականներին է կառուցվել: Արդիականացման շրջանակներում հատկապես ոչ մուսուլման հպարակներին տրված հնարավորությունների շնորհիվ, Բարենորոգումների հրովարտակից հետո (ի փարբերություն Բեշիքթաշի) դրսից տեսանելի գմբեթավոր եկեղեցիները և զանգակարները սկսեցին տեղ գտնել հատակագծային սխեմաներում (Հանչեր, 2010, 80-89): Տեսնում ենք, որ Սարգիս Պալյանի՝ Բեշիքթաշի եկեղեցու կենտրոնագմբեթ խաչաձև հատակագծով ներքին տարածքի նախագծից և նարթեքսի ու սրահային հարկի կառուցվածքից ներշնչված այս շատ մեծ մասշտաբի կառույցում նա կիրառել է նաև եռահարկ սրահային հարկի փորձը: Որպես փառա-եկեղեցի նախագծված Այնթափի Սուրբ Աստվածածին Առաքելական Հայոց եկեղեցին / Քուրթուլուշ մզկիթը մայրաքաղաքից հեռու մայրաքաղաքային ոճը վերափոխող օսմանյան ժամանակաշրջանի անսրիկական հայ ճարտարապետության պարմության մեջ յուրահատուկ տեղ է զբաղեցնում:

Թուրքիայի Հանրապետության հիմնադրման առաջին շրջանում՝ մինչև 1930-ական թվականները, այս եկեղեցին վերափոխվել է քրեակադարողական հիմնարկի: «Գազիանթեփի մշակույթ» մտքի և արվեստի ամսագրի՝ 1958 թվականի մարտի 10-ի 5-րդ համարում հրատարակված հոդվածի տողերում նշվում է. «Գազիանթեփ քաղաքն ունի եկեղեցուց վերափոխված քրեակադարողական հիմնարկ: Այստեղ առնվազն հինգ հարյուր կալանավոր ու դատապարտյալ կուտակված են ինչպես իրեր: Այս դատապարտյալներն ու կալանավորները քնում են փայտե միջնապատերով խցերում, նույն վայրում ճաշ են եփում և նույն վայրում խոսում են: Աշխատանք չկա: Երեխաներից բացի, մյուսներին գրել-կարդալ էլ չեն սովորեցնում: Աղքատներին ժամանակ առ ժամանակ բաժանվող հալվայի նման ուտելիքներից բացի այլ կերակուր տալ հնարավոր չէ...» (Ուշաներ 2022, 93): Բանավոր պարմության ուսումնասիրությունների լույսի ներքո ստացված տեղեկությունների շնորհիվ

հնարավոր է եղել նկարագրել ճարտարապետության փոփոխությունները բանփի վերածման ընթացքում: Եկեղեցու մուտքի տարածքում, այսինքն՝ նաոս տանող, սրահային հարկերով պատկված նարթեքում, կենտրոնական առանցքի երկու կողմերում մեկ-երկու աստիճան բարձրության մակարդակում գտնվող հարվածներից հարավային թևը վերածվել է խցի: Արևելքում խորանի կողքերում գտնվող երկու մատուռները օգտագործվել են որպես կանանց խցեր: Թե՛ հարավից, թե՛ հյուսիսարևմտյան զանգակապնից երկու ուղղությամբ բարձրացող աստիճաններով հասանելի վերին հարկի սրահները նույնպես փայտե համակարգերով վերածվել են խցերի, իսկ լայն և բարձր թաղակապ կամարով ծածկված սրահային հարկի երրորդ և վերջին հարկ բարձրանալու համար օգտագործվել է շարժական մեքենայա աստիճան: Այդ շրջանում եկեղեցում և բակում կատարված փոփոխությունները նշված են հատակագծի վրա՝ թոշակառու բանտապահ Հուսեյին Օլչերի՝ բանփի ժամանակաշրջանի մասին տված տեղեկությունների հիման վրա:

Փողոցից կողային բակ բացվող հին դուռը հեռացվել է, կառուցվել են ներկայիս դուռն ու աստիճանները: Հարավարևելյան անկյունում գտնվող քահանայական սենյակները վերածվել են դատավճիռների կատարման և քարտուղարության սենյակների, հարավային բակի օժանդակ շինությունը՝ գլխավոր պահակարան և խցերի: Հին Հայկանուշյան դպրոցի շենքը բաժանվել է երկու մասի՝ հարկացվելով ձախ և աջ քաղաքական բանտարկյալների: Քարայրին մոտ մնացած հարվածն օգտագործվել է որպես խոհանոց: Եկեղեցու հյուսիս-արևմտյան անկյունում կառուցվել է բաղնիք, հյուսիսային մասում՝ զուգարան և բաղնիք: Բակում՝ շինության հարավարևելյան անկյանը կից, ստեղծվել է տնօրինության բաժին: Երկու կողային մատուռներից հյուսիսարևելյանը վերածվել է մզկիթի, իսկ հարավարևելյանը՝ կանանց խցի:

Եկեղեցին մինչև 1983 թվականը օգտագործվել է որպես բանտ: Այնուհետև որոշվել է այն վերածել մզկիթի, և վերականգնումը, ըստ միևնույնի վրայի թվականի, ավարտվել է 1985-ին (Ուլաներ 2022, 92): Որպես բանտ

օգտագործման շրջանում հեռացվել է զանգակարան կոնը: Շինությունը մզկիթի վերածելիս հանվել է զանգակարան ներսում գտնվող զանգը, զանգակարան բացվածքները փակվել են բնօրինակ քարին համարժեք քարերով, առկա զանգակարան և հարավային աշտարակի վրա ավելացվել են միևնույններ: Մզկիթի վերածման ընթացքում, գործառնական փոփոխության պահանջով, նաոսը հարիմի վերածելու գործընթացում արտաքին ճակատից վերացվել են այն բոլոր մանրամասները որոնք հիշեցնում են, որ շինությունը եկեղեցի է եղել, շենքի արտաքին ճակատներից ջնջվել են եկեղեցական շրջանից մնացած պատկերային զարդանախշերն ու արձանագրությունները: Որպես բանտ օգտագործման շրջանում արդեն փոփոխության ենթարկված ներքին տարածքը հարմարեցվել է մզկիթի հարիմին, խորանի հարվածում զոհասեղանի հարթակի հատակը ամբողջությամբ վերացվել է: Պարզ է դառնում, որ գլխավոր զոհասեղանի և կողային զոհասեղանների ու եկեղեցու կողային մատուռների ծխական առարկաները ամբողջությամբ հավաքվել են բանփի ժամանակաշրջանից առաջ: Մզկիթի վերածվելուց հետո վերնատունը և խորանին կից կողային մատուռները (պաստոֆորիոնի խցեր) օգտագործվել են որպես իմամի սենյակ և մզկիթ: Ներքին տարածքը հարիմի վերածելիս վերացվել են նաև բոլոր քրիստոնեական խորհրդանիշները, որոնք պահպանվել էին շինության՝ որպես բանտ օգտագործման շրջանում: Գլխավոր տարածքի հարավային (քիբլա) ներքին կրող պատի կենտրոնական պատուհանը փակվել է և բացվել է քարաշեն միհրաբի որմնախորշ, տեղադրվել է փայտե մինբար և հյուսիսարևելյան անկյունում՝ քարոզի ամբիոն: Միհրաբին համաչափ հյուսիսային ներքին կրող պատի կենտրոնական պատուհանը վերածվել է դռան: Ավելացվել են մեքենայա սրահային հարկ և վառարան. որոշ պատուհաններ փակվել են մեքենայա տարրերով (Հիլեզ 2016, 196):

Ըստ Հիլեզի դիտարկումների (2016, 196)՝ անխնամ վիճակի հասած Քուրթուլուզ մզկիթը 2015-2017 թվականների ընթացքում վերանորոգվել է, և վերականգնումից հետո 2017 թվականի հունիսի 17-ին իր դռներն է բացել կրոնական արարողությունների համար:

Այս վեհաշուք ճարտարապետական կառույցը մզկիթի վերածելուց հետո բաժնու՝ մուրքի արժեքի կողմում գրավող հին դարձի շենքում բացվել է դուրանի դասընթաց, իսկ դարձի քարայրի հարվածը վերածվել է գրադարանի: Բակի հյուսիսարևմտյան և հարավային մասերում կառուցվել են ընդհանուր երկու զուգարան, իսկ բակի հարավարևելյան մասում՝ ծիսական լվացման աղբյուր (շադրվան):

2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի ժամանակ վնասվել են շինության գլխավոր գմբեթը և մինարեթները: Պատուհաններով քարակերտ թմբուկը չի վնասվել, սակայն դրա վրայի գմբեթն ամբողջությամբ փլվել է: Փլուզման հետևանքով գմբեթի քարակերտ բլոկների մեծ մասը կուտակվել է գետինին: Շինությանն ավելի ուշ կցված հարավային մինարեթի պարզգամբի վերևի հարվածը, ինչպես նաև քառակուսի հարակազմով բնօրինակ զանգակարան վրա ավելացված հյուսիսային մինարեթն ամբողջությամբ փլվել են:

Բնօրինակ զանգակարան մեջ առաջացել են կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Շինության հյուսիսային և հարավային թաղակապ կամարներում, վահանապատերի հետ միացման հարվածին մոտ տեղերում, պատերին զուգահեռ ուղղությամբ նկատվել են կարանների բացվածքներ: Պատերի շարվածքի որակյալ լինելը և կառուցման ժամանակ տարբեր մակարդակներում երկաթյա գոտիների օգտագործումը նպաստել են շինության քարե պատերում երկրաշարժի վնասների սակավ լինելուն:

Երկրաշարժից վնասված շինության վերանորոգման աշխատանքները Հիմադրամների գլխավոր փնթիկության կողմից սկսվել են 2023 թվականին: Դրսից նկատվելի է, որ իրականացվում են փլված գմբեթի և մինարեթների վերակառուցումը, և, ի լրումն շինությունում առկա ձգանային համակարգին, ներդրվում է նորը: Վերականգնումից հետո շինությունը կշարունակի ծառայել որպես Քուրթուլուշ մզկիթ:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը		Սուրբ Աստվածածին Հայ առաքելական եկեղեցի / Բուրթուլուշ մզկիթ						
Շրջան		Շահինբեյ						
Թաղամաս / փողոց		Թեփերաշը						
GPS		37°03'38°N 37°22'35°E						
Շինության տարիքը		1893						
Շինության տիպը		Եկեղեց						
Ներկայիս կարգավիճակը		Մզկիթ						
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուղի թև	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			X
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.2. Բեյ Թաղամասի Կառույցները

3.2.1. Քենդիրլիի եկեղեցին

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Բեյ Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1059 Կղզյակ/ 1 Հողակտոր

Շինության Տիպ. եկեղեցի

Տեռա Սանփա վանքը, որ ներկայումս հայրնի է Քենդիրլի եկեղեցի և Լափին դպրոց անվամբ, գտնվում է Գազիանթեփ քաղաքի կենտրոնում՝ Շահինբեյ շրջանի Բեյ թաղամասի Աթաթուրք պողոտայի վրա: Գանձապետարանին պարկանող այս շինությունների խումբը գրանցված է որպես առաջին կարգի մշակութային ժառանգություն, գտնվում է քաղաքային պահպանվող փարածքի սահմաններում և Վարչապետարանի օսմանյան արխիվներում գրանցված է Տեռե/Տեռա Սանփե վանք անվամբ (Գյուլեքեն 2018, 64): Վանքը Ադարոցը ժողովրդի շրջանում հայրնի է դարձել որպես Քենդիրլի եկեղեցի և Լափին դպրոց՝ դրանք հիմնած ֆրանցիսկյան միաբանության կաթոլիկ վանականների շագանակագույն վեղարների և գոբկափեղին կապված, կանեփաթելից

հյուսված պարանե գոբինների պարճառով (Գյուլեքեն 2018, 65):

Ըստ Պողոսյան վարդապետի՝ ֆրանցիսկյանները Այնթափ եկել են 1882-ի դեկտեմբերին (Սարաֆյան 1953, 566): 1886-ի մարտի 29-ին Այնթափից ստացված տեղեկության համաձայն՝ «Ֆրանցիսկյանները դժվարություններ ունեն որպես կացարան իրենց կառուցած եկեղեցու թույլտվության փաստաթուղթը ներկայացնելու հարցում » (Սարաֆյան 1953, 566): Նույն թերթի մեկ այլ համարում գրվում է, որ «Ֆրանցիսկյան վանականները տեղական իշխանության կողմից լուրջ հսկողության տակ են վերցվել»: Այս վանականները քաղաքում իրենց համար վանք են կառուցել (Սարաֆյան 1953, 567) և Ջեփհանեջիգիլ 2015, 134

Ուչաներ 2022, 159): 1886 թվականին Այնթափի ֆրանցիսկյաններն ունեին հատուկ դպրոցներ, որտեղ կրթություն էին ստանում նաև հայ առաքելական փղա երեխաները, ունեին նաև օրիորդաց դպրոց:

Պետերբուրգից «Արաքս» թերթը 1888 թվականին գրում է, որ վեց փարի պաշարող ֆրանցիսկյան վանականները վերջապես հաստատվել են քաղաքում, ծառերի և ծաղիկների մեջ կառուցել են գեղարեսիլ վանք, որտեղ կրթություն է ստանում մոտ 200 հայ աղջիկ և փղա աշակերտ (Սարաֆյան, 1953, հատոր 1, էջ 567): Ինչպես հաղորդում է Ջեփհանեջիգիլը (134)՝ 1889-1894 թվականների միջև Բարձր Դռան՝ ֆրանսիական դեսպանատան հետ գրագրություններում եկեղեցանման հսկայական շինության նկարագրությունը հուշում է, որ այս շինությունը կարող էր լինել եկեղեցու կողքի ուղղանկյուն շարվածքային վանքի շենքը, ինչը համընկնում է Սարաֆյանի առաջարկած վանքի կառուցման թվականի (1884) հետ (Սարաֆյան 1957, 79; Ջեփհանեջիգիլ 2015, 134):

Մինչև 1897 թվականը կառուցման թույլտվություն չստացած եկեղեցու դիմումին կցված երկու էսքիզներից մեկը թեև ցույց է տալիս ներկայիս Քենդիրլի եկեղեցու տեղը, սակայն հատկապես առումով չի համապատասխանում այս եկեղեցուն, ինչը հուշում է, որ եկեղեցու կառուցումը, հավանաբար, սկսվել է այլ հատկապես: Թեև արխիվային փաստաթղթերում կառուցման գործընթացը հստակորեն չի հասկացվում, Ներքին գործերի նախարարությանը պատկանող 1906 թվականի մի փաստաթուղթ (BOA.DH.TMIK.M.233/5) մատնանշում է վանքի տարածքում գործող շինություն և հաստատում է Սարաֆյանի տեղեկությունը, որ եկեղեցին ավարտվել է 1903-ին (Ջեփհանեջիգիլ, 2015, 134):

նություն և հաստատում է Սարաֆյանի տեղեկությունը, որ եկեղեցին ավարտվել է 1903-ին (Ջեփհանեջիգիլ, 2015, 134):

Քենդիրլի եկեղեցին պատերազմում առավել շարված եկեղեցիներից մեկն է եղել՝ Այնթափի պաշարման ընթացքում կարևորագույն պաշտպանական կետերից մեկը հանդիսացող Չընարլը մզկիթին մոտ գտնվելու պատճառով (Ջեփհանեջիգիլ 2015, 135): Իրենց հաղթանակած համարողների կրակոցների հետևանքով վնասվել է նաև եկեղեցու արևելյան դռան վերևի խորհրդանիշը (Ուչաներ 2022, 159-160, 162):

Այնթափի պատերազմի ավարտի օրը՝ 1921 թվականի փետրվարի 8-ին, եկեղեցին կրկին բացվել է պաշարմունքի համար, սակայն 1921-ի մարտի 12-ի Լոնդոնի խաղաղության պայմանագրի արդյունքում ֆրանսիացիների՝ քաղաքի կառավարումը հետ հանձնելուց հետո հայերը սկսել են լքել քաղաքը: Ֆրանսիացիները վերջնականապես հեռացել են քաղաքից 1921-ի դեկտեմբերի 25-ին: 1923 թվականի հունվար ամսվա վերջին Ամերիկյան հիվանդանոցում և վանքում աշխատող հինգ-վեց ընտանիքից բաղկացած հայ բնակչության հետ միասին Քենդիրլի եկեղեցու՝ որպես պաշարմունքի վայր գործառույթը դադարել է (Ուչաներ 2022, 160):

Պատերազմից հետո մի քանի փարի անգործության մատնված վանքն ու եկեղեցին սկզբում դարձել են Վիլայեթի և Հանրապետական ժողովրդական կուսակցության (ՀԺԿ) նահանգային գրասենյակի շենք, 1932-ին եկեղեցու վերին հարկը դարձել է համայնային տուն, իսկ ստորին հարկը՝ ՀԺԿ տնային:

1931-1932 թվականներին բակի մի հարվածում իրաւական ընկերության կողմից կառուցված էլեկտրակայանի սեփականությունը 1939-ին անցել է քաղաքապետարանին: 1950-ին ՀԽՍՀ-ից ազատված վանքի շէնքը մի ժամանակ ծառայել է որպէս քաղաքային ակումբ: 1955-ին Քենդիրլի եկեղեցում բացվել է Մանկավարժական դպրոց, սրորին հարկը վերածվել է ճաշարանի, խոհանոցի, պահեստի և աշխարանոցի: Եկեղեցու գլխավոր տարածքում (նաոս) կապարվել է երկհարկանի վերակառուցում՝ առաջին հարկում դասասենյակներ, իսկ վերևում՝ ննջարան, բուժկետ, լոգարան և գուգարաններ: Այն բանից հետո, երբ դպրոցը Մանկավարժական ինստիտուտի շէնք է տեղափոխվել, եկեղեցին և վանքը ծառայել են որպէս մանկական դաստիարակության տուն, իսկ 1980-ից հետո օգտագործվել են շատ տարբեր նպատակներով (Ուլաներ 2022, 161-162):

2013 թվականին եկեղեցու սեփականությունը փոխանցվել է տեղական քաղաքապետարանին, և վերականգնված շէնքը վերածվել է «Գազի մշակութային կենտրոն»-ի (Ջեփիհանեջիգիլ 2015, 136): Երկրորդ անգամ համապարփակ վերականգնման ենթարկված վանքի շէնքն ու դպրոցը, Մշակույթի և զբոսաշրջության նա-

խարարության, Գազիանթեփի մեթրոպոլիտեն քաղաքապետարանի համագործակցությամբ և Եվրոպական միության աջակցությամբ, չորս տարվա նախապարաստական և իրականացման գործընթացից հետո կազմակերպվել է որպէս Թուրքիայի առաջին Հնագիտության և մշակութային ժառանգության ինստիտուտ և պաշտոնական արարողությամբ բացվել է 2023 թվականի հոկտեմբերի 25-ին:

Ներկայումս Քենդիրլի եկեղեցի և Լափին դպրոց անվամբ հայտնի Տեռա Սանտա վանքը, որը գրանցված է 11 թերթ 1059 (132) կղզյակ 1 համարի հողակտրորում, Անշարժ մշակութային և բնական արժեքների բարձրագույն խորհրդի

17/07/1987 թվականի և 3579 համարի որոշման համաձայն, 72-Ա գույքագրման համարով գրանցված է որպես առաջին կարգի պահպանության ենթակա մշակութային արժեք և գտնվում է Գազիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրի քաղաքային պահպանվող տարածքի սահմաններում:

Ըստ Քերթմենջյանի (2008, 319)՝ Լատին եկեղեցին ճարտարապետական գլուխգործոց է և հիշեցնում է Բալյան ընտանիքի ոճը: Պատերի բարձրորակ վարպետության առումով այն նմանեցնելով Հալեպի կենտրոնում գտնվող Լատին եկեղեցու կառուցման մեջ մասնակցություն ունեցած հայրնի Նազար վարպետ Քարայանի գործին՝ Քերթմենջյանը գրում է, որ նույն ընտանիքին պատկանող Նազար վարպետ Քարայանը և Սարգիս վարպետ Քարայանը միասին են կառուցել այս շինությունը:

Աթաթուրք պողոտայի վրա՝ Բեյ թաղամասի հյուսիսային հատվածում գտնվող Քենդիրլի եկեղեցին և վանքը տեղակայված են 7,328 քմ մակերեսով պարսպապատ բակի ներսում: Մուրքի ճակատը խոյանում է դեպի արևելք ուղղված եռանկյունի ճակտոնով վեհաշուք ճարտարապետությամբ (Գյուլբեն 2018 77-79): Թեք տեղանքի վրա կառուցված լինելու պատճառով արևմտյան և հյուսիսային ճակատները երկհարկանի են, իսկ հարավային և արևելյան ճակատները՝ միահարկ: Նկուղային հարկ իջնում են հարավային ճակատից՝ ճանապարհի մակարդակից ցածր գտնվող աստիճաններով: Նկուղային հարկը քառակուսի հատակագծով է և խաչաձև կամարակապ:

Ըստ Գյուլբենի (2018, 79)՝ այն նմանություն է ցուցաբերում Սանտա Տեռա միաբանության՝ Երուսաղեմում կառուցած Սուրբ Փրկիչ եկեղեցու հետ: Քենդիրլի եկեղեցու ներքին տարածքը կառուցված է դուրս ցցված եռակողմ խորանով ավարտվող, միանավ բազիլիկային հատակագծով: Շինությունը ծածկված է հայկական կղմինդրով թեք տանիքներով: Ներքին և արտաքին ճարտարապետությունը նախագծված է համաչափ կարգով: 15.50 մ լայնության, 32.70 մ երկարության, 22.20 մ բարձրության շինության ներքին տարածքում սրահային հարկից դեպի խորան ուղղությամբ շինությունը երեք կողմից պարուրող և դեպի

նաոս դուրս ցցվող ուռուցիկ պրոֆիլավոր քիվերը սրեղծում են կամարակապ ծածկը և ստորին տարածքը բաժանող երկրորդ հարկի ուժեղ շեշտադրում: Նարթեքսում, դեպի ուր գլխավոր մուրքի դուռն է բացվում, հայրնաբերվել են հյուսիսային նավում մկրտության ավազանի, իսկ հարավում՝ սրահային հարկ տանող փայտե աստիճանի հետքեր: Նարթեքսից սկսած շրջանաձև կամարներով կապվող համաչափ շարված պատային հենարանները ներքին կողմ պատերում բարձր կույր և խորը որմնախորշերով բաժանվող երկու կողային թև են ձևավորում: Պատային հենարանների մակերեսին և խորանում, ուռուցիկ հարկային քիվը հենող ուղղանկյուն խոյակներով պիլաստրները կամարի մակերեսի կողերին միացող ընդգծված ուղղահայաց թափ են սրեղծում: Թաղակապ կամարի մակերեսը պարուրող (կողային) քիվերն օգտագործող ծաղկաթերթերով բուսական զարդանախշերով գոտիները, թաղակապ կամարի մակերեսներում բուսական ոլորաններով կրոնական խորհրդանիշները, խորանում մնացած որմնանկարների հետքերը և գունավորված պատային որմնախորշերը կազմել են բնօրինակ ներքին տարածքի զարդարանքի հավաքածուն: Խորանի պատի մակերեսում բարձր կորությամբ երեք պատուհան, վերին մակարդակում կամարի եզրերին աղեղների մեջ կորությամբ հինգ պատուհան են շարված, բեմայի հատվածից պաստոֆորիոնի խցեր և վերին հարկ անցումների վերևում նաոսին բացվող մեկական բացվածք (հյուսիսային ուղղությամբ գտնվողները փակված են) են երևում: Դեպի խորան, վանքի շենքի ուղղությամբ հարավային պատային որմնախորշը փայտե, իսկ համաչափ որմնախորշը ապակեպատ դռներ են դարձվել: Բեմայի հատվածի փայտե բազրիքը և խորանի ներսի հարթակը ենթադրաբար ուշ շրջանի հավելումներ են:

Գեոնահարկի և նկուղային հարկի միջև պրոֆիլավոր քարե քիվը և ցուլը կառուցված են բազալտ քարով: Ներքին տարածքի որմնախորշերի շարքի կամարները դրսում արտա-հայտնվում են հյուսիս-հարավ ճակատին՝ թեք և կղմինդրով ծածկված նեղ տանիքագծի տեսքով: Ստորին կողմ պատերում մինչև այս քիվի գիծը հասնող, թեթև ընդգծված պիլաստրներ կան: Այս քիվի գծի վրա՝ վերին հարկի պատու-

հանների միջև շարված են բարակ հենարաններ: Եկեղեցու բոլոր պատուհանների բացվածքները արտաքին ճակատներում երկշար կամարաշար են և մեքաղյա ցանցապատ: Հարավային ճակատում՝ խորանի ուղղությամբ, անկյուններում երկգույն պամանավոր զարդանախշով զարդարված զանգակարան քիվի վերևի հատվածը վնասվել է Այնթափի պատերազմից հետո (Հիլլեզ 2016, 93; Գյուլեքեն 2018, 132):

Դեպի արևմուտք բացվող ճակատում՝ ցուկլի վրա, մինչև փանիքագիծ միաձույլ բարձրացող արտաքին կրող պատերով հզոր տպավորություն է թողնում: Խորանի ճակատի հարավ-հյուսիս կողմ պատերի հետ միացման կետը դրսից ընկալվում է սուր անկյունային շրջադարձով: Խորանի ճակատի կենտրոնական մակերեսը երկու կողմից շրջանակող գունավոր պամանավոր քիվերը եկեղեցու արևմտյան ճակատին հուշարձանային տպավորություն են հաղորդում: Եկեղեցու դուրս ցցված պրոֆիլավոր քիվի վրա տեղադրված է թեք փանիք: Եկեղեցին կառուցվել է տարածաշրջանում լայնորեն հանդիպող հավարա, կեյմըի, բազալտ քարերով շարվածքային տեխնիկայով, երկաթե և փայտե նյութերով: Շինության արտաքին ճակատներում՝ նկուղային հարկում և ցուկլում, օգտագործվել են բազալտ քար, սև քար, վարդագույն և սպիտակ տաշած քարեր:

Քենդիրլի եկեղեցու՝ դեպի արևմուտք բացվող գլխավոր մուտքի ճակատը ցուցաբերում

է կորնթական կարգին հղում անող նախագիծ (Գյուլեքեն 2018, 105): Մուտքի ճակատը բազալտե ցուկլի վրա պսակված է կրկնակի պիլաստրներով կրվող աստիճանական խոշոր պրոֆիլավոր մեծ եռանկյունի ճակատով: Երկրաչափական քարտուշներով զարդարված փայտե դռան փեղկերի վերևի քարե շեմքը ունի զարդարուն ցանցապատ, բանալի քարով, երկշար գունավոր քարե կամարով պատուհաններ: Դռան ճակատի վերին մասում գտնվում է մեծ չափի, երկգույն շրջանակով վիտրաժային աստղաձև պատուհան: Մուտքի ճակատի նախագիծն ավարտվում է ճակատը պարուրող մեծ ճակատի ներսում (ներքևի վիտրաժային պատուհանի հետ նույն առանցքում), խաչազարդ զինանշան կրող (վնասված Կուստուդիա դի Տեռա Սանկրա միաբանության զինանշան) քարե զարդաքանդակով մեղալիոնով:

Կառուցման թվականը (1903) պարունակող ցուցադրախարակը մեր օրեր չի հասել: 140-ամյա պատմություն ունեցող Սանֆա Տեռա վանքը, Լափին դպրոցն ու եկեղեցին, թեև իրենց հիմնադրման նպատակին համապատասխան շատ կարճ ժամանակ են ծառայել, սակայն ժամանակին դիմակայել, մեր օրերում վերականգնվել և վերակենդանացվել են՝ իմաստալից հաստատության ծառայելու համար: Կառույցում երկրաշարժից առաջացած վնասներ չեն հայտնաբերվել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Քենդիրլիի Եկեղեցին					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Բեյ Թաղամաս					
GPS			37°03'46"N 37°22'32"E					
Շինության տարիքը			1884					
Շինության տիպը			Եկեղեց					
Ներկայիս կարգավիճակը			Ինսպիրտուր					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուղի թև	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

 Առանց կառուցվածքային վնասվածքների
  Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ
  Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.2.2. Նազարեթյան Տուն

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Բեյ Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1073 Կղզակ/ 10 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնաբնակարան

Ներկայումս որպես «Պապիրոս» սրճարան օգտագործվող շինությունը Արթին Նազարեթյանի տունն է (Ուչաներ 2022, 203): Այնթափի բնակելի ճարտարապետության ամենավեհաշուք քարե առանձնատներից մեկը հանդիսացող Նազարեթյան տան շինարարությունն ավարտվել է 1854 թվականին: Առանձնաբնակարանը, որը ցուցաբերում է միջագետքյան տնային ավանդույթի առանձնահատկություններ, նախագծված է որպես երկհարկանի շինություն՝ կենտրոնական բացօթյա սրահով և բակով (կենտրոնական բակով), և կառուցված է շարվածքային տեխնիկայով՝ տարածաշրջանին բնորոշ քարերով (հավարա, կեյմըք, մինարե քայասը, թոփաքթաշ, սպիտակ/կարմիր մարմար և սև քար) (Թաթլըզիլ 2005, 29): Փողոցից երկգույն տեղական տաշած քարե շարվածքով, տափակ կամարով դուռը անցում է ապահովում դեպի բակ: Դռան վերևում՝ վերին մակարդակում,

խոշոր ափամնավոր զարդանախշով քիվերով եզրագծված, քանդակ հիշեցնող կախովի երկու կոնսոլներով ձևավորված և եռանկյունի մակերեսներով ավարտվող ճակտոնը հարուստ արտահայտչականություն է հաղորդում գլխավոր դռանը:

Տարածքում «հայաթ» կոչվող ներքին բակի հատակի կենտրոնում երևում է սև և վարդագույն քարերից երկրաչափական նախշերով քարե սալահատակ: Երկհարկանի առանձնատան գեղանկարկում՝ վերին հարկ տանող կենտրոնական բացօթյա սրահի շուրջ, գտնվում են մեկական դռնով և երեքական տափակ կամարով պատուհաններով դեպի բակ բացվող սենյակներ: Բնօրինակ փայտե սյուներով և հարթ առաստաղով սենյակների պատերում քանդակազարդ որմնախորշեր և ներկառուցված պահարաններ են (Ուչաներ 2022, 202):

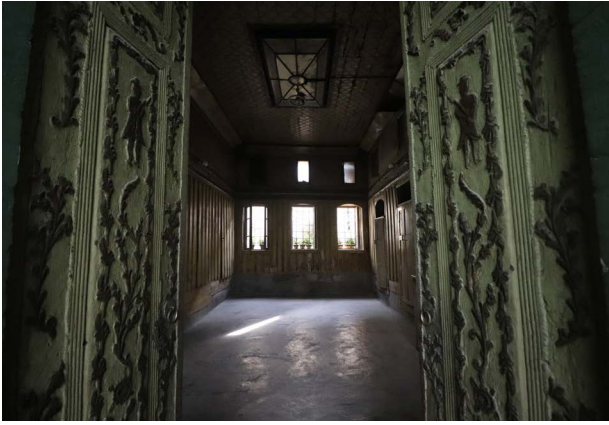

Վերին հարկը բաղկացած է կենտրոնական բացօթյա սրահը շրջապատող երեք սենյակից: Հյուսիսային ճակարի ապակեպարմասի առջև կենտրոնական բացօթյա սրահը կառուցման ժամանակաշրջանում «թախս» կոչվող բնօրինակ պարզամբի հեթ միասին է նախագծվել: Վերին հարկի՝ բակին նայող առջև ճակարը դուրս է բացվում փափակ կամարով, երկփեղկ բարձր չորս պատուհաններով և վերին մակարդակում «թաղա» կոչվող (օդափոխության պատուհան) կամարաձև գագաթի պատուհաններով:

Արևմտյան թև սենյակը պարի զարդարանքների, կույր և փափակ գմբեթավոր վերին ծածկի

հրեշտակների պարկերների պարճառով ժողովրդի մեջ հռչակվել է որպես «Դրախտի սենյակ»: Մյուս երկու սենյակներն ունեն փայտե պուրներով հենված հարթ առաստաղներ (Ուշաներ, 202): Սենյակների պարերը հարդարված են նաջարը (փայտե քանդակներով պարված) որմնախորշերով և ներկառուցված պահարաններով: Ուշադրություն է գրավում ձմռանը՝ ցրտից, իսկ ամռանը չափազանց արևից պաշտպանվելու համար պարաստված պատուհանների փեղկերի փայտե քանդակագործությունը:

Ներկայումս բնօրինակ ձևը կորցրած և ապակեպարված կենտրոնական բացօթյա սրահ

բարձրանում են ավելի ուշ ավելացված աս-
տիճանով: Բակից առանձնապես վերին հարկ
բարձրանալու համար վերին հարկի բացօթյա
սրահի ստորին մասում գտնվող և Բուրսայի
կամարը հիշեցնող դուրս ցցված քիվով դուռն
է օգտագործվել: Գլխավոր մուտքի բացօթյա
սրահի հատակում աչքի է ընկնում Այնթափի
արտադրության վարդագույն քարե սալահա-
տակը:

Առանձնապես ամենավեհաշուք մասը հանդի-
սացող վերին հարկում երեք մեծ սենյակ տա-
նող այս մեծ ուղղանկյուն բացօթյա սրահը
դեպի բակ բացվում է սրացող վերջնամասով,
լայն մակերեսով շրջանաձև կամարով, որը
երկու կողմերում իմպոստ խոյակներով երկու
զվանաձև սյուներ են կրում: Ջենջերեք զար-
դանախշով շրջանակված, ուղղանկյան մեջ
ութաթև աստղաձև երկրաչափական զարդա-
նախշով եռագույն հատակի սալիկապատումը
սրահի հարուստ զարդարանքի դեփալներից
մեկն է: Դեպի սենյակներ բացվող պատերի
մակերեսներին աչքի են ընկնում տարբեր ձևերի
և չափսերի զարդարանքներ: Բաց երանգներով
գունավորված ուղղանկյուն քարտուշները, նույն
ձևի և տափակ կամարով դռները և պատու-
հանները շեշտող կանաչ շրջանակները, փայ-
տե դռները սահմանափակող ակոսավոր հին
տեսքով սյուները, հարթ փայտե առաստաղի
եզրին հերթականությամբ շարված ծաղկա-
մանով ծաղիկները և ճարտարապետական
պարկերները արտացոլում են որմնանկարնե-
րի լայն կիրառմամբ մայրաքաղաքային ոճի

առկայությունն այս քարե առանձնապես մեջ:
Բաց դեղին ներկված փայտե սենյակի դռների
փեղկերը հարդարված են ոսկեգույն քարտուշնե-
րով բուսական բարձրաքանդակ զարդանախշե-
րով, իսկ վերին մասում օսմաներեն և հայերեն
փորագրություններն են՝ կառուցման թվականը
նշող բարձրաքանդակ տառերով: Եզրին զեն-
ջերեք զարդանախշով գտնվող սահմանազա-
ված առաստաղի հարթ ծածկի կենտրոնում
երկգույն արմավենու տերևներով և լոտոսի
ուլորաններով որմնանկար զարդանախշը ամ-
բողջացնում է ներքին տարածքի հարդարան-
քը:

Նազարեթյան տունը հատակի սալիկապատու-
մից մինչև վերին առաստաղի ծածկեր, պա-
տուհաններից մինչև ներքին կողմ պատեր
միմյանց հետ ներդաշնակ, բարձրորակ ար-
վեստի գործի հատկանիշներ կրող ինտերիերի
ճարտարապետության և զարդարանքի նա-
խագծով կառուցված ավանդական Այնթափի
տան ամենախնամախոս և վաղ թվագրվող քա-
րե առանձնապաներից մեկն է: Չնայած երկար
ժամանակահատվածում բավականին վնասվել
է, շենքը կանգուն է մնացել: Այնուամենայնիվ,
հատկապես վերին ծածկերի փլուզման վրանգն
անխուսափելի է: Երկրաշարժից չվնասված այս
շինությունը քաղաքի և տարածաշրջանի մշա-
կության ճարտարապետական ժառանգության
համարեքստիմ բարձր կարևորություն ունի:
Միաժամանակ քաղաքի հիշողության մեջ մո-
ռացության եզրին հայտնված պատմությանը
վկայող հիշողության վայր է:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Նազարեթյան Տուն / «Պապիրուս» սրճարան					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Բեյ Թաղամաս					
GPS			37°03'45"N 37°22'39"E					
Շինության տարիքը			1854					
Շինության տիպը			Առանձնատուն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Սրճարան					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.2.3. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Բեյ Թաղամաս

Կոդի/Հողակտոր. 1072 Կոդյակ / 42 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Բեյ թաղամասի Հանիֆիօղլու փողոցի և Նոթեր Հաքքը փողոցի խաչմերուկի անկյունային հողակտորում գտնվող շինությունը թվագրվում է 20-րդ դարի կեսերին. գրանցված չէ որպես պաշտմական հուշարձան և Գազիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում գնահատվել է որպես «առկա արժեքներով պահպանության ենթակա»: Նոթեր Հաքքը փողոցի վրա ունի երկու, իսկ Հանիֆիօղլու փողոցի վրա՝ մեկ մուտքի դուռ:

Գեյրահարկ և երկու հիմնական հարկ ունեցող շինության ճակատները տալիս են թաղի շարվածքով են: Հատակի համակարգը լիովին ընկալելի չէ, սակայն փողոցի կողմի գեյրահարկի առաստաղում նկատվել են փայտե հեծաններ: ճակատներին կան հարթ շեմով պա-

տուհանների և դռների բացվածքներ: Գեյրահարկում դեպի փողոց նայող տարածքները օգտագործվում են առևտրային նպատակներով. գուցե հենց այդ պատճառով էլ ճակատների բնօրինակ բացվածքները փոփոխության են ենթարկվել:

Առաջին հարկի հյուսիսային ճակատը համաչափ կարգով է, կենտրոնական երկուսն ավելի նեղ են՝ վեց ուղղանկյուն պատուհանների բացվածքներից ելնելով: Երկրորդ հարկում ուշադրություն է գրավում հենարաններից կազմված կարգը: Այս հարկում փակ տարածքները հատկապես հեղուկ են քաշված՝ այդպիսով ստեղծելով փողոցին նայող կիսաբաց տարածքներ: Շինությունն ունի փայտե թեք տանիք:

Ծենքը վնասվել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժներից: Ճակատների տաշած քարի շարվածքում կան կարանների բացվածքներ և անկյունագծային ճաքեր: Այս վնասվածքները նկատվում են թե՛ բացվածքների միջև մնացած պարի հատվածներում, թե՛ բացվածքների վերևում: Վնասված հատվածներում հայտնաբերվել է, որ տաշած քարի բլոկները միջուկային հատվածից անջատվելով շարժվել են պարի հարթությունից դեպի դուրս: Հատկապես արևմտյան ճակատում՝ գեյսերահարկում, հեղափայտում լայնացված կամ բացված բացվածքների վերևի պողպատե պրոֆիլային շեմքերից սկսվող և դեպի վեր անկյունագծային ընթացք ունեցող ճաքեր են երևում: Առաջին հարկի արևմտյան ճակատում պատուհանների շուրջը վնասված տաշած քարի շարվածքից որոշ տաշած քարի բլոկներ ընկել են: Այս հատվածներում ուշադրություն է գրավում պատուհանների բացվածքներում փայտե շեմքերի օգտագործումը:

Ծինության երկրաշարժային վարքի հասկացման և կրիտիկական կետերի հայտնաբերման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ շինության ամբողջության մեջ Ավամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում ամրացման աշխատանքներ: Այդ պատճառով պետք է ապահովել շինության ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքների իրականացումը, քարե պատերի որակի հասկացման համար փորձարկումների կատարումը և ստացվելիք տվյալների օգտագործումը կառուցվածքային վերլուծություններում:

Հետցնցումների ժամանակ առկա վնասվածքների հեղափառ մեծացումը կանխելու համար առաջարկվում է բացվածքները ամրացնել փայտե կամ պողպատե նյութերով մինչև նախագծի վրա հիմնված պահպանման աշխատանքների իրականացումը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումուր Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Բեյ Թաղամաս			
GPS					37°03'43"N 37°22'38"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի կեսեր			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Բնակելի/Առևտրային			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.2.4. Առանձնաբնակարան

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Բեյ Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 1074 Կողմակ / 56 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնաբնակարան

Բեյ թաղամասի Հանիֆիօղլու փողոցի թիվ 60-60Ա-ում գտնվող շինությունը տեղակայված է 1074 կողմակի 56 հողակտրորում: Շինությունը, որը Գագիանթեփի պատմական քաղաքային հյուսվածքը կազմող ավանդական բնակելի տան օրինակ է համարվում, թվագրվում է 20-րդ դարի առաջին կեսին: Շինությունը գրանցված չէ որպես պատմական հուշարձան, Գագիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում չի գնահատվել գնահատվել որպես «առկա արժեքներով պահպանության ենթակա», ծրագրի ծանոթագրություններում նշված է որպես շինություն, որը քանդվելու և վերակառուցվելու դեպքում առկա շինության հետքով պետք է կառուցվի: Շինությունը ներառված է եղել Գա-

գիանթեփի մեմորալոիտեն քաղաքապետարանի կողմից 2000-ական թվականներին Բեյ թաղամասում իրականացված փողոցների բարեկարգման աշխատանքներում:

Թեք փողոցի վրա գտնվող շենքը ուղղանկյուն ձևի է և ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ: Գեփնահարկ և մեկ հիմնական հարկ ունեցող քարե շինության ճակատները տալիս են քարի շարվածքով են: Հանիֆիօղլու փողոցին նայող կարճ ուղղության արևելյան ճակատում հարթ շենքով պատուհանների բացվածքները համաչափ կարգ չեն ցուցաբերում: Երկաթե ճաղավանդակներով և փայտե շրջանակներով պատուհանները անցկացված են միակտրոր տալիս են քարե շենքով:

Արևելյան ճակատի գեղնահարկի պատուհանների շարքում հյուսիսային պատուհանը մյուսներից ա՛վելի լայն է, ա՛վայրե շեմք ունի: Հեղուքար, այս պատուհանը հավանաբար միջամյուսյան արդյունք է: Շինության՝ դեպի բակ նայող հարավային ճակատը մասամբ դիտարկվել է փողոցից: Այս ճակատում առաջին հարկի մակարդակի պատուհանների բացվածքները հարթ շեմ ունեն, այս պատուհանների վերևում գտնվում են կամարաձև փոքր լուսային պատուհաններ (թաղա): Շինությունն ունի հայկական կղմինդրով ծածկված փայրե թեք փանիք, հատակի համակարգը հավանաբար փայրե է:

Շինությունը վնասվել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժներից: Տաշած քարի շարվածքով ճակատներում կան կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Արևելյան ճակատում՝ հարկապես առաջին հարկի մակարդակում, պատուհանների բացվածքների միջև նմանաբան հարվածներում այս փայի վնասվածքներն ավելի ակնհայտ են: Թեև առաջին հայացքից դժվար է նկատել, սակայն

հայտնաբերվել է, որ արևելյան ճակատի որոշ հարվածներում փաշած քարի բլոկները անջատվել են միջուկային հարվածից, և պատում հարթությունից դուրս վնասվածքներ կան (ուռչում): Հարավային ճակատի առաջին հարկում արևելյան ծայրի պատուհանի շեմքը և շեմքի վրայի փաշած քարի բլոկը մասնատվելով ընկել են: Պարի խառը քարի շարվածքով միջուկային հարվածում՝ պատուհանի շրջանակի վրա, բացահայտվել է փայրե շեմք:

Շինության բակ մուտք չի գործվել, այդ պատճառով դիտարկումները կատարվել են փողոցից: Սակայն, որքանով հնարավոր է եղել պարզել, շինության կողմ պատերում նկատվել են երկրաշարժային վնասվածքներ: Ուստի անհրաժեշտ է շինությունն ավելի մանրամասն ուսումնասիրել և հայտնաբերել երկրաշարժային վնասվածքները: Քարե շինության երկրաշարժային վարքի հասկացման և կրիտիկական կետերի հայտնաբերման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, շինության ամբողջության մեջ և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքա-

յին Կարբերում ամրացման աշխատանքներ՝ վերլուծության արդյունքներից ելնելով: Այդ պարճառով առաջարկվում է իրականացնել շինության ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքներ, քարե պատերի որակը հասկանալու համար կատարել փորձարկումներ: Փողոցից կատարված դիտարկումներում նկատվել է, որ շինությունը կարող է լինել ավանդական քաղաքացիական ճարտարապետության օրինակ, ուստի առաջարկվում է, որ այն ու-

սումնասիրվի Պալմական միջավայրի պահպանության վարչության և/կամ Պահպանության տարածքային խորհրդի մասնագետների կողմից: Եթե նպատակահարմար համարվի, առաջարկվում է ինքնափափության և պահպանվածության վիճակին համապատասխան գրանցել կամ, առնվազն, Պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում նշել որպես «առկա արժեքներով պահպանության ենթակա» շինություն:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումուր Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Բեյ Թաղամաս			
GPS					37°03'42°N 37°22'38"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Բնակելի/Առևտրային			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			X
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			X
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.3. Քոզանլը Թաղամասի Կառույցները

3.3.1. Սուրբ Աստվածածին հայ կաթոլիկ եկեղեցին / Օմեր Էրսոյ մշակույթի կենտրոնը

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Քոզանլը Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 2011 Կղզակ / 64 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Եկեղեցի

Մինչ 1851 թվականը Այնթափի հայ կաթոլիկ համայնքի ձևավորման և բնակեցման մասին տեղեկությունները սահմանափակ են (Սարաֆյան 1853, 573): Բեդրոսյան վարդապետը նշում է, որ կաթոլիկ հայերի մասին առաջին տեղեկությունը ստացվել է 1851 թվականի Իզմիրի հայերի «Հայրենասեր» թերթի 25-րդ համարից, ըստ որի Այնթափում 1500 առաքելական հայ ընտանիքներից զատ բնակվում էին 30 հույն և հայ կաթոլիկ ընտանիքներ: 1855 թվականի Կոստանդնուպոլսի «Մասիս» թերթի 159-րդ համարը, նշելով նորընտիր կրոնական ներկայացուցչի մասին, հաստատում է Այնթափի կաթոլիկ հայ համայնքի գոյությունը (Սարաֆյան 1853, 568; Ուչաներ 2022, 126):

Ըստ Զեփհանեջիգիլի (2015, 134)՝ 1862 թվականին կառուցվել է գմբեթավոր հայ կաթոլիկ եկեղեցի և նվիրվելով Սուրբ Աստվածածնին՝ օծվել է Սուրբ Աստվածածին անունով: Հայտնի է նաև, որ հայ կաթոլիկները վաղ շրջանում ունեցել են փոքր դպրոց, որտեղ 1883-86 թվականներին դասավանդել են ֆրանցիսկյան վանականները (Սարաֆյան 1953, 569):

Առաջին համաշխարհային պատերազմի ավարտից հետո առաքելական և բողոքական հայերից մի մաս հոգևորականներ և համայնքի անդամներ կարողացել են վերադառնալ Այնթափ: Հայտնի է, որ կաթոլիկ հայերից շատ քիչ թվով մարդիկ են կարողացել վերադառնալ: Այդ պարճառով կաթոլիկ եկեղեցին գրեթե առանց համայնքի

է մնացել: Անգործության մաքնված եկեղեցին այլևս չի բացվել պաշտամունքի, քանի որ հայերը ստիպված են եղել լքել Այնթափը (Ուշաներ 2022, 127): 1928 թվականին եկեղեցու փարածքում հիմնվել է գործվածքի գործարան: 2008 թվականի վերականգնումից հետո հայ կաթոլիկ եկեղեցին վերածվել է գործարանի նախկին սեփականատիրոջ՝ Օմեր Ասլմ էրսոյի անվան մշակութային կենտրոնի և իր դները է բացել է 2009 թվականի փետրվարին (Ջեփիանեջիզի 2015, 134):

Ներկայումս գտնվում է Քոզանլը թաղամասում՝ Ադիլ Օզբեք պողոտայի և Սողանլը Բուջաք փողոցի խաչմերուկում: Եկեղեցին, որ փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից չի վնասվել, տեղակայված է ճանապարհի մակարդակից ավելի ցածր բարձրության վրա գտնվող պարսպապատ բակի ներսում: Եկեղեցի մտնում են արևմտյան ճակատից՝ իջնելով Ադիլ Օզբեք պողոտայում գտնվող աստիճաններով: Արևելք-արևմուտք առանցքով ձգվող խորանի առջև գմբեթավոր, եռանավ բազիլիկային հատակագծային սխեմա ունի: Քարե շինության կրող պատերի հաստությունը մոտավորապես 1 մետր է: Շինությունը կառուցվել է տեղական գունավոր քարերով, օգտագործվել են փայտ, երկաթ և կրաշաղախ: Եկեղեցու հիմնական շինանյութը տաշած քարն

է: Պատերի շարվածքում որպես կապակցող նյութ օգտագործվել են կապիչներ և շաղախ: Երկաթյա ձողեր, օղակներ և սյուների օղագործներն են երկաթի օգտագործված տարրերը (Հիլլեզ 2016, 60):

Արևմտյան ճակատում գտնվող հավասար չափի փայտե դռներով բացվածքները անցում են ապահովում դեպի նարթեքս: 21x13 մ չափերով եկեղեցու ներքին տարածքը (Հաջըրասի, Օնջել 2022, 267) բաժանվում է երեք նավի՝ սրածայր կամարներով կապվող, համաչափ շարված բազալտե երեքական զույգ սյուներով: Նավերը կազմող բարձր և թեթև սրածայր կամարները հանդիպում են հյուսիսային և հարավային ներքին կրող պատերում, նարթեքսի անկյունային

պատերում, գլխավոր մուտքերի կողքին, բեմայի հարվածում կողային և խորանի պատային հենարաններին ներկառուցված գլանաձև սյուներին և կրում են տարածքը ծածկող կամարները: Նարթեքսի հարավարևմտյան անկյունում պատի մակերեսից վեր խոյացող քարե աստիճանները մասնանշում են սրահային հարկի գոյությունը, որը մեր օրեր չի հասել: Արևմուտքից արևելք ուղղվող կենտրոնական նավն ավարտվում է գլխավոր խորանով, իսկ կողային նավերը՝ կողային խորաններով: Խորանի առջև՝ առագաստներով կրվող գմբեթի թմբուկում շարված են տասներկու պատուհաններ:

Նաոսի արևելքում գտնվող բեմա (դպրաց դասի) հարվածում հարթակի (խորան) վրա բարձրացող (նախկինում գլխավոր և կողային զոհասեղանների վայրում) գլխավոր և կողային խորանները ծածկված են թեթևակի սրացող շրջանաձև կամարներով/գմբեթներով: Այսպես կողային հարվածների պաստոֆորիոնի գործառույթը հստակ չէ: Դեպի հարավային կողային խորան բացվող աստիճանավոր մի տարածք ևս կա:

Եկեղեցու հարավային և հյուսիսային կողմ պատերում կա համաչափ երկհարկ պատուհանների դասավորություն: Նարթեքս մուտքի վերև օվալաձև մեդալիոն պատուհանը և կողմ պատերի պատուհանների դասավորությունը ստեղծում են լուսավոր ներքին տարած, ներս թողնելով ցերեկային լույսը: Բոլոր բացվածքները շրջանաձև կամարով են, դռների փեղկերը և պատուհանների շրջանակները՝ փայտե և եռամաս: Նարթեքսից արևմուտք բացվող ճակարի պատուհանները և երկփեղկ դուռը պսակված են բարձր թեթևացնող կամարներով: Այս թեթևացնող կամարներն արտաքին ճակարին արտացոլված են հարթ մակերեսով կամարաշարերով:

Եկեղեցու մուտքից մինչև խորանի հարված թեթևակի սրացող կամարները և պատի աղեղները ներքին տարածքում ռիթմիկ շարժում են ստեղծում: Բեմայի հարվածի հյուսիսային և հարավային պատերում կամարի եզրի բարձրության չափով տեղադրված, դուրս ցցված գլանաձև ուղղանկյուն շրջանակները ուշադրություն են գրավում: Հյուսիսայինը ձևավորված է որպես կամարաձև մկրտության որմնախորշ: Իսկ հա-

րավայինը շրջանակավորում է քահանաների նախապատրաստման տարածք տանող շրջանաձև մուտքը: (Հիլեզ 2016, 59-60):

Ներքին տարածքի բոլոր կողմ տարրերը նախագծված են միմյանցից տարբեր ստալակ-տիպավոր և ակոսավոր պլաստիկ հարդարանքներով՝ զարդարված երկրաչափական մոտիվներով: Ներքին տարածքի հատակը զարդարված է օպուս սեկրիլե տեխնիկայով պատրաստված վառ երանգների վարդագույն, սպիտակ, սև քարերով: Բեմայի հարվածը և խորանի հարթակը շեշտված են մեծ ու փոքր հատակի զարդանախշերով (Գյուլ 2022, 268; Հիլեզ 2016, 61): Հյուսիսային կողային նավի կենտրոնական առանցքում սյունիկների վրա բարձրացող նրբագեղ զանգակատունը, որի մասին հայտնի է, ներկայումս գոյություն չունի (Քերթմենջյան 2008, 319): Գմբեթի թմբուկի սրածայր կամարով տասներկու պատուհանների բացվածքները դրսից աջակցված են եռանկյուն պրիզմա խոյակներով քառակուսի կտրվածքով ծանրության աշտարակներով: Շինությունը հյուսիս-հարավ առանցքում ծածկված է շարքային և ակոսավոր կղմինդրով պատված թեք տանիքներով, իսկ գմբեթը պատված է մետաղյա ծածկով: Շինության բոլոր պատերը շրջապատված են նուրբ պրոֆիլավոր քիվերով: Եկեղեցու արևմտյան ճակարից բացի բոլոր ճակարները պարզ են: Այս ճակարին՝ գունավոր երկրաչափական վարդյակի վրա գտնվում է Այնթափի կարմիր մարմարից արձանագրություն, որի մեծ մասը վնասված է:

Թեև տարիներ շարունակ հայտնի է եղել որպես Սուրբ Պետրոս եկեղեցի, սակայն արձանագրությունից ստացած տեղեկության համաձայն Այնթափի կաթոլիկ հայ համայնքի պաշտամունքի վայրը օժվել է որպես Սուրբ Աստվածածին եկեղեցի (Աստվածամայր Մարիամ): Արձանագրության մեջ հղում կա Աստվածածնի Վերափոխմանը (ամեն տարի օգոստոսի կեսերին համընկնող Աստվածածնի տոն):

ԱՐԴԵԱՄԲ ԵՒ.....

ՆՈՒԻՐԻ ՍԻՐՈՎ, Ի ՍԷՐ ՓՈԽԱՄՆ (ՓՈԽՈՒՄՆ) ԿՈՒՍԻ

**Ի ԴԻՏԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ, ՔԱՋ ՀՕՎԱՊԵՏԻ
Ը ՊԵՏՐՈՍ ԳՐԻԳՈՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ**

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Սուրբ Ասրվածածին հայ կաթոլիկ եկեղեցին / Օմեր Էրսոյ մշակույթի կենտրոնը					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Քոզանլը Թաղամաս					
GPS			37°03'31"N 37°22'35"E					
Շինության տարիքը			1862					
Շինության տիպը			Եկեղեցի					
Ներկայիս կարգավիճակը			Մշակութային Կենտրոն					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			X
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.3.2. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունույթ Ալմաչ

Թաղամաս/Գյուղ. Քոզանլը Թաղամաս

Կոդի/Հողակտոր. 2001 Կոդյակ / 50-51-52-53-54 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Քոզանլը թաղամասում 2001 կոդյակի 50-51-52-53-54 հողակտորները զբաղեցնող բակին նայող ավանդական Գազիանթեփի բնակելի մի տուն կա: Հիշյալ հինգ հողակտորները ընդհանուր 250 քմ մակերես ունեն և գտնվում են Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող տարածքից դուրս: 54 համարի հողակտորը բնակելի տան բակն է: Գազիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում բոլոր հողակտորները երևում են որպես գրանցված շինության հողակտորներ, սակայն շինության որևէ բնութագրում չի կատարվել: 50-51-52-53 հողակտորներից յուրաքանչյուրը, ըստ Հողային կադաստրի գլխավոր տնօրինության տվյալների, մոտավորապես 15-20 քմ մակերեսով խանութներ են: Կարճ ասած, ուսումնասիրվող շինության հողակտորը, որը եղել է մեկ հողակտոր, ժամանակի ընթացքում բաժանվել է հինգ մասի, և պարմական բնակելի տունը զգալիորեն ազդվել է այս իրավիճակից:

Պարմական քարե բնակելի տունը ուղղանկյուն ձևի է և ծածկված է «ալաթուրքա» ոճի կղմինդրով պատված փայտե երկկողմանի թեք տանիքով: Հարավ-արևմուտք-հյուսիս-արևելք ուղղությամբ զուգահեռ է Հեյիք Մուսլիման փողոցին: Շինության՝ փողոցին նայող հյուսիս-արևմտյան ճակատը թե՛ կառուցման տեխնիկաների, թե՛ նյութերի առումով կարծես բաղկացած է երկու տարբեր հատվածներից/շինություններից:

Ճակատի հարավային հատվածը գեոնահարկում փայտե շրջանակներով և փեղկերով խանութից և առաջին հարկում փողոց դուրս ցցված պարզգամբով բնակելի մասից է բաղկացած: Թիթեղով պատված համաչափ կարգով փայտե պարզգամբն ունի կամարաձև երեք պատուհան: Երկաթե վանդակապար, փայտե երկփեղկ շրջանակներով պատուհանների վերևում փոքր լուսային պատուհանները (թաղա) և այս շար-

քի անմիջապես վերևում ձեղնահարկը (բարդակ արասը) օդափոխող ուղղանկյուն ձևի երկրորդ պատուհանների շարքն ուշագրավ է: Ճակարի հյուսիսային հարվածը կորցրել է իր ինքնարիպությունը անորակ միջամությունների և հավելումների պարճառով: Գերնահարկում երկաթբետոնե շրջանակով խանութները և դրանց վերևի երկաթբետոնե գոփիներով փաշած քարի շարվածքը չափազանց փգեղ են: Այս միջամությունների ծավալն ու ձևը հստակ ընկալելի են շինության Արիֆիե պողոտային նայող հյուսիսարևելյան ճակարից: Պարմական բնակելի փան՝ բակին նայող հարավարևելյան ճակարը անկասկած ցույց է փալիս, որ բնօրինակ վիճակում այն միաժույլ շինություն է եղել: Շինության՝ փաշած քարի շարվածքով հարավարևմտյան ճակարում երևում է Այնթափի ավանդական բնակելի տներում հաճախ հանդիպող, ձեղնահարկ (բարդակ արասը) փանող և կոնսոլային ասփիճաններով պարի հարթությունից թեթևակի դուրս ցցված ասփիճանը: Ճակարի հարավային ծայրում ուշադրություն է գրավում փանիքից բարձրացող փաշած քարե ծխնելույզը:

Գերնահարկի մակարդակում երևացող փայտե հեծանների բներն մաքնանշում են շինությանը հարավից կից հարևան շենքի գոյությունը:

Շենքը վնասվել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժներից: Երկրաշարժի վնասվածքները ճակարների փաշած քարի շարվածքում կարանների բացվածքների և ճաքերի տեսքով են արտահայտվում: Հարավարևմտյան ճակարի որոշ հարվածներում հայտնաբերվել է, որ փաշած քարի բլոկները անջարվել են միջուկային հարվածից և շարժվել են պարի հարթությունից դեպի դուրս: Շինության՝ Արիֆիե պողոտային նայող հյուսիսարևելյան ճակարում երևում է, որ անցյալում իրականացված անորակ միջամությունների ժամանակ շինությանն ավելացված/որոգված երկաթբետոնե գոփիներով պարի հարվածները անջարվել են բնօրինակ պարի հարվածներից: Հայտնաբերված մյուս խնդիրներից են բնակելի փան անխնամ վիճակը՝ երկար ժամանակ չօգտագործվելու պարճառով, անխնամության և ժամանակի հեթանքով առաջացած նյութերի քայքայումը, անձրևաջրի՝ փանիքից շինության ներս ներթափանցումը և շինությունից արդյունավետ կերպով չհեռացվելը, ինչպես նաև վերջին շրջանի անորակ միջամությունները:

Չնայած պահպանման խնդիրներին, վնասվածքներին և անխնամությանը, ինքնարիպությունը դեռևս որոշակիորեն պահպանող և Այնթափի ավանդական բնակելի տների լավ օրինակ հանդիսացող շինությունը անհրաժեշտ է վերցնել պահպանության փակ՝ կախելու հետագա վնասումը, և անհապաղ սկսել կոնսերվացման աշխատանքները: Այս շրջանակում անհրաժեշտ է իրականացնել ճարպար

րապետական փաստագրման աշխատանքներ, կառուցվածքային վերլուծություններ, անհրաժեշտության դեպքում կարարել ամրացում ամբողջ շինության և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում: Թեև Գագիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում բնակելի տան հետ կապված հինգ հողակտորները երևում են որպես գրանցված շինության հողակտորներ, սակայն օգտակար կարող է լինել խորհրդի մասնագետների կողմից տեղում ուսումնասիրություն կատարելը, քանի որ Պահպանության խորհրդում

շենքի գրանցման որոշում կայացված չէ և դրա ուրվագիծը սահմանված չէ գրանցված շինության գծով, նաև օգտակար կլինի անհրաժեշտության դեպքում վերանայման և/կամ նոր որոշում կայացնելու վերաբերյալ աշխատանք տանելը: Վերը նկարագրված ճարտարապետական և կառուցվածքային կոնսերվացման առաջարկությունների իրականացման համար անհրաժեշտ է հողակտորների իրավական կարգավիճակի հետ կապված աշխատանքներ (միավորում) տանել և վերականգնել բնօրինակ հողակտորի ամբողջականությունը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Քոզանլը Թաղամաս				
GPS				37°03'31"N 37°22'30"E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.4. Աբյուլ Թաղամասի Կառույցները

3.4.1. Ամերիկյան Օրիորդաց Վարժարան

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Աբյուլ Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1108 Կղզյակ / 10 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Օրիորդաց Դպրոց

Այնթափում աղջիկների կրթության մասին խոսելիս հարկ է հիշատակել ամերիկյան միսիոներների բացած դպրոցներից շատ ավելի վաղ Այնթափի ժողովրդի շրջանում Ահայ աղջիկների կրթության համալսարանում հասարակական հիշողության մեջ փռված և արձանագրված երկու հայ կանանց՝ Վարդանի անունով: Տիկին Վարդանին, ով ժամանակի Այնթափի առաջին գրագետ աղջիկն է հանդիսանում և ծնվել է 1800 թվականին, գրեթե 60 տարի հովանավորել է որբ աղջիկներին, իր տունն օգտագործել է որպես դպրոց, կրթել է նրանց, հիշատակվել է որպես Վարդանի քույր և 99 տարեկան հասակում՝ 1899-ին վախճանվել է: Նույն անունը կրող երկրորդ Վարդանին, որը փոքր հասակում անտեր է մնացել և ապրել է հորաքրոջ հետ, փորձել է սովորել դպրոցում փրվող դասերը՝ գաղտնի

մուտք գործելով մոտակայքում նոր բացված Ներսեսյան դպրոցը: Երբ հորաքույրը նկատում է սա և պատմում դպրոցի ուսուցիչներից մեկին, այդ ուսուցիչը Վարդանին գրել-կարդալ և հոգևոր գրքեր ընթերցել է սովորեցնում: Այսպիսով Վարդանին դարձել է Այնթափում և հայ առաքելական համայնքում գրագետ առաջին երիտասարդ աղջիկը: Նա տարիների ընթացքում ակտիվ դեր է խաղացել աղջիկների կրթության և ուսուցման գործում և որպես ուսուցիչ առաջնորդող դեր է ունեցել նախադեպը չունեցող Հայկանուշյան օրիորդաց դպրոցի հիմնադրման հարցում (Ուշաներ 2022, 73-74):

1810 թվականին Ամերիկայում հիմնված Արտասահմանյան առաքելությունների ամերիկյան հանձնաժողովը (American Board of Commissioners for Foreign Missions) 1820-

ին սկսել է իր միսիոներներին ուղարկել օսմանյան փարածքներ: Կրթական, առողջապահական և կրոնական գործունեություն ծավալած Ամերիկյան հանձնաժողովի միսիոներները կարևորություն են տվել նաև աղջիկների կրթությանը և հատկապես հայկանանց կրթելու նպատակով Կոստանդնուպոլսում և այնուհետև Ադանայում, Ուրֆայում, Բիթլիսում, Մարաշում, Կարինում, Բուրսայում և Այնթափում, ինչպես նաև բազմաթիվ այլ կենտրոններում բացել են օրիորդաց դպրոցներ (Թաշքըն 2020, 877):

Ամերիկյան հանձնաժողովի միսիոներների կողմից այս դպրոցներից առաջինը բացվել է Այնթափում, քանի որ Այնթափը անապոլիական փարածքում բողոքական հայ համայնքի ամենաակտիվ վայրերից մեկն էր: Այնթափում աղջիկների կրթությունը սկզբում սկսվել է 1852-ին Կիլիկի Շնայդերի՝ իր փանը տված դասերով, 1859-ին որպես միսիոներ քաղաք եկած օրիորդ Մայրա Ալեն Պրոկտորը այս կամավոր կրթական գործունեությանը հաղորդել է հաստատությունական ինքնություն: 1860-ին Այնթափի օրիորդաց դպրոց (Aintab Girls' Seminary) անունով հիմնված և իր տեսակի առաջին օրինակը հանդիսացող այս դպրոցն իր առաջին դասերը շարունակել է Քայաջըք եկեղեցու մո-

տակայքում գտնվող շենքերի կոմպլեքսում: Մինչև 1878 թվականը ուսուցչություն և փնթեկություն անող օրիորդ Պրոկտորի ղեկավարած դպրոցում երիտասարդ աղջիկներին տրվել է և՛ կրոնական, և՛ գիտական կրթություն: Աստվածաբանական կրթությամբ հիմնականում նպատակադրված էր բողոքական ընտանիքների համար պատրաստել լավ աղջիկ զավակ, կին և լավ մայր, իսկ բողոքական հայկական դպրոցների համար՝ հմուտ ուսուցիչներ: 1866-ին Քայաջըք թաղամասում իրար մոտ գտնվող երեք տներ գնվել են Սարգիս Քարամանուգյանի, Կարապետ Բարսումյանի և Հովհաննես Զեբեջյանի կողմից և հատկացվել դպրոցին: Իսկական դպրոցի տեսք ստացած դպրոցը սկսել է ընդունել նաև քաղաքից դուրս բնակվող աշակերտների (Սարաֆյան, 1953, 867; Ուջաներ 2022, 76):

Շինարարության ֆոնդին մեծ գումարներ նվիրաբերած բողոքական համայնքին տեղ է տրվել կառավարման մեջ, ուսուցչական կազմը հիմնականում բաղկացած է եղել հայ կին ուսուցիչներից և երբեմն կես դրույքով կամ լրիվ դրույքով տղամարդ ուսուցիչներից: Այսպիսով, մինչև Այնթափում գործունեության ավարտն այս դպրոցը ձեռք է բերել ավելի շուտ հայկական և ոչ ամերիկյան կամ օտար հաստատությունների տեսքով:

տության բնույթ: Ուսուցչական կազմին մի քանի տարվա ընթացքում միացած հայ հոգևորականների և ուսուցիչների շնորհիվ թուրքերեն, հայերեն և մաթեմատիկայից զատ ուսումնական ծրագրին ավելացվել են նաև ֆիզիկա, երկրաբանություն, աստղաբանություն, ընդհանուր պատմություն, մանկավարժություն, հոգեբանություն և աստվածաբանություն առարկաները (Սարաֆյան 1957, 52և Ուշաներ 2022, 75-76):

1878-ին օրիորդ Պրոկտորին փոխարինած տնօրեն օրիորդ Փիրսի ժամանակաշրջանում դպրոցը վերածվել է օրիորդաց ինստիտուտի: 1883 թվականի գարնանը ընդարձակ և տպավորիչ դիրք ունեցող հողատարածքում սկսվել է վեհաշուք կառույցով ժամանակակից դպրոցական շենքերի կառուցումը՝ Անտիոքից ժամանած ամերիկացի միսիոներ ճարտարապետ պարոն Ադամսի ճարտարապետությամբ: (Ուշաներ 2022, 76):

Ամերիկյան օրիորդաց քոլեջի կառուցումն ավարտվել է 1886 թվականին: Այս քոլեջը

ոչ միայն այնթափցի աշակերտուհիներին, այլ նաև Ադանայից, Ուրֆայից, Դիարբեքիից և Հալեպից, ինչպես նաև փարաժաշրջանի այլ բնակավայրերից եկող աշակերտուհիներին քոլեջի մակարդակով կրթության հնարավորություն է տվել (Ուշաներ 2022, 76): Թաշքընը նշում է, որ դպրոցի թույլտվության վկայականը տրվել է 1892 թվականի հոկտեմբերի 20-ին (8 Թեշրինիեվվել 1308) (Թաշքըն 2020, 881):

Առաջին համաշխարհային պատերազմի պատճառով երկար ժամանակ կրթությունը դադարեց-

րած դպրոցում 1914 թվականին աշակերտների ընդհանուր թիվը 240 էր, որից 60-ը գիշերօթիկ դպրոցում էին: Փոփոխված քաղաքական պայմանների և պատերազմի պատճառով դպրոցի վերջին տնօրենն ուղարկվել է Ամերիկա, և Այնթափի ամերիկյան օրիորդաց ինստիտուտը փակվել է: 57 տարվա գործունեության ընթացքում քոլեջը 527 աղջիկ շրջանավարտ է տվել, որոնցից 416-ը Այնթափից էին, մյուսները՝ Ուրֆայից, Բիլիսից, Մարաշից, Ադանայից, Տարսուսից, Բիթլիսից, Յողունօլուքից, Քեսաբից, Դիարբեքիից, Սիվերեքից, Քալադուրից, Հալեպից, Բեսնիից, Գարմուճից և Հասանբեյլիից (Սարաֆյան 1957, 52; Ուշաներ 2022, 78):

Ներկայումս շենքը գտնվում է Շահինբեյ, Աքյոլ (Թեփեբաշը) թաղամասի Հայիկ Բաբա փողոցում, գործում է ՄՄԹ Ամերիկյան հիվանդանոցից անկախ, սակայն որպես հիվանդանոցի մի միավոր: Թեք տարածքում, խնամված մեծ և ընդարձակ պարտեզի ներսում տեղակայված շինությունը պարսպի մեջի կամարած փոքր մուտքով կապվում է հիվանդանոցի գլխավոր շենքերին: 19-րդ դարի վերջերում կառուցվել է շարվածքային տեխնիկայով՝ տեղական սպիտակ տաշած քարերով որպես քարե շինություն: Հյուսիս-հարավ ուղղության ճակատների բոլոր հարկերում վերևից շրջանաձև կորություններով պսակված զույգ և եզակի պատուհաններ են շարված, արևելք-արևմուտք ուղղությամբ բացվող կողային ճակատներում տանիքի տակ փոքր զույգ պատուհաններ կան: Առաջին հարկի պատուհաններն ավելի բարձր են: Գետնահարկի և երկրորդ հարկի պատուհանները՝ երկու, իսկ ավելի բարձր առաջին հարկի պատուհանները եռամաս փայտե շրջանակներով են ավարտված:

ճակատները տանիքագծում ավարտվում են շինությունը շրջապատող երկաստիճան դուրս ցցված և կլոր քիվերով քիվային կառնիզով: Արամնավոր կտրվածքով դուրս ցցված քիվերով կտրված եռանկյունի ճակատները հուշարձանային տեսողականություն են հաղորդում կողային ճակատներին: Վերին ծածկը կղմինդրապատ երկկողմ թեք տանիք է:

Ամերիկյան օրիորդաց քոլեջի պարզ, բայց վեհաշուք շենքն աչքի է ընկնում նաև բոլոր լուսանկարներում արտացոլված անկյունները շեղված ուղղանկյուն ձևի յուրահատուկ ծխնետյգներով:

Ներկայումս շրջանաձև ոլորուն աստիճանը, որը նեղանալով ձգվում է երկրաչափական զարդանախշերով գունավոր քարահատակ բակից վեր, առաջին հարկի մակարդակում երկու կողմից բարձրացող աստիճաններով միանում է փոքր միջանկյալ հարթակում և կապվում մուտքին: Բնօրինակ շինությունից անկախ այս աստիճանավոր մուտքի տարածքի տակ՝ գետնահարկի մակարդակում, ստեղծվել է անցում: Քոլեջի հարավային ճակատը շինության ճարտարապետական կառուցվածքի հետ հակասություն ստեղծող այս բարոկային շեշտադրումով աստիճանավոր մուտքով հանդիսավոր տեսք է ստացել:

Ամերիկյան օրիորդաց քոլեջը կառուցվել է ժամանակաշրջանի կրթական կարիքներին և ճաշակին համապատասխան, պարմապաշտական ճարտարապետական ըմբռնումով: Այնթափ քաղաքի կրթության պարամության վկա այս մշակութային ժառանգության շինություն հանդիսացող շենքը շարունակում է իր գոյությունը՝ վերագործառնականացվելով Գազիանթեփի առօրյա կյանքի մեջ: Սակայն ճիշտ կլինի նշել, որ ճարտարապետական կառուցվածքում ներսից և դրսից որոշ փոփոխություններ են կատարվել: Նկատվել է, որ շինությունը փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից հետո թեթև վնասվածքներ է ստացել: Բացվածքների միջև երևացող և վեր բարձրացող ճաքերը, բացվածքների միջև մնացած և հորիզոնական շարունակականություն ունեցող պատի հատվածներում երևացող անկյունագծային ճաքերը հայտնաբերված վնասվածքների տեսակների թվում են: Զիվի տակի քիվային հատվածներում էլ աչքի են ընկնում ակնհայտ անջատումներ և պոկումներ: Ներկայումս շինությունը մուտքի ճակատի ուղղությամբ պաշտպանված է շինափայտով և շարունակվում են խնամքի ու վերանորոգման աշխատանքները:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Ամերիկյան Օրիորդաց Վարժարան					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Աքյոլ Թաղամաս					
GPS			37°03'34°N 37°22'19"E					
Շինության տարիքը			1886					
Շինության տիպը			Օրիորդաց ինստիտուտ					
Ներկայիս կարգավիճակը			Հիվանդանոց					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառույց	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.5. Քարագյուղ Թաղամասի Կառույցները

3.5.1. Սինագոգ

Դոկ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Քարագյուղ Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 589 Կողակ / 13 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Սինագոգ

Հայտնի է, որ հռոմեական ժամանակաշրջանից սկսած Այնթափում այլ ժողովուրդների նման ապրել են նաև հրեաները: Հայտնի է, որ 1492-ին Իսպանիայից արտաքսված սեֆարադ հրեաների մի մասը եկել և հաստատվել է եգիպտական մամլուքների փրկապետության փակ գործող այս փարածաշրջանում, 16-րդ դարում ակտիվ են եղել հասարակական կյանքում: Հայտնաբերված Հալեայից եկած հրեաների կողմից ձևավորված Գազիանթեփի հրեական համայնքը օսմանյան կառավարման ընթացքում կրոնական առումով շարունակել է իր գոյությունը՝ ենթարկվելով Հալեայի գլխավոր ռաբբիությանը: Հետևաբար, սինագոգներում ծառայող ռաբբիները նշանակվել են Հալեայի գլխավոր ռաբբիության կողմից (Գյուլերյուզ 2018, 216; Մահմութօղլու 2023, 153):

Ըստ Հալեայի փարեգրքի՝ 1906-ին 696 անձից բաղկացած (Չալըքբան, 2019, էջ 54) հրեական համայնքը 1933-ից հետո սկսել է նվազել: 1927-

ի առաջին մարդահամարում 742 անձից բաղկացած Այնթափի հրեական համայնքը 1945-ին նվազել է 327-ի, 1965-ի մարդահամարում՝ 152 անձի, 1977-ին՝ 37 ընտանիքի կամ 122 անձի: Մերսին և Կոստանդնուպոլիս, Իսթայեղ և ԱՄՆ արտագաղթներից հետո 1980-ական թվականների վերջում Գազիանթեփում բնակվող հրեաներ չեն մնացել (Գյուլերյուզ 2018, 216; Սթենֆորդ 2008, 452):

Գազիանթեփի հրեաները, ինչպես այլ քաղաքներում, այնպես էլ Այնթափում լավ հարաբերություններ են ունեցել տեղի բնակչության հետ, հիմնականում զբաղվել են առևտրով, հարակից գյուղերում մանրավաճառությամբ, շապրքերը՝ հողագործությամբ: Քիչ թվով բժիշկ, դեղագործ, ուսուցիչ և նման մասնագիտություններով աշխատող հրեաները քաղաքում առևտրի գաղափարով են դերձակությամբ, լումայափոխությամբ, հացագործությամբ և սննդի ոլորտի նմանափայ գործերով: Արձանագրվում

է, որ հրեաները 19-րդ դարում այս մասնագիտություններից բացի հիմնականում պաշտոններ են զբաղեցրել Գյուղապետական և Օսմանյան բանկերի մասնաճյուղերում (Գյուլերյուզ, Չալըջքան 2019, 58-59; Մահմութօղլու 2023, 154):

Հիմնականում բնակվել են Շահինբեյ շրջանի սահմաններում, Քարագյոզ թաղամասում (Դյուզմենջի թաղամասում) և շրջակայքում, Մութերջիմ Ասրմ պողոտայում և դրա շրջակայքում, ուստի քաղաքի այս կետը կոչվել է Հրեական թաղամաս: Ենթադրվում է, որ սինագոգի համալիրը կառուցվել է 10-րդ դարում՝ նույն վայրում նախկինում գտնվող մեկ այլ սինագոգի մնացորդների վրա (Գյուլերյուզ 2018, 216-217): Ըստ Նաիմ Գյուլերյուզի՝ հավրայի կառուցման ստույգ թվականը հայտնի չէ: Այս սինագոգին պատկանող երկու եբրայերեն արձանագրություն է հրապարակվել Ալոք-Միսրանիի կողմից՝ 1776 և 1878 թվականներից: Առաջին արձանագրությունը վերաբերում է հավելում կամ վերանորոգման նվիրատվությանը, իսկ երկրորդը փաստագրում է մեծ ջանքերի շնորհիվ շինությունն ավարտին հասցնելը (Թյուրքօղլու 2002, 105):

2011 թվականին Վարչապետարանի՝ հիմնադրամների գլխավոր տնօրինության և Գազիանթեփի տարածաշրջանային տնօրինության կողմից սկսվել են վերականգնման աշխատանքները և ավարտվել են 2013-ին: Ներկայումս ծառայում է տարբեր գործառնություններով:

Շինությունը համապարփակ կերպով ուսումնասիրած Թյուրքօղլուն հաղորդում է, որ Թուրքիայում մինչ օրս կանգուն մնացած կամ մնացորդները պահպանված սինագոգների մեծ մասը կառուցվել է օսմանյան ժամանակաշրջանում և հարկապես 18-րդ դարից հետո (Թյուրքօղլու 2001, 40): Շինությունների համալիրը բաղկացած է բակի հարավում մեջտեղում գլխավոր սինագոգի տարածքից, շինության արևելյան պատին կից միջրաշից (դարոց) և բակի հյուսիսում առանձնացված եշիվայից (գրասենյակ): Բացի այդ, սինագոգի առջև կա նաև փոքր ավազանով շարված (Թյուրքօղլու 2001, 40; Թյուրքօղլու 2002, 105):

Կանանց բաժնի հետ միասին 500 անձի համար նախատեսված (Գյուլերյուզ 2018, 217) Գազիանթեփի սինագոգը կառուցվել է տաշած քարե շինանյութով և զավառական սինագոգների ինքնատիպ տիպաբանության մեջ ավանդական և տեղական ճարտարապետական մոտեցումն արտացոլող հրաշալի օրինակներից մեկն է: Քաղաքի մզկիթներին բնորոշ երկգույն տաշած քարի վարպետությունն աչքի է ընկնում հավրայի բնօրինակ բակի մուտքում, աստիճաններով բարձրացող պաշտամունքի տարածքի հյուսիսից բացվող գլխավոր մուտքում և եհալում (Թյուրքօղլու 2002, 105):

Հավրայի անկանոն քառանկյուն ձևի գլխավոր տարածքն իր չափերի պարզաբանությամբ նախկին շենքերի հետ համար առանձնացված դասի տեսքով գնահատված սրահային հարկը պարված է փայտե լամբրիով: Հարակից Հալեպին յուրահատուկ երկրաչափական զարդանախշերով երկգույն քարահատակ է: Գլխավոր տարածքում՝ կենտրոնական նավի հարավում, հնգերես և խցիկի տեսքով Երուսաղեմին (դեպի հարավ) նայող եհալն է, դրա առջև՝ կենտրոնական կետում ամրակայված, աստիճաններով բարձրացող ութանկյուն ձևի փայտե ամբիոնի տեսքով տեմեն (բիմա) է գտնվում (Թյուրքօղլու 2002, 105; Գյուլերյուզ 2018, 217-218): Հյուսիսային ճակարից դեպի բակ բացվող պաշտամունքի տարածքի պա-

տուհանների դասավորությունը նախագծված է երկհարկ և համաչափ շարված չորսական պատուհանների բացվածքներով: Գունավոր քարե երեսպատմամբ տափակ կամարով կենտրոնական գլխավոր մուտքի աջ և ձախ կողմերում և վերին մակարդակում երևացող համաչափ, փայտե շրջանակներով չորսական ուղղանկյուն պատուհանների բացվածքներ կան, իսկ ամենավերևում՝ երկու օդափոխության պատուհան: Ներքևի պատուհանները պսակված են տափակ շրջանաձև կամարներով, իսկ վերին մակարդակները ուղղանկյուն կտրվածք ունեն: Գլխավոր տարածքի մյուս ճակատներում պատուհանների քանակները տարբեր են: Ճարտարապետության հյուսիսային արտաքին կողմ պատնավարվում է տանիքագծի ուղղությամբ եռանկյունի ճակտոնի ձևով, ծածկված է դուրս գցված քիվի պրոֆիլով, երկթեք կտրված տանիքով (Թյուրքոլու 2001, 41):

Գագիանթեփի սինագոգի համալիրի ներսում գտնվող միդրաշը (դպրոցը) հայտնի դպրոցների օրինակներից ամենամեծն է: Համալիրի հյուսիսում գտնվող տարածքը ենթադրաբար օգտագործվել է որպես կրոնական դպրոց կամ գրասենյակ: Նկուղային հարկում կա դիարան և նախկինում նմանը չտեսնված կամարակապ ջրհորի տարածք (Թյուրքոլու 2001, 40):

Շինությունը փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից թեթև վնասվել է: Հարկապես մուտքի ճակատին հայտնաբերվել են բացվածքների վրա դեպի վեր շարունակվող ճաքեր և տեղ-տեղ՝ կարանների բացվածքներ: Այս ճակատին առաջին հարկի վերին մակարդակներում աչքի են ընկնում առանցքային շեղումներ: Հարկապես առաջին հարկի պատը, որ հարթությունից դուրս շարժման միտում ունի, պետք է բերվի առանցքի վրա, բացված կարանները պետք է կարգավորվեն:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Սինագոգ			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Քարազյոզ թաղամաս			
GPS					37°03'51"N 37°22'54"E			
Շինության տարիքը					18-րդ դարից հետո			
Շինության տիպը					Սինագոգ			
Ներկայիս կարգավիճակը					Մշակութային կենտրոն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևեր	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.5.2. Առանձնապրուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարհաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Քարազյոզ Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 607 Կղզակ / 37 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Երկհարկանի բնակելի շինությունը գտնվում է Այնթափի բերդի հարավում՝ Քարազյոզ թաղամասի Բեհրամ փողոցի վրա: Խիստ բնակեցված հարվածում գտնվող տունն ունի տեղական (տաշած) կրաքարից պարասարված երկշերտ ավանդական քարե պատեր: Շինության հարավում գտնվող փոքր բակի մուտքը հյուսիսային կողմից է: Ինչպես այս փողոցի շինությունների մեծ մասում, գեղնահարկում շատ քիչ թվով պարուհաններ կան: Ունի նաև

օդափոխության և լուսավորման նպատակով փոքր չափի բացվածքներ: Վերին հարկում՝ արևելյան ճակատում, կան երկու ուղղանկյուն պարուհաններ, իսկ հարավային ճակատում՝ տափակ կամարով պարուհաններ: Փողոցին նայող պարուհաններում կան դարբնվածք բացքներ: Պարուհանների վերևում աչքի են ընկնում շրջանաձև և ուղղանկյուն օդափոխության բացվածքներ: Հյուսիսային ճակատում կան նաև դուրս ցցված երկու աստիճաններ: Շինության տանիքը երկկողմանի թեք ձևի է և կառուցվել է փայտի ու կղմինդրի օգտագործմամբ:

Երկրաշարժը շինությանը թեթև վնասներ է հասցրել: Պատի մի հարվածում նկատվել են սահքեր՝ ճակատներում գտնվող երկար, ուղղահայաց ճաքերից զար: Աստիճանի պատի հարթությունից դուրս շարժումը մեծացրել է վնասը: Պատերում վնասի հետագա մեծացումը կանխելու համար անհրաժեշտ է շինության ամրացում կատարել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեպրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Քարազյոզ թաղամաս				
GPS				37°03'53"N 37°23'00"E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Ճկույթի աստիճան	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.5.3. Առանձնագրում

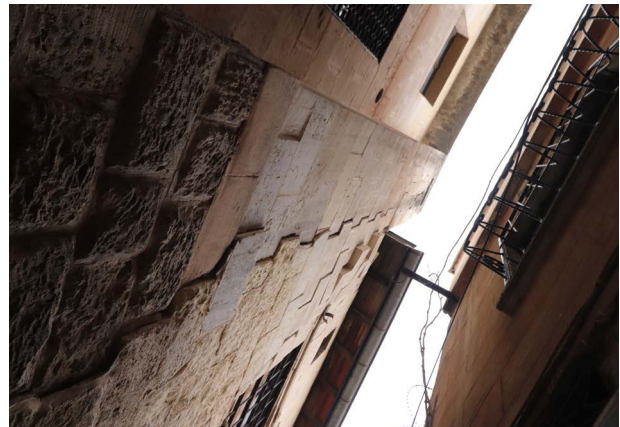
Գազիկ խաչարդյան, Դոկր. Սարիաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Քարազյոզ Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 606 Կղզակ / 6 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնագրում

Այնթափի բերդի հարավում՝ Քարազյոզ թաղամասի Բեհրամ փողոցում գտնվող լքված բնակելի շինությունն ունի որակյալ արհեստագործական տարրեր: Խիտ բնակեցված հյուսվածքի մեջ գտնվող շինությունն ունի տեղական կրաքարից պատրաստված երկշերտ ավանդական (տաշած քարե) քարե պատեր: Շինության մուտքը հյուսիսային կողմից է:

Գերնահարկում կան օդափոխության բազմաթիվ բացվածքներ: Վերին հարկի արևմտյան ճակատում կա հինգ տափակ կամարով պատուհանի բացվածք: Պատուհաններն ունեն պարզ գոգաթևեր և դարբնվածք բազմաթիվներ: Հյուսիսային ճակատում կարելի է տեսնել մեկ պատուհան: Իսկ տանիքի տակ գտնվում են թաղա անտունով հայտնի ուղղանկյուն բացվածքներ:

Երկրաշարժը շինությանը ծանր վնասներ է հասցրել: Շինությանը կից հարևան շինության բակի պատի քարերի մի մասն ընկել է, մի մասն էլ սահել է: Պատերի բազմաթիվ հատ-

վածներում առաջացել են ուղղահայաց ճաքեր: Վնասվածության մակարդակի պարզառոտ շենքը սպառնալիք է ներկայացնում կողքի նեղ փողոցով անցնող հետիոտների համար: Շինության՝ սպառնալիք ներկայացնող տարրերը և մոտակայքի փլատակները պետք է տեղափոխվեն ապահով տարածք և դասակարգվեն: Անհրաժեշտ է հրապարակ միջամտություն՝ մյուս շինարարական տարրերի փլուզումը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Քարազյոզ թաղամաս			
GPS					37°03'53"N 37°23'01"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն / Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի աստիճան	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6. Շեքերողլու Թաղամասի Կառույցները

3.6.1. Առանձնավորում

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերողլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 533 Կողակ / 24 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Շեքերողլու թաղամասի խիտ բնակեցած տարածքում՝ 533 կողակի 24 հողակտորում գտնվում է քարե բնակելի տուն: Շինության՝ մոտավորապես 100 քմ մակերեսով հողակտորը գտնվում է Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող տարածքում: Գազիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում «գրանցված» շինության ուրվագիծը չի համապատասխանում ներկայիս վիճակին:

Հին Հեռագրատան փողոցի վրա գտնվող երկհարկանի բնակելի տան հատակագծային հարթության ձևը լիովին ընկալելի չէ: Շինության կրող պատերը երկշերտ են, տաշած քարե ճակարներում օգտագործվել է կրաքար: Փողոցի անկյունում շեղված հարվածում երևում են նաև բազալտե բլոկներ: Պատերի պատուհանային և դռների բացվածքները հարթ շեմով են: Շենքն ունի երկաթբետոնե սալե հարթ տանիք:

Շինության կրող պատերում կան 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջացած վնասվածքներ: Ճակարների երկշերտ

պատի շարվածքում երևում է, որ տաշած քարի բլոկները անջարվել են միջուկային հարվածից և շարժվել են պատի հարթությունից դեպի դուրս: Ճակարներում հայտնաբերվել են նաև ուղղահայաց և անկյունագծային ձևերի բացվածքներ և ճաքեր: Պարզվում է, որ շինությունում վերջերս հրդեհ է բռնկվել և ներկայումս չի օգտագործվում: Անձրևաջրի հեռացման հարցում և վերջին շրջանի վերականգնման աշխատանքներում իրականացված անորակ լրացումներում խնդիրներ կան:

Անհրաժեշտ է, որ շինությունը տեղում ուսումնասիրվի Գազիանթեփի մշակութային արժեքների պահպանության տարածքային խորհրդի և/կամ Պատմական միջավայրի պահպանության վարչության մասնագետների կողմից, և իրականացվեն աշխատանքներ շինարարական ծրագրում շինության ուրվագծի և հարկերի քանակի հետ կապված վերանայումների համար: Անհրաժեշտ է մանրամասն ուսումնասիրել հրդեհի և երկրաշարժի պարճառած վնասները և իրականացնել պահպանման նախագծի պարաստմանն ուղղված աշխատանքներ:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Շեքերոլլու Թաղամաս				
GPS				37°03'52"N 37°23'08"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դարի կեսեր				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկագրություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկագրություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի աստիճան	Երկթեղի տեսակ	Գույն
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն	X		
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.2. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 43 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շեքերոլլու թաղամասում՝ բնակելի տների խիտ հաքվածում՝ 531 կողակի 43 հողակտորում, ավանդական Գազիանթեփի բնակելի տուն կա: Թահթանի մզկիթի փողոցին նայող շենքի՝ մոտավորապես 124 քմ մակերեսով հողակտորը ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ և գտնվում է Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող տարածքում: 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին թվագրվող շինությունը գրանցված է և Գազիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում նշված է որպես «առկա արժեքներով պահպանության ենթակա» շինություն: Հողակտորի հարավային ծայրում՝ պարմական բնակելի տանը կից, առկա է գործառույթով անտրակ երկաթբետոնե շինություն կա: Այս շինությունը հավանաբար կառուցվել է բնակելի տան բակում:

Երկհարկանի քարե բնակելի տունն ուղղանկյունաձև է, ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ և ծածկված է հայկական կղմինդրով պատված փայտե թեք տանիքով: Շինության կողմ պատերը երկշերտ են, տաշած քարե շարվածքով ճակատը կառուցվել է կրաքարի օգտագործմամբ: Շենքի գեղարվեստական կան փողոցին նայող հարթ շենով երկու փոքր պատուհաններ: Առաջին հարկում ուշադրություն է գրավում ճակատի հարավային մասը ծածկող պարզամբր: Երկաթե թիթեղով պատված պարզամբում երևում են փողոցին նայող տափակ կամարով երեք պատուհան: Պատուհանների երկփեղկ փայտե շրջանակը գտնվում է փայտե վանդակի և երկաթե ճաղավանդակի հետևում: Որքանով հնարավոր է փողոցից նկատել, շինության առաջին հարկի առաստաղը փայտե է:

Շինության՝ փողոցին նայող արևմտյան ճակատում նկատվել են 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջացած վնասվածքներ: Հայտնաբերվել է, որ ճակատի երկշերտ պատի շարվածքում տաշած քարի բլոկները անջատվել են միջուկային հատվածից և շարժվել են դեպի դուրս: Տանիքի քիվի տակի հատվածներում մի քանի տաշած քարի բլոկ ընկել է վար: Այս ճակատում ուշադրություն են գրավում նաև զգալի քանակությամբ կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Պարզ է դառնում, որ շինությունն դեռևս երկրաշարժից առաջ անխնամության պատճառով պահպանման խնդիրներ է ունեցել: Ճակատին ցեմենտային հիմքով սվաղի շերտը, տաշած քարի բլոկներում կտրվածքի կորուստները, փայտե տարրերում փտումը, տանիքի ծածկի կորուստները և երկաթե տարրերում կոռոզիան հայտնաբերված մյուս խնդիրներն են: Պարմական բնակելի տանը հարավից կից երկաթե տնիքի շինությունը նույնպես չափազանց անհամապատասխան է:

Չնայած պահպանման խնդիրներին, վնասվածքներին և անխնամությանը, ինքնատիպությունը դեռևս պահպանող շինությունը

պետք է անհապաղ տեղում ուսումնասիրվի Գագիանթեփի մշակութային արժեքների պահպանության տարածքային խորհրդի և/կամ Պարմական միջավայրի պահպանության վարչության մասնագետների կողմից և առաջադրվի գրանցման: Շինության պահպանման նպատակով անհրաժեշտ է այն ավելի մանրամասն ուսումնասիրել, փաստագրել և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ ամբողջ շինությունում և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում իրականացնել ամրացման աշխատանքներ: Հետցնցումների ժամանակ առկա վնասվածքների հետագա մեծացումը կանխելու և կառուցվածքային ամբողջականությունն ապահովելու նպատակով, մինչև նախագծի վրա հիմնված վերջնական պահպանման աշխատանքների իրականացումը, առաջարկվում է ձեռնարկել ժամանակավոր միջոցառումներ՝ հարկապես փողոցին նայող արևմտյան ճակատի հարթությունից դուրս վնասվածքների հետ կապված: Անհրաժեշտ է ստուգել տանիքը, վերանորոգել պակասող և վնասված հատվածները:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Շեքերոլլու Թաղամաս			
GPS					37°03'55°N 37°23'05°E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ ժևուր	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.3. Առանձնավորում

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 39 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Շեքերոլլու թաղամասում՝ առԱրային շինություններով և բնակելի տներով խիտ բնակավայրում՝ 531 կողակի 39 հողակտորում գտնվում են բակին նայող երկու պատմական շինություններ: Շինությունների՝ մոտավորապես 170 քմ մակերես ունեցող հողակտորը գտնվում է Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող տարածքի ներսում: Հողակտորի արևելյան եզրին գտնվում է ավանդական բնակելի տուն, կենտրոնում՝ բակ, իսկ հյուսիսային եզրին՝ երկրորդ շինություն: Բակ մտնում են Թահթանի մզկիթի փողոցի վրա գտնվող հարթ շենով և երկաթե շրջանակով մուտքի դռնից:

Հողակտորի արևելքում գտնվող երկհարկանի քարե բնակելի տունն ուղղանկյունաձև է, ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ և ծածկված է հայկական կղմինդրով պատված փայտե երկկողմանի թեք տանիքով: Շինության կողմ պատերը երկշերտ են, տաշած քարե շարվածքով ճակարները կառուցվել են կրաքարի

օգտագործմամբ: Շինության առաջին հարկ բարձրանում են ճակարի բնօրինակ քարե աստիճաններով: Առաջին հարկում մուտքի դուռը կամարավոր է, պատուհանները՝ հարթ շենով: Շինության փայտե առաստաղը բաղկացած է շրջանաձև կտրվածքով հեծաններից և դրանց երեսպատումից:

Հողակտորի հյուսիսում գտնվող երկրորդ շինությունը հարավում նայում է բակին, հյուսիսում՝ Մեհմեթ Բիմյա փողոցին: Շինությունը փողոցի կողմից օգտատրվում է որպես երկու առանձին խանութ, իսկ բակի կողմից ճակարի դասավորությունը թույլ է տալիս ենթադրել, որ շինությունը կարող էր լինել բնակելի տուն: Շենքն ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է հայկական կղմինդրով պատված փայտե երկկողմանի թեք տանիքով: Տաշած քարե շարվածքով ճակարները կառուցվել են կրաքարի օգտագործմամբ: Բակի կողմից շինություն են մտնում

հարավային ճակատի քարե աստիճաններով: Դուռն ու պատուհանները հարթ շեմով են: Պարզ է դառնում, որ վերջերս իրականացված վերանորոգման աշխատանքներում նորոգվել է տանիքը, հարավային ճակատում շեմքի վերևի հատվածը վերաշարվել է:

Հողակտորի արևելքում գտնվող բնակելի տան արևմտյան ճակատում երևում են կարանների բացվածքներ, ճաքեր և ձևախախտումներ: Դժվար է պատասխանել, թե որքանով են այս վնասվածքները կապված 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետ: Հայտնաբերվել է, որ պատուհանների բացվածքները միջամտության են ենթարկվել, շեմքերի և շրջանակների տաշած քարերը վնասվել են: Հողակտորի երկու շինություններում էլ ակներև են անխնամությունը և օգտագործողների բազմաթիվ միջամտությունները: Բավականին անխնամ վիճակում գտնվող հյուսիսային շինության՝ բակին նայող ճակատում երևում է նաև, որ տաշած քարերը քայքայման են ենթարկվել: Բակի պատերում էլ աչքի են ընկնում անընդհատություններ, անորակ վերանորոգումներ և հավելումներ:

Հողակտորի արևելքում գտնվող ավանդական երկհարկանի քարե բնակելի տունը Գազիանթեփի պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում նշված չէ: Չնայած պահպանման խնդիրներին, վնասվածքներին և անխնամությա-

նը, ինքնաբերականորեն դեռևս որոշակիորեն պահպանող շինությունը պետք է անհապաղ տեղում ուսումնասիրվի Գազիանթեփի մշակութային արժեքների պահպանության տարածքային խորհրդի և/կամ Պատմական միջավայրի պահպանության վարչության մասնագետների կողմից և առաջադրվի գրանցման: Տեսնում ենք, որ Պահպանման նպատակային շինարարական ծրագրում հյուսիսային շինությունը նշված է որպես գրանցված շինություն: Անհրաժեշտ է ուսումնասիրել, փաստագրել շինությունները հարակից շինությունների հետ կապի մեջ և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վիճակի վերաբերող կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ ամբողջ շինությունում և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում ամրացման աշխատանքներ կատարել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Շեքերոլլու Թաղամաս				
GPS				37°03'56"N 37°23'06"E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուղի թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.4. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 38 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շեքերոլլու թաղամասում և՛ առևտրային շինությունների, և՛ բնակելի տների փարածքում՝ 531 կողակի 38 հողակտորում գտնվում է գրանցված շինություն: Շենքի՝ մոտավորապես 54 քմ մակերեսով հողակտորը գտնվում է Թահթանի մզկիթի փողոցի և Մեհմեթ Քիմյա փողոցի խաչմերուկում՝ Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող փարածքում:

Երկհարկանի քարե շինությունն ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ունի հարթ փայտե: Տաշած քարե շարվածքով ճակատները կառուցվել են կրաքարի օգտագործմամբ: Շենքի՝ փողոցին նայող հյուսիսային պատի արևելյան հատվածը դուրս է գցված դեպի փողոց: Շինության գեոմետրիայով կան Մեհմեթ Քիմյա փողոցին նայող երկու խանութներ: Իսկ առաջին հարկի բնակարանի մուտքը Թահթանի մզկիթի փողոցի վրա է: Փայտե շենքով փողոցի դռնից նախ մտնում են նեղ միջանցք, միջանցքի վերջում գտնվող երկաթեդուռն աստիճանով բարձրանում են շինության առաջին հարկ: Առաջին հարկում կան երկու սենյակներ: Գազիանթեփի բերդին նայող անկյունային սենյակն ավելի շքեղ է: Սենյակի հատակը պատված է գունավոր սալիկներով, և պատերում կան բազմաթիվ փայտե պահարաններ (նաջարլը) և որմնախորշեր:

Շինությունում իրականացված դիֆարկումների վրա հիմնված ուսումնասիրություններում հայտնաբերվել են երկրաշարժային վնաս-

վածքներ: Հատկապես հյուսիսային ճակատում կան կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Անխնամությունը և դրա հետ կապված նյութերի քայքայումը և վերջին շրջանի անորակ միջամտությունները հայտնաբերված մյուս խնդիրներն են: Ժամանակի ընթացքում իրականացված միջամտությունների (բաժանող պատի և հատակի կառուցում, գործառույթների փոփոխություններ և այլն) և բնօրինակ հողակտորում տեղի ունեցած փոփոխությունների (բաժանում) պարզառով առկա կառուցվածքային վիճակը հասկանալը չափազանց դժվար է: Այդ պարզառով անհրաժեշտ է ուսումնասիրել, փաստագրել շինությունը հարակից շինությունների հետ կապի մեջ և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վիճակին վերաբերող կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ ամբողջ շինությունում մեջ ա/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում ամրացման աշխատանքներ կատարել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Շեքերոլլու Թաղամաս			
GPS					37°03'56°N 37°23'05°E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն / Առկարային			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ ժևու	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն	X		
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.5. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 27 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շեքերոլլու թաղամասում՝ առԱրրային շինությունների և բնակելի տների փարածքում, 531 կողակի 27 հողակտորում գտնվում է բակին նայող Գազիանթեփի ավանդական բնակելի տուն: Գրանցված բնակելի տան՝ մոտավորապես 232 քմ մակերեսով հողակտորը գտնվում է Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող փարածքում: Հողակտորի հյուսիսային եզրին ձակարներով Մեհմեթ Քիմյա փողոցին նայող խանութներ են, կենտրոնում՝ բակ, իսկ հարավային մասում՝ հիշյալ պատմական բնակելի տունը: Բակ են հասնում փողոցի վրա գտնվող կամարավոր մուտքի դռանը բացվող միջանցքով:

Երկհարկանի քարե բնակելի տունն ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է հայկական կղմինդրով պատված փայտե երկկողմա-

նի թեք փանիքով: Շինության կրող պատերը երկշերտ են, փաշած քարե շարվածքով ձակարները կառուցվել են կրաքարի օգտագործմամբ: Գեպնահարկում մեկ կամարավոր դռնից բացի, պատերի պատուհանների և դռների բացվածքները հարթ շեմով են: Գեպնահարկի փայտե շեմքով բացվածքները հավանաբար կապված են ավելի ուշ շրջանի միջամությունների հետ: Առաջին հարկի դռներն ու պատուհանները քարե շեմքով են: Փայտե շրջանակներով պատուհաններն ունեն երկաթե ձաղավանդակներ:

Առաջին հարկի պատուհանների բացվածքների վերևի կամարաձև փոքր լուսային պատուհանները (թաղա) և այս շարքի անմիջապես վերևում ձեղնահարկը օդափոխող նման ձևի պատուհաններն ուշադրություն են գրավում: Շինության փայտե հատակի համակարգը և

առաջին հարկի առաստաղը բաղկացած են կարճ ուղղությամբ օգտագործված շրջանաձև կտրվածքով հափակի հեծաններից (13-15 սմ տրամագիծ / 30-35 սմ միջակայքերով) և դրանց երեսապատումից:

Շինության գեյոնահարկի տարածքները օգտագործվում են որպես խանութների պահեստային տարածքներ: Տարածքներում կան հեղադաշտում փակված բացվածքներ և բլոկե միջնապատեր: Շինության առաջին հարկ բարձրանում են հյուսիսային ճակատի արևմտյան եզրի երկաթբետոնե աստիճանով: Հեղադաշտում ավելացված աստիճանի՝ շինությանը միացող հարթակի մասում կարելի է նկատել նաև բնօրինակ քարե աստիճաններ: Հարթակի հափակը կրելու համար հյուսիսային ճակատին կից կառուցվել են բլոկե պատեր: Շինության առաջին հարկը բաղկացած է մեկ ծավալից: Ուղղանկյուն ձևի այս լուսավոր տարածքում կան բազմաթիվ փայտե պահարաններ (նաջարը) և որմնախորշեր:

Շինության հարավարևելյան անկյունում կան և՛ հարավային, և՛ արևելյան ճակատների վրա ազդող երկրաշարժային վնասվածքներ: Հայտնաբերվել է, որ այս ճակատներում՝ երկշերտ պատի շարվածքում, տաշած քարի բլոկները անջատվել են միջուկային հատվածից, շարժվել են դեպի դուրս և շրջվել են: Վնասված պատի հատվածներում նաև աչքի է ընկնում, որ նախկինում իրականացվել են անորակ վերանորոգումներ: Բակին նայող հյուսիսային ճակատում էլ ուշադրություն են գրավում կարանների բացվածքները և ճաքերը: Նկատվել է, որ բացի երկրաշարժային վնասվածքներից բնակելի տունը երկար ժամանակ չօգտագործվելու պատճառով անխնամ

է մնացել, տանիքից ներս թափանցող ջրի պատճառով նյութերի քայքայում է տեղի ունեցել: Երկրաշարժից հետո նկատվել է, որ շինությունը անվտանգ դարձնելու նպատակով առաջին հարկի տարածքի ներսում փորձել են ստեղծել հենարանային համակարգ՝ պողպատե պրոֆիլների օգտագործմամբ, սակայն այս համակարգը պատրաստվել է շտապ՝ առանց բավարար ճարտարագիտական ծառայություն ստանալու, և առկա շինությանը որևէ օգուտ չունի:

Աշխատանքի շրջանակում իրականացված ուսումնասիրություններում շինությունում հայտնաբերվել են երկրաշարժային վնասվածքներ: Անխնամությունը և դրա հետ կապված նյութերի քայքայումը, անձրևաջրի հեռացումը շինությունից և վերջին շրջանի անորակ միջամտությունները հայտնաբերված մյուս խնդիրներն են: Ուսումնասիրված հիշյալ գրանցված մշակութային արժեքն ավելի արդյունավետ պահպանելու նպատակով անհրաժեշտ է այն ուսումնասիրել, փաստագրել հարակից շինությունների հետ կապի մեջ և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Բնակելի տան երկրաշարժային վարքը հաս-

կանալու համար անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ ամբողջ շինությունում և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում ամրացման աշխատանքներ կատարել: Հեղուկացումների ժամանակ առկա վնասվածքների հետագա մեծացումը կանխելու և կառուցվածքային ամբողջականությունն ապահովելու

նպատակով, մինչև նախագծի վրա հիմնված վերջնական պահպանման աշխատանքների իրականացումը, առաջարկվում է ձեռնարկել ժամանակավոր միջոցառումներ, հատկապես՝ հարավարևելյան անկյունում հարթությունից դուրս վնասվածքների հետ կապված: Անհրաժեշտ է ստուգել տանիքի ծածկը, անձրևաջրի առվակները և խողովակները, վերանորոգել պակասող և վնասված հարվածները:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Շեքերոլլու Թաղամաս			
GPS					37°03'56"N 37°23'06"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուղի թև	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.6. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 3 Հողակտոր

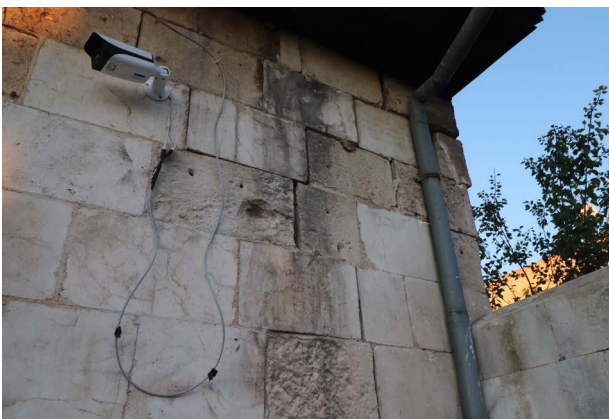
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շեքերոլլու թաղամասում բնակելի տների խիտ փարածքում՝ 531 կողակի 3 հողակտորում, Գազիանթեփի պատմական բնակելի տուն է գտնվում: Գրանցված շինության՝ մոտավորապես 229 քմ մակերեսով հողակտորը գտնվում է Քոջաօղլան փողոցի և Սեյիսօղլու փողոցի խաչմերուկում և Գազիանթեփի քաղաքային պահպանվող փարածքում: Հողակտորի հյուսիսային մասում գտնվում է ավանդական բնակելի տուն, իսկ հարավում՝ բակ: Հողակտորը բաժանվում է փողոցից բարձր բակի պատով: Բակ են մտնում Քոջաօղլան փողոցի վրա գտնվող հարթ շենքով մուրփի դռնից: Սև և սպիտակ գույնի կանոնավոր տաշած քարով սալափակված բակում երևում են սպիտակ քարերով ուղղանկյուն ձևեր կույտ շրջանակ և ներքին շրջանակի մեջ շրջանաձև երկու երկրաչափական զարդանախշ: Շրջանաձև զարդանախշերի միջև շարված (գանձ) կա:

Բակին նայող երկհարկանի քարե ավանդական բնակելի տունն ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է հայկական կղմինդրով պատված փայտե թեք տանիքով: Շինության կողմ պատերը երկշերտ են, տաշած քարե շարվածքով ճակատները կառուցվել են կրաքարի օգտագործմամբ: Պատերի պատուհանների և դռների բացվածքները կամարավոր են: Շինության փայտե հատակի համակարգը բաղկացած է շրջանաձև կտրվածքով հատակի հեծաններից և դրանց երեսպատումից: Առաջին հարկի փարածքները փայտե կամարակապ են: Տարածքներում կան բազմաթիվ փայտե պահարաններ (նաջարը) և որմնախորշեր:

Շինության առաջին հարկ բարձրանում են ճակատի երկու եզրերի աստիճաններով: Առաջին հարկի հատակի մակարդակում, ճակատին զուգահեռ ձգվող երկաթե սլոններ հարթակը հե-

տագայում է կցվել շինությանը: Այս հատակը հենվում է ճակարի երկու կողմերում բնօրինակ քարե հարթակների վրա, իսկ կենտրոնում՝ սյուներից և հեծաններից բաղկացած երկաթբետոնե շրջանակի վրա: Պարզ է դառնում, որ շինության բնօրինակ վիճակում տարածքներին միացող հարթակներն ավելի կարճ են եղել, ողջ ճակարի երկայնքով ձգվող հարթակ չի եղել:

Շինության հարավային ճակատում, հյուսիսային և արևելյան պատերում նկատվել են 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի պարճառած վնասվածքներ: Շենքի առաջին հարկում՝ հարավային ճակատում և հյուսիսային պատում, հայտնաբերվել են կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Նկատվել է, որ

արևելյան ճակարի պատի շարվածքում տաշած քարի բլոկները անջատվել են միջուկային հատվածից և, դեպի դուրս շարժվելով, ընկել են հարևան հողակտորի բնակելի տան բակը: Այս ճակատում էլ կան զգալի քանակությամբ կարանների բացվածքներ և ճաքեր:

Աշխատանքի շրջանակում իրականացված ուսումնասիրություններում գրանցված շինության մեջ հայտնաբերվել են երկրաշարժային վնասվածքներ, անխնամության հետ կապված նյութերի քայքայումներ, օգտագործողների միջամտություններ և անօրակ վերանորոգումներ: Շինությունն ավելի արդյունավետ պահպանելու նպատակով անհրաժեշտ է շինությունում և բակում իրականացնել ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքներ, քարե պատերի

որակները հասկանալու համար կարարել փորձարկումներ, երկրաշարժային վարքը հասկանալու և կրիտիկական կետերը հայտնաբերելու նպատակով իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ ամբողջիկ շինության և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային փարրերում ամրացման աշխատանքներ իրականացնել: Սակայն նկարագրված այս գործընթացը կարող է իրականացվել պարասպրեյիք պահ-

պանման նախագծի շրջանակում: Հետցնցումների ժամանակ առկա վնասվածքների հետագա մեծացումը կանխելու և կառուցվածքային ամբողջականությունն ապահովելու նպատակով, մինչև նախագծի վրա հիմնված վերջնական պահպանման աշխատանքների իրականացումը, առաջարկվում է ձեռնարկել ժամանակավոր միջոցառումներ, հատկապես՝ արևելյան ճակատի հարթությունից դուրս վնասվածքների հետ կապված:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Շեքերոլլու Թաղամաս				
GPS				37°03'54"N 37°23'07"E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.7. Առանձնատուն

Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 2 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շեքերոլլու թաղամասում՝ բնակելի խիտ փառածքում, 531-րդ թաղամասի 2-րդ հողակտորում գտնվում են գազիանթեփյան ավանդական բակային տներ: Պահպանվող շենքերի ուղղանկյուն հողափառածքը, որը մոտավորապես 217 քմ է, ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ և գտնվում է Գազիանթեփի պատմական թաղամասում: Հողակտորի հարավային ծայրում գտնվում է Սեյիսողլու փողոցին նայող տուն, կենտրոնում՝ բակը, իսկ հյուսիսային ծայրում՝ երկրորդ տունը: Փողոցի վրա գտնվող կամարաձև մուտքի դռնից՝ հարավային շենքի միջով անցնող միջանցքով հասնում ենք բակ: Զարահարակ բակը՝ իր ծառերով և կենտրոնում գտնվող շարվածով (գանե), տեղեկություններ է տալիս այս ավանդական տներում կյանքի մասին:

Ուսումնասիրության շրջանակներում հետազոտվել են հարավային շենքը և բակը: Սեյիսող-

լու փողոցին նայող երկհարկանի քարաշեն տունը ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է փայտե թամբաձև կրանիքով՝ թուրքական (ալթուրքա) կղմինդրով: Շենքի պատերը երկշերտ են, ճակարները կառուցված են կրաքարից (քեյմըի)՝ փաշած քարերով: Պատերի պատուհանների և դռների բացվածքները կամարաձև են: Շենքի փայտե հատակը բաղկացած է խիտ դասավորված կլոր հատակի գերաններից և դրանց վրայի ծածկույթից:

Շենքի բակին նայող հյուսիսային ճակարը շատ աշխույժ է իր բազմաթիվ բաց փորվածքներով: Ճակարի կենտրոնում առաջին հարկ փանող զարդարուն կոնսոլային քարե սանդուղքը և սանդուղքի վրայի փայտե ապակեպատ պաշտպանը էլ ավելի են հարստացնում ճակարը: Առաջին հարկի պատուհանների վերևում

գրնվող կամարաձև փոքր լուսամուտները (քուշթաղասը) և այդ շարքի անմիջապես վերևում ձեղնահարկը (բարդաք արասը) օդափոխող նման ձևի երկրորդ պատուհանների շարքը ուշագրավ են: Շենքի՝ Սեյիսօղլու փողոցին նայող հարավային ճակարն ավելի պարզ է: Այս ճակարում երևում է ավանդական անթեփյան րներին բնորոշ մի առանձնահատկություն՝ ձեղնահարկ (բարդաք արասը) րանող սանդուղք, որի կոնսոլային աստիճանները թեթևակի դուրս են գցված պարի հարթությունից: Շենքի արևմտյան ճակարը խուլ է. երևում են երեք լուսամուտ և ձեղնահարկը օդափոխող ուղիղ բարավորով փոքր պատուհան:

Շենքի արևմտյան ճակարում նկատվել են 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետ կապված վնասվածքներ: Պարզվել է, որ ճակարի երկշերտ պարի շարվածքում տաշած քարե բլոկները անջատվել են միջուկային հատվածից և շարժվել են դեպի դուրս: Այս ճակարում ուշադրություն են գրավում նաև նշանակալի քանակությամբ կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Բակի արևմտյան եզրի սահմանափակ հատվածը, ընդհանուր լինելով 531-րդ թաղամասի 3-րդ հողակտրում գրնվող մեկ այլ ավանդական տան հետ, պատճառ է դարձել, որ տվյալ պատում առաջացած վնասվածքները ազդեն բակի վրա: Հարավային ճակարում հայտնաբերված խնդիրները կապված են անձրևաջրերի հեռացման և վերջին շրջանի վերականգնման աշխատանքների ժամանակ կատարված անորակ լրացումների հետ:

Ուսումնասիրության շրջանակներում կատարված զննումների ընթացքում շենքի արևմտյան

ճակարում նկատվել են երկրաշարժի վնասվածքներ: Անխնամությունը և դրա հետ կապված նյութերի քայքայումը, անձրևաջրերի հեռացումը շենքից և վերջին շրջանի անորակ միջամտությունները նույնպես հայտնաբերված խնդիրներից են: Ուսումնասիրված տվյալ գրանցված մշակութային արժեքների ավելի արդյունավետ պահպանման նպատակով անհրաժեշտ է ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրել շենքերն ու բակը և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Տների երկրաշարժային վարքի հասկացման և կրիտիկական կետերի հայտնաբերման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ շենքերի ամբողջության մեջ և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում ամրացման աշխատանքների կարիք կա: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է շենքերում իրականացնել ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքներ, քարե պատերի որակը հասկանալու համար կատարել փորձարկումներ: Առաջարկվում է մինչև Անախագծի վրա հիմնված վերջնական պահպանման աշխատանքների իրականացումը, հետցնցումների ժամանակ առկա վնասվածքների հետագա մեծացումը կանխելու և կառուցվածքային ամբողջականությունը ապահովելու նպատակով ձեռնարկել ժամանակավոր միջոցառումներ, հատկապես արևմտյան ճակարի հարթությունից դուրս վնասվածքների վերաբերյալ: Անձրևաջրի ջրհորդանների և թափման խողովակների սրուգումը, պակասող և վնասված հատվածների վերանորոգումը նույնպես հեշտությամբ և անհապաղ իրականացվող միջոցառումներից են:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Շեքերոլլու Թաղամաս			
GPS					37°03'54"N 37°23'07"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օժտվածություն	Երկթե փայտե թղթեր	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.6.8. Առանձնատուն

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Շեքերոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 531 Կողակ / 1 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շեքերոլլու թաղամասում՝ բնակելի խիտ քաղաքում, 531-րդ թաղամասի 1-ին հողակտորում կենտրոնական բակին նայող երեք շենքեր կան: Մտրավորապես 213 քմ մակերեսով հողակտորը գտնվում է Գազիանթեփի պարմական թաղամասում: Բակ են մտնում Սեյիսոլլու փողոցից: Շենքերից առաջինը գտնվում է հողակտորի արևելյան եզրին՝ Մերաք և Սեյիսոլլու փողոցների հարման անկյունում: Ուսումնասիրության շրջանակներում հիմնականում հետազոտվել է այս շենքը: Շենքերից մյուսը գտնվում է հողակտորի հարավարևմտյան անկյունում և նայում է Սեյիսոլլու փողոցին: Երկրաշարժից հետո, հավանաբար, վնասվածքները որոշ չափով ծածկելու նպատակով շենքի ճակատը պատվել է կապույտ բրեզենտով: Վերջին՝ երրորդ շենքը գտնվում է հողակտորի հյուսիսում՝ շենքերի հա-

մալիրի ներսում: Շինությունների համալիրը Գազիանթեփի պարմական քաղաքային հյուսվածքը կազմող բակային ավանդական տների տեսակի օրինակ է: Շենքերը գրանցված են որպես պարմական հուշարձաններ և թվագրվում են 19-րդ դարի վերջից մինչև 20-րդ դարի սկիզբ:

Մերաք և Սեյիսոլլու փողոցների հարման անկյունում գտնվող տունը ուղղանկյունաձև է, ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ, ծածկված է թուրքական կղմինդրով փայտե թամբաձև տանիքով: Շենքի տաշած քարե ճակատները կառուցված են տարածաշրջանում լայնորեն օգտագործվող կրաքարից (քեյմըի): Պատի շարվածքում աչքի են ընկնում փայտե գերանները: Փայտե հատակ ունեցող շենքի առաստաղներին նկատվել են որմնանկարներ: Շենքի

առաջին հարկում փողոցին նայող պատուհան չկա, միայն երկրորդ հարկի մակարդակում՝ հարավային ճակատին, ուղիղ բարավորով երկաթե ճաղավանդակով մեկ պատուհան կա: Հարավային ճակատում երևում է ձեղնահարկ (բարդաք) փանող ավանդական փիպի սանդուղք:

Շենքերը բուռն են 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից: Հողակտորի արևելյան եզրի շենքի հարավային ճակատում երևում է, որ ձեղնահարկ փանող սանդուղքի արևմտյան կողմի պատի հատվածը շրջվել է դեպի դուրս, երկշերտ պատի շարվածքում փաշած քարե բլոկները անջատվել են միջուկային հատվածից: Այս ճակատում կան նաև կարանների բացվածքներ և ճաքեր:

Ուսումնասիրության շրջանակներում դիտարկումները կատարվել են կարճ ժամանակահատվածում: Սակայն որքանով հնարավոր էր պարզել, շենքերի պատերում կան երկրաշարժային վնասվածքներ: Այդ պարզառով անհրաժեշտ է ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրել բակին

նայող գրանցված բոլոր շենքերը և հայրնաբերել երկրաշարժային վնասվածքները: Տների երկրաշարժային վարքը հասկանալու և կրիտիկական կետերը հայտնաբերելու նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ, վերլուծության արդյունքներից ելնելով՝ շենքերում ամբողջությամբ և/կամ երկրաշարժից վնասված կառուցվածքային տարրերում ամրացման աշխատանքների կարիք կա: Այդ պարզառով անհրաժեշտ է շենքերում իրականացնել ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքներ, քարե պատերի որակը հասկանալու համար կատարել փորձարկումներ: Հերցնցումների ժամանակ առկա վնասվածքների հետագա մեծացումը կանխելու և կառուցվածքային ամբողջականությունը ապահովելու նպատակով առաջարկվում է լրացնել պատերի բացակայող հատվածները և հարթությունից դուրս վնասվածքների դեմ պարաստել փայտե-պողպատե հենարաններ մինչև նախագծի վրա հիմնված պահպանման աշխատանքների իրականացումը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Շեքերոլլու Թաղամաս			
GPS					37°03'54"N 37°23'07"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճիգերի քանակ	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7. Էյուփօղլու Թաղամասի Կառույցները

3.7.1. Առանձնավորում

Սուրբյա Թուփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփօղլու Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 4951 Կղզյակ / 18-19 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Էյուփօղլու թաղամասում՝ Էյուփօղլու Զամի փողոցի վրա, 4951 համարի թաղամասի 18-րդ և 19-րդ հողակտորներում: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս չի օգտագործվում: Գեպնից մեկ հարկ բարձրությամբ շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3 մետր է: Կառուցված է տաշած քարից՝ երկշերտ, կից է հարևան շենքերին: Առաջին հարկի բացվածքները կամարաձև են, երկրորդ հարկինը՝ ուղիղ բարավորով: Շենք մուտք չի գործվել: Փողոցի մակարդակից կատարված զննման ժամանակ նկատվել է, որ տանիքին երկաթբետոնե հա-

վելում է արված: Քանի որ շենքը մուրիկից չի հեղադրվել, ենթադրվում է, որ հավելումը ճակատապատ է, և որ տանիքը գործում է որպես հարթ տարածք:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես ծանր վնասված: Շենքի հյուսիսային ճակատի արևելյան կեսը լրիվ փլված է, արևմտյան կեսը շարժվել է հարթությունից դուրս: Էյուփօղլու Զամի փողոցին նայող արևմտյան ճակատում երևում են մակերեսով շարունակական, միմյանց զուգահեռ անկյունագծային ճաքեր: Հյուսիսային և արևելյան ճակատներում շինարարական տարրերում առաջացել են թափվածքներ և կորուստներ:

Շենքի շուրջ եկած և փլված մասերը պեպք է տեղափոխվեն ապահով վայր և պահպանվեն: Ճակատի փլված հատվածում փողոցից մուտքերը արգելված են, սակայն շենքի շուրջը գտնվող միջանցքները և անցումները պեպք է ամրացվեն և ապահովվեն: Փլված պատի շուրջը գտնվող հատվածները պեպք է կախովի վիճակի բերվեն, ներկա վիճակում ռիսկ ստեղծող շենքի մասերը պեպք է ամրացվեն:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Էյուփօղլու Թաղամաս				
GPS				37°03'38"N 37°22'41"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տուփեր	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն		X	
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.2. Առանձնատուն

Սուրբյա Թովալոլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1084 Կողակ / 2 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփոլլու թաղամասում՝ Հրդր փողոցի վրա, 1084/2 համարի թաղամասի հողակտորում: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս էլ շարունակում է օգտագործվել որպես բնակելի տուն: Գեյրնից երկու հարկ բարձրությամբ շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3-3.5 մետր է: Կառուցված է տաշած քարից՝ երկշերտ: Շենք մուտքը բակից է: Տարբեր ժամանակներում վերանորոգվել է, և աչքի են ընկնում անորակ երկաթբետոնե հավելումներ: Բակ իջնող սանդուղքները և բակում արված ծածկը հետագայում են ավելացվել: Փայտե հատակները կրող, մուրավորապես 30 սմ հեռավորությամբ տեղադրված շրջանաձև կտրվածքով փայտե գերանների տրամագիծը միջինում 12 սմ է: Բացվածքները ուղիղ բարավորով են, և փողոցին նայող ճակատում երևում են փայտե գերանները: Թամբաձև տանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով:

Ներկայիս վիճակում շենքը դասակարգված է որպես թեթևիջին վնասված: Հրդր փողոցին նայող հարավային ճակատում հնարավոր է դիտարկել վնասվածքները: Ճակատի արևելյան վերին մասում, բացվածքի մակարդակին մոտ սկսվող և մինչև տանիք շարունակվող անկյունագծային ճաք կա: Կարանի բացվածքը հստակ երևում է փողոցի մակարդակից: Արևելյան ճակատի հարավային կեսում էլ են նկատվում նման ճաքեր, և ճակատը շարժվել է դեպի դուրս:

Մասնակի միջամտություններով կարելի է վերացնել ճաքեր ունեցող պատի հատվածներում

կառուցվածքային խնդիրները: Միջամտության տեսակը որոշելու համար անհրաժեշտ է շենքում ավելի մանրամասն ուսումնասիրություն կատարել: Որպեսզի առկա ճաքերը ապագայում ռիսկ չստեղծեն, անհրաժեշտ հատվածներում կարելի է տեղադրել նման հենարանային համակարգեր: Դեպի դուրս շարժված հատվածների համար ևս նման հենարաններ են անհրաժեշտ:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'38"N 37°22'39"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.3. Առանձնագրում

Սուրբյա Թուփաթլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտր. 1083 Կողակ / 2 Հողակտր

Շինության Տիպ. Առանձնագրում

Գտնվում է Էյուփոլլու թաղամասում՝ Հարափ Մեսչիթ փողոցի վրա, 1083/2 համարի թաղամասի հողակտրում: Շենքը, որի սկզբնական գործառնությունը բնակելի էր, ներկայումս էլ շարունակում է օգտագործվել որպես բնակելի տուն: Երկհարկանի շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3-3.5 մետր է: Կառուցված է քաշած քարից՝ երկշերտ, և կից է հարևան շենքերին: Հողը փողոցին նայող ճակատում՝ կամարաձև դռան վրա կա անկյունաձև ելուստ, որը պատված է մետաղական նյութով: Շենքի հարավարևմտյան ճակատը նոր նյութով է վերաշարվել, և հասկանալի է, որ ոչ վաղ անցյալում շենքին միջամտություն է կատարվել: Կոտրված քանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդով:

Ծածկվել է բրեզենտով՝ պարզ մեթոդներ օգտագործելով: Թեև քանիքի մակարդակում դիտարկում չի կատարվել, այս միջամտությունը նշան է, որ քանիքում կարող են վնասվածքներ լինել:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Հարավարևմտյան ճակատում սկզբնական պատի գծի և վերանորոգված նոր հարվածի միջև երևում է անկյունագծային ճաք: Բացի այդ, ելուստի շուրջը նաև ուղղահայաց ճաքեր կան: Փողոցի մակարդակից կատարված դիտարկումից պարզ է դառնում, որ հիմնական պատերը շարժվել են դեպի դուրս, և ժամանակակից վերանորոգումները նույնպես պետք է ազդած լինեն դրա վրա: Շենքի հարավային անկյան վերև մասը բնակիչների կողմից

ճաքեր ունեցող պատի հարվածներում մասնակի միջամտություն կատարելով՝ կարելի է վերացնել կառուցվածքային խնդիրները, միջամտության տեսակը որոշելու համար անհրաժեշտ է շենքում կատարել ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն: Որպեսզի առկա ճաքերը ապագայում թիսկ չստեղծեն, անհրաժեշտ հարվածներում կարելի է տեղադրել նման հենարանային համակարգեր: Դեպի դուրս շարժված հարվածների համար ևս նման հենարաններ են անհրաժեշտ:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'36"N 37°22'37"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.4. Առանձնատուն

Սուրբյա Թուփաղոլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտր. 1082 Կողակ / 21 Հողակտր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփոլլու թաղամասում՝ Էյուփոլլու Զամի փողոցի վրա, 1082/21 համարի թաղամասի հողակտրում: Գտնից երկու հարկ բարձրությամբ բնակելի շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3.5 մետր է: Բակ ունեցող շենքը կից է հարևան շենքերին: Կառուցված է քաշած քարից՝ երկշերտ: Փողոցին նայող ճակատում մուտքի դռնից բացի կա միայն մեկ պատուհանի բացվածք, որը շարված է և փակված: Շենքի գետնի մակարդակում և վերին հարկում նյութերի տարբերությունները վկայում են ոչ վաղ անցյալում միջամտության մասին, քաշած քարերը հիմնականում նոր են: Թամբաձն տանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդով:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես ծանր վնասված: Հարավային ճակատը լրիվ փլված է: Երևում է, որ փլված հատվածը վերանորոգում անցած հատվածն է, ինչը վկայում է կատարված միջամտության անորակ

լիսելու մասին: Շենքի բակ կամ ներս մուտք չի եղել, սակայն ինչքանով հնարավոր է եղել նկատել փողոցի մակարդակից, արևմտյան ճակատի երկշերտ պատի արտաքին երեսը նույնպես անջատվել է միջուկային հատվածից և շարժվել դեպի դուրս: Բոլոր հիմնական պատերում նկատվել է հարթությունից դուրս շարժում: Բացի այդ, տարբեր ճակատներում կան ուղղահայաց և անկյունագծային կառուցվածքային ճաքեր:

Հիմնական պատերից մեկի կորստով շենքի ամբողջությունը թուլացել է և ռիսկ է ներկայացնում: Պետք է մասնակիորեն կամ ամբողջությամբ կախովի վիճակի բերվի՝ փլուզումը կանխելու համար: Դեպի դուրս շարժման մեջ գտնվող պատերի համար անհրաժեշտ է փայտե կամ պողպատե հենարանային համակարգեր տեղադրել: Այս քայլերը ձեռնարկելուց հետո հնարավոր կլինի շենքի վերաբերյալ երկարաժամկետ որոշումներ կայացնել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'37"N 37°22'40"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.5. Առանձնատուն

Սուրբյա Թուփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփօղլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 1082 Կողակ / 17 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփօղլու թաղամասում՝ Հրդր փողոցի վրա, 1082/17 համարի թաղամասի հողակտրորում: Երկհարկանի շենք մուտքը բակի դռնից է: Հարկերի միջին բարձրությունը 3.5 մետր է, շենքը առանձին է հարևան շենքերից: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս էլ շարունակում է օգտագործվել որպես բնակելի տուն: Կառուցված է տաշած քարից՝ երկշերտ, ճակատների բացվածքները ուղիղ բարավորով են: Թամբաձև տանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով: Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում շենք մուտք չի գործվել, ենթադրվում է, որ հատակները փայտից են:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Շենքի տարբեր ճակատներում կան ուղղահայաց և անկյունագծային կառուցվածքային ճաքեր, հյուսիսարևմտյան ճակատում աչքի է ընկնում բացվածքի անկյունից սկսվող և անկյունագծով վեր բարձրացող ճաք, և կարանների միջև բացվածքներ են առաջացել: Հարավարևմտյան և հարավարևելյան ճակատների հատման՝ բակի դռանը մոտ անկյունում

տանիքի մակարդակի շինարարական տարրերը տեղաշարժվել են: Այս կարճ ճակատի մյուս անկյունում ևս նման իրավիճակ է:

Ճաքեր ունեցող պատի հատվածներում մասնակի միջամտություն կատարելով կարելի է վերացնել կառուցվածքային խնդիրները, միջամտության տեսակը որոշելու համար անհրաժեշտ է շենքում կատարել ավելի նուրբ ուսումնասիրություն: Որպեսզի առկա ճաքերը ապագայում ռիսկ չստեղծեն, անհրաժեշտ հատվածներում պետք է տեղադրել նման հենարանային համակարգեր:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'37"N 37°22'39"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.6. Առանձնավորում

Սուրբյա Թուփաթլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտր. 1082 Կողակ / 14 Հողակտր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Էյուփոլլու թաղամասում՝ Հրդր փողոցի վրա, 1082/14 համարի թաղամասի հողակտրում: Շենքը բաղկացած է երկու հարկից, և ամենավերևում կա ևս մեկ կիսահարկ: Հարկերի միջին բարձրությունը 3.5 մետր է: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս էլ շարունակում է օգտագործվել որպես բնակելի տուն: Կառուցված է տաշած քարից՝ երկշերտ, և առանձնացած է հարևան շենքերից:

Ճակատների բացվածքները ուղիղ բարավորով են, ունի հարկաբաժան քիվեր: Հրդր փողոցին նայող հյուսիսարևմտյան ճակատը մուրքի ճակատն է: Այս ճակատի առաջին հարկում կա պարզամբ, իսկ երկրորդ հարկում՝ պարզամբի մակարդակում ելուստ: Ելուստը պատված է մետաղական նյութով, երկրորդ հարկի վրայի կիսահարկը ևս նույն կերպ է պատված: Շենքն ունի կոտրված փանիք:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Շենքի տարբեր ճակատներում կան ուղղահայաց և անկյունագծային կառուցվածքային ճաքեր: Հյուսիսարևմտյան ճա-

կատում ուղղահայաց բարձրացող ճաքը շարակնհայտ է, և կարանների միջև բացվածքներ են առաջացել: Նման իրավիճակ նկատվում է նաև մուրքի ճակատում: Փողոցի մակարդակից կատարված զննման ժամանակ պարզ է դարձել, որ արևմտյան պատը շարժվել է դեպի դուրս:

Ճաքեր ունեցող պատի հատվածներում մասնակի միջամտություն կատարելով՝ պետք է վերացնել կառուցվածքային խնդիրները: Միջամտության փուլերը որոշելու համար անհրաժեշտ է շենքի կառուցվածքային վիճակի վերաբերյալ ավելի մանրամասն ուսումնասիրություն կատարել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'37"N 37°22'38"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փունիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.7. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփօղլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 1082 Կողակ / 12 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփօղլու թաղամասում Հրդր փողոցի վրա, 1082/12 համարի թաղամասի հողակտրորում՝ Հրդր փողոցի և Գագի Օթուլու փողոցի հատման վայրում: Հայտնի է որպես Հրդրօղլու Քոնաք: Երկհարկանի շենքի մուտքը Հրդր փողոցի կողմից է: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս օգտագործվում է որպես բուրժիկ հյուրանոց: Անկյունային շենքը կառուցված է փաշած քարից՝ երկշերտ, և առանձին է հարևան շենքերից: Փողոցների հատման անկյանը նայող կարճ ճակատում՝ հարավարևմտյան ճակատում, կա անկյունաձև ելուստ: Հրդր փողոցին նայող հյուսիսարևմտյան ճակատում էլ մուտքի վրա կա ուղղանկյուն հարակազմով ևս մեկ ելուստ: Երկու ելուստներն էլ պատված են մերադական նյութով: Կտրված փանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Շենքի փայտե ճակատներում կան ուղղահայաց և անկյունագծային կառուցվածքային ճաքեր: Ակնհայտ վնասվածքների թվում են հյուսիսարևմտյան ճակատում բացվածքների միջև մնացած և հորիզոնական շարունակականություն ունեցող պատի հարվածներ:

րում անկյունագծային ճաքերը: Փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից հետո շահագործման մեջ մնացած շենքում մակերեսային ճաքերից բացի այլ վնասվածք չի նկատվում:

Ճաքեր ունեցող պատի հարվածներում մասնակի միջամտություն կատարելով՝ պեղք է վերացնել կառուցվածքային խնդիրները: Կարևոր է շահագործման մեջ մնացած այս շենքի ցածր մակարդակի վնասվածքները անհապաղ վերացնել՝ ապագայում հետցնցումների կամ թեթև ցնցումների ժամանակ ավելի մեծ վնասվածքները կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'36"N 37°22'37"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Բուրիկ հյուրանոց			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.8. Առանձնատուն

Սուրբյա Թուփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփօղլու Թաղամաս

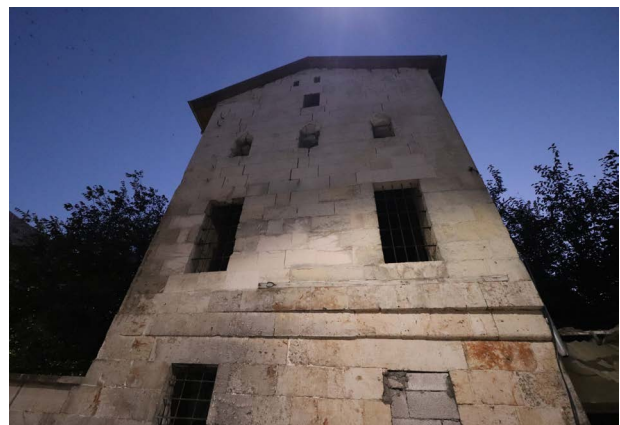
Կղզի/Հողակտոր. 1080 Կղզյակ / 171-172 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփօղլու թաղամասում՝ Հարափ Մեսքիթ փողոցի վրա, 1080 համարի թաղամասի 171, 172 համարի հողակտորներում: Շենքը երկհարկանի է, բացի այդ ունի ձեղնահարկ: Տարածաշրջանի ավանդական շենքերում ձեղնահարկը լայնորեն տարածված կիրառություն է: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս չի օգտագործվում: Կառուցված է տաշած քարից՝ երկշերտ, և առանձին է հարևան շենքերից: Շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3-3.5 մետր է: Փայտե հատակները կրվում են շրջանաձև կտրվածքով փայտե գերանների միջոցով: Թամբաձև տանիքի վերին ծածկը պատված է թուրքական կղմինդրով:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես ծանր վնասված: Շենքի տարբեր ճակատներում կան կառուցվածքային ճաքեր: Կարճ ճակատի հանդիսացող հյուսիսարևելյան ճակատում խիտ են ուղղահայաց և անկյունագծային ճաքերը: Երկար ճակատի հանդիսացող հարավարևելյան ճակատը շարժվել է հարթությունից դուրս: Այս ճակատի՝ հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով կարճ ճակատներում ճաքեր են առաջացել: Հյուսիսարևելյան ճակատում ճա-

քերը շարունակվում են բացվածքների միջև, և շատ շինարարական տարրեր տեղաշարժված վիճակում են: Այս ճակատի ճակտոնում նույնպես նկատվել է հարթությունից դուրս շարժում:

Ճաքեր ունեցող պատերը և բացվածքները պետք է ամրացնել փայտե կամ պողպատե համակարգերով: Հարթությունից դուրս շարժված կրի-տիկական շինարարական հատվածները պետք է քանդել և տեղափոխել ապահով վայր: Նաև շենքի կրիտիկական վնասված հատվածները պետք է կախովի վիճակի բերել՝ փլուզումը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'38"N 37°22'35"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.9. Առանձնատուն

Սուրբյա Թովաթյու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտր. 1080 Կողակ / 101 Հողակտր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփոլլու թաղամասում, Հրդր փողոցի վրա, 1080/101 համարի թաղամասի հողակտրում: Երկհարկանի շենքը գտնվում է Հրդր փողոցի և Հարափ Մեսջիթ փողոցի հատման անկյունում, մուրքը Հրդր փողոցի կողմից է: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, անցյալում օգտագործվել է նաև որպես առևտրային և կրթական հաստատություն: Ներկայումս չի օգտագործվում: Դրսից դիտարկման միջոցով գնահատված շենքի ելուստի մակարդակի քիվից երևում է, որ վերին հարկի բարձրությունը ավելի մեծ է քան առաջին հարկինը: Կառուցված է տաշած քարից՝ երկշերտ, և երկու ճակատով կից է հարևան շենքերին: Հարափ Մեսջիթ փողոցին նայող հյուսիս-արևելյան ճակատում կա աստիճանաձև եռանկյուն կոնսուլային ելուստ: Թամբաձև տանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Շենքի տարբեր ճակատներում կան կառուցվածքային ճաքեր: Հյուսիս-արևմտյան ճակատում բացվածքների միջև մնացած և հորիզոնական շարունակականություն ունեցող պարի հատվածներում երևում են անկյունագծային ճաքեր: Ճաքերը կենտրոնացած են շենքի փողոցային ճակատների հար-

ման անկյունում և նկատվել է, որ առաջ են գնում կարաններով: Հյուսիս-արևելյան ճակատը շենքի կարճ ճակատն է, այստեղ ուղղահայաց շարժված ճաքը ենթադրել է տալիս, որ հարավ-արևելյան ճակատում կարող է շարժում լինել դեպի փողոց:

Ճաքեր ունեցող պարի հատվածներում մասնակի միջամություն կատարելով պետք է վերացնել կառուցվածքային խնդիրները: Միջամության տեսակը որոշելու համար նպատակահարմար կլինի շենքում ավելի մանրամասն ուսումնասիրություն և ներքին տարածքի վնասվածքների դասակարգում կատարել: Որպեսզի առկա ճաքերը ապագայում ռիսկ չստեղծեն, առաջարկվում է հենարանային համակարգով ամրացնել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփօղլու Թաղամաս			
GPS					37°03'36"N 37°22'37"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Բնակելի-Կրթական-Առևտրային			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.10. Առանձնատուն

Սուրբյա Թովաթոլու

Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփոլլու Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1075 Կողակ / 80 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Էյուփոլլու թաղամասում՝ Հանեֆիօլլու փողոցի վրա, 1075/80 համարի թաղամասի հողակտորում: Շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի էր, ներկայումս գործում է որպես «Մինա Սրճարան»: Հիմքի վրա երկու հարկից է բաղկացած, և հարկերի միջին բարձրությունը 3 մետր է: Կառուցված է փաշաձ քարից՝ երկշերտ, և առանձին է հարևան շենքերից:

Շենք մուտքերը կապարվում են փողոցին միացող բակով: Բակ իջնող սանդուղքները միաբեռնակ չեն՝ փաշաձ քարից և ձուլովի մոզաիկից են: Ներքին փարածքի մանրամասները չեն փաստագրվել, սակայն հատակները պեղք է որ փայտից լինեն: Փողոցին նայող հյուսիսային ճակատում գտնվող ելուստը պարված է մետաղական նյութով: Շենքի՝ կոտրված փանիքի տեսքով վերին ծածկը պարված է թուրքական կղմինդրով:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթևակառուցված: Շենքի փարքեր ճակատներում կան կառուցվածքային ճաքեր: Արևմտյան ճակատում բացվածքների միջև մնացած և հորիզոնական շարունակականություն ունեցող պարի հատվածներում երևում են անկյունագծային ճաքեր: Նման ճաքեր նկատվել

են նաև արևելյան ճակատում՝ ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող պարի հատվածներում: ճակատում քարերի անջատման զծերից այս ճաքերը շատ հստակ երևում են: Բացի այդ, լուրջ վնասվածք չի նկատվել:

Ներկայումս որպես սրճարան օգտագործվող այս շենքը լավ պահպանված որակյալ պարմական շենքի օրինակ է: Շենքում նկատված թեթև վնասվածքները նվազագույնի հասցնելու համար պեղք է վերացնել կառուցվածքային խնդիրները՝ ճաքեր ունեցող պարի հատվածներում մասնակի միջամտություն կատարելով: Արագ ձեռնարկվող այս միջոցառումները հնարավոր նոր ցնցումների ժամանակ կկանխեն շենքի հետագա վնասումը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովաթյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփոլլու Թաղամաս			
GPS					37°03'42"N 37°22'39"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առկա			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.7.11. Առանձնապրուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Էյուփօղլու Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 1075 Կողակ / 98 Հողակտոր
Շինության տիպ. Առանձնապրուն

Էյուփօղլու թաղամասում՝ Էսքի Սինեմա փողոցում գտնվող հին բնակելի շենքը ներկայումս օգտագործվում է որպես Նար Սրճարան: Ուղղանկյուն հատակագծով երկհարկանի շենքն ունի քաղաքից պարասպիտ երկշերտ ավանդական (տաշաձ քարե) շարվածքով պատեր: Շենքի հարավարևելյան կողմում կա ընդարձակ բակ: Հյուսիսարևմտյան ճակատում գտնվող գլխավոր մուտքը բացվում է դեպի Էսքի Սինեմա փողոցին միացող նեղ փակուղի: Գլխավոր ճակատը, որտեղ կան տափակ

կամարով մուտք և երկու քառակուսի, բազիլաձև պատուհան, բավական պարզ է: Վերին հարկում երկաթյա բազիլաձև երկու պատուհաններ կան: Բակին նայող հարավարևելյան ճակատն ավելի մանրամասն է՝ առաջին հարկում տափակ կամարով պատուհանների շարք է, վերին հարկում՝ պարզ գոգաթամբերով երկար, ուղղանկյուն բացվածքներ: Առաջին հարկի պատուհանների վերևում օդափոխման նպատակով օվալաձև բացվածքներ կան: Այս ճակատում երևում է նկուղ տանող մուտք: Վերին հարկ տանող երկու սանդուղքներից մեկը բակում է, մյուսը՝ ներքին տարածքում: Շենքում փայտե հատակի և տանիքի կառուցվածքը պահպանվել է:

Երկրաշարժը շենքին թեթև վնաս է հասցրել: Ճակատներում նկատվել են երկար, ուղղահայաց ճաքեր և պատերի մի մասում անջատումներ: Հարևան շենքի հետ ընդհանուր պատում նույնպես ճաքեր կան: Պատերում վնասվածքների առաջնությունը կանխելու համար անհրաժեշտ է ամրացում կատարել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պերոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Էյուփողլու Թաղամաս			
GPS					37°03'42"N 37°22'39"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Սրճարան			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.8. Բոսփանջը Թաղամասի Կառույցները

3.8.1. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Բոսփանջը Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 658 Կղզակ / 1 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շենքը գտնվում է Ֆաքրոդլու փողոցում՝ Թաբաթ Համամի կողքին: Ուղղանկյուն հատակագծով և երկհարկանի շենքի երկարությունը 16 մետր է: Տունը ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ, և գլխավոր մուտքը արևմտյան բակում է: Քարե պատերը կառուցված են ավանդական ձևով՝ տեղական կրաքարից: Պատերի վերին մասերը կառուցված են փաշած քարից, ստորին հատվածները՝ կոպրափաշ քարից, անկյուններում օգտագործված են փայտե ձգաններ:

Շենքի երկար կողմը հանդիսացող հարավային ճակարի առաջին հարկի մակարդակում երկու փոքր պատուհաններ կան, վերին հարկում՝ ասիմետրիկ տեղադրված հինգ պատուհան: Արևելյան ճակարում՝ երկու, հյուսիսային ճակարում մեկ շարք բացվածք կա: Բոլոր պատուհաններն ունեն զարդարուն զոզաթամբեր և երկաթյա բազրիքներ: Շենքի կոտրված տանիքը փայտե կառուցվածքով է՝ թեփուկապատ:

Տունը լավ պահպանված է և երկրաշարժից թեթև է վնասվել: Պատերում և բացվածքներում նկատվել են որոշ ճաքեր, ճակարներում (հատկապես տանիքին մոտ հատվածների քարերում) անջատումներ: Առաջարկվում է այս վնասվածքներին միջամտել վերանորոգման և ամրացման միջոցով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապուր			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Բոստանջը Թաղամաս			
GPS					37°04'00"N 37°23'09"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնապուր			
Ներկայիս կարգավիճակը					Բնակելի, պահեստ			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.8.2. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Բոսրանջը Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 656 Կղզակ / 19 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

կան տեսքով: Արևմտյան ճակատում մեկ փոքր պատուհան և երկու փլված պատուհանի բացվածքներ կան: Փոքր պատուհանում բազրիք է աչքի ընկնում: Նկուղի մակարդակում նույնպես պատուհան կամ դուռ հիշեցնող հետքեր կան: Արևելյան ճակատում երևում է մեկ պատուհան և դրա վերևում՝ զարդարուն, փաշած քարե օդափոխման բացվածք: Շենքում աչքի են ընկնում հեթազա միջամություններ, ինչպիսիք են՝ հափալի մետաղականացումը և արևմտյան կողմում բերոնե բլուկ ճակատապատերի ավելացումը:

Բնակելի շենքը գտնվում է Զամի փողոցի անկյունում՝ մզկիթի դիմաց: Երկհարկանի քարե շենքում երևում են տեղական կրաքարից ավանդական ձևով կառուցված երկշերտ փաշած քարե պատեր և փայտե հափալ: Արևելք-արևմուտք առանցքով ձգվող փան մուտքը արևելյան բակում է: Քանի որ շենքը լուրջ վնասվածքներ է կրել, առանց ավելի խորը ուսումնասիրության դժվար կլինի այն վերականգնել իր սկզբնա-

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է միջին մակարդակի վնաս. որոշ քարեր և ճակատի տարրեր հարվածներ փլվել կամ անջատվել են: Սա վերաբերում է ոչ միայն ճակատի սկզբնական տարրերին, այլ նաև փան վերին մասում հեթազայում ավելացված ժամանակավոր միջամություններին: Նոր տարրերի վնասվածքները, մեծ հավանականությամբ, պատերի և տանիքի միջև թույլ միացման հետևանք են:

Վնասվածքների պարզառով շենքը հասել է փլուզման եզրին և վրանգ է ներկայացնում կողքի նեղ փողոցն օգտագործողների համար: Շենքի վրանգավոր բաղադրիչները և բեկորները պետք է զգուշորեն հեռացնել և պահպանել: Մյուս տարրերին պետք է անհապաղ միջամել՝ շենքի փլուզումը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առանձնապուր					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Բոստանջը Թաղամաս					
GPS			37°04'00"N 37°23'09"E					
Շինության տարիքը			Անհայտ					
Շինության տիպը			Առանձնապուր					
Ներկայիս կարգավիճակը			Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրապաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսապաշ քար					Պողպատ-կապար		X	
Սրբապաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբապաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.8.3. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Բոսրանջը Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 655 Կղզակ / 3 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

րի միջև կան փայտե ձգաններ: Առաջին հարկի ձախ հատվածում զարդարուն խոյակով մուտքի դուռ կա, կենտրոնական հատվածում՝ բազրիքավոր փոքր պատուհան: Վերին հարկում կան երկու ուղղանկյուն բազրիքավոր պատուհաններ: Մուտքի վերևում երևում է փայտե փեղկավոր, փոքր, ուղղանկյուն բացվածք: Հարթ տանիքի վրա հեքադայում ավելացված մեքադական կառուցվածք կա, որի տակ սրեղծված տարածքը մի ժամանակ, հավանաբար, օգտագործվել է որպես ձեղնահարկ:

Բոսրանջը թաղամասում՝ Սըրա Չեշմե փողոցում գտնվող լքված բնակելի շենքը երկհարկանի է: Շենքը, որի ճակատի լայնությունը 6 մետր է, ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ: Մուտք ունի և՛ հյուսիսային ճակատից, և՛ հարավային կողմի բակից: Գլխավոր (հյուսիսային) ճակատը երկշերտ է և հիմնականում շարված է տեղական (տաշած) կրաքարով: Երկու հարկե-

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է միջին վնաս: Ճակատում երևում են ուղղահայաց և հորիզոնական ճաքեր, ինչպես նաև անջատված կամ ընկած քարեր: Փայտե ձգանի վրայի բազրիքի քարերը նույնպես անջատվել կամ ընկել են: Մուտքի վերևում երևում են ավելի լուրջ քայքայումներ: Պատերը անհապաղ պեղք է հենարանավորել և ամրացնել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Բոստանջը Թաղամաս			
GPS					37°04'03"N 37°23'09"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օժտվածք	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.8.4. Առանձնավորում

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Բոսրանջը Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 654 Կողակ / 16 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Բոսրանջը թաղամասում՝ Սըրա Չեշմե փողոցում գտնվող երկհարկանի փունը այս փողոցում կոտրված փանիքով եզակի շենքերից մեկն է: Անկյունային շենքը կառուցված է տեղական կրաքարից ավանդական (տաշած) երկշերտ եղանակով: Կոտրված փանիքի կմախքը փայտից է:

Տան գլխավոր ճակատը գտնվում է հարավում, մինչդեռ հյուսիսային կողմում բակ կա: Գլխավոր մուտքը հարավային ճակատի աջ անկյունում է՝ դուրս ցցված սանդուղքի տակ: Ճակատի վերին հարկում կա պարզ

գոգաթամբով մեկ պատուհան, իսկ առաջին հարկում՝ երկու փոքր չափսի պատուհան: Պատուհաններն ունեն երկաթյա բազրիքներ: Ինչպես երևում է շենքի անփույթ սվաղից, այն տարբեր փուլերում վերակառուցվել է:

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է թեթև վնաս: Երևում է, որ ելուստավոր սանդուղքի՝ ճակատին արտահայտված հարվածում և տանիքի ստորին մակարդակում քարերը տեղաշարժվել են: Առաջարկվում է պատերը ամրացնել փայտե-պողպատե համակարգերով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Բոստանջը Թաղամաս			
GPS					37°04'03"N 37°23'11"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.8.5. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարհաթ Պեյրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Բոսրանջը Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 653 Կողակ / 43 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Բոսրանջը թաղամասում՝ Սըրա Չեշմե փողոցում գտնվող երկհարկանի շենքը երկու բնակարան է ներառում: Հարթ փանիքով շենքի ճակատի լայնությունը 10 մետր է: Ծակափորը ավանդական է՝ երկշերտ փաշած կրաքարից:

Շենքը ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ: Տան գլխավոր ճակատը գտնվում է հարավում, մինչդեռ հյուսիսային կողմում բակ կա: Գլխավոր ճակատը պարզ է: Առաջին հարկում կան դռներ և փոքր պատուհաններ: Վերին հարկում գտնվող հինգ պատուհանների շրջանը ներդաշնակ է առաջին հարկի բացվածքների հետ: Առաջին հարկի պատուհանների պարզության համեմատ վերին հարկի պատուհաններն ունեն կրաքարից պատրաստված, զարդարուն զոգաթամբեր: Բոլոր պատուհաններն ունեն երկաթյա բազրիքներ: Առաջին հարկում կան երկու մուտքեր՝ մեկը ձախ կողմում է, մյուսը՝ կենտրոնից դեպի ձախ: Գլխավոր մուտքի դռան վերևում կա զարդարուն դռնաճակատ: Հարթ փանիքը, կախվելով դեպի փողոց, ձևավորում է քիվ: Դրա վրա երևում է հեղափոխում ավելացված ճակատապատ: Բնակելի շենքը երկրաշարժից վնասվածք չի ստացել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առանձնապուր					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Բոստանջը Թաղամաս					
GPS			37°04'03"N 37°23'09"E					
Շինության տարիքը			Անհայտ					
Շինության տիպը			Առանձնապուր					
Ներկայիս կարգավիճակը			Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օլոս	Երկթե տուրմ	Գմբեթ
Կոպրապաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսապաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբապաշ քար		X			Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբապաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

 Առանց կառուցվածքային վնասվածքների
  Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ
  Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ
  Շանր կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.8.6. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Բոսրանջը Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 647 Կղզակ / 19 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Բնակելի շենքը գտնվում է Անթեփ բերդի արևելյան եզրին, Սուբաշը փողոցում՝ Օզդեմիրբեյ փարրական դպրոցի դիմաց: Երկհարկանի շենքի՝ փողոցին նայող ճակարկի լայնությունը 10 մետր է և ունի բակ: Քարե շենքը կառուցված է ավանդական երկշերտ փաշած կրաքարից և փայտե գերաններ են օգտագործված: Ճակատում կա դուրս ցցված արտաքին սանդուղք:

Շենքը ժամանակի ընթացքում փոփոխության է ենթարկվել: Տանիքին ավելացվել է փակ փարածք, սկզբնական փանիքի փոխարեն փեղադրվել է բետոնե վերին ծածկ, և սանդուղքը սվաղվել է: Տեռասը և բետոնով ծածկված փանիքի մեկ երրորդն է կազմում: Տանիքում նաև կա սանդուղքի գծով գտնվող փայտե կառուցվածք:

Տան հատակագիծը գրեթե քառակուսի է: Գլխավոր (հյուսիսարևելյան) ճակատում գտնվող մուտքը կենտրոնից ձախ է: Վերին հարկում կան հինգ փափակ կամարով պատուհաններ, և այսպեղի սանդուղքը խախտում է ճակարկի սիմետրիան: Սանդուղքի բացվածքում կա մեկ պատուհան: Բացվածքներում երևում են պատի մեջ ներկառուցված երկաթյա բազրիքներ: Առաջին հարկում պատուհաններ չկան, սակայն կա օդափոխման նպատակով ուղղանկյուն բացվածքների մի շարք, որն արձագանքում է վերին հարկի պատուհանների ռիթմին: Վերին հարկի պատուհանների և փանիքի միջև երևում են փեղադրված շրջանաձև բացվածքներ՝ նույն փափի:

Շենքը երկրաշարժից թեթև է վնասվել: Վնասի մեծ մասը բացվածքների վերևի հատվածներում է: Աչքի են ընկնում ճակատով մեկ երևացող ճաքեր և անջատումներ: Տարածքին մոտ հատվածներն ավելի շար են փուժել: Բացի այդ, բետոնե կոնսոլում և սանդուղքում նկատվում է նյութի կորուստ: Պատուհաններից մեկում երևացող փայտե փարրերի վնասվածքները, մեծ հավանականությամբ, երկրաշարժից անկախ վնասվածքներ են: Անհրաժեշտ է շենքի պատերը և բացվածքները ամրացնել փայտե-պողպատե համակարգերով՝ ամրությունն ապահովելու և նյութի կորուստը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պերոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առանձնատուն					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Բոստանջը Թաղամաս					
GPS			37°04'02"N 37°23'05"E					
Շինության տարիքը			Անհայտ					
Շինության տիպը			Առանձնատուն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Առանձնատուն					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օժտվածություն	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9. Թիշլաքի Թաղամասի Կառույցները

3.9.1. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրույան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 686 Կղզակ / 9 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Բնակելի շենքը գտնվում է Թիշլաքի թաղամասում՝ Բարահաջը փողոցում: Ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ: Արևմտյան ճակատից տեսքը երկհարկանի է, արևելյանից՝ եռահարկ: Երկշերտ ավանդական քարե շենքը կառուցված է տաշած կրաքարից:

Շենքի մուտքը կախարվում է առաջին հարկի կենտրոնում գտնվող կամարաձև բացվածքից: Այս դռան արևմտյան կողմում երեք տափակ կամարով պատուհաններ կան, իսկ արևելյան անկյունում՝ արտաքին սանդուղք: Նկուղի դուռը այս սանդուղքի տակ է: Արտաքին սանդուղքի երկու հարթակներից առաջինը մուտք է ապահովում դեպի վերին հարկի արևելյան թև, երկրորդը՝ դեպի վերին հարկի արևմտյան թև: Վերին հարկի արևմտյան թևում կրկնվում է առաջին հարկի կամարաձև պատուհանի և դռան սյրեղծած ռիթմը: Երկու հարկերի պատուհանների միջև կան փոքր, ուղղանկյուն բացվածքներ: Զարդարուն ցանցավոր բազրիքներով չորս վերնապատուհան (քուշ թաղասը) գտնվում են արևմտյան թևի տանիքագծի անմիջապես տակ և հետևում են ստորին հարկերի բացվածքների

ռիթմին: Սանդուղքի երկրորդ հարթակում կա արևելյան թև մուտք ապահովող կամարաձև մուտք, դրա կողքին՝ երկու կամարաձև պատուհան: Արևելյան թևի ամենավերին հարկում կա լայն պատուհան: Արևմտյան թևի միակող տանիքը բեկորից է, արևելյան թևինը՝ կտրված: Վերին ծածկի ամբողջ երկարությամբ կա քիվ: Արտաքին սանդուղքի աստիճանները կազմված են նույր մշակմամբ միաձույլ քարերից:

Շենքում երևում են ժամանակային միջամտությունների հետքեր: Երկրաշարժից առաջացած վնասներ չկան:

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թերևս կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9.2. Առանձնավորում

Գազիկ խաչարարյան, Դոկր. Սերիաթ Պերրույան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 684 Կղզակ / 94 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Լքված բնակելի շենքը գտնվում է Թիշլաքի թաղամասում, Աբդուլլահ փողոցում՝ հյուսիս-հարավ ուղղությամբ: Փողոցի կողմից մուտքը փակվել է երկրաշարժի հետևանքով, այդ պատճառով ներքին տարածք մուտք գործել հնարավոր չէ: Երկշերտ ավանդական քարե շենքը կառուցված է նուրբ և կոպիտ տաշվածքի կրաքարից: Թամբաձն տանիքը պատրաստված է փայտե կառուցվածքից և թուրքական կղմինդրից: Առաջին հարկում գտնվող փոքր պատուհանների ռիթմը կրկնվում է վերին հարկի մեծ պատուհաններում: Պատուհաններն ունեն պարզ քարե զոգաթամբեր և պարի մեջ ներկառուցված բազրիքներ:

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է միջին կարգի վնասներ: Պատերի մի մասը փլվել է, որոշ քարեր անջատվել են: Ճակարի ամբողջ երկայնքով նկատվում են ճաքեր և նյութի կորուստ: Գոգաթամբերի և պատուհանների միջև որոշ հարվածներում էլ աչքի են ընկնում անջատումներ: Վնասի աստիճանից ելնելով՝ անհրաժեշտ է հեռացնել շենքի՝ վրանգ ներկայացնող հարվածները և արգելել շենք մուտքը: Հետագա վնասների առաջացումը կանխելու համար առաջարկվում է ամրացնել շենքը, հարկապես՝ պատերը և տանիքը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թիշլաքի Թաղամաս			
GPS					37°03'55"N 37°23'09"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9.3. Առանձնատուն

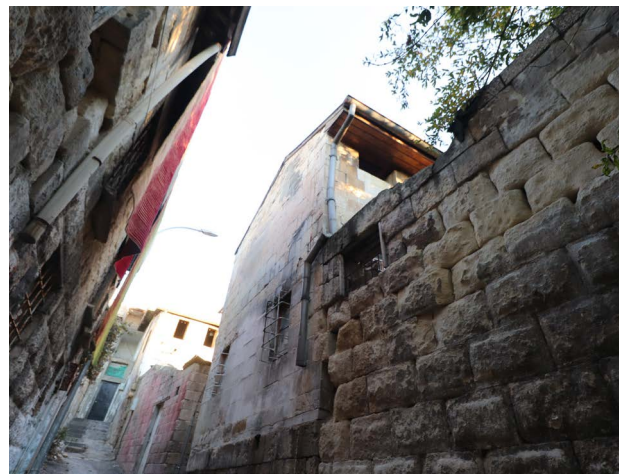
Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 684 Կղզակ / 44 Հողակտոր
Հինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Թիշլաքի թաղամասում՝ Աբդուլլահ փողոցում: Երկհարկանի շենքը ձգվում է արևելք-արևմուտք առանցքով և 12 մետր լայնություն ունի: Կառուցված է տեղական նյութի օգտագործմամբ՝ երկշերտ ավանդական տաշած քարե շարվածքով: Տուն մուտքն արևմտյան բակից է:

Գլխավոր (հյուսիսարևմտյան) ճակարը սիմետրիկ է: Ճակարի կենտրոնում գտնվող եռաթև և հարթակավոր սանդուղքը մուտք է ապահովում դեպի վերին հարկի երկու մուտքի դռներ: Սանդուղքի վրա երևում են երեք ուղղահայաց շարված, փոքր, կամարաձև պատուհաններ: Առաջին հարկում կան երկու մուտքեր՝ սիմետրիկ տեղադրված: Այս մուտքերից հյուսիսայինի կողքին՝ երկու, հարավայինի կողքին մեկ ուղղանկյուն պատուհան կա: Նույն կարգը կրկնվում է նաև արտաքին սանդուղքով հասանելի վերին հարկում: Այս հարկի պատուհանների վերևում կան աղեղնակամար օդափոխման բացվածքներ և տանիքի անմիջապես տակ՝ ուղղանկյուն ձևի բացվածք: Տան թամբաձև տանիքը փայտե կառուցվածքի վրա ծածկված է թուրքական կղմինդրով:

Բոլոր պատուհաններին կան բազրիքներ՝ անվտանգության նպատակով: Հասկանալի է,

որ շենքը սկզբնապես նախագծվել է սիմետրիկ, սակայն այդ սիմետրիկան խախտվել է հարավային կողմում հետագայում ավելացված շինությամբ: Թեև ժամանակի ընթացքում կատարվել են որոշ փոփոխություններ և փոքր հավելումներ, տան սկզբնական արտաքին հատկանիշների մեծ մասը պահպանվել է:

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է թեթև վնաս: Պատերում նկատվում են նյութի կորուստ և ճաքեր: Կան նաև անկյունագծային ճաքեր: Բակի պատի մի հատված փլվել է դեպի փողոց: Անհրաժեշտ է բեկորները տեղափոխել ապահով վայր և շենքի կանգուն մնացած մասը ամրացնել փայտե-պողպատե համակարգերով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պետրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Թիշլաքի Թաղամաս				
GPS				37°03'54"N 37°23'09"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օժտվածություն	Երկթեղի տեսակ	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների
 Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ
 Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ
 Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ
 Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9.4. Առանձնավորում

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրոյան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 684 Կողակ / 28 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Բնակելի տունը գտնվում է Թիշլաքի թաղամասի Սիմիթչի փողոցում: Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող քարե շենքը կառուցված է տեղական կրաքարից՝ տաշած շարվածքով և երկշերտ: Մուտքը բակից է, բնակելի տունը նկուղի վրա երկհարկանի է: Տան մի մասը բակի հետ նույն մակարդակի վրա է, մինչդեռ

արևմտյան հարվածը կես հարկ բարձր է, և այս կողմի մուտքը արտաքին սանդուղքից է:

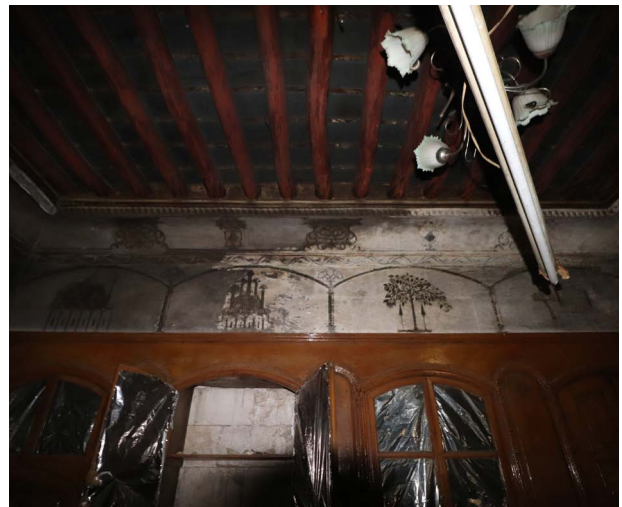
Առաջին հարկում պատուհանների շարք և տան փարբեր հարվածներ մուտքեր կան: Երևում է, որ պատուհաններում կան երկաթյա բազրիքներ, իսկ մուտքերում՝ սկզբնական փայտե դռներ: Վերին հարկում երկու ուղղանկյուն պատուհան և երկու աղեղնակամար բացվածքներ կան: Տանիքի անմիջապես տակ՝ արևմտյան կողմում զարդարուն փայտե բազրիքներով ուղղանկյուն վերնապատուհաններ կան: Տանիքի արևելյան հարվածում երևում է զարդարուն քիվ: Թամբաձև տանիքը, որի կառուցվածքը փայտից է, ծածկված է թուրքական կղմինդրով:

Փողոցին նայող ճակարի առաջին հարկում ուղղանկյուն պատուհաններ և երկու աղեղ-

նականար բացվածքներ կան: Բացվածքներից մեկը ծածկված է զարդարուն փայտե բազրիքով: Վերին հարկում կան երկու տափակ կամարով պատուհանի բացվածքներ:

Շենքն ունի սկզբնական փայտե կահույք և որմնանկար զարդարանքներ: Պահպանվել են նաև հատակների սկզբնական փայտե գերանները: Ննջասենյակներից մեկում գերանները ներկված են կարմիր: Պատերը ծածկված են ներկառուցված կահույքով, և դրանց վրա աչքի են ընկնում որակյալ որմնանկար զարդարանքներ: Մեկ այլ ննջասենյակում փեղկավոր փայտե ներկառուցված կահույք է երևում, առաստաղին՝ կարմիր ու կանաչ ծաղկային նախշեր: Նման զարդանախշեր նկարվում են նաև Նազարեթյան տան (այժմ՝ Պապիրուս սրճարան) օրինակում: Սա վկայում է, որ նկարված զարդանախշերը կարևոր տեղ են ունեցել ժամանակի տներում և/կամ ցույց են տալիս տանտերերի կարգավիճակը:

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է թեթև վնաս: Աչքի են ընկնում պատերում ճաքերը և հարթությունից դուրս շարժումները: Անհրաժեշտ է ամրացման աշխատանք կատարել՝ նույն վարպետության և լավ պահպանված տեղական ճարտարապետության օրինակ հանդիսացող տանը քայքայման աճը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շահինբեյ				
Թաղամաս / փողոց				Թիշլաքի Թաղամաս				
GPS				37°03'52°N 37°23'08"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9.5. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրույան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 684 Կողակ / 27 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Թիշլաքի թաղամասում՝ Հաֆրզ Ալի փողոցում գտնվող քառահարկ բնակելի շենքը թաղամասի ամենաբարձր շենքերից մեկն է։ Կառուցված է տեղական կրաքարից տաշած շարվածքով՝ ավանդական երկշերտ քարե եղանակով և ձգվում է հյուսիս-հարավ առանցքով։ Դիտարկվող ճակարների առաջին հարկի մակարդակում ունի առաստաղի բարձրությամբ ուղղանկյուն պատուհաններ։ Պատուհաններում կան պարի մեջ ներկառուցված երկաթյա բազրիքներ։ Պատուհանների վերևում կան նաև օդափոխման նպատակով շրջանաձև բացվածքներ։ Աղեղնակամար վերնապատուհանները (Քուշ Թաղաք) գտնվում են ամենավերին մակարդակում և հետևում են առաջին հարկի բացվածքների ռիթմին։ Առաջին հարկի տակ կա ևս երկու հարկ։ Շենքի այս հատվածը նայում է հարևան հողակտորի բակին, այդ պարճառով այստեղ բացվածք չկա։ Թամբաձև տանիքը կառուցված է փայտե կառուցված և թուրքական կղմինդրի օգտագործմամբ։ Տանիքն ունի զարդարուն քիվ։

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է ծանր վնաս։ Արևելյան ճակարի պատը գրեթե ամբողջությամբ փլվել է։ Մյուս պատերում էլ նկատվում են անջատումներ և ճաքեր։ Ճակարների վնասվածության մակարդակի պարճառով անհրաժեշտ է փայտե-պողպատե համակարգերով միջամտություն իրականացնել՝ արևմտյան ճակարի փլուզումը կանխելու և մնացած պատերը ամրացնելու համար։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առանձնատուն					
Շրջան			Շահինբեյ					
Թաղամաս / փողոց			Թիշլաքի Թաղամաս					
GPS			37°03'52"N 37°23'08"E					
Շինության տարիքը			Անհայտ					
Շինության տիպը			Առանձնատուն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևեր	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

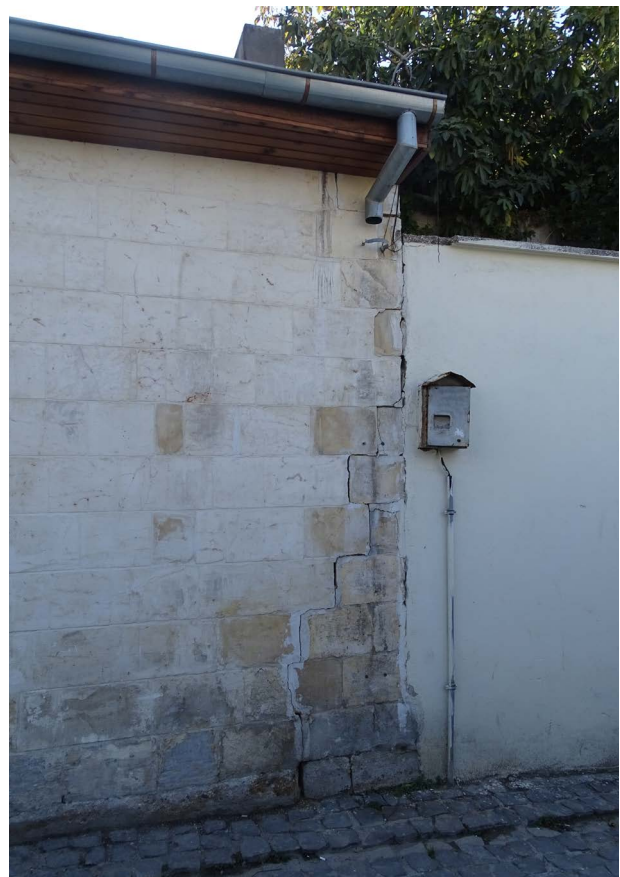
3.9.6. Առանձնավորում

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պեյրոյան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 677 Կողակ / 30 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Բնակելի տունը գտնվում է Թիշլաքի թաղամասի Ֆաքրօղլու փողոցում: Միահարկ շենքը կառուցված է տեղական քարից տաշած շարվածքով՝ ավանդական երկշերտ քարե եղանակով: Անկյունային շենք հանդիսացող տունը ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ: Գլխավոր փողոցին նայող հյուսիսային ճակատը պարզ է: Արևելյան կողմում կա մեկ մուտք և արևմտյան եզրին մուտք փոքր, հորիզոնական պատուհան: Արևմտյան ճակատը նույնպես պարզ է և ծածկված է գաջով: Հատակները և միակողմ քանիքի կառուցվածքը փայտից են:

Երկրաշարժը շենքին հասցրել է միջին մակարդակի վնաս: Արևմտյան ճակատում կա հատակից մինչև առաստաղ ձգվող ուղղահայաց ճաք: Հյուսիսային ճակատում, հատկապես՝ անկյուններին և քանիքին մուտք հատվածներում երևում է, որ քարերը անջատվել են և առաջացել են ճաքեր: Արևմտյան ճակատի փլուզումը կանխելու և մնացած պատերը ամրացնելու համար անհրաժեշտ է փայտե-պողպատե համակարգերով միջամտություն:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թիշլաքի Թաղամաս			
GPS					37°04'00"N 37°23'12"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9.7. Առանձնատուն

Գազիկ խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 676 Կղզակ / 5 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Այս առևտրային շենքը, որի սկզբնական գործառույթը բնակելի է եղել, գտնվում է Թիշլաքի թաղամասի Ֆաքրոլլու փողոցում: Երկհարկանի շենքը կառուցված է տեղական կրաքարից՝ տաշած շարվածքով՝ ավանդական երկշերտ քարե եղանակով և ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ: Հյուսիսային ճակատի առաջին հարկի մակարդակում կան երկու առևտրային

(հանրային) մուտք և երկու ուղղանկյուն պատուհան, վերին հարկի մակարդակում՝ երեք պատուհանի բացվածք: Հավանական է, որ առաջին հարկի պատուհաններից մեկը վերափոխվել է դռան: Արևելյան ճակատում կա ևս մեկ պատուհան: Վերին հարկի պատուհաններում կան պատի մեջ ներկառուցված երկաթյա բազրիքներ:

Շենքը թեթևավառված է և լքվել է երկրաշարժի պատճառով: Պատերում նկատվել են ուղղահայաց ճաքեր և սահքեր: Որոշ հատվածներում աչքի են ընկնում անջատումներ: Վնասվածության մակարդակի աճը կանխելու համար անհրաժեշտ է ամրացնել պատերը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թիշլաքի Թաղամաս			
GPS					37°04'00"N 37°23'10"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն / Առկարային			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ		X	
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.9.8. Առանձնատուն

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Թիշլաքի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 675 Կոզյակ / 54 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Երկհարկանի բնակելի շենքը գտնվում է Թիշլաքի թաղամասի Օմեր փողոցում: Կառուցված է տեղական կրաքարից տաշած շարվածքով՝ ավանդական երկշերտ քարե եղանակով: Շենք մուտքը կախարվում է հարավարևելյան կողմի դռան բացվածքից: Դիտարկվող ճակատներում

ընդամենը երկու պատուհաններ կան: Փայտե կառուցվածք ունեցող տանիքը ծածկված է թուրքական կղմինդով:

Պարզ է դառնում, որ փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ շենքում վերանորոգումներ են կատարվել: Ճակատների որոշ հատվածներ և տանիքը թարմացվել են, սակայն այս կարգավորումները չեն կանխել երկրաշարժային վնասը: Շենքը միջին կարգի վնասված է: Պատերում ուղղահայաց ճաքեր և անջատումներ են աչքի ընկնում: Հարկապես արևելյան ճակատում հիմնական պատը հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով շրջվել է դեպի դուրս: Վնասվածության մակարդակի աճը կանխելու համար անհրաժեշտ է ամրացնել պատերը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Գագիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սարիաթ Պեյրոսյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թիշլաքի Թաղամաս			
GPS					37°03'59°N 37°23'09"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևով	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.10. Քոզլուջա Թաղամասի Կառույցները

3.10.1. Առանձնատուն

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Քոզլուջա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 821 Կողակ / 27 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Քոզլուջա թաղամասում՝ առկարային շենքերի և բնակարանների փարածքում, 821-րդ թաղամասի 27-րդ հողակտորում բակ ունեցող գազիանթեփյան ավանդական բնակելի տուն կա: Գրանցված բնակելի տան՝ մոտավորապես 163 քմ մակերեսով հողակտորը գրնվում է Գազիանթեփի պատմական թաղամասում: Հողակտորի հարավային մասում գրնվում է Մյուֆթյուօղլու փողոցին նայող բնակելի տունը, իսկ հյուսիսում՝ բակը: Շենքը հարավից կից է մեկ այլ գրանցված մշակութային արժեքի: Փողոցի վրայի ուղիղ բարավորով մուտքի դռնից հասնում են բակ, սակայն չօգտագործվող շենքում անվտանգությունն ապահովելու նպատակով բակի դուռը փակված է:

Երկհարկանի քարե բնակելի տունը ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է թուրքական կղմինդրով փայտե կտրված փանիքով: Շենքի հիմնական պատերը երկշերտ են, պաշած քարե շարվածքով ճակատները կառուցված են կրաքարից: Մյուֆթյուօղլու փողոցին նայող արևմտյան ճակատը առաջին հարկում խուլ է, երկրորդ հարկում ունի թիթեղապատ ելուստ: Պատերի սկզբնական բացվածքները կամարաձև են: Շենքի՝ բակին նայող հյուսիսային ճակատն ունի բազմաթիվ բացվածքներ: Այս ճակատի արևմտյան մասում ուշադրություն են գրավում նաև վերջին շրջանի միջամարտությունների հետ կապված երկու ուղիղ բարավորով լայն պատուհաններ: Երկրորդ հարկի մակարդակի պատերը

տուհանների բացվածքների վերևում կան նաև փոքր լուսամուտներ: Շենքի փայտե հարակի համակարգը բաղկացած է շրջանաձև կտրվածքով հարակի գերաններից և դրանց վրայի ծածկույթից: Արևմտյան ճակարի անկյունային ելուստում երևում են փայտե գերանները:

Շենքի՝ բակին նայող հյուսիսային ճակարում աչքի են ընկնում 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետ կապված կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Տանիքի քիվին մոտ հափվածներում պարզվել է նաև, որ այս ճակարի երկշերտ պատի շարվածքում տաշած քարե բլոկները անջատվել են միջուկային հափվածից և շարժվել են դեպի դուրս:

Պարզ է դառնում, որ վերջին շրջանում շենքը դիտարկվել է Շահինբեյ քաղաքապետարանի իրականացրած պահպանման-վերանորոգման աշխատանքների շրջանակներում: Սակայն շենքը դադարել է, չի օգտագործվում և տերազուրկ տեսք ունի: Երկրորդ հարկի պատուհանների շրջանակներում և ելուստի թիթեղապարման մեջ երևացող վնասվածքները, հավանաբար, կապված են անթույլատրելի մուտքի և թալանի հետ: Շենքի արդյունավետ պահպանման համար անհրաժեշտ է այն օգտագործել պարզաճ գործառնությամբ: Շենքի հյուսիսային ճակարում հայտնաբերված երկրաշարժային վնասվածքներ-

րի հետ կապված անհրաժեշտություն կա իրականացնել կառուցվածքային վերլուծություններ՝ շենքի երկրաշարժային վարքը հասկանալու և կրիտիկական կետերը հայտնաբերելու նպատակով, և իրականացնել ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքներ:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Քոզլուջա Թաղամաս			
GPS					37°03'35°N 37°23'20"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ	X		
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.11. Թյուրքեփե Թաղամասի Կառույցները

3.11.1. Առանձնավորում

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Թյուրքեփե Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 754 Կողմակ / 34 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Թյուրքեփե թաղամասի խիտ բնակելի տարածքում՝ 754-րդ թաղամասի 34-րդ հողակտորում է գտնվում: Բնակելի տան՝ մոտավորապես 145 քմ մակերեսով հողակտորը Գազիանթեփի պարմական թաղամասից դուրս է: Գազիանթեփի պահպանման նպատակով կառուցապարման պլանում հողակտորի ներսում «գրանցում» ունեցող շենքի ուրվագիծը չի համապատասխանում ներկա վիճակին:

Շենքի հարավային մասը միահարկ է, հյուսիսային մասը՝ երկհարկ: Հիմնական պատերը երկշերտ են, տաշած քարե շարվածքով ճակատները կառուցված են կրաքարից: Պատերի՝ պարուհանների և դռների բացվածքները ուղիղ բարավորով են: Հյուսիս փողոցին

նայող հարավային ճակատում կան երկաթե ճաղավանդակներով երկու փոքր ուղղանկյուն պարուհաններ: Դերվիշօղլու փողոցին նայող արևմտյան ճակատում երևում է անթեփյան ավանդական տներում հաճախ հանդիպող, ձեղնահարկ (բարդաք արասը) տանող և կոնսոլային աստիճաններով պատի հարթությունից թեթևակի դուրս ցցված սանդուղք: Այս ճակատում կան երեք պարուհանի բացվածքներ: Երևում է, որ շենքն ունի երկաթբետոնե սալե հարթ տանիք, ձեղնահարկ տանող սկզբնական սանդուղքի վրա կա փոքր թամբաձև տանիք:

Շենքը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից ծանր վնասվել է: Պարզվել է, որ շենքի արևելյան և արևմտյան ճակատների հյուսիս-

սային հափվածում, հյուսիսային ճակարին ամբողջությամբ փեղի են ունեցել կորուստներ, պատերը, հարթությունից դուրս շարժվելով, շրջվել են, երկշերտ պատի շարվածքում փաշած քարե բլոկները անջատվել են միջուկային հափվածից և շարժվել: Տվյալ ճակարում կան նաև կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Երկրաշարժից հետո հեղցնցումներից առկա վնասվածքների հետագա մեծացումը կանխելու համար փորձ է արվել քարե շենքը ամրացնել պողպատե շրջանակով, արևմտյան ճակարին զուգահեռ կառուցված ժամանակավոր պատով և՛ արգելվել է շենք մուտքը, և՛ ապահովվել է քաղաքացիների համար ավելի անվտանգ անցում փողոցով:

Անհրաժեշտություն կա, որ շենքը փեղում ուսումնասիրվի Գազիանթեփի մշակութային արժեքները պահպանող փարաձքային խորհրդի և/կամ ԿՈՒՆԵԲ-ի մասնագետների կողմից և աշխատանք կատարվի պահպանման նպատակով կառուցապարաման

պլանում շենքի ուրվագծի և հարկերի քանակի վերաբերյալ վերանայումներ կատարելու համար: Երկրաշարժային վնասվածքներից բացի, հայտնաբերված այլ պահպանման խնդիրներն են անխնամությունը և դրա հետ կապված նյութերի քայքայումները, փաշած քարե բլոկներում կտրվածքի կորուստները, անձրևաջրերը շենքից լիովին չհեռացնելը, ժամանակի ընթացքում կատարված անորակ միջամտությունները և հավելումները: Պարզ է դառնում, որ նշված խնդիրները գոյություն են ունեցել երկրաշարժից առաջ: Անհրաժեշտ է շենքն ավելի մոփիկից ուսումնասիրել, փաստագրել, գնահատել մշակութային արժեքի որակը և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Առաջարկվում է մինչև ծանր վնասված շենքում նախագծի վրա հիմնված վերջնական պահպանման աշխատանքներ իրականացնելը, ձեռնարկել ժամանակավոր կառուցվածքային միջոցառումներ՝ կրիտիկական կետերը ամրացնելու, կառուցվածքային ամբողջականությունը ապահովելու նպատակով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապարհ			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թյուքթեփե Թաղամաս			
GPS					37°03'48"N 37°23'18"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնապարհ			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնապարհ			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			X
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.11.2. Առանձնատուն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Թյուքթեփե Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 758 Կողակ / 16 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Թյուքթեփե թաղամասի խիտ բնակելի տարածքում՝ 758-րդ թաղամասի 16-րդ հողակտորում գտնվում են բակին նայող երկու բնակելի տներ: Բնակելի տների՝ մոտավորապես 180 քմ մակերեսով ուղղանկյուն հողակտորը Գազիանթեփի պարմական թաղամասից դուրս է: Հողակտորի հարավարևմտյան ծայրում գտնվում է Քերիմ փողոցին նայող ճակատով մեկ բնակելի տուն, կենտրոնում՝ բակը, իսկ հյուսիսարևելյան ծայրում՝ երկրորդ բնակելի տունը: Պարմական թաղամասի սահմանը շարունակվում է Քերիմ փողոցի երկայնքով: Հերևաբար, շենքի հողակտորը հարևան է պարմական թաղամասին:

Քերիմ փողոցի վրայի կամարաձև մուրքի դռնից, հարավարևմտյան շենքի միջով անցնող միջանցքով հասնում են բակ: Երկու բնակելի տներն էլ երկհարկանի են: Հիմնական պատերը երկշերտ են, տաշած քարե շարվածքով ճակատները կառուցված են կրաքարից: Բակի դռնից բացի, շենքերի պատուհանների և դռների բացվածքները ուղիղ բարավորով են: Հարավարևմտյան բնակելի տան հատակը երկաթբետոն է: Հյուսիսարևելյան բնակելի տանը ավանդական փայտե հատակի համակարգի վրա երկրորդ երկաթբետոնե հատակ է երևում: Հարավարևմտյան շենքը երկաթբետոնե հարթ տանիքով է, հյուսիսարևելյանը՝ կտրված տանիքով: Շենքերի երկրորդ հարկ բարձրանում են բակի ներսի քարե սանդուղքներով:

Շենքերում 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետ կապված վնասվածք չի հայտնաբերվել: Հայտնաբերված այլ պահպանման խնդիրներն են երկարատև անխնամությունը, օգտագործողի միջամտությունները, նյութերի քայքայումները, տաշած քարե բլոկներում կտրվածքի կորուստները, անձրևաջրերը հարթ տանիքից հարկը կերպով չհեռացնելը և անորակ հավելումները: Պարզ է դառնում, որ նշված խնդիրները գոյություն են ունեցել երկրաշարժից առաջ: Շենքի ամենակրիտիկական վնասվածքները Քերիմ փողոցին նայող հարավարևմտյան ճակատում են: Երևում է, որ այս ճակատում կատարվել են անորակ վերանորոգումներ, այդ շրջանակներում տաշած քարե պատի շարվածքում պակասող հարվածները փորձել են լրացնել բրիկեյ օգտագործելով, և շինարարությունը կատարվել է ցեմենտի հիմքով շաղախով: Անհրաժեշտ է շենքն ավելի մոտիկից ուսումնասիրել, փաստագրել և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Հատկապես փողոցի կողմի բնակելի տունը մշակութային արժեք է ներկայացնում, ուստի առաջարկվում է, որ հողակտորի շենքերը պետք է ուսումնասիրվեն ՔՈՒԴԵԲ-ի /կամ Պահպանման տարածքային խորհրդի մասնագետների կողմից, սկզբնականության և պահպանվածության վիճակին համապատասխան: Համապատասխանելու դեպքում առաջարկվում է շենքերն առաջադրել գրանցման, առնվազն պահպանման նպատակով կառուցապարման պլանում նշել որպես «առկա արժեքներով պահպանման ենթակա»:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապուր			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թյուքթեփե Թաղամաս			
GPS					37°03'51°N 37°23'11°E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնապուր			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնապուր			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			X
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.11.3. Առանձնապրուն

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Թյուքթեփե Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 759 Կողակ / 8 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Թյուքթեփե թաղամասի խիտ բնակելի տարածքում՝ 759-րդ թաղամասի 8-րդ հողակտորում գտնվում են երկու քարե բնակելի տուն: Բնակելի տների՝ մոտավորապես 148 քմ մակերեսով հողակտորը գտնվում է Քերիմ փողոցի և Զիյարեթ փողոցի հարման վայրում և Գազիանթեփի պարմական թաղամասից դուրս է: Հողակտորի հարավային ծայրում գտնվում է և՛ Քերիմ փողոցին, և՛ Զիյարեթ փողոցին նայող ճակատով մեկ բնակելի տուն, կենտրոնում՝ բակը, և հյուսիսային ծայրում՝ Քերիմ փողոցին նայող երկրորդ բնակելի տունը: Պարմական թաղամասի սահմանը շարունակվում է Քերիմ փողոցի երկայնքով, հետևաբար, շենքի հողակտորը հարևան է պարմական թաղամասին:

Քերիմ փողոցի վրայի ուղիղ բարավորով առաջին մուտքի դռնից մտնում են հյուսիսային շենք: Այս շենքը երկհարկանի քարե բնակելի տուն է: Գրանցված է և կտրող է թվագրվել 20-րդ դարի երկրորդ կեսով: Ճակատները տա-

շած քարե շարվածքով են: Բացվածքները ուղիղ բարավորով են: Հարակից և տանիքի սալը երկաթեպոնեն են: Շենքում 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետ կապված վնասվածք չի հայտնաբերվել:

Փողոցի վրայի երկրորդ մուտքի դուռը բացվում է դեպի բակ: Հյուսիսային շենք մուտքը, հավանաբար, բակից է: 20-րդ դարի առաջին կեսով թվագրվող հյուսիսային շենքը մեկ ճակատով փողոցին, մեկ ճակատով բակին նայող ավանդական բնակելի տուն է: Շենքի՝ տաշած քարե շարվածքով ճակատները կառուցված են տարածաշրջանում լայնորեն օգտագործվող կրաքարից (քեյմըի): Փողոցին նայող արևմտյան ճակատը առաջին հարկում խուլ է, երկրորդ հարկում կա պարուհանի բացվածք, որը կենտրոնում կամարած, քիվի տակ՝ պարուհանի երկու կողմում համապատասխանող ձևով կամարած և փոքր լուսամուտներ (քուշթաղասը) են: Շենքի արևմտյան ճակատում ու-

շաղրություն գրավող մանրամասներից մեկը ելուստն է. կառուցվել է ճակարի հարավային կողմում՝ հինգ-վեց քարի շարք դուրս հանելով: Պարզ է դառնում, որ փանիքը մի ժամանակ միջամտության է ենթարկվել և երկրորդ հարկի առաստաղի հատակը վերածվել է երկաթբետոնի: Հատակի վրա կա փայտե կոտրված փանիք: Փողոցի ճակարին մոտենալիս երևում է, որ կոտրված փանիքը կտրվել է և փոքր տարածքում վերածվել տեղասի:

Պարզ է դառնում, որ հողակտորի հյուսիսային բնակելի տանը երկրաշարժից առաջ գոյություն ունեցող վնասվածքները մեծացել են 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետևանքով: Շենքի՝ տաշած քարե շարվածքով ճակարներում կան կարանների բացվածքներ և ճաքեր: Ելուստի կոնսոլային քարերում կորուստներ են

եղել: Ճակարի հյուսիսային կողմում՝ անկյանը մոտ հատվածներում կան կտրվածքի կորուստներ, այս տարածքում կատարվել են անորակ վերանորոգման միջամտություններ: Նկատվել է, որ ելուստի վրայի պատը, հարթությունից դուրս շարժվելով, դեպի դուրս բացվելու միտում ունի: Հայտնաբերված այլ պահպանման խնդիրներն են անխնամությունը, օգտագործողի միջամտությունները, նյութերի քայքայումները, մակերեսի աղտոտվածությունը, անձրևաջրերը փանիքից հարիւր կերպով չհեռացնելը և անորակ հավելումները: Պարզ է դառնում, որ նշված խնդիրները գոյություն են ունեցել երկրաշարժից առաջ:

Հողակտորի հյուսիսային բնակելի տունը, հարավայինի հետ համեմատած, ավելի հին է և բնօրինակին ավելի մոտ: Սակայն երևում է, որ այս շենքը գրանցված չէ և Գազիանթեփի պահպանման նպատակով կառուցապատման պլանում չի գնահատվել նույնիսկ որպես «առկա արժեքներով պահպանման ենթակա»: Անհրաժեշտ է շենքն ավելի մոտիկից ուսումնասիրել, փաստագրել և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները: Չնայած պահպանման խնդիրներին, վնասվածքներին և անխնամությանը, իր սկզբնական յուրահատկությունները մի կերպ դեռևս պահպանող տվյալ բնակելի տունը մշակութային արժեք է ներկայացնում, այդ պատճառով առաջարկվում է հողակտորի շենքերը ուսումնասիրել ՔՈՒԴԵԲ-ի կամ Պահպանման տարածքային խորհրդի մասնագետների կողմից, սկզբնականության և պահպանվածության վիճակին համապատասխան, եթե հարմար գտնվի, առաջարկվեն գրանցման, առնվազն պահպանման նպատակով կառուցապատման պլանում նշել որպես «առկա արժեքներով պահպանման ենթակա»: Առաջարկվում է մինչև նախագծի վրա հիմնված պահպանման կիրառումների իրականացումը ամրացնել շենքը՝ հետցնցումների ժամանակ առկա վնասների հետագա խորացումը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապարհ			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թյուքթեփե Թաղամաս			
GPS					37°03'51°N 37°23'11°E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնապարհ			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնապարհ			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			X
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

3.11.4. Առանձնավորում

Դոկտ. Ումոթ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Թյուրքթեփե Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 759 Կողմակ / 9 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Թյուրքթեփե թաղամասի խիտ բնակելի տարածքում՝ 759-րդ թաղամասի 9-րդ հողակտորում է գտնվում: Բնակելի տան՝ մոտավորապես 76 քմ մակերեսով հողակտորը Քերիմ փողոցի վրա է և Գազիանթեփի պատմական թաղամասից դուրս է: Բանի որ պատմական թաղամասի սահմանն անցնում է Քերիմ փողոցով, շենքի հողակտորը հարևան է պատմական թաղամասին:

Շենքը բակին նայող երկհարկանի ավանդական բնակելի տուն է: Հավանաբար և կառուցվել է 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի առաջին կեսին: Բակ են մտնում փողոցի բրկետներ պատում գտնվող մուտքի դռնից: Շենքը ուղղանկյունաձև է, ձգվում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ և, որքանով փողոցից երևում է, ծածկված է միակողմ փակիքով: Հիմնական պատերը երկշերտ են, տաշած քարե շար-

վածքով ճակարը կառուցված է կրաքարից: Պատերի պատուհանների բացվածքները կամարաձև են: Փողոցին նայող արևմտյան ճակարը առաջին հարկում խուլ է, երկրորդ հարկում ունի երկու պատուհան: Այս պատուհանները երկփեղկ փայտե շրջանակներով են, երկաթե ճաղավանդակներով և պատի հարթությունից դուրս ցցված կիսաշրջանաձև քարե զոգաթամբով: Պատուհանների վերևում երևում են ձեղնահարկը (բարդաք արասը) օղափոխող կամարաձև փոքր բացվածքները: Շենքն ունի փայտե հատակային համակարգ, ունի շրջանաձև կտրվածքով գերաններ:

Ուսումնասիրության շրջանակներում կատարված զննումների ժամանակ, տաշած քարե շարվածքով ճակարում կարանների բացվածքներ և ճաքերի տեսքով երկրաշարժային վնասներից բացի, ուշադրություն են գրավում

անխնամության հետ կապված քայքայումները, օգտագործողի միջամտությունները, անորակ հավելումները և վերանորոգումները: Պահպանման կարևոր խնդիր է այն, որ հարևան հողակտորների անորակ հավելումները և կառուցապատումը կից են պատմական բնակելի տանը և դրա սկզբնական միջավայրի հետ ամբողջականությունը վնասում են: Ինչպես Գազիանթեփի կենտրոնի մյուս պատմական թաղամասերում, այստեղ էլ շենքերի թաղամասերի հողակտորներում ժամանակի ընթացքում տեղի ունեցած փոփոխություններով (բաժանման և միավորման գործողություններ) և կառուցապատմամբ պլանային մակարդակում դժվարացել է նախնական հյուսվածքի ընկալումը: Այս իրավիճակը դժվարացնում է նաև առկա կառուցվածքային վիճակի ընկալումը: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է շենքը ուսումնասիրել կցված հարևան շենքերի հետ միասին, փաստագրել և հայտնաբերել պահպանման խնդիրները:

Երևում է, որ պատմական բնակելի տունը գրանցված չէ և Գազիանթեփի պահպանման նպատակով կառուցապատման պլանում չի գնահատվել նույնիսկ որպես «առկա արժեքներով պահպանման ենթակա»: Առաջարկվում է, որ չնայած պահպանման խնդիրներին, վնասվածքներին և անխնամությանը, իր սկզբնական յուրաքանչյուրությունները մի կերպ դեռևս պահպանող փվյալ բնակելի տունը մշակութային

արժեք է, այդ պատճառով հողակտորի շենքերը պետք է ուսումնասիրվեն ՔՈՒԴԵԲ-ի կամ Պահպանման տարածքային խորհրդի մասնագետների կողմից, սկզբնականության և պահպանվածության վիճակին համապատասխան, եթե հարմար գտնվի, առաջարկվեն գրանցման, առնվազն Պահպանման նպատակով կառուցապատման պլանում նշվեն որպես «առկա արժեքներով պահպանման ենթակա»:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապուր			
Շրջան					Շահինբեյ			
Թաղամաս / փողոց					Թյուքթեկին Թաղամաս			
GPS					37°03'52.5"N 37°23'10.8"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնապուր			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնապուր			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրապաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսապաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբապաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբապաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4. Շեհիթթյամիլի Շրջան

4.1. Յափրաք Թաղամասի Կառույցները

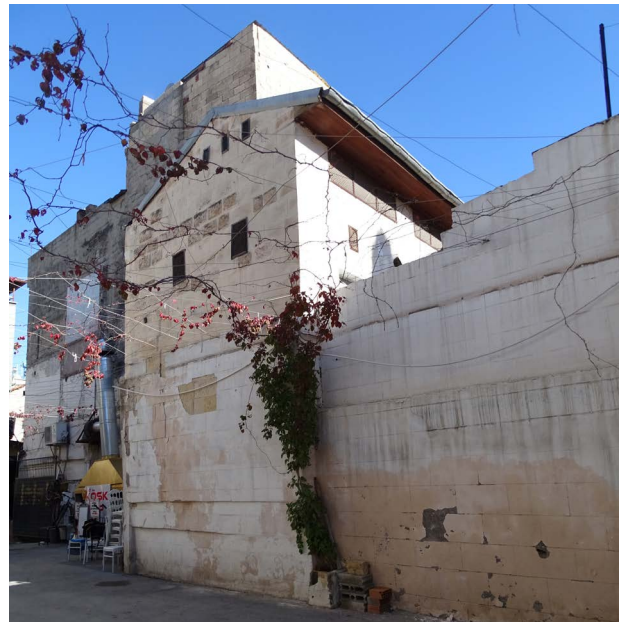
4.1.1. Առանձնատուն

Սուրենյա Թովալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կոդի/Հողակտրոր. 466 Կոդյակ / 123-124 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամաս Բայ Ահմեթ փակուղում՝ 466/123,124 համարի հողակտրորում: Գեպնից մեկ հարկ բարձրությամբ բնակելի շենքը ներկայումս շարունակում է օգտագործվել: Հարևան շենքերին կից շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3.5 մետր է: Ենթադրվում է, որ կառուցվել է 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբին: Բակ մուտք չի կապարվել: Թամբաձև փանիք ունեցող շենքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով: Առաջին հարկի փողոցային ճակատի ստորին մասում աչքի է ընկնում ռուսափաղոր փաշաձ քարե շարվածքը: Առաջին հարկի և վերին հարկի նյութերի տարբերությունից պարզ է դարձել, որ վերջերս վերանորոգում է իրականացվել:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես թեթևմիջին վնասված: Բայ Ահմեթ փակուղուն նայող արևելյան ճակատում վերին հարկի պատը ուռել է դեպի դուրս: Վերջին շրջանի վերականգնման աշխատանքների ժամանակ վերաշարված այս պատի արտա-

քին շերտը անջատվել է միջուկային մասից, շինարարական տարրերը տեղաշարժվել են: Նման խնդիր երևում է նաև բակի պատում: Հատկապես քիվի մակարդակի քարե շարվածքում գրեթե բոլոր փաշաձ քարերը շարժվել են դեպի դուրս: Արևելյան ճակատի ամբողջ երկայնքով կան անկյունագծային ճաքեր:

Մշակութային ժառանգության մասնագետների կողմից մոտիկից դիտարկված և գնահատված շենքի հետագա վնասվածքները կանխելու համար մոտ ապագայում միջոցառումներ են ձեռնարկվելու: Նախ և առաջ շենքը պետք է շրջապատվի անվտանգության միջանցքով, ճակատից թափվելու հավանականություն ունեցող շինարարական տարրերի դեմ փողոցում պետք է միջոցառումներ ձեռնարկվեն: Դեպի դուրս շարժված արևելյան ճակատը պետք է կառուցվածքայնորեն ամրացվի: Այս միջամտություններից հետո հնարավոր կլինի շենքի վերաբերյալ երկարաժամկետ որոշումներ կայացնել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շեփթյամիլ				
Թաղամաս / փողոց				Յափրաք թաղամաս				
GPS				37°04'03"N 37°22'47"E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.2. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 466 Կղզյակ / 62 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Քեփքեփ փողոցի և Շոսե փողոցի հատման անկյունում՝ 466/62 համարի հողակտրորում: Գտնից մեկ հարկ բարձրությամբ բնակելի շենքը ներկայումս չի օգտագործվում: Հարևան շենքերին կից շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3 մետր է: Շենքի մուտքը Քեփքեփ փողոցին նայող հյուսիսային ճակարի արևելյան կողմում է: Այս ճակարին՝ դռանը մոտ կա մեկ պատուհան, Շոսե փողոցին նայող արևմտյան ճակարին՝ երկու պատուհան: Բոլոր բացվածքները ուղիղ բարավորով են: Շենքի կոտրված տանիքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով: Առաջին հարկի և վերին հարկի նյութերի տարբերությունից պարզ է դառնում, որ վերջերս վերանորոգում է իրականացվել: Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում շենք մուտք չի կատարվել, սակայն դրսից կատարված գնահատումը երկաթբետոնե միջամտության հավանականություն է ենթադրում: Բացվածքների տեղաբաշխումը ճակատներում, մակարդակները և համամասնությունները նույնպես ենթադրել են պալիս, որ միջամտությունների ընթացքում փոխվել է սկզբնական ճակատային կարգը:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Հյուսիսային ճակարին որևէ ճաք կամ վնասվածք չի նկատվել: Արևմտյան ճակատում բացվածքներից վերևում սկսվող և դեպի վեր շարունակվող ճաքեր և կարանների բացվածքներ կան: Շենքում երևացող ճաքերը վերանորոգված հատվածներում են: Տարածքում շատ շենքերում նման վնասվածքներ են հայտնաբերվել, և այս իրավիճակը վկայում է ոչ վաղ անցյալում կատարված վերանորոգումների անորակության մասին:

Մշակութային ժառանգության մասնագետների կողմից մոտիկից դիտարկված և գնահատված շենքի հետագա վնասվածքները կանխելու համար մոտ ապագայում միջոցառումներ են ձեռնարկվելու: Քանի որ շենքում լուրջ վնասվածք չկա, բավական կլինի ճաքեր ունեցող արևմտյան ճակատում ամրացում կատարել: Ներկայումս դատարկ շենքի վերաբերյալ անհրաժեշտ գնահատումներից և միջամտություններից հետո հնարավոր կլինի երկարաժամկետ որոշումներ կայացնել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շեփթյամիլ				
Թաղամաս / փողոց				Յափրաք թաղամաս				
GPS				37°04'04"N 37°22'46"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.3. Առանձնագրում

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 466 Կողակ / 61 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնագրում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Շոսե փողոցի վրա, 466/61 համարի թաղամասի հողակտրորում: Ենթադրվում է, որ գեյնից մեկ հարկ բարձրությամբ բնակելի շենքը կառուցվել է 20-րդ դարի վերջերին: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածքով շենքը կից է հարևան շենքերին: Կոտրված տանիք ունեցող շենքի վերին ծածկի նյութը թուրքական կղմինդր է: Դրսից արված ուսումնասիրության արդյունքում ենթադրվում է, թի հարկերի բարձրությունը միջինում 3-3.5 մետր է: Նյութերի տարբերություններից պարզ է դառնում, որ շենքը վերջերս վերանորոգվել և թարմացվել է: Որքանով երևում է առաջին հարկի պատուհանից, հատակը վերծվել է երկաթբետոնի:

Շենքը ներկա վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Շենքի արևմտյան ճակատին՝ բացվածքների շուրջ և դրանց վրա երևացող ուղղահայաց ճաքերը են աչքի ընկնում: Ելուստի հյուսիսային անկյունում և ճակատի հյուսիսային մասում ճաքերը խորացած են: Քիվի տակի քարերի շարքերում տաշած քարերը տեղաշարժվել են: Շենքի հարավային ճակատին բացվածքի միջև մնացած և ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող պատի հատվածներում նկատվել են անկյունագծային ճաքեր: Շենքը, թեև թեթև

վնասված է, գտնվում է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդվելիք շենքերի ցանկում: Որպեսզի տարածաշրջանի մշակութային ժառանգության արժեքները անվերադարձ կորուստներ չկրեն, կարգավորումը պետք է վերանայվի, երկրաշարժից վնասված մշակութային արժեքների համար փրկարարական և պահպանողական լուծումները պետք է առաջնահերթ լինեն:

Շենքի տեղաշարժված շինարարական տարրերը և ճակատները պետք է ամրացվեն: Ճաքերի բազմությամբ աչքի ընկնող պատերի համապատասխան հատվածները կարելի է քանդել և տեղափոխել ապահով վայր:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'03"N 37°22'46"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դարի վերջ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փունիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.4. Առանձնավորում

Սուրբյա Թովալոյու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 466 Կղզակ / 60 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Շոսե փողոցում՝ 466/60 համարի հողակտորում: Միահարկ շենքը թեև ներկայումս չի օգտագործվում, ենթադրվում է, որ իր սկզբնական գործառնություն առևտրային փարածք է եղել: Տաշած քարից երկշերտ կառուցված շենքը կից է հարևան շենքերին: Ունի հարթ փանիք և հարկի միջին բարձրությունը 3.5 մետր է: Արևմտյան ճակարին գտնվող կամարաձև բացվածքով մուտք է կապարվում շենք: Այս ճակարի հյուսիսային մասում կա ուղիղ բարավորով կողային մուտք: Յափրաք թաղամասի սահմաններում գտնվող բնօրինակ առևտրային շենքերի օրինակներից է:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Անվտանգության միջոցառումների պարզառով շենք մուտք չի գործվել,

գնումը կապարվել է դրսից: Արևմտյան ճակարին բացվածքների շուրջը և դրանց վրա երևացող ուղղահայաց ճաքեր են աչքի ընկնում: Հյուսիսային անկյունում՝ հարևան շենքի հետ կցման գծի վրա շինարարական փարերը տեղաշարժվել են: Այս ճակարին նկատվել են նաև անկյունագծային ճաքեր:

Մշակութային ժառանգության մասնագետների կողմից մոտիկից դիտարկված և գնահատված շենքը լուրջ վնասվածք չունի, սակայն, այնուամենայնիվ, մոտ ապագայում միջոցառումներ են նախատեսվում: Շենքի տեղաշարժված շինարարական փարերը և ճակարները պետք է ամրացվեն: Ճաքերի բազմությամբ աչքի ընկնող պատերի համապատասխան հատվածները կարելի է քանդել և տեղափոխել ապահով վայր:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շեփթյամիլ				
Թաղամաս / փողոց				Յափրաք թաղամաս				
GPS				37°04'03"N 37°22'46"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առևտրային				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի քանակ	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.5. Առանձնագրում

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 466 Կողմակ / 58(Ա,Բ)- 57Գ Հողակտոր

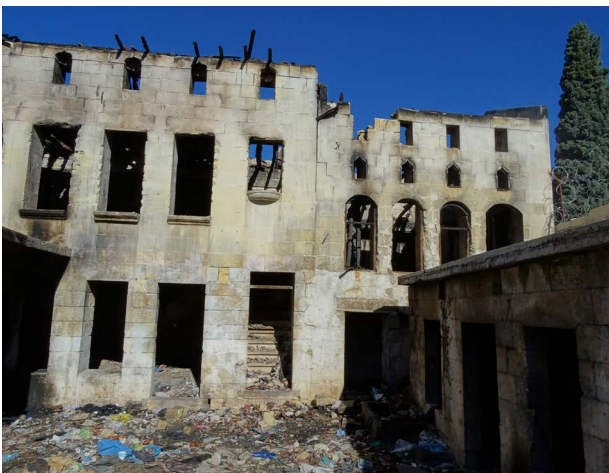
Շինության Տիպ. Առանձնագրում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Յենիչըբա փողոցում՝ 466 համարի կողմակի 58 (Ա,Բ) և 57Գ համարի հողակտորներում: Երեք առանձին հողակտորներում միասնական մեկ շենքի տեսքով կառուցված շենքերի համալիրի հյուսիսում գտնվում են Ա և Բ հողակտորները, Գ հողակտորը տեղակայված է փարածքի հարավում: Այս հողակտորների միջև կա միահարկ երկաթբետոնե կապող շինություն, մյուս ծավալները երկհարկանի են: Ենթադրվում է, որ այս շենքերի համալիրի Ա հողակտորում գտնվող շենքը կառուցվել է 19-րդ դարի վերջում, Բ հողակտորի շենքը՝ 19-րդ դարում, իսկ Գ հողակտորի շենքը՝ 20-րդ դարի երկրորդ կեսում: Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում պարզվել է, որ շենքերը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ ևս երկար ժամանակ չեն օգտագործվել: Շենքերի համալիրն

առանձին է հարևան շենքերից: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3 մետր է: Արևելյան կողմում կա ավելի ուշ ավելացված միահարկ ծավալ, և ենթադրվում է, որ միանի սենյակներից բաղկացած այս հատվածը օգտագործվել է որպես զուգարան կամ պահեստ: Ա և Բ հողակտորների միասնական ծավալները ունեն ընդհանուր թամբաձև տանիք՝ ինչպես երևում է արևելք-արևմուտք ուղղության ճակատներից: Գ շենքի տանիքի մասին ներկայիս վիճակում կարծիք հայտնել հնարավոր չէ:

Շենքերը դասակարգված են որպես ծանր վնասված: Գ շենքը Ա և Բ հողակտորների համեմատ ավելի վարթար վիճակում է և կարող է դասակարգվել որպես մասնակի փլուզված: Գ շենքի հատակները և տանիքը

ման ճաքեր կան շենքերի ամբողջ տարածքում: Ա և Բ շենքերը ներառող 58 համարի հողակտորը գտնվում է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդվելիք շենքերի ցանկում: Կայացված քանդման որոշումները պետք է վերանայվեն՝ տարածաշրջանի մշակութային ժառանգությանը անվերադարձ կորուստներ չպատճառելու համար, պետք է առաջնահերթ լինեն երկրաշարժից վնասված մշակութային արժեքների համար փրկարարական և պահպանողական լուծումները:

լրիվ փլուզվել են, վերին հարկի պատերի մեծ մասն էլ փլվել է: Շենքի կանգուն մնացած հատվածներում երևում են ուղղահայաց և անկյունագծային ճաքեր: Պատերը դեպի դուրս տեղաշարժվել են, և շինարարական տարրերը շարժվել են իրենց նախնական դիրքերից: Ա և Բ շենքերի հատակները և տանիքները վերացել են: Այս երկու շենքերում հրդեհ է եղել, այդ պատճառով պատուհան, դուռ և տանիքի փայտե ճարտարապետական տարրերը ամբողջովին կորսվել են: Հրդեհի հետքերը հստակ երևում են շենքի վրա: Պատերը Գ շենքի համեմատ ավելի լավ վիճակում են, սակայն կարանների բացվածքներ և մագան-

Նախ և առաջ պետք է տեղադրվի անվտանգության ժապավեն՝ շենք անվերահսկելի մուտքերը և դրանից բխող վտանգները կանխելու համար: Շենքերի հետագա վնասվածքները կանխելու համար պետք է պարտաստվեն պաշտպանիչ ծածկեր: Տեղաշարժված շինարարական տարրերի և հարթությունից դուրս եկած պատերի համար պետք է մշակվեն և կիրառվեն հենարանային կառուցվածքային համակարգեր: Փլուզման վտանգ ներկայացնող և կրիտիկական վիճակում գտնվող շենքի հատվածները պետք է քանդվեն և տեղափոխվեն ապահով վայր, շենքի փլված մասերը պետք է պահպանվեն ապահով վայրում:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'03"N 37°22'46"E			
Շինության տարիքը					A-19-րդ դարի վերջ, B-19-րդ դար, C-20-րդ առաջին կես			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Լքված			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.6. Առանձնատուն

Սուրենյա Թովալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 464 Կղզյակ / 152 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Քեփքեփ փողոցում՝ 464/152 համարի կղզյակի հողակտորում, մուտքը Բայ Ահմեթ փակուղուց է։ Գետնից երկու հարկ կազմող բնակելի շենքը միաժամանակ ունի կիսանկուղային հարկ։ Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքը կից է հարևան շենքերին։ Թամբաձն փանիք ունեցող շենքի փանիքի մակարդակում նյութի փաթեթությունից պարզ է դարձել, որ շենքը վերջերս վերանորոգվել է։

Ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես միջին վնասված շենք։ Արևմտյան ճակարը փանիքի մակարդակում փլվել է։ Հյուսիսային մասում երևում են շինարարական փաթեթի առանձին կորուստներ, կարանների բացվածքներ և կառուցվածքային ճաքեր։ Google Քարտեզներում 2022թ. հոկտեմբերի փողոցային լուսանկարներին նայելիս պարզ կդառնա, որ շենքի փլված մասը վերջին շրջանի վերանորոգումների ժամանակ նոր նյութով շարված հարվածն է։ Քեփքեփ փողոցի և Զանօղլու

փողոցի վրայի մյուս շենքերում էլ աչքի զառնող այս իրավիճակը վկայում է ոչ վաղ անցյալում կատարված վերանորոգումների անորակության մասին։ Բացի այդ, և՛ արևմտյան, և՛ Քեփքեփ փողոցին նայող հյուսիսային ճակարներին նկատվել են ուղղահայաց և անկյունագծային ճաքեր։

Փլված պատին պատկանող շինարարական փաթեթերը նախ և առաջ պետք է փաստագրվեն և պահպանվեն ապահով վայրում։ Պետք է կառուցվեն հենարանային համակարգեր մասնակի փլված և դեպի դուրս շարժված արևմտյան պատի համար։ Ներկայումս բաց վիճակում գտնվող փանիքի համար պետք է պատրաստվեն և՛ պաշտպանիչ ծածկ, և՛ հենարան, փանիքը պետք է վերանորոգվի։ Դրանց հավելյալ պետք է հեռացվեն վրանգ ներկայացնող առարկաները՝ առաջին հերթին շենքի շուրջը դեռևս գտնվող փլված շինարարական փաթեթերը՝ թե՛ ներսում, թե՛ դրսում։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'03"N 37°22'48"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե փայտե	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.7. Առանձնատուն

Սուրենյա Թովալտյու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 464 Կղզյակ / 126 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Բայ Ասըմ փակուղում՝ 464/126 համարի կղզյակի հողակտորում: Երկհարկանի բնակելի շենքը ներկայումս չի օգտագործվում և առանձին է հարևան շենքերից: Տաշած քարից երկշերտ կառուցված շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3 մետր է: Շենք մուտքը բակից է, հարավային ճակարդ մուտքի ճակարկ է: Ունի երկաթե սլոնե ծավալի հավելում: Ճակարկի կարգից պարզ է դառնում, որ նախնական բացվածքները նույնպես հետագայում միջամտության են ենթարկվել: Հատակները կոռոզ գերանները փայտից են և շրջանաձև կտրվածքով: Գերանների միջև հեռավորությունը միջինում 40 սմ է: Շենքի կոտրված փանիքը ծածկված է թուրքական կղմինդով:

Շենքը ներկայիս վիճակը դասակարգվում է թեթև և միջին վնասվածի արանքում: Պատերում բացվածքի միջև մնացած և հորիզոնական շարունակականություն ունեցող հատվածներում երևում են անկյունագծային ճաքեր: Տեղանքային աշխարհների ընթացքում հնարավոր է եղել մուտք գործել շենք: Ներ-

քին տարածքի որոշակի հատվածներում առաջացած վնասվածքների պարճառով սահմանափակվել է ներկայիս օգտագործումը շենքի բնակիչների կողմից: Հարավային և արևելյան ճակարկներին երկշերտ պատի արտաքին երեսը անջատվել է միջուկային հատվածից և շարժվել դեպի դուրս: Շենքի տարածքում կատարված դիտարկման ժամանակ երևացել է, որ անկյունագծային ճաքերը շարունակվում են մինչև վեր: Կան նաև կարանների բացվածքներ և սվաղի թափվածքներ:

Շենքի՝ դեպի դուրս շարժված պատերը պետք է կառուցվածքայնորեն ամրացվեն: Ճաքերի բազմությամբ աչքի ընկնող հատվածները կարող են կախովի վիճակի բերվել՝ փլուզման վրանգի դեմ: Այս հատվածներում շինարարական տարրերը քանդելը և ապահով վայր տեղափոխելը նույնպես միջոցառում է, սակայն դրա համար պետք է ավելի մանրամասն գնում կատարվի: Տանիքի և տեղասի վնասվածքների վերանորոգման ընթացքում օգտագործելու համար պետք է պաշտպանիչ տանիք պատրաստվի:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովհաթյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շեփերյամիլ				
Թաղամաս / փողոց				Յափրաթ թաղամաս				
GPS				37°04'02"N 37°22'50"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.8. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 464 Կղզակ / 86Բ Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Զանօղլու փողոցում՝ 464/86Բ համարի կղզյակի հողակտորում: Բաղկացած է երկու հարկից և մեկ ձեղնահարկից: Հարկերի միջին բարձրությունը 3 մետր է: Հարևան շենքերից առանձին այս շենքը դեռևս օգտագործվում է որպես բնակելի տուն: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքի արևելյան կողմում կա ավելի ուշ ավելացված ծավալ: Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում հնարավոր է եղել մտնել շենք: Որոշ ներքին փարածքներում աչքի են ընկնում սկզբնական փայտե մանրամասները: Հատակները կրող փայտե գերանների տրամագիծը միջինում 18 սմ է: Շրջանաձև կտրվածքով գերանները դասավորված են իրարից մոտավորապես 40 սմ հեռավորությամբ:

Շենքը 464/86Ա կղզյակի հողակտորի համարով շենքի հետ ընդհանուր բակ ունի: Սկզբնական բակի հատակը սալահատակված է սև-սպիտակ քարերով: Բակում շենքի մուտքի դռանը մոտ ջրհոր կա: Բակի՝ արևելք նայող, շենքին կից պատերի ներքին շերտը թափված է և բնակիչների կողմից դարսված է բակում: Բացի այդ, շենքի արևելյան ճակատը փլվել է տա-

նիքի մակարդակում, փլվել է նաև արևելյան կողմի հավելյալ ծավալի տանիքը:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Բացվածքների շուրջը ուղղահայաց ճաքերը են աչքի ընկնում: Մասնակի փլված արևելյան ճակատը վրանգ է ներկայացնում նաև շենքի մնացած մասի համար: Ձեղնահարկի արևելյան և հարավային պատերը խիստ վնասված վիճակում են: Այս պատերի հարավարևելյան միացման տեղում կանգուն մնացած քարերի շարքը խոչընդոտում է տանիքի փլուզումը, սակայն փլուզման վրանգը դեռ առկա է: Այս վրանգը հատկապես մեծացնում են շինարարական տարրերում նկատված դեպի դուրս և ներս ուղղված շարժումները:

Շենքի փլված շինարարական տարրերը ցրված են շրջակայքում, այս մասերը պետք է պահպանվեն ապահով վայրում: Փլված հիմնական պատերը և դեպի դուրս շարժված պատերը պետք է ամրացվեն փայտե կամ պողպատե համակարգերով: Տանիքի վերանորոգման համար պետք է պատրաստվի պաշտպանիչ տանիք:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովհաթյան								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'02"N 37°22'49"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.9. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 464 Կղզակ / 86Ա Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Զանօղլու փողոցում՝ 464/86Ա համարի կղզյակի հողակտորում: Բակային հատակագծային սխեմա ունեցող շենքը երկհարկանի է: Առաջին և վերին հարկերից բացի ունի նաև նկուղային և ձեղնահարկային հարկեր: Հարևան շենքերից առանձին է:

Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում պարզվել է, որ մոտավորապես 5 տարի է՝ դարարկ է, և ուսումնասիրության ենթարկված երկրաշարժից վնասված շենքերի մեջ իր մասշտաբով և ճարտարապետական մանրամասներով մոտակա շրջակայքի ամենաշքեղ շենքերից մեկն է: Չնայած երկրաշարժին և երկար ժամանակ ոչ բնակելի վիճակում գտնվելուն՝ լավ պահպանված վիճակում է: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքի հարկերի միջին բարձրությունը 3.2 մետր է:

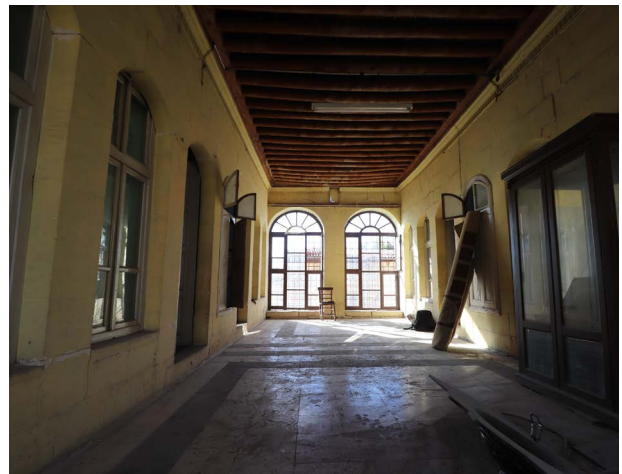
Շենքն ունի Զանօղլու փողոցին նայող ելուստ, որը պատված է մետաղական նյութով: Առջև ճակատ հանդիսացող հարավային ճակատին տարբեր չափսի կամարաձև բացվածքներ կան: Առաջին հարկում և վերին հարկում առաստաղի հատակը կողո շրջանաձև փայտե կտրվածքները տեղադրված են միջինում 35 սմ հեռավորությամբ: Նկուղային հարկի տա-

րաձքների վերևը ծածկված է թամբաձև կամարով: Շենքը 464/86Բ կղզյակի հողակտորի համարով շենքի հետ նույն բակում է (Տե՛ս 464 կղզյակ / 86Բ հողակտոր):

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես միջին վնասված: Շենքի առջևի ճակար հանդիսացող հարավային պատը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի ընթացքում շարժվել է դեպի դուրս: Արևմտյան ճակարին կան ուղղահայաց շարժված կառուցվածքային ճաքեր: Շենքի ներքին փարաձքներում էլ մի շարք նման ճաքեր, կարանների բացվածքներ և սվաղի թափվածքներ են նկատվել:

Անհրաժեշտ է փեղադրել հենարանային համակարգեր հարավային ճակարի համար, որը

շարժվել է դեպի դուս: Որպեսզի առկա ճաքերը հետագայում վրանգ չսփռվեն, անհրաժեշտ հարվածներում կարելի է փեղադրել նման հենարանային համակարգեր:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Շեփթյամիլ				
Թաղամաս / փողոց				Յափրաք թաղամաս				
GPS				37°04'03"N 37°22'50"E				
Շինության տարիքը				Անհայտ				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկագրություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկագրություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.10. Առանձնատուն

Սուրբյա Թովալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 464 Կղզյակ / 82 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Զանօղլու փողոցում՝ 464/82 համարի կղզյակի հողակտորում: Գետնից մեկ հարկ բարձրությամբ այս բնակելի շենքն ունի բակային հատակագծային սխեմա և կից է հարևան շենքերին: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքը Զանօղլու փողոցի վրայով անցնող մեկ հարկ ունի: Տանիքը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի ժամանակ փլվել է, և պատերը փլվել են մինչև վերին հարկի պատուհանների վերին մակարդակը: Հնարավոր է եղել դիտարկում կատարել՝ մուտք գործելով հարևան շենքի բակ: Այս շենքի հետ ընդհանուր բակի պատի ներքին շերտն էլ է փլվել:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես ծանր վնասված: Տանիքում և տանիքի մակարդակի պատերում կա լուրջ փլվածք, տանիքը շարունակում է փլված վիճակում մնալ, և դա պարճառ է դառնում, որ այս շենքը մեծ վրանգ ներկայացնի: Շենքը գտնվում է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդվելիք շենքերի ցանկում: Կայացված

քանդման որոշումները պետք է վերանայվեն՝ տարածաշրջանի մշակութային ժառանգությանը անվերադարձ կորուստներ չպատճառելու համար, երկրաշարժից վնասված մշակութային արժեքների համար փրկարարական և պահպանողական լուծումները պետք է առաջնահերթ լինեն:

Փլված պատին պատկանող շինարարական տարրերը նախ և առաջ պետք է փաստագրվեն և պահպանվեն ապահով վայրում: Դեպի դուրս շարժման մեջ գտնվող պատերը պետք է կախովի վիճակի բերվեն փլուզման դեմ, այս պատի և ճաքերի խտությամբ աչքի ընկնող մյուս պատերի համապատասխան հարվածները կարելի է քանդել և տեղափոխել ապահով վայր: Պետք է հեռացվեն փլված և վրանգ ստեղծող տանիքի տարրերը և այլ առարկաները: Փլված տանիքի փոխարեն պետք է ժամանակավոր պաշտպանիչ տանիք պատրաստվի: Ժամանակավոր պաշտպանիչ միջոցառումների շրջանակներում այս կարգավորումները կենսական են փլուզման վրանգի դեմ:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթեղամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'02°"N 37°22'49"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Լքված			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.11. Առանձնապրուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 464 Կողակ / 81 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Ջանօղլու փողոցում՝ 464/81 համարի կղզյակի հողակտորում: Գտնից մեկ հարկ բարձրությամբ այս բնակելի շենքն ունի բակային հատակագծային սխեմա և կից է հարևան շենքերին: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքը գտնվում է նեղ փողոցի վրա, դիփարկումը հնարավոր է եղել իրականացնել միայն փողոցից, քանի որ բակ մուտք գործել անհնար է եղել: Փողոցի մակարդակից երևում է միայն շենքի արևելյան ճակատը: Հարկերի բարձրությունները, որքանով դրսից ընթեռնելի են, և միջինում 3-3.5 մետր են: Ջանօղլու փողոցին նայող արևելյան ճակատը փլվել է տանիքի մակարդակում: Կոտրված տանիքի և վերին հարկի պատերի նյութի տարբերությունը վկայում է, որ շենքը վերջերս վերանորոգվել է:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես միջին վնասված: Արևելյան ճակատի վերին մասը փլվել է, արտաքին շերտը և լցանյութը թափվել են, ներքին շերտն էլ շարժվել է դեպի դուրս: Թափված շինարարական տարրերի մի մասը դարսված է փողոցի անկյունում: Փլված հատվածից սկսվող անկյունագծային ճաքերը շարունակվում են դեպի շենքի գետնի մակարդակը: Աչքի են ընկնում տեղաշարժված վիճակում գտնվող բազմաթիվ շինարարական

տարրեր: Այս շենքը նույնպես, ինչպես 464 կղզյակի 80 հողակտորում գտնվող հարևան շենքը, ավելի շատ վնասվել է անորակ վերանորոգումներ կատարված հատվածներում: Պարզվել է, որ փլված պատում գտնվող ծխնելույզի և պատուհանի բացվածքները նույնպես թուլացրել են կտրվածքը:

Ժամանակավոր պաշտպանիչ միջոցառումների շրջանակներում փլված պատին պատկանող շինարարական տարրերը պետք է փաստագրվեն և պահպանվեն ապահով վայրում: Շենքը պետք է շրջապարփի անվտանգության միջանցքով, հարկապես պետք է միջոցառում ձեռնարկվի փլված պատի՝ նեղ փողոցում սրեղծելիք վտանգի դեմ: Դեպի դուրս շարժված արևելյան ճակատը պետք է կախովի վիճակի բերվի փլուզման դեմ: Այս պատի և ճաքերի բազմությամբ աչքի ընկնող մյուս պատերի համապատասխան հատվածները կարելի է քանդել և տեղափոխել ապահով վայր: Տանիքի վնասված հատվածները պետք է վերանորոգվեն, կարելի է պատրաստել պաշտպանիչ տանիք: Բացի այդ պետք է հեռացվեն վտանգ ներկայցնող առարկաները՝ առաջին հերթին դեռևս շենքի շուրջ գտնվող փլված շինարարական տարրերը՝ թե՛ ներսում, թե՛ դրսում:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապուր			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'03°N 37°22'49°E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնապուր			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.12. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 464 Կղզակ / 80 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Բեփրեփի և Զանօղլու փողոցների հատման կետում՝ 464/80 համարի կղզակի հողակտրորում: Գտնից երկու հարկ բարձրությամբ այս բնակելի շենքն ունի բակային հարակազմային սխեմա և կից է հարևան շենքերին: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքի՝ Բեփրեփի փողոցին նայող հյուսիսային ճակատում կա ելուստ, որտեղ ներքին սանդուղքները արտաքին ճակատից տեսանելի են: Շենքի՝ դրսին արտա-հայտված սանդուղքով ձեղնահարկ բարձրացող այս հատվածները տարածքի մյուս պատմական շենքերում էլ հանդիպող ճարտարապետական հատկանիշներ են: Արևելյան ճակատում կա ևս մեկ նեղ ելուստ՝ դեպի միջանցիկ փողոց: Շենքի արևելյան ճակատը փլվել է տանիքի մակարդակում, և այստեղից երևում է թամբաձև տանիքի փայտե կառուցվածքը: Տանիքը ծածկված է թուրքական կղմինդրով: Տանիքի և ամենավերին հարկի պատերի նյութերից պարզ է դարձել, որ շենքը վերջերս վերանորոգվել է:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես միջին վնասված: Զանօղլու փողոցին նայող արևելյան ճակատի վերին մասը փլվել է, թափված շինարարական տարրերի մի մասը դարսված է փողոցի անկյունում: Փլված հատվածից սկսվող ճաքերը շարունակվում են դեպի շենքի առաջին հարկը: Բակին նայող հարավային ճակատում ևս նման ճաքեր են երևում: Արևելյան ճակատի կանգուն մասը շարժվել է հարթությունից դուրս: Վերանորոգ-

ման ենթարկված հատվածներում ավելի շարվնասվածք է աչքի ընկնում: Փլված հատվածում բացված երկշերտ հիմնական պատը, տարածքի մյուս շենքերի հետ համեմատած, ավելի բարակ է և լցանյութը անբավարար է: Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից կայացված քանդման որոշումները պետք է վերանայվեն, երկրաշարժից վնասված մշակութային արժեքների համար փրկարարական և պահպանողական լուծումները պետք է առաջնահերթ լինեն: Այս որակյալ անկյունային շենքը փրկության սպասող շենք է:

Մշակութային ժառանգության մասնագետների կողմից մոտիկից դիտարկված և գնահատված շենքում հետագա վնասվածքները կանխելու և շենքը կանգուն պահելու համար մոտ ապագայում միջոցառումներ են նախատեսվում: Փլված պատին պարկանող շինարարական տարրերը նախ և առաջ պետք է փաստագրվեն և պահպանվեն ապահով վայրում: Դեպի դուրս շարժված արևելյան ճակատը պետք է կախովի վիճակի բերվի փլուզման դեմ: Այս պատի և ճաքերի բազմությամբ աչքի ընկնող մյուս պատերի համապատասխան հատվածները կարելի է քանդել և տեղափոխել ապահով վայր: Տանիքի վնասված հատվածները պետք է վերանորոգվեն, պետք է պարաստվի պաշտպանիչ տանիք: Բացի այդ պետք է հեռացվեն վրանգ ներկայացնող առարկաները՝ առաջին հերթին շենքի շուրջ գտնվող փլված շինարարական տարրերը՝ թե՛ ներսում, թե՛ դրսում:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթեղամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'03"N 37°22'49"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևով	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.13. Առանձնավորում

Սուրբյա Թովալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 464 Կղզյակ / 78 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Բայ Ահմեթ փակուղում՝ 464/78 համարի կղզյակի հողակտորում: Երկհարկանի բնակելի շենքը տաշած քարից երկշերտ կառույց է, և հարկի բարձրությունը մոտ 3 մետր է: Հնարավոր է եղել կապարել շենքի մասնակի ուսումնասիրություն՝ դրսից: Շենքն ունի բակային հափակագծային սխեմա

և կից է հարևան շենքերին: Դեպի փողոցի եռանկյուն հափակագծով ելուստ ունի: Շենքի վերին հարկի քարերը բակի պատի համեմատ բավական նոր տեսք ունեն, և ենթադրվում է, որ երկրաշարժից առաջ միջամտություն է եղել: Վերին ծածկը կոտրված է և պատված է թուրքական կղմինդրով:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես միջին վնասված: Վերին հարկի պատերին շատ ճաքեր կան, և շինարարական փորրերը տեղաշարժվել են: Կարանների բացվածքների պատճառով պատում նկատվել են անջատումներ:

Ճաքեր ունեցող պատերը պետք է ամրացվեն փայտե կամ պողպատե համակարգերով: Կարանի անջատում ունեցող և շինարարական փորրերը տեղաշարժված հափվածները պետք է վերահսկելի կերպով քանդվեն փլուզման վրանգի դեմ և տեղափոխվեն ապահով վայր: Շենք մուտք փողոցից հնարավոր չէ, այդ պատճառով անվերահսկելի մուտքերին ուղղված միջոցառում ձեռնարկելու անհրաժեշտություն չի եղել, սակայն փողոցին նայող և փլուզման վրանգ ներկայացնող ճակատների համար կարելի է սահման գծել: Այս միջոցառումները կենսական են հենց շենքի և շրջակայքի համար ստեղծած վրանգները վերացնելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթեղամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'04"N 37°22'48"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.14. Առանձնապրուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 462 Կողակ / 41 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Ալի Նաջար փողոցում՝ 462/41 համարի թաղամասի հողակտրորում: Հնարավոր չէ նկարագրել ընդհանուր ճարտարապետական հատկանիշները, քանի որ շենքը մեծ մասամբ փլված է: Առաջին հարկը մասնակի կանգուն է, և որքանով հասկացվում է, կից է հարևան շենքերին: Տաշած քարից երկշերտ կառուցված շենքի առաջին հարկի ներքին տարածքի պատերից միայն մեկն է կանգուն: Այս պատի վրա պահարանի և որմնախորշի նման փայտե ներքին տարածքի մանրամասների մի մասը իրենց սկզբնական տեղերում են: Ինչպես հասկացվում է վերին ծածկի կանգուն մնացած փոքր հատվածից, շենքն ունի փայտե թամբաձև տանիք: Փլատակներում երևացող մասերից նկատվել է, որ հատակում օգտագործված փայտե գերանները միջինում 50 սմ հեռավորությամբ տեղադրված գերաններ են: Շենքի տարածքից փլատակները հեռացվել են, տարածքը դադարել է և օգտագործվում է որպես ավտոկայանատեղի:

Մեծ մասամբ փլված շենքի հատակները և տանիքը լրիվ փլուզվել են: Կանգուն մնացած պատը շարժվել է վիճակում է: Ներքին տարածքի շերտը լրիվ փլվել է, լցանյութը թափվել է, արտաքին շերտն էլ շարժվել է դեպի դուրս: Շենքի

փլված տարրերի մեծ մասը հեռացվել է: Պարզ է դառնում, որ շենքը և շրջակա տարածքը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ ավանդական բնակելի հյուսվածքն արտացոլող շարժումներ են ունեցել, որոնք փլվել է:

Հարևան շենքերի հետ միասին այստեղից ևս փլատակները հեռացվել են, և այն սկսել է որպես ավտոկայանատեղի օգտագործվել: Տարածքում նախկինում գոյություն ունեցած ավանդական հյուսվածքի հետքերը ներկայումս հասկանալի գրեթե անհնար է: Պետք է հետազոտվի՝ արդյոք անցյալում կատարված աշխատանքների մեջ կա շենքի վերաբերյալ փաստագրում, պետք է կատարվի մանրամասն արխիվային աշխատանք վերականգնման և վերակառուցման նախագծի համար: Շենքի կանգուն մնացած պատը մեծ վրանգ է ներկայացնում շրջակայքի համար: Որպեսզի որպես ավտոկայանատեղիի տարածքի սահման/պատ օգտագործվող այս պատին չմոտենան, այն պետք է շրջապատվի անվտանգության պարանով: Շենքի ներսում և դրսում վրանգ ներկայացնող բոլոր առարկաները պետք է հեռացվեն, և հետագա վնասվածքները կանխելու համար պետք է պատրաստվի պաշտպանիչ տանիք:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնապուր			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'04"N 37°22'53"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնապուր			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևով	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.15. Առանձնավորում

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 461 Կղզյակ / 63 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Հասան Բալթա փողոցում՝ 461/63 համարի կղզյակի հողակտորում: Դժվար է նկարագրել շենքի ընդհանուր ճարտարապետական հարկանիշները, քանի որ այն մեծ մասամբ փլված է: Առաջին հարկը մասնակի կանգուն է և կից է հարևան շենքերին: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքում երկաթբետոնե հարակի հավելում է նկատվել: Փլված ճակարի բացվածքից երկաթբետոնե հարակի տակի փայտե գերաններ են տեսանելի: Գերանների միջև հեռավորությունը մոտավորապես 35 սմ է, և գերանները միջինում 12 սմ են: Փլված պատի հետևի ներքին տարածքը բաց է: Պահարանի և որմնախորշի նման փայտե մանրամասների մի մասը տեղում է: Տանիքի փայտե գերանների մի մասը մնացել է չփլված պատերի վրա, սակայն տանիքի ձևին կամ վերին կառուցվածքին վերաբերող որևէ մանրամասի մասին կարծիք հայտնել հնարավոր չի եղել տեղանքային աշխատանքների շրջանակներում:

Շենքի կանգուն մնացած պատերը շատ վատ վիճակում են: Կան բազմաթիվ ուղղահայաց և անկյունագծային ճաքեր: Որոշ շինարարական

տարրեր իրենց սկզբնական դիրքերում չեն և շարժվել են դեպի դուրս: Շենքի փլված քարերը դարսված են փողոցում:

Շենքը, գնահատված վիճակով, մեծ վրանգ է ներկայացնում շրջակայքի համար: Անվերահսկելի մուտքերը կանխելու համար պետք է շրջապատվի անվտանգության միջանցքով: Փողոցում գտնվող փլատուների մեջի շինարարական տարրերը պետք է հայտնաբերվեն և պահպանվեն ապահով վայրում: Շենքի ներսում և դրսում բոլոր առարկաները, որոնք կարող են վրանգ տեղծել, պետք է հեռացվեն: Քանի որ տանիքը լրիվ փլվել է, շենքի հետագա վնասվածքները կանխելու համար պետք է պատրաստվի պաշտպանիչ տանիք:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'06°"N 37°22'54"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Լքված			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի թիվ	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.16. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 460 Կղզյակ / 19 Հողակտրոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Յափրաք փողոցում՝ 460/19 համարի կղզյակի հողակտրորում: Եռահարկ բնակելի շենքն ունի բակային հարակազմային սխեմա և կից է հարևան շենքերին: Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում պարզվել է, որ շենքը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ լքված է եղել: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքի՝ փողոցին նայող հյուսիսային ճակարին կա ելուստ, որտեղ ներքին սանդուղքները արտաքին ճակարից ընթեռնելի են: Շենքի դրսին արտահայտված սանդուղքով ձեղնահարկ բարձրացող այս հարվածները տարածքի մյուս պարմական շենքերում էլ հանդիպող ճարտարապետական հարկանիշ են: Դիտարկում է կատարվել՝ մտնելով շենքի բակ: Հատակներին երկաթբետոնե միջամություն կա:

Վերին հարկ բարձրացող բակի սանդուղքների մակարդակում ավելացվել է երկաթբետոնե արտաքին նախասրահ: Որոշ ներքին տարածքներում պահարան, դարակ և որմնախորշի փայտե սկզբնական ճարտարապետական տարրերը պահպանված են, և երևում են նաև սկզբնական փայտե առաստաղի դեղալները: Առաստաղի փայտե գերանները միջինում 25 սմ տրամագիծ ունեն: Թամբաձև տանիքը պատված է մեղաղական նյութով:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես թեթև վնասված: Բացվածքների վրայից վերև բարձրացող ճաքերից և սվաղի թափվածքներից բացի փլուզման վրանգ սպեղծող կառուցվածքային խնդիր չի նկատվել: Առջև ճակարի սանդուղքի ելուստի քանդակազարդ քարերից մեկը տեղաշարժվել է, իսկ ամենաստորին շարքի կողմ քարերից մեկը կոտրվելով ընկել է: Իր մասշտաբով և ճարտարապետական հարկանիշներով շքեղ այս շենքը, թեև թեթև վնասված է, գտնվում է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդվելիք շենքերի ցանկում: Կայացված քանդման որոշումները անվերադարձ կորուստներ կպարճառեն տարածաշրջանի մշակութային ժառանգությանը: Երկրաշարժից վնասված մշակութային արժեքների համար փրկարարական և պահպանողական լուծումները պետք է առաջնահերթ լինեն: Այս շենքը իր մասշտաբով և պահպանված սկզբնական մանրամասներով վերանորոգման ենթակա շենք է:

Շենքի բակի դուռը բաց է: Անհրաժեշտ է անվտանգության ժապավեն քաշել անվերահսկելի մուտքերը կանխելու համար, որպեսզի միջավայրի համար վրանգ չսպեղծվի: Առջև ճակարից ընկած քարերը ցրված են մուտքի մոտ, դրանք պետք է պահպանվեն ապահով վայրում, որպեսզի չկորչեն և որպեսզի կանխվի վերաօգտագործման նպատակներով օգտագործումը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'06°N 37°22'51"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Լքված			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևով	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.17. Առանձնավորում

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 460 Կողակ / 18 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասի Յափրաք փողոցում՝ 460/18 համարի կողակի հողակտորում: Գտնվից երկու հարկ բարձրությամբ բնակելի շենքն ունի բակային հատակագծային սխեմա և կից է հարևան շենքերին: Տեղանքային աշխատանքների ընթացքում պարզվել է, որ շենքը 2023թ. փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ լքված է եղել: Տաշած քարից երկշերտ կառուցվածք ունեցող շենքի հյուսիսային ճակարին փողոցին նայող ելուստ կա: Ելուստի փայտե կրող համակարգը երևում է փողոցից և վերև պատված է մեքաղական նյութով: Որքանով հնարավոր էր դիտարկել բակից, հատակներում կա երկաթե սյուներ միջամտություն: Բակի հարավային ճակարին ավելացվել է սանդուղք: Որոշ ներքին տարածքներում պահարան, դարակ և որմնախորշի փայտե սկզբնական ճարտարապետական տարրերը պահպանված վիճակում են: Երևում են նաև բնօրինակի փայտե առաստաղի մանրամասները: Փայտե գերանների միջև հեռավորությունը մոտավորապես 50 սմ է, և գերանները միջինում 15 սմ տրամագիծ ունեն: Թամբաձս տանիք ունեցող շենքի փայտե տանիքի կառուցվածքը փլված հատվածներում բաց է, և որքանով հասկացվում է, ծածկված է թուրքական կղմինդով:

Շենքը ներկայիս վիճակում դասակարգված է որպես ծանր վնասված: Բակի հարավային ճակարի վերին հարկի պատի կենտրոնական հատվածը փլվել է, և փլատակների մի մասը հեռագայում ավելացված երկաթե սյուներ բակի սանդուղքների վրա մեծ վրանգ է ներկայաց-

նում: Այս հատվածի վրայի տանիքի տարրերը նույնպես մեծ մասամբ կորսվել են: Հարկապես հարավային կողմում՝ բակային ճակարներում բացվածքների վրա և շուրջը նկատվել են ուղղահայաց և անկյունագծային ճաքեր: Հարավային բակի ճակարի բացվածքների շուրջ կոտրված և ճաքած տաշած քարեր կան: Շենքը գտնվում է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդվելիք շենքերի ցանկում, սակայն, ինչպես մյուս օրինակներում, իր մասշտաբով և պահպանված բնօրինակի մանրամասներով փրկության սպասող մշակութային ժառանգության օրինակ է:

Շենքի բակի դուռը բաց է: Վրանգը նվազեցնելու և անվերահսկելի մուտքերը կանխելու համար շենքի շուրջ պեղք է անվտանգության ժապավեն քաշել: Բակում ցրված վնասված գտնվող փլված շինարարական տարրերը պեղք է փափագրվեն և պահպանության տակ առնվեն ապահով տարածքում: Մասնակի փլված և հարթությունից դուրս շարժումների մեծ քանակով աչքի ընկնող հարավային բակի պատում պեղք է ստեղծվել համակարգեր, որոնք կամրացնեն հարկապես այն բացվածքների շրջակայքը, որպեսզի ճաքերի թիվը մեծացել է: Սրանից զատ տանիքի համար ժամանակավոր ծածկ է անհրաժեշտ: Քանի որ շենքը կից է հարևան շենքերին, պեղք է հաշվի առնել նաև շրջակա շենքերի համար ստեղծված վրանգը: Այս միջոցառումները կենսական են փլուզման վրանգի դեմ, և միայն այս քայլերից հետո հնարավոր կլինի երկարաժամկետ որոշումներ կայացնել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'05°N 37°22'50°E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Լքված			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևեր	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.18. Առանձնավորում

Սուրբյա Թովալոյու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 455 Կողակ / 17 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Այն գտնվում է Յափրաք թաղամասում՝ Ալի Նաջար փողոցի 455/17 հասցեումն Եռահարկ բնակելի շինությունն ունի ուղղանկյուն հարակազիծ և կից է հարավային շենքին Շենքը, որի բնօրինակ նշանակությունը բնակելի էր, օգտագործվել է որպես բնակարան մինչև 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերը Կտրված քարով կրկնակի պատով կառուցված շենքի հյուսիսային մասում գտնվում է բակը Շենք մուտքը կապարվում է բակի պատի կամարաձև դռնից Շենքն ունի թամբաձև տանիք, փողոցային ճակատը ավարտվում է ճակտոնով, և երրորդ հարկի պատը մասամբ փլուզված է և

Ներկայումս շենքը դասակարգվել է որպես միջին վնասված Ներս մուտք չի կապարվել, գնահատվել են միայն արևմտյան և հյուսիսային ճակատները Դաշտային հետազոտությունների ընթացքում արձանագրված ամենակրիտիկական վնասը շենքի փողոցային ճակատի փլուզված վերին հարվածն է և Փլուզված բացվածքի շուրջ կառուցվածքային տարրերը տեղաշարժված են և Բացի

այդ, փլուզված հարվածներից դեպի ստորին մակարդակների բացվածքներ նկատվել են անկյունագծային ճաքեր և Փողոցին նայող արևմտյան ճակատին նկատված ճաքերը կրկնվում են նաև հյուսիսային ճակատին Այս շենքը նույնպես ներառված է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդման ենթակա շենքերի ցանկում:

Դաշտային աշխատանքների ընթացքում շենքի փլուզված հարվածի կառուցվածքային տարրերը փողոցում չեն նկատվել և Առկա բեկորները պետք է տեղափոխվեն ապահով վայր, իսկ շինանյութերի զգալի կորուստ կրած շենքի տարրերը պետք է ուշադիր հայտնաբերվեն և պահեստավորվեն Շենք մուտքը փողոցից հնարավոր չէ Այս պարագայում անվերահսկելի մուտքերի կանխարգելման միջոցառումների առաջարկների կարիք չի եղել և Փողոցային ճակատում փլուզված հարվածից և ճաքերից առաջացող հնարավոր պատի շարժումը կանխելու համար պետք է տեղադրվեն հենարանային համակարգեր:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'06°"N 37°22'53"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.19. Առանձնապրուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 455 Կողակ / 16 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասում՝ Ալի Նա-
ջար փողոցի 455/16 հասցեումն Եռահարկ
բնակելի շինությունն ունի ուղղանկյուն հա-
րակազիձ և կից է հարևան փերինն Շեն-
քը, որի բնօրինակ նշանակությունը բնակելի
էր, շարունակում է օգտագործվել 2023 թվա-
կանի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից հե-
տոն Կտրված քարե պատերը կառուցված են
կրկնակի շերտովն Շենքի՝ փողոցին նայող
արևելյան ճակատը ծեփված և ներկված է,
սակայն քարե շարվածքը տեսանելի է կո-
ղային ճակատներիցն Կարելի է ասել, որ փո-
ղոցին նայող ճակատի պատշգամբի հարակը

երկաթեպոնն է, և հետևաբար քարե շենքը
հետագայում ենթարկվել է միջամտությանն
Երկաթեպոնն կառուցվածքներով իր բնօ-
րինակությունը կորցրած և վերանորոգված
տանիքը ծածկված է թիթեղով:

Թեթև վնասված դասակարգված շենքի հա-
րավային ճակատում առկա են ուղղահայաց
ճաքեր, և նկատվել է արտաքին շերտի շի-
նանյութերի դեպի դուրս շարժում: Նույն շար-
ժումը առկա է նաև հարավային ճակատում,
և պատերում նկատվել են ուռուցիկություններն
Կրկին, բացվածքների միջև ընկած և ուղղա-
հայաց շարունակականություն ունեցող պատի
հարվածներում հայտնաբերվել են անկյու-
նագծային ճաքերն Շենքի ներքին տարածքնե-
րում նույնպես տարբեր չափերի բազմաթիվ
մագանման ճաքեր նկատվել են ծեփի վրա:

Ներկայումս որպես բնակելի շենք օգտա-
գործվող շինության ռիսկերը նվազեցնելու հա-
մար հյուսիսային և հարավային ճակատնե-
րում առաջացած շարժումների դեմ պեպք է
ստեղծվեն փայտե կամ պողպատե հենարա-
նային համակարգերն Բակի ճակատը կարող
է մասնակիորեն կախվել մինչև ամրացումը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'07"N 37°22'52"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.20. Առանձնատուն

Սուրբյա Թովալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 454 Կողակ / 67 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասում՝ Ալի Նաջար փողոցի 454/67 հասցեում։ Շենքի ճակատային մասն ունի խիստ բնորոշ կառուցվածք և զարդարված է հարուստ ճարտարապետական տարրերով։ Շենքը, որի բնօրինակ նշանակությունը բնակելի էր, մինչև երկրաշարժը ծառայել է որպես քաղաքապետարանին պատկանող թանգարան և ռեստորան։ Կտրված քարե շարվածքով շենքի մուտքի դռան և հարավարևմտյան անկյունում օգտագործվել է բազալտ քար։ Տանիքի վրա ձգված է պաշտպանիչ նայլոնե բրեգենտ, ենթադրվում է, որ այս ժամանակավոր լուծումը կիրառվել է շենքն օգտագործողների կողմից։

Հարկապես արևմտյան և հարավային ճակատներում բացվածքների շուրջ նկատվելի են բազմաթիվ ուղղահայաց և անկյունագծային ճաքեր։ Երկրաշարժի պատճառով նյութական կորուստներ չկան, սակայն պարզ է, որ արևմտյան և հարավային ճակատների պատերը շարժվել են հարթությունից դուրս։ Ճաքերի հետ

միասին գնահատելիս, այս իրավիճակը ռիսկ է ներկայացնում ընդհանուր կառուցվածքային ամբողջականության տեսանկյունից։ Ինչպես Յափրաք թաղամասում գտնվող շատ այլ շենքեր, այն նույնպես ներառված է Շրջակա միջավայրի և քաղաքաշինության նախարարության կողմից հայտարարված քանդման ցանկում։ Որպես անկյունային շենք, իր շուրջը փաթաթված բույսերով և պատարունկներով, այն ունի հուշարձանային բնույթ, որն ազդում է նաև փողոցի տեսքի վրա։

Նախ և առաջ պետք է կասեցնել քանդման որոշումը և անվտանգության ժապավենով շրջապատել շենքը՝ անվերահսկելի մուտքերը սահմանափակելու համար։ Տեղաշարժված և հարթությունից դուրս շարժված պատերի ամրացման համար պետք է մշակվեն և կիրառվեն պողպատե կամ փայտե հենարանային կառուցվածքային համակարգեր։ Թեև այժմ ծածկված է պաշտպանիչ ծածկոցով, տանիքի համար կարելի է կառուցել ավելի լավ ժամանակավոր պաշտպանիչ համակարգ։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'06°"N 37°22'53"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Թանգարան / Ռեստորան			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.21. Առանձնատուն

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 454 Կողակ / 66 Հողակտրոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Յափրաք թաղամասում՝ Հասան Բալթա փողոցի 454/66 հասցեում Առողջանկյուն հարակազմով բնակելի շենքը եռահարկ է Ա Կտրված քարով կառուցված շենքի պատերը երկշերտ են՝ միջուկային հարվածներով: Հաշվի առնելով շրջակա շենքերի տիպաբանությունը՝ ենթադրվում է, որ այն ունի փայտե հարակներ: Փայտե կմախքով փանիքը ծածկված է մետաղական նյութով:

2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից հետո ծանր վնասված շենքի հարավային ճակարի բացվածքների շուրջ առաջացել են ուղղահայաց ճաքեր: Նկատվում է շինանյութերի տեղաշարժ/տեղափոխում: Արևմտյան ճակատում տեղի ունեցած փլուզումը հանգեցրել է նյութական կորուստների, այս ուղղությամբ պատերի վերին մակարդակներում արտաքին շերտը թափվել է, և երևում են լցանյութերը: Շենքի կառուցվածքային ամբողջականությունը վրանգված է:

Նախ և առաջ, փլատակների միջից հայտնաբերված շինարարական տարրերը պետք է

տեղափոխվեն ապահով վայր և պահպանվեն: Շենք անվերահսկելի մուտքերը և դրանից բխող վրանգները կանխելու համար պետք է տեղադրվի անվտանգության ժապավեն: Տեղաշարժված շինարարական տարրերի և հարթությունից դուրս եկած պատերի համար պետք է մշակվեն և կիրառվեն հենարանային կառուցվածքային համակարգեր: Մասնակիորեն փլուզված փանիքը պաշտպանիչ ծածկոցով ծածկելը նույնպես կնվազեցնի եղանակային պայմանների պարճառով շենքին հասցվող հնարավոր վնասները:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեփթյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'06°"N 37°22'54"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

4.1.22. Առանձնագրում

Սուրբյա Թոփալօղլու

Թաղամաս/Գյուղ. Յափրաք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 454 Կողմակ / 84-85 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնագրում

Գտնվում է Յափրաք թաղամասում՝ Չալքթոլլու փողոցի 454/84,85 հասցեում: Երկհարկանի, ուղղանկյուն հարակազմով շենքը կից է հարևան փնտրին: Կառուցված է կրոված քարե շարվածքով և երկշերտ պատերով:

Կամարաձև բացվածքներով բաժանված ներքին սենյակները սկզբնապես պետք է որ ծածկված լինեին կամարներով: Սակայն հարակները փոխարինվել են երկաթբետոնով և վնասել են բնօրինակ հյուսվածքը: Առաջին հարկի սենյակներից մեկում գտնվող իրերը և պատերի մրի հետքերը վկայում են շենք անօրինական մուտքերի մասին: Շենքի փլատակները մասնակիորեն զբաղեցնում են փողոցը, և շինանյութերը կուտակված են: Տանիքը մասնակիորեն փլուզվել է: Բերոնե հարակը և փանիքի փայտե կմախքը տեսանելի են փողոցի մակարդակից: Բացի այդ, Google Maps-ի փողոցային տեսարաններում 2022 թվականի հոկտեմբերի լուսանկարից երևում է, որ շենքը վրանգ էր ներկայացնում նաև մինչև երկրաշարժը, ճակատային մասում ժամանակավոր միջոցառումներով տեղադրվել էին հենարանային համակարգեր, և շենք մուտքը կանխելու համար առջև մասը փակվել էր:

2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից հետո դասակարգվել է որպես ծանր վնասված: Փողոցին նայող ճակատը մեծ մասամբ փլուզվել է, որոշ հարվածներում արտաքին շերտը փլուզվել է և երևում են լցանյութերը: Տանիքի և հարակների մեծ մասը նույնպես փլուզված վիճակում է:

Նախ և առաջ, փողոցում գտնվող մնացորդները և փլատակները պետք է տեղափոխվեն ապահով վայր: Շինանյութերի զգալի կորուստ կրած շենքի կառուցվածքային տարրերը պետք է ուշադիր պահեստավորվեն, և անվերահսկելի մուտքերի համար բաց շենքի շուրջը պետք է փաթաթվի անվտանգության ժապավեն՝ շենք մուտքը կանխելու համար: Պատերի և բացվածքների համար պողպատե կամ փայտե հենարանային կառուցվածքային համակարգերի մշակումը և կիրառումը կկանխի հետագա վրանգների և վնասների առաջացումը: Մեծ մասամբ փլուզված փանիքի համար անհրաժեշտ է ժամանակավոր ծածկույթ: Շենքը վրանգ է ներկայացնում նաև համեմատաբար քիչ վնասված կից հարևան շենքերի համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Շեհիթքյամիլ			
Թաղամաս / փողոց					Յափրաք թաղամաս			
GPS					37°04'08"N 37°22'53"E			
Շինության տարիքը					Անհայտ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Լքված			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5. Նիզիպի Շրջան

5.1. Ֆեքանի Թաղամասի Կառույցները

5.1.1. Ֆեքանիի Եկեղեցին

Դոկր. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1292 Կղզյակ / 3 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Եկեղեցի

Ֆեքանի եկեղեցին գրնվում է Նիզիպ շրջանի քաղաքի կենտրոնում՝ Ֆեքանի թաղամասում, Բահչե փողոցի 1292 կղզյակ, 3-րդ հողակտորում: Շրջակայքում կան բնակելի տներ, առուջության կենտրոն և խաղահրապարակ երեխաների համար:

Եկեղեցու կառուցման ճշգրիտ ժամանակը և կառուցողը հայտնի չեն: Հնագիտական զեկույցների և ներքին փորձում պահպանված որմնանկարների հետքերի հիման վրա այն թվագրվում է 6-րդ դարով, իսկ հիմնադրամների գրառումների համաձայն՝ 7-րդ դարով (Էքեր

2006, 50; Գյուլ 2022, 270; Գազիանթեփի շրջանների անշարժ մշակութային և բնական արժեքների ցուցակագրում, 2007): 1800-ական թվականներին այն վերածվել է մզկիթի: 1888 թվականին Շեհլար մզկիթի, իսկ 1904 թվականին Մուլա Ահմեդ մզկիթի կառուցումից հետո դադարել է դրա կրոնական օգտագործումը: 1970-1971 թվականներին շենքն օգտագործվել է որպես քաղաքապետարանի պահեստ, իսկ 1971 թվականից հետո հարակից բերդնապարովել է և վարձակալության է տրվել մենաշնորհային վարչությանը (Էքեր 2006, 50): Էքերը (2006, 50) նշում է, որ 1960 թվականին եկեղեցու բակի

պատերը քանդվել են և փոխարինվել բլոկային պատով, պատուհանները ծածկված են եղել փայտե փեղեկերով, իսկ կամարները՝ հողով: Մինչև 1985 թվականը եկեղեցին պատկանել է Նիզիպի քաղաքապետարանին, իսկ 1985 թվականին փոխանցվել է Հիմնադրամների գլխավոր տնօրինությանը: 2010 թվականին Գազիանթեփի Հիմնադրամների տարածաշրջանային տնօրինությունը հայտարարել է վերականգնման մրցույթ և շենքը վերականգնվել է:

Ֆաքանի եկեղեցին գտնվում է հյուսիսային և արևմտյան ուղղությամբ ձգվող L-աձև փոքր բակում: Այն ունի 19մ4 մ չափսերի պարզ ճարտարապետություն: Արևմուտք-արևելք առանցքով ձգվող քառակուսի կտրվածքով սյուներով պահվող կամարաշարերը, առագաստներով, չորս պատուհանով բազմանկյուն թմբուկի վրա հենված կենտրոնական գմբեթով ծածկված հունական խաչի հափաղակով են կազմում: Արևմտյան ճակարից ուղիղ շենքով ուղղանկյուն բացվածքով դռնով հասանելի է ներքին տարածքը: Նարթեքսի կողմնային հատվածներին բացվող մի փոքր ավելի նեղ դուռը և նույն ձևի սիմետրիկ դռները (պատուհան) պսակված են շրջանաձև շարվածքով պատուհանի բացվածքներով: Դռան վերևում գտնվում են պատշգամբի հարկը լուսավորող

նույն ձևի ավելի փոքր չափսի երկու պատուհաններ: Հյուսիսային և հարավային կողային ճակարներում վերևում՝ երկու, իսկ գետնի մակարդակում մեկական պատուհանի դասավորություն կա, որ ունեն արևմտյան կողմի նույն տեսքը:

Մզկիթի վերածվելու ժամանակաշրջանում հարավային ճակարի մեծ պատուհանի բացվածքը փակվել է և ձևավորվել է սրածայր կամարով՝ պարզ միհրաբ (էքեր 2006, 51-52): Ներքին տարածքում արևելք-արևմուտք առանցքը ավարտվում է արևելյան ծայրում ներքին շրջանաձև խորանով: Դրսից դուրս ցցված հնգանկյուն գլխավոր խորանը լուսավորված է ճակարի երեք պատուհանի բացվածքներով: Ներքին տարածքում կողային թևերի արևելյան ծայրը նախագծված է որպես թաղակապ պաստոֆորիոնի խցիկներ, որոնք միանում են գլխավոր խորանին և նաոսին մեկական դռնով, և ավարտվում են ներսից շրջանաձև, դրսից եռանկյունի ճակարներով, յուրաքանչյուրը մեկ դուրս բացվող պատուհանով, փոքր չափսի խորաններով:

Խաչի թևերը կազմող և գմբեթի հետ միավորված թևերը ներսից ուղիղ թաղակապ են, իսկ դրսից ծածկված են բարձր լանջավոր տանիքներով: Ներքին տարածքում խաչը կազմող հիմնական առանցքներից դուրս գտնվող հատվածները ծածկված են ավելի ցածր միալանջ տանիքով և Գլխավոր խորանը հնգանկյուն է, իսկ կողային խցիկները ծածկված են ավելի ցածր եռանկյունի և տափակ լանջավոր տանիքներով: Աստիճանական բարձրություններով ստեղծված տանիքածածկի համակարգը և կենտրոնական գմբեթով հունական խաչի հափաղակով ուժեղ կերպով արտահայտվում են արտաքին ճարտարապետության մեջ: Հիմնական առանցքների երեք ուղղությամբ բարձրացող արտաքին պատերը երկու կողմից սահմանափակված են քառանկյուն կտրվածքով հենարանային հենարաններով և ավարտվում են տանիքի մակարդակում եռանկյունի ճակարներով: Խաչի արևելյան թևը աչքի է ընկնում գլխավոր խորանի ուղղությամբ բարձր լանջավոր տանիքով: Արտաքին ճակարներում՝ քիվի գծից, ինչպես նաև խորանի ճակարների պատուհանների փակից շենքը շրջապատող դուրս ցցված պրոֆիլով երկու շարք կլոր գուրիները անցում են

ապահովում դեպի վերին ծածկը, միավորելով ուղղահայաց և հորիզոնական գծերը՝ գեղագիտական արժեք են հաղորդում պարզ ճակատներին:

Տաճարի շինանյութը տարածաշրջանում առկա հավարա, քեյմըի և կտրված քարն է: Ներքին ճարտարապետության մեջ, ի տարբերություն արտաքինի, կարևոր հաշվաճներում օգտագործվել է կտրված քար, իսկ մնացած մասերում՝ կոպտաքաշ քար, կրաքարից շարված գմբեթը (վերանորոգման ժամանակ) դրսից պատված է կապարով: Այն շարվածքային կառույց է՝ 1 մ պատի հաստությամբ (էքեր 2006, 51-52):

Նիզիպի Ֆեքանի եկեղեցին վնասվել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի ժամանակ: Պարզվում է, որ երկրաշարժի պահին շենքում շարունակվում էին վերականգնման աշխատանքները: Պատերում, կամարներում, թաղերում, գմբեթում և առագաստներում առաջացել են կարանների բացվածքներ և խորը ճաքեր: Հարավային պատի հարթությունից դուրս շարժման պատճառով դեպի դուրս բացվելու հետևանքով ճաքեր են նկատվում հարավային նեֆի բոլոր կամարներում և հարավային պաստոֆորիոնի խորանի պատում: Արևմտյան ճակատում նույնպես կան բաց-

վածքներից սկսվող և դեպի վեր շարունակվող ճաքեր: Շենքում առաջացած վնասները ցույց են տալիս, որ կամարների միջև փայտե ձգանները չեն կատարում իրենց գործառնությունը, կապված չեն քարե հենարանների և պատերի հետ, և այս տարրերը չեն գերազանցում զուտ գեղագիտական տարրեր լինելու սահմանը: Այսինքն ընկնում նաև ծածկի և պատերի նյութերի քայքայումները:

Հասկանալի է, որ եկեղեցու պահպանման և վերանորոգման համար պատասխանատու Հիմնադրամների գլխավոր տնօրինությունը շարունակում է շենքի վերանորոգման աշխատանքները: Արտաքին ճակատին երևացող պողպատե սալերը ցույց են տալիս, որ շենքում նախագծվել է նոր ձգանային համակարգ: Կարելի է ասել, որ նախագծման և իրականացման գործընթացի համապատասխան լինելու դեպքում նոր ձգանային համակարգը կբարելավի շենքի սեյսմիկ վարքը: Ակնկալվում է, որ երկար ժամանակ անխնամ մնացած և երկրաշարժից վնասված բյուզանդական հուշարձանը կվերանորոգվի՝ օգտագործելով գիտական պահպանման մոտեցում և միջամտություններ, կշարունակի իր գոյությունը շարունակական խնամքի և պարզ վերանորոգումների միջոցով և կվերադարձվի հասարակությանը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Սուրենյա Թովալօղլու								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Ֆաբանի Եկեղեցին					
Շրջան			Նիզիս					
Թաղամաս / փողոց			Ֆաբանի Թաղամասի					
GPS			37°00'42"N 37°47'14"E					
Շինության տարիքը			6-7-րդ դարեր					
Շինության տիպը			Եկեղեցին					
Ներկայիս կարգավիճակը			Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ օժտված	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բեթոն		X	X
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից	X	Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.2. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1275 Կղզյակ / 23 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1275 կղզյակի 23 հողակտորում, և կաղասարի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարե շինություն»։ Շենքի մուտքը Նաջար Շերիֆ փողոցից է։ Ներկայումս իր բնօրինակ գործառույթը դեռևս պահպանող երկհարկանի բնակելի շենքը գտնվում է կից կառուցապարման շարքում և կառուցապարման կղզյակի եզրին։ Շենքի դիտարկումները և փաստագրումը կատարվել են դրսից։

Շենքի պատերը, համապարասխան տարածաշրջանի ընդհանուր փիպաբանական առանձնահատկություններին, կառուցված են արկղային փիպի պատի տեխնիկայով, որը կարելի է բնութագրել որպես երկու կտրված քարի շարքերի միջև կոպտափաշ քարի լիցք՝

կից կարաններով։ Օգտագործված քարը կրաքար է, որը ժամանակի ընթացքում արտաքին ազդեցությունների պարճառով սպաղել է մուգ դեղին գույն։ Մուտքի ճակարը առաջին հարկի մակարդակում ծեփված է ցեմենտային շաղախով, և այս մակարդակում հնարավոր չէ որոշել կառուցվածքային քարերի վիճակը և փայտե գերանի առկայությունը։ Առաջին հարկի մակարդակում՝ կից կարաններով կառուցված պատերում, հեշտությամբ նկատելի են կարանների շարժումները։ Այս բացվածքները, որոնք ենթադրվում է, որ առաջացել են երկրաշարժի հետևանքով, նկատվել են և՛ հորիզոնական, և՛ ուղղահայաց ուղղություններով։ Այս ճակատում աչքի է ընկնում առաջին հարկի և տանիքի ֆրոնտոնի պատի միջև ճակատով անցնող փայտե գերանը։ Բարձրացող ֆրոնտոնի պատում օգտագործված նյութը և կառուցման տեխնիկան տարբերվում են շենքի հիմնական պատերից։

Բնօրինակ ծածկույթը կորցրած, թիթեղով ծածկված թամբաձև տանիքի ճակատնավոր պատում նկատվում է երկրաշարժի ազդեցությամբ առաջացած հարթությունից դուրս շարժում։ Աչքի են ընկնում շենքի իրար ուղղահայաց պատերի միացման կետերում ուղղահայաց հետքերի կարանների բացվածքները։ Այս քայքայումը կապված է նաև միացող երկու պատերի անկյուններում տարբեր ուղղություններով օգտագործված կտրված քարերի անբավարար հաստության հետ։ Բացի այդ, նկատվում է նաև շենքի առաջին և երկրորդ հարկերի միացման կետում քարի շարքի նյութի քայքայում՝ ճնշման հետևանքով։ Բոլոր այս դիտարկումների և բացահայտումների լույսի ներքո տվյալ բնակելի շենքը գնահատվել է որպես թեթև վնասված։

Շենքի՝ երկրաշարժից հետո սպացած վնասները վերացնելու համար հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող, հատկապես առաջին հարկի պատը պետք է բերվի իր

առանցքին: Բացված կարանները պետք է վերակազմակերպվեն որպես կից կարաններ՝ համապատասխան շենքի բնօրինակ պատի տեխնիկային, իսկ ճակտոնավոր ֆրոնտոնի պատի հատվածը պետք է վերակառուցվի: Շենքի առաջին հարկի մակարդակի ցեմենտային շաղախը պետք է հեռացվի շենքից, անյութի կորստի մեծ խտությամբ հատվածներում պետք է կիրառ-

վեն այնպիսի մեթոդներ, ինչպիսիք են փրած մասերի հեռացումը կամ նյութի ամբողջական նորացումը: Անկյունային միացումների ամրացման համար որոշակի մակարդակներում պետք է ապահովվի ուղղահայաց պատերի համապետել աշխատանքը մետաղական տարրերով, որոնք կարող են գործել որպես սեպեր և կիրառվել դրսից:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիպ			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'52°N 37°47'15"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթ ժևո	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար	X		
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.3. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1275 Կղզակ / 29 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1275 կղզակի 29 հողակտորում, և կաղասարի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «քարե շինություն»: Շենքի մուտքը Նաջար Շերիֆ փողոցից է: Ներկայումս դադարկ երկհարկանի բնակելի շենքը գտնվում է կից կառուցապատման կղզակի անկյունում: Արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձև ունեցող շենքի հիմքի մակերեսը 30 քմ է: Շենքի դիփարկումները և փաստագրումը կադարվել են թե՛ դրսից, թե՛ շենքի ներսում: Առաջին և երկրորդ հարկերի բարձրությունը միջինում 3 մ է:

Պատերը, համապատասխան փարածաշրջանի ընդհանուր փիպաբանական առանձնահատկություններին, կառուցված են արկղային փիպի պարի փեխնիկայով, որը կարելի է բնութագրել որպես երկու կտրված քարի շարքերի միջև կոպրաբաշ քարի լիցք՝ կից կարաններով: Օգտագործված քարը կրաքար է, որը ժամանակի ընթացքում արտաքին ազդեցությունների պարճառով ստացել է մուգ դեղին գույն: Վերջերս շենքին ավելացվել են երկաթբետոնե հավելումներ՝ ընթացիկ օգտա-

գործման համար: Պարզգամբի հատակը և շենքի գլխավոր աստիճանները երկաթբետոնից են:

Մուտքի ճակարը առաջին հարկի մակարդակում ենթարկվել է ինքնենսիվ միջամտության: Մասնակիորեն ծեփված է ցեմենտային շաղախով, և ճակարի բնօրինակ պարի հյուսվածքը լրացվել է գազբետոն-բլոկներով: Շենքն ունի երկու մուտք. առաջինը արևելյան ճակարի կամարածև մուտքն է, մյուսը՝ հարավային ճակարի կենտրոնում գտնվող ուղիղ շեմքով լայն դուռը: Առաջին հարկի

մակարդակում դռների բացվածքներից բացի կան նաև քառակուսուն մոտ ձևի երկու ուղիղ շենքով պատուհանի բացվածքներ: Շենքի զանգվածի մոտավորապես 2/3-ը ծածկված է հյուսիսային և հարավային ուղղություններով թեք թամբաձև փանիքով, իսկ մնացածը՝ երկաթբետոնե հարթ փանիքով: Թամբաձև մասը ծածկված է օնդուլին փափ թիթեղյա փանիքածածկով: Արևելյան կողմի եռանկյունի ճակարտի ձևը փակված է փայտե կմախքով: Կամարաձև մուտքի դռան վերևում կա երկաթբետոնե զանգված, որը հասկանալի է, որ հավելում է: Շենքի փանիքի այս ձևը փարբերությունը, ինչպես երևում է նաև հափառակազմի մակարդակում, առաջացել է երկու փարբեր շենքերի միավորման արդյունքում, սակայն այս դիֆարկման փարբերը կարող են հստակեցվել ավելի մանրամասն փաստագրման և նյութերի վերլուծության հետազոտությունից հետո: Գլխավոր ասփիճաններով հասանելի վերին հարթակում փակված դռան հետքը նույնպես ուժեղացնում է այս հավանականությունը:

Շենքն իր ներկայիս՝ շար միջամտության ենթարկված վիճակում տուժել է փետրվարի 6-ի երկրաշարժից և տեղում կատարված դիֆարկումներով գնահատվել է որպես «միջին վնասված»: Նկատվել են երկրաշարժի հետևանքով առաջացած վնասներ, ինչպիսիք են պատուհան-դուռ բացվածքների վերևում դեպի վեր շարունակվող ճաքերը, բացվածքների միջև մնացած պատի հատվածներում անկյունագծային ճաքերը, շենքի հիմնական պատերի հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով առաջացած առանցքային շեղումները և արկղային փափով կառուցված երկշերտ պատերի արտաքին շերտերի միջուկից անջատվելը: Պատերի այս շերտի անջատումը-շարժումը նկատվում է նաև շենքի ներքին փարածքի որոշ կետերում:

Բոլոր այս դիֆարկումների և տվյալների հիման վրա կարևոր է շենքի հողի ուսումնասիրությունից և մանրամասն ճարտարապետական փաստագրումից հետո պարաստվելիք վերականգնման զեկույցի համաձայն թե՛ երկարացնել դրա կյանքը, թե՛ վերադարձնել բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքին: Սակայն կարճաժամկետ հեռանկարում պետք է ձեռնարկվեն հրապապ և ժամանակավոր մշտական միջոցառումներ՝ կանգնեցնելու շենքի թե՛ ժամանակի ազդեցությամբ, թե՛ վերջերս տեղի ունեցած երկրաշարժի հետևանքով ստացած վնասների զարգացումը: Նախ և առաջ պետք է հեռացնել շենքի առկա փանիքը և կառուցել նոր փանիք, որը կծածկի ողջ զանգվածը: Զարե պատերում շերտի շարժման և նյութի կորստի նկատված կետերում պետք է կատարել լրացում և վերանորոգում բնօրինակ նյութով, պետք է ամրացնել պատերի միացման կետերը: Շենքին հետագայում ավելացված երկաթբետոնե հավելումների հեռացումը՝ շենքը ստատիկ տեսանկյունից չճանաբեռնող մեթոդներով, միջնաժամկետ հեռանկարում շենքի կյանքը երկարացնող միջամտություն կլինի:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'51"N 37°47'13"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար	X		
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն	X		
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.4. Առանձնագրում

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1289 Կողակ / 14 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնագրում

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1289 կողակի 14 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարե տուն»¹ Ընթի հիմքի մակերեսը մոտավորապես 85 քմ է: Ընթք մուտքը Յուքարը Օբա պողոտայի վրա գտնվող ուղիղ շենքով դռան բացվածքից է: Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձևով շենքում կարելի է տեսնել երկու տարբեր ժամանակաշրջան: Ընթքի հարավային մասը պահպանել է ավանդական բնույթը, կառուցված է կարված քարից, երկհարկանի է, իսկ ավելի ուշ կառուցված հյուսիսային մասը ծեփված ժամանակակից երկհարկանի զանգված է: Այս երկու զանգվածները լրիվ լցնում են հողակտորը, որի վրա գտնվում են: Ընթքի փանիքը հարթ է՝ կազմված երկաթբետոնե սալից և դրա վրա զազբետոնե բլոկներով շարված պարապե-

տից, որը ծածկված է ցեմենտային հիմքով շաղախով: Հյուսիսային և արևմտյան կողմերից շրջապատված է կից կառուցապարմամբ՝ ժամանակակից երկաթբետոնե շենքերով: Այսօր դեռևս պահպանելով իր բնօրինակ գործառույթը՝ որպես բնակելի տուն օգտագործվող երկհարկանի շենքի հարկերի բարձրությունը մոտավորապես 3.5 մ է: Ընթքի վերաբերյալ բացահայտումները և դիտարկումները կատարվել են մոտիկից՝ առանց ներս մտնելու:

Թեթև վնասված գնահատված շենքում բացվածքների միջև մնացած պարի հատվածներում նկատվում են հորիզոնական և ուղղահայաց անկյունագծային ճաքեր, շենքի սեփական քաշի և հիմնական նյութի ճնշման դիմադրողականության հետ կապված ճգմման հետևանքով առաջացած ճաքեր: Ահացի այդ, ճաքեր են

նկարվել նաև այն կերերում, որտեղ շենքին հետագայում ավելացված երկաթբետոնե միջհարկային ծածկը, ինչպես օրինակ փանիքի երկաթբետոնե սալը, ճնշում է գործադրում շենքի պատերի վրա:

Հարկապես երկաթբետոնե փանիքի և հարկի ծածկի նման միջամությունների պարճառով շենքը շար է հեռացել իր բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքից: Առաջին գործողությունը միջնաժամկետ հեռանկարում պետք է լինի հողի ուսումնասիրությունից և մանրամասն ճարտարապետական փաստագրումից հետո պարաստվելիք վերականգնման նախագծի համաձայն թե՛ դրա կյանքի երկարացումը, թե՛ բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքին վերադարձնելը: Սակայն կարճաժամկետ հեռանկարում կարելի է ձեռնարկել հրապապ և ժամանակավոր-մշտական միջոցառումներ՝ երկրաշարժի հետևանքով սրացած վնասների զարգացումը կանգնեցնելու համար: Նախ և առաջ շենքը պետք է թեթևացնել՝ ազատելով առկա ոչ բնօրինակ հավելումներից: Քարե պատերում նյութի կորստի և քայքայման նկատված կերերում պետք է կատարել լրացում և վերանորոգում բնօրինակ նյութով, պատերը պետք է ամրացնել միացման կերերից: Երկաթբետոնե հավելումների հեռացումը՝ շենքը սրափկ պեսանկյունից չձանրաբեռնող մեթոդներով, նույնպես միջնաժամկետ հեռանկարում շենքի կյանքը երկարացնող միջամություն կլինի:

քը սրափկ պեսանկյունից չձանրաբեռնող մեթոդներով, նույնպես միջնաժամկետ հեռանկարում շենքի կյանքը երկարացնող միջամություն կլինի:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի

Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ

Շինության անունը

Առանձնատուն

Շրջան

Նիզիս

Թաղամաս / փողոց

Ֆեքանի Թաղամասի

GPS

37°00'48"N 37°47'15"E

Շինության տարիքը

19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ

Շինության տիպը

Առանձնատուն

Ներկայիս կարգավիճակը

Առանձնատուն

Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ

Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ

Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները

Միաշերտ քարե շարվածք

Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի

Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով

Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով

Շինանյութ

Ճիգրտի քանակ

Երկթե տանիք

Գմբեթ

Կոպրատաշ քար

Փայտանյութ

Կիսատաշ քար

Պողպատ-կապար

Սրբատաշ քար

X

Բեմոն

Աղյուս

Մանրաքար

Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք

Սրբատաշ քար

Փայտե կարկաս

Աղյուս-սալիկ

Գնահատման ճշգրտությունը

Միայն դրսից և հեռվից

Մոտ հեռավորությունից

X

Դրսից և ներսից

Առկա վիճակը

X

Երկրաշարժային վնասվածքներ

Դիտարկվել է

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

Վրանգված ճարտարապետական Ժառանգության Գնահատումը Երկրաշարժից Հետո

213

5.1.5. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1289 Կողակ / 16 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1289 կողակի 16 հողակտորում, Օգթեքին փողոցի վրա, և հողակտորի հիմքի մակերեսը մոտավորապես 145 քմ է: Շենք մուրաթը երկու ներքին կամարաձև դռների բացվածքներից է: 44 դռան համարով շենքը պահպանում է իր բնօրինակ գործառույթը՝ շարունակելով օգտագործվել որպես բնակելի տուն:

Առաջին և երկրորդ հարկերից բաղկացած և բակի շուրջը դասավորված զանգվածներից կազմված շենքերի խումբը պարպեզի բարձր պատերով բաժանված է փողոցից: Փողոցի ուղղությամբ երեք եռանկյունաձև ելուստներով դուրս գցված երկրորդ հարկում կան երեք ուղիղ շենքով պարուհանի բացվածքներ: Փայտե շենքով այս պարուհանների բացվածքները չափերով և համամասնությամբ ընկալվել են որպես շենքին հերազայում կարարված մի-

ջամություններ: Հարկի բարձրությունը առաջին և երկրորդ հարկերում մոտավորապես 3.5 մ է: Մուտքի ճակատին նույնպես արտացոլված երկրորդ հարկի երկաթբետոնե հատակը հաստատում է այն միտքը, որ այս մակարդակում հարկի պատերը թարմացվել են: Ճակատից դուրս ցցված երկու մեծ եռանկյունի ելուստների ծայրում՝ առաջին հարկի հիմնական պատերի վրա հենված երկու շարք քարից կազմված հենարաններ կան:

Արևելք-արևմուտք ուղղությամբ տեղակայված ուղղանկյունաձև բակի շուրջը՝ բակի հյուսիսային և արևմտյան կողմերում գտնվող երկու զանգվածից բաղկացած բնակելի շենքը ընդհանուր առմամբ պահպանել է իր ավանդական ձևը և նյութը: Հատկապես շենքերի բակին նայող ճակատները ձևավորված են որակյալ զարդարանքի տարրերով: Հյուսիսային զանգվածը, որ նաև ներառում է շենքի գլխավոր մուտքի դուռը, երկհարկանի է, կառուցված է կրոված քարից, և դրա բնօրինակ տանիքը թարմացվել է երկաթբետոնե սալի ծածկով: Առաջին հարկի մուտքի ճակատը մեծ մասամբ ծածկված է ցեմենտային հիմքով ծեփով, իսկ բակի ճակատում կրոված քարե պատերն անմիջականորեն ներկված են՝ առանց ծեփի: Հավելումների և միջամտությունների արդյունքում բավականին բարդ հատակագծային կառուցվածքի հասած շենքերի խմբի արևմտյան մասում աչքի է ընկնում բնօրինակ փայտե տանիքը:

Երկաթբետոնե սալե տանիքով գլխավոր զանգվածն ունի արտաքին պարզգամբով հա-

տակագծի տիպ: Արտաքին աստիճանին և պարզգամբին մոտեցող հարթակը կազմող քարե ճարտարապետական տարրերը զարդարված են և պարաստված են բավականին որակյալ քարի վարպետությամբ: Բակի հատակը ծածկված է ժամանակակից խճանկար սալիկներով:

Շենքը, հատկապես երկաթբետոնե տանիքի և հարկի ծածկի նման միջամտությունների պատճառով, շատ է հեռացել իր բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքից: Առաջին գործողությունը միջնաժամկետ հեռանկարում պետք է լինի հողի ուսումնասիրությունից և մանրամասն ճարտարապետական փաստագրումից հետո պարաստվելիք վերականգնման նախագծի համաձայն թե՛ դրա կյանքի երկարացումը, թե՛ բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքին վերադարձնելը: Սակայն կարճաժամկետ հեռանկարում կարելի է ձեռնարկել հրապարակ և ժամանակավոր-մշտական միջոցառումներ՝ երկրաշարժի հետևանքով ստացած վնասների զարգացումը կանգնեցնելու համար: Նախ և առաջ շենքը պետք է թեթևացնել՝ ազատելով առկա ոչ բնօրինակ հավելումներից: Քարե պատերի այն հատվածներում, որտեղ նյութի կորուստ և քայքայում է նկատվում, պետք է կարարել լրացում և վերանորոգում բնօրինակ նյութով, պատերը պետք է ամրացնել միացման կետերից: Երկաթբետոնե հավելումների հեռացումը՝ շենքը ստատիկ տեսանկյունից չծանրաբեռնող մեթոդներով, նույնպես միջնաժամկետ հեռանկարում շենքի կյանքը երկարացնող միջամտություն կլինի:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'48"N 37°47'14"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.6. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1289 Կողակ / 18 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1289 կողակի 18 հողակտորում, Օզթեքին փողոց, թիվ 42-ում, և հողակտորի մակերեսը մոտավորապես 166 քմ է: Հողակտորում՝ նույն բակի շուրջ կազմակերպված, գտնվում է նաև գազբեյթոնե բլոկներով կառուցված ժամանակակից մեկ այլ շենք՝ Արտաքին սանդուղքով շենքի սանդուղքի աստիճանները հիմնականում բնօրինակ չեն և Գազիանթեփի բնակելի ճարտարապետության փիլաբանությանը համապատասխան արկղային փիլի պատի տեխնիկայով կառուցված շենքի հիմնական շինանյութը կտրված կրաքարն է և Շենքի բնօրինակ փայտե հարակը կառուցված է մոտավորապես 30 սմ հեռավորությամբ տեղադրված կլոր կտրվածքով փայտե գերաններով: Բնօրինակ փանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնով:

Կտրված քարից կառուցված բնօրինակ բլոկի առաջին և երկրորդ հարկերի պատուհանների և դռների բացվածքները կամարաձև են, և բակին նայող այս ճակարներում պատուհանների առանցքներին հեղուկ կետերում գտնվում են կամարաձև զարդարված թռչնի բներ:

Ներկայումս լքված բնության բնակելի շենքը դեռևս պահպանում է իր բնօրինակ գործառույթը և մեկ ընտանիքի կողմից օգտագործվում է որպես բնակարան: Հասկանալի է, որ շենքը, որը վնասված էր նաև մինչև երկրաշարժը՝ ժամանակի և օգտագործման պատճառով, տուժել է նաև երկրաշարժից, և կատարված դիֆարկումների ու հետազոտությունների արդյունքում գնահատվել է որպես միջին վնասված: Շենքում դիֆարկված հիմնական երկրաշարժային վնասներն են պատերի որոշ կետերում նկատվող հարթությունից դուրս շարժումները և այս շարժումների հետևանքով առաջացած բացվածքների վրա բարձրացող ճաքերը: Շենքի շարվածքային պատերի և երկաթբետոնե փանիքի սալի հանդիպման կետերում առաջացել է նյութի զգալի կորուստ: Հարկապես արկղային փիլի պատի բակին նայող արտաքին շերտում երևում է, որ կտրված քարի շարքն անջատվել է պատի միջուկից և ընկել: Երկաթբետոնե առաստաղի սալի ծանրությունը և, հավանաբար, այս քայքայմանը նպաստող մեկ այլ գործոն է:

Կարևոր է շենքի ոչ երկրաշարժային քայքայման պատճառները և երկրաշարժի ազդեցությամբ կրած վնասը վերացնելու նպատակով միջնաժամկետ հեռանկարում մանրամասն ճարտարապետական փաստագրման և դրա արդյունքում պատրաստվելիք վերականգնման նախագծի միջոցով այն ազատել ոչ բնօրինակ/երկաթբետոնե հավելումներից և անհրաժեշտ միջամտություններով վերականգնել ճարտարապետական ամբողջականությունը՝ շարունակելով գոյությունը նոր գործառույթով:

Կարճաժամկետ հեռանկարում, հաշվի առնելով շենքի առկա միջին վնասված վիճակը, անհրաժեշտ է հեռացնել շենքից վրանգ ներկայացնող հարվածները, շենքից անջատման վրանգ ունեցող բնօրինակ-որակյալ հարվածները պահպանել և տեղափոխել ապա-

հով վայր՝ հեղուկ օգտագործման համար: Անհրաժեշտ է կանխել շենքում ստացվող քայքայման զարգացումը՝ պատերը և բացվածքները հենարանավորելով փայտե-պողպատե նման տարրերով, որոնք հեշտ է հեռացնել շենքից:

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.7. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1289 Կողակ / 22 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում, 1289 թաղամաս, 22 հողակտորում, Օգոստոսի փողոց թիվ 26-ում, և հողակտորի մակերեսը մոտավորապես 222 քմ է: Ներկայումս դարձել է, և շենքի վերաբերյալ տպավորությունները և դիտարկումները հնարավոր է եղել կատարել դրսից: Հասկանալի է, որ ունի բավականին ընդարձակ հետնաբակ: Հողակտորի հարավային եզրին գտնվող արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձևով շենքը կառուցված է կարված քարից և երկշերտ միջուկով արկղային փիպի պատի տեխնիկայով:

Շենք մուտքը կամարաձև դռան բացվածքից է: Առաջին հարկի մակարդակում դռնից բացի այլ բացվածք չկա: Երկրորդ հարկում կան երեք ուղիղ շենքով պատուհաններ: Այս բացվածքները ստեղծված են ճակատից դուրս գցված քարե շրջանակով և շենքով: Շենքի բնօրինակ տանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնե հարթ սալով:

Կատարված դիտարկումների և հետազոտության արդյունքում թեթև վնասված գնահատված շենքի հիմնական երկրաշարժային վնասները պատուհանների բացվածքների միջև պատերում կտրված քարերի կարաններին հետևող անկյունագծային և ուղղահայաց ճաքերն են: Շենքի առաջին հարկի մակարդակում նկատվում են ինտենսիվ ճաքեր, մակերեսային և նյութական կորուստներ՝ առաջացած սեփական քաշի և երկաթբետոնե տանիքի սալի ծանրության ազդեցությամբ: Այս հատվածում հայտնաբերվել է նաև ցեմենտային հիմքով ծեփի միջամություն:

Քանի որ հնարավոր չի եղել մտնել շենք կամ բակ, պահպանման առաջարկները պետք է հիմնվեն առջև ճակատի վերաբերյալ կատարված դիտարկումների վրա: Այս պարագայում պետք է կատարվի մանրամասն ուսումնասիրություն, որը կներառի նաև շենքի հատակների վիճակի, հետևյալ ճակատի քայ-

քայման, առանցքային շեղման և այլ վնասների բացահայտումը: Այս շենքի դեպքում սահմանափակ դիտարկումների վրա հիմնված երկրաշարժային վնասները կարճաժամկետ հեռանկարում կանգնեցնելու համար ճակատի պատուհանների և դռան բացվածքները պետք է հենարանավորվեն համապատասխան կախովի-հենարանային համակարգերով: Շենքի

բնօրինակ նյութը պետք է վերանորոգվի և համապատասխան մեթոդներով տեղափոխվի ապահով վայր՝ կրկին օգտագործելու համար: Վերջապես, փողոցի ճակատում հեփիտների առողջությանն ու անվտանգությանը սպառնալիք չներկայացնելու համար շենքը պետք է բերվի ստատիկ տեսանկյունից ապահով վիճակի:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'46°N 37°47'14"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառուցվածք	Շինանյութ	Ժկոտի թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.8. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1289 Կողակ / 23 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1289 կողակի 23 հողակտորում, Օգթեքին փողոց թիվ 28-ում, և հողակտորի մակերեսը մոտավորապես 164 քմ է: Կառուցապատման կողակի եզրին գտնվող հողակտորի շենքը ներկայումս դարարկ է, և շենքի վերաբերյալ տպավորությունները և դիտարկումները հնարավոր է եղել կատարել դրսից: Հողակտորի հարավային եզրին գտնվող, արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձևով շենքը կառուցված է կտրված քարից և երկշերտ միջուկով արկղային տիպի պատի տեխնիկայով: Շենք մուտքը ուղիղ շենքով դռան բացվածքից է: Առաջին հարկի մակարդակում դռնից բացի միակ բացվածքը դռան արևմտյան կողմի քառակուսի ձևով վերնապատուհանն է: Երկրորդ հարկում կան երեք ուղիղ շենքով պատուհաններ: Բնօրինակ տանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնով: Երկաթբետոնե տանիքի ծածկին տեղադրվել է բլոկներից պարապետ:

Ներքին տարածք մուտք չի կատարվել, սակայն հասկանալի է, որ շենքն ունի բավականին ընդարձակ հեմիսֆեր, որտեղ գտնվում են նաև որոշ այլ շենքեր: Շենքի հարկերի միջին բարձրությունը մոտավորապես 4 մ է: Հնարավոր է եղել տեսնել, որ շենքի միջհարկային ծածկը և աստիճանների համակարգը փայտից են:

Կատարված դիտարկումների և հետազոտության արդյունքում թերևս վնասված գնա-

հարված շենքում դիտարկված հիմնական երկրաշարժային վնասները պատուհանների բացվածքների միջև պատերում կտրված քարերի կարաններին հետևող անկյունագծային և ուղղահայաց ճաքերն են: Բացի այդ, նկատվել է, որ հիմնական պատերը որոշ կետերում շարժվել են դեպի դուրս, և միացման կետերում նկատվել են քայքայումներ:

Շենքի առաջին հարկի մակարդակում նկատվում են ինքնսիվ ճաքեր, մակերեսային և նյութական կորուստներ՝ առաջացած շենքի սեփական քաշի և մեծ հավանականությամբ նաև երկաթբետոնե տանիքի սալի ծանրության ազդեցությամբ: Այս հարվածում կա նաև ցեմենտային հիմքով ծեփի միջամտություն:

Քանի որ հնարավոր չի եղել մտնել շենք կամ բակ, հնարավոր առաջարկները կարող են հիմնվել միայն առջևի ճակատի վերաբերյալ կատարված դիտարկումների վրա: Այս պարզառով պետք է կատարվի մանրամասն ուսումնասիրություն, որը կներառի նաև շենքի հատակների վիճակի, հետևի ճակատի քայքայման, առանցքային շեղման և այլ վնասների բացահայտումը: Այս շենքի դեպքում սահմանափակ դիտարկումների վրա հիմնված երկրաշարժային վնասները կարճաժամկետ հեռանկարում կանգնեցնելու համար ճակատի պատուհանների և դռան բացվածքները պետք է հենարանավորվեն համապատասխան կախովի-հենարանային համակարգերով: Շենքի բնօրինակ նյութը պետք է վերանորոգվի և համապատասխան մեթոդներով տեղափոխվի ապահով վայր՝ վերաօգտագործման համար: Որպեսզի փողոցի ճակատում հետիոտների առողջությանն ու անվտանգությանը սպառնալիք չներկայացնի, շենքը պետք է բերվի ստատիկ տեսանկյունից ապահով վիճակի: Վերջապես, շենքի՝ իրար ուղղահայաց միացող հիմնական պատերի միացման կետերը պետք է ամրացնել երկու ուղղություններով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'46°N 37°47'14"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.9. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1289 Կղզյակ / 33 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1289 կղզյակի 33 հողակտորում, Յուքարը Օբա փողոցի վրա, և հողակտորի մակերեսը մոտավորապես 1618 քմ է: Արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձևի հողակտորի հյուսիսային և արևմտյան եզրերում տեղակայված Լ-աձև շենքը փողոցից բաժանված է բարձր պարսեղի պատով, և գլխավոր մուտքի դուռն ունի ուղիղ շենք: Կառուցված է կրված քարից արկղային տիպի պատի տեխնիկայով, և կառուցման ժամանակաշրջանը 20-րդ դարի սկիզբն է: Կառուցապատման կղզյակի եզրին գտնվող հողակտորի շենքը ներկայումս պահպանում է իր բնօրինակ գործառույթը և օգտագործվում է որպես բնակելի տուն, իսկ շենքի վերաբերյալ տպավորությունները և դիտարկումները հնարավոր է եղել կատարել բակից:

Մոտավորապես 3 մ հարկի բարձրությամբ երկհարկանի շենքի հատակները փայտից են: Ենթարկվել է ինտենսիվ օգտագործողների միջամտության, և շենքին ավելացվել են բակին նայող զանգվածներ: Բնօրինակ բակի ճակարի և արտաքին ճակատին նայող պատու-

հանները ուղիղ են, սակայն անկյունաքարերը ձևավորված են որպես պրոֆիլավորված կոնսոլ և ստեղծված են Բուրսայի կամարի ձևին նմանվող շենքով:

Շենքի բնօրինակ տանիքը և երկրորդ հարկ բարձրացող աստիճանները վերացել են և նորացվել են երկաթբետոնով: Քանի որ առաջին հարկի մակարդակը ամբողջ ճակատով ծածկված է ծեփի վրա սպիտակեցումով, այս մակարդակում հնարավոր չի եղել դիտարկել կառուցվածքային նյութի վիճակը, կարանների շարժումը և այլ տարրեր: Վերին հարկի մակարդակում նկատվել են բացվածքների միջև պատի հատվածներում անկյունագծային ճաքեր, բացվածքների վերևում ուղղահայաց ճաքեր և պատերի արտաքին շերտերում հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով առաջացած անջատումներ և շարժումներ: Այս դիտարկումների արդյունքում շենքը գնահատվել է որպես թեթև վնասված:

Քանի որ շենքը շարունակում է օգտագործվել որպես բնակելի շենք, ճարտարապետական

տարրերի վիճակը և հնարավոր վնասները հնարավոր չի եղել դիտարկել ներսից: Այս պատճառով պետք է կատարվի մանրամասն ուսումնասիրություն՝ շենքի հատակների վիճակի, չորենսված ճակարի քայքայման, առանցքային շեղման և այլնի բացահայտման համար: Երկրաշարժային վնասները կարճաժամկետ հեռանկարում կանգնեցնելու համար ճակարի պատուհանների և դռան բացվածքները

պետք է հենարանավորվեն համապատասխան կախովի-հենարանային համակարգերով: Շենքի բնօրինակ նյութը պետք է վերանորոգվի և համապատասխան մեթոդներով տեղափոխվի ապահով վայր՝ վերաօգտագործման համար: Վերջապես, որպեսզի փողոցի ճակատում հետիոտների առողջությանն ու անվտանգությանը սպառնալիք չներկայացնի, շենքը պետք է բերվի սրափիկ տեսանկյունից ապահով վիճակի:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'46°N 37°47'12"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառույց	Շինանյութ	Ճկույթի օժտվածություն	Երկթեղի տեսակ	Գույն
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.10. Առանձնավորում

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1291 Կողակ / 1 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1291 կողակի 1 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարե տուն»: Շենքի մուտքը Օգթեքին փողոցի վրա գտնվող ուղիղ շենքով մուտքի դռնից է:

Ներկայումս դատարկ շենքը մինչև երկրաշարժը պահպանել է իր բնօրինակ գործառույթը և դատարկվել է երկրաշարժից հետո: Այս պարճառով շենքի վերաբերյալ դիտարկումներն ու հերազոտությունները հնարավոր է եղել կատարել դրսից: Կառուցապարման կողակի հյուսիսարևմտյան անկյունում գտնվող ուղղանկյունաձև հողակտորում գտնվող շենքը տեղակայված է հողակտորի հյուսիսային եզրին և փողոցից բաժանված է բարձր պարսեղի պատով:

Շենքի պատերը, համապարասխան տարածաշրջանի ընդհանուր տիպաբանական առանձնահատկություններին, կառուցված են արկղային տիպի պատի տեխնիկայով, որը կարելի է բնութագրել որպես երկու կտրված քարի շարքերի միջև կոպրապաշ քարի լիցք՝ կից կարաններով: Շենքի արևմտյան ճակատում՝ երկրորդ հարկի հատակի մակարդակում, օգտագործվել է փայտե գերան: Այս ճակատում կա շարված քարե կոնսոլների վրա հենված եռանկյունի ելուստ: Օգտագործված քարը կրաքար է, որը ժամանակի ընթացքում և արտաքին ազդեցությունների պարճառով ստացել է մուգ դեղին գույն: Բանավոր տեղեկություն է ստացվել, որ շենքի բնօրինակ փայտե հատակը փլուզվել է: Բնօրինակ տանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնե

հարթ սալով: Ճակարից բոլոր ուղղություններով դուրս ցցված երկաթե սլոններ ծածկի վրա գտնվում է ոչ բնօրինակ բլոկե պարապետ: Առկա պարպեղի պատը նույնպես պարապետված է բլոկներից:

Դրսից նկատելի է, որ բակի ճակարում կան կամարաձև երեք պատուհան և մեկ դուռ, արևմտյան ճակարում՝ ուղիղ շեմքով, փայտե շեմքով երկու պատուհան, հյուսիսային ճակարում՝ երկու կամարաձև պատուհանի բացվածք: Փողոցին նայող արևմտյան ճակարում առաջին հարկի մակարդակի լայն դռան բացվածքը չափերով և բարձրությամբ, հավանաբար, ժամանակակից միջամտություն է, որ չի պահպանում շենքի բնօրինակ նախագծին: Հյուսիսային ճակարում նկատվում է ինքննստիվ ցեմենտային հիմքով շաղախի միջամտություն: Այս ճակարում որոշ կետերում բնօրինակ կառուցվածքային նյութը նորացվել է ժամանակակից բլոկներով, և ճակարի մեծ մասում նկատվում է նյութի զգալի կորուստ և մաշվածություն: Գետնի մակարդակի քարի շարքերում կան ճզմման հետևանքով առաջացած ճաքեր և մաշվածություններ, որոնք, ինչպես հասկացվում է, շենքի ստորին վիճակի անհավասարակշռության արդյունք են: Շենքի երկրաշարժային վնասներն են բացվածքների վերևում ուղղահայաց շարունակվող ճաքերը, բացվածքների միջև պատի հարվածներում նկատվող անկյունագծային ճաքերը և հարակի վերացումը: Կտրարված դիֆարկումների և բացահայտումների լույսի ներքո տվյալ բնակելի շենքը գնահատվել է որպես ծանր վնասված:

Քանի որ շենքն անօգտագործելի վիճակում է, անհրաժեշտ հրապարակ միջամտությունները պետք է լինեն անվտանգության ժապավենով շրջապատումը և մուտքի սահմանափակումը, հետիոտների համար վտանգ ներկայացնող հարվածների վերահսկվող հեռացումը շենքից, բացվածքների և պատերի կախումը կամ հենարանավորումը համապատասխան տեխնիկայով և նյութերով: Միջնաժամկետ հեռանկարում անհրաժեշտ գործողությունները պետք է լինեն առկա վիճակի մանրամասն փաստագրումը, վերականգնման նախագծի պարապետումը, շենքի պահպանումը՝ վերադարձնելով այն բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքին և դարձնելով այն օգտագործելի ստորին կետերից:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիս				
Թաղամաս / փողոց				Ֆեքանի Թաղամասի				
GPS				37°00'46"N 37°47'13"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի քանակ	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն	X		
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.11. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1291 Կողակ / 9 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

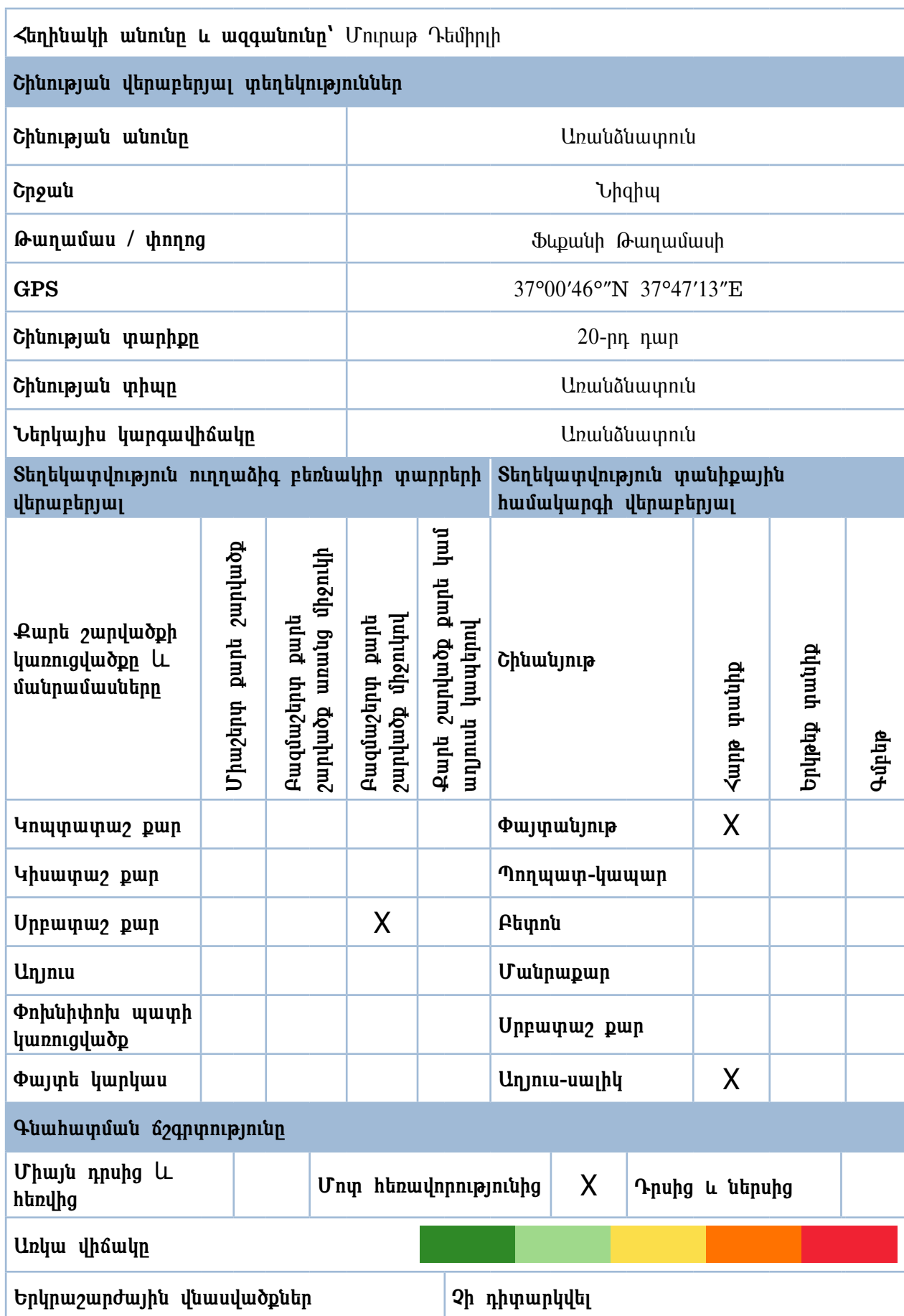

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1291 կողակի 9 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարե տուն»։ Երկհարկանի շենքը կառուցված է կից կառուցապատմամբ Ֆեքանի եկեղեցու անմիջապես հյուսիսային ուղղությամբ գտնվող կառուցապատման կողակի հարավային եզրին։ Ներկայումս նույնպես պահպանում է իր բնօրինակ գործառույթը և օգտագործվում է որպես բնակելի տուն։ 96 քմ մակերեսով հողակտորի հարավային եզրին, արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձևի շենքի թամբաձև փանիքաձաժկը պարված է Մարսելյան կղմինդրով և Թամբաձև փանիքը ծածկում է նաև շենքի արևմտյան կողմի հարևան շենքի մի մասը, և այս իրավիճակը վկայում է այս երկու հողակտորների միջև ընդհանուրանցումային օգտագործման մասին։

Առաջին և երկրորդ հարկերից բաղկացած շենքի հարկի բարձրությունը մոտավորապես 3 մ

է, և շենքում նկատվում են բազմաթիվ օգտագործողների միջամություններ։ Հատկապես մուտքի ճակարն ամբողջությամբ ծածկված է ցեմենտային հիմքով ծեփով, որի վրա նկատվել են կարաններ՝ անորակ վարպետությամբ և սև ներկով։ Այս վիճակը անհնար է դարձնում շենքի պատերի ներկայիս վիճակի և հնարավոր նյութի կորստի ընկալումը։ Առաջին հարկում առջևի ճակատում, ուղիղ շենքով դռան բացվածքից բացի, երևում է քառակուսու նմանվող հոնքակամար պատուհանի բացվածք, իսկ վերին հարկում՝ երկու քառանկյուն ձևի պատուհանի բացվածքներ։

Շենքի անորակ վիճակը և ճակարի ծեփի միջամությունը անհնար են դարձրել խելամիտ վնասի բացահայտումն ու հետազոտությունը։ Բնակիչների հետ զրույցի համաձայն՝ հաղորդվել է, որ շենքում կան ճաքերի, պատերի շարժման փայտեղվ վնասներ, սակայն այս փայտեղերը չեն փաստագրվել։

Առանց կառուցվածքային փնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային մնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.12. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1291 Կողակ / 10 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ 1291 կողակի 10 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարե տուն»։ Շենքի մուտքը հողակտորի արևելյան ճակատից է։ Հյուսիս-արևելք - հարավ-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող հողակտորն ունի ընդհանուր 116 քմ մակերես։ Հողակտորի հարավային սահմանի երկայնքով ձգվող գլխավոր զանգվածն արևելյան ուղղությամբ բարձր պարսեզի պատով բաժանված է փողոցից։ Երկհարկանի շենքը կառուցված է կտրված քարից և երկշերտ, կոպտաբաշտ քարի լցակազմ միջուկով պատի տեխնիկայով, փայտե թամբաձև տանիքը ծածկված է ոչ բնօրինակ թիթեղով։

Ներկայումս նույնպես որպես բնակելի տուն օգտագործվող երկհարկանի բնակելի շենքը գտնվում է կից կառուցապատման թաղամասի հարավարևմտյան անկյունում։ Ինչպես տարածաշրջանի գրանցված շենքերի մեծ մասը՝ թվագրվում է 20-րդ դարի առաջին կեսով, և հարկի բարձրությունը առաջին և երկրորդ հարկերում մոտավորապես 3 մ է։ Առաջին հարկի մակարդակում կան երեք քառանկյուն ձևի, քարե շենքով պատուհանի բացվածքներ, իսկ վերին հարկում՝ ընդհանուր վեց փայտե ուղիղ շենքով պատուհանի բացվածքներ, որոնցից չորսը՝ հարավային ճակատում, երկուսը արևմտյան ճակատում են։ Բակի ճակատում

ուղիղ շենքով պատուհանի բացվածքները փակված են բլոկներով։ Բակում գտնվող և վերին հարկ բարձրացող աստիճանը երկաթբետոնե է։ Շենքը օգտագործողների կողմից բավականին ինտենսիվ միջամտության է ենթարկվել. բակի շուրջը տարբեր մակարդակներում կան երկաթբետոնե հավելումներ։ Բակի հատակը նույնպես ցեմենտային հիմքով շաղախ է։

Շենքն իր ինտենսիվ միջամտություն տեսած ներկայիս վիճակում պահպանում է փերվարի 6-ի երկրաշարժերից և տեղում կատարված դիտարկումներով գնահատվել է որպես «թեթև վնասված»։ Պատուհան-դուռ բացվածքների վերևում նկատվում են ուղղահայաց ճաքեր, իսկ բացվածքների միջև մնացած հատվածներում՝ հորիզոնական և ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող անկյունագծային ճաքեր։

Կարևոր է շենքի հողի ուսումնասիրությունից և մանրամասն ճարտարապետական փաստագրումից հետո պարաստվելիք վերականգնման գեկույցի համաձայն թե՛ դրա կյանքի երկարացումը, թե՛ բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքին վերադարձնելը։ Սակայն կարճաժամկետ հեռանկարում պետք է ձեռնարկվեն հրապապ, ժամանակավոր-մշտական միջոցառումներ՝ կանգնեցնելու համար թե՛ ժամանակից, թե՛ երկրաշարժից ստացած վնասների զարգացումը։ Նախ և առաջ պետք է վերանորոգվի առկա տանիքը։ Զարե պատերում շերտի շարժում և նյութի կորստի նկատված կետերում պետք է կատարել լրացում և վերանորոգում բնօրինակ նյութով, պետք է ամրացնել շենքի պատերի միացման կետերը։ Հեղափոխում ավելացված երկաթբետոնե տարրերի հեռացումը՝ շենքը ստատիկ տեսանկյունից չծանրաբեռնող մեթոդներով, միջնաժամկետ հեռանկարում շենքի կյանքը երկարացնող միջամտություն կլինի։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Ֆեքանի Թաղամասի			
GPS					37°00'44"N 37°47'13"E			
Շինության տարիքը					19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեթոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.1.13. Առանձնավորում

Գազիկ Խաչատրյան, Դոկտ. Սերհաթ Պերրոսյան
Թաղամաս/Գյուղ. Ֆեքանի Թաղամաս
Կղզի/Հողակտոր. 1291 Կղզակ / 3 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնավորում

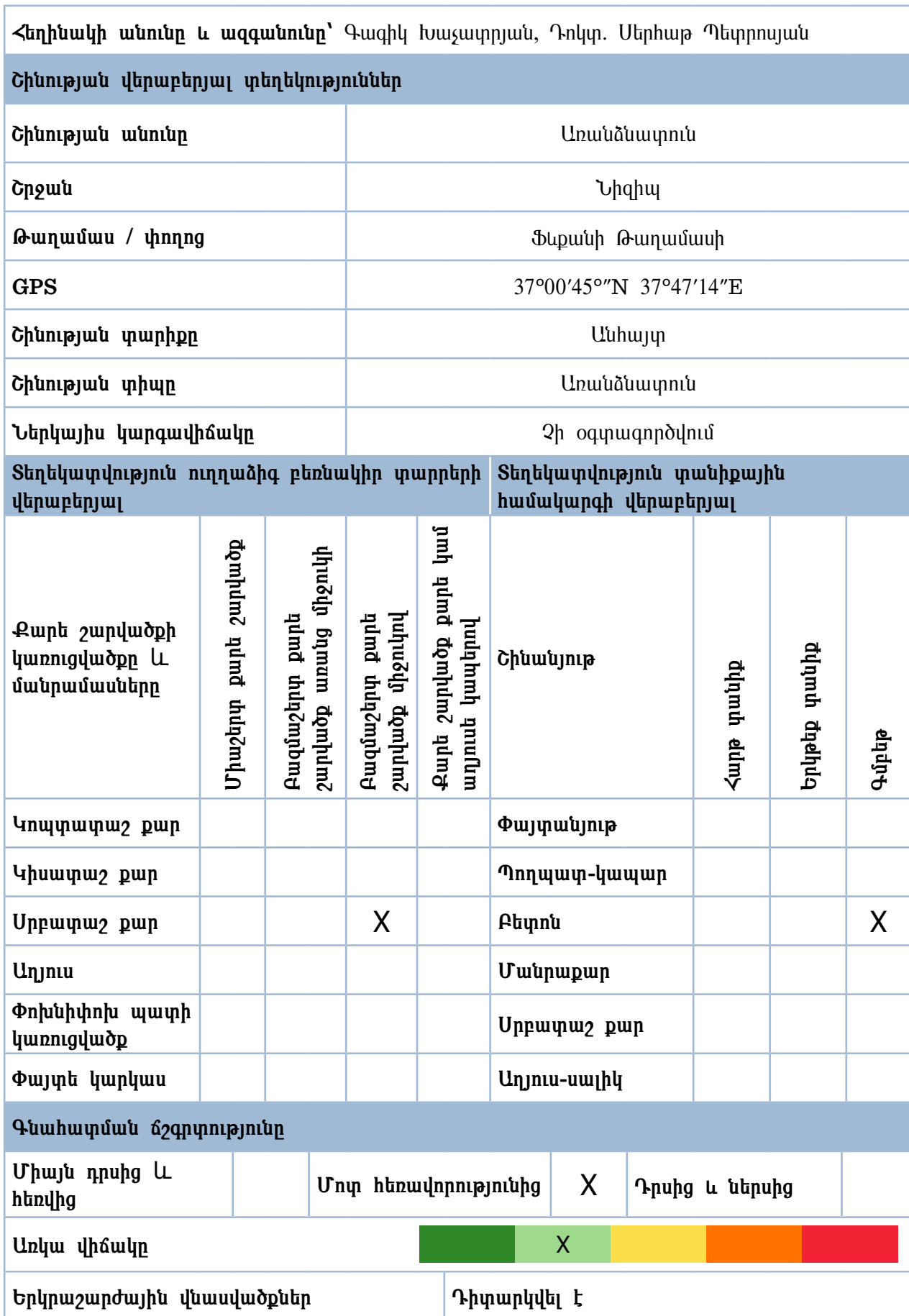
Գտնվում է Ֆեքանի թաղամասում՝ Օգթեքին փողոցում: Ներկայումս չի օգտագործվում: Մուրավոր երկարությունը 10 մ է և ճակարի կենտրոնում գտնվող կամարաձև բացվածքն ապահովում է մուտք դեպի բակ, իսկ շենքի մուտքը նեղ միջանցքով կամարաձև դռնից հետո արևմտյան կողմում է:

Առաջին հարկում կան երկու պարուհաններ, իսկ վերին հարկում, որտեղ մեծ հավանականությամբ գտնվում են հիմնական բնակելի տարածքները, կան չորս պարուհաններ (մեջտեղի պարուհաններից մեկը փակված է): Բոլոր պարուհաններն ունեն զարդաճաղ պաշտպանիչներ և շենքի տանիքը, ինչպես հաճախ է հանդիպում թաղամասում, բերոնե է և հարթ: Ճակարները կառուցված են տեղական կրաքարից կտրված շարվածքով՝ երկշերտ քարե մեթոդով և փայտե գերանների օգտագործմամբ, սակայն առաջին հարկի հարվածը

ծեփված է: Փայտե հարակները պահպանել են իրենց բնօրինակությունը:

Երկրաշարժը շենքին պարճառել է թեթև վնաս: Ճակարում, հարկապես բացվածքներին մոտ հարվածներում նկատվել են անջատումներ և ճաքեր: Փակված պարուհանին մոտ կա նշանակալի ճաք: Հաշվի առնելով վնասի մակարդակը՝ առաջարկվում է շենքի ամրացում:

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային մնասկածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փյուզում

5.2. Փագարջամի Թաղամասի Կառույցները

5.2.1. Սայրնլար օճառի գործարան

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փագարջամի Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1196 Կղզակ / 13-38 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Օճառի Գործարան

Գտնվում է Փագարջամի թաղամասում՝ 1196 կղզակի 13 և 38 հողակտորներում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «քարե օճառի գործարան» և «Սայրնլար օճառի գործարան»-ը գտնվում է Փագար փողոցում: Օճառի արտադրամասերի առումով բավականին հարուստ Նիզիփի կենտրոնում գտնվող այս կառույցը, իր շուրջը գտնվող ավանդական շուկայի և առևտրային շինությունների համադրությամբ, ունի հատուկ քաղաքաշինական, ճարտարապետական և առևտրային ներուժ, թեև ներկայումս լքված վիճակում է:

Շինությունը շրջապատող կից կառուցապարման շենքերի խմբի պարմառով միայն արևելյան և հարավային ճակատներն են ամբողջությամբ պահպանվել: 800 քմ տարածք զբաղեցնող օճառի գործարանը կառուցված է տարածաշրջանի հիմնական շինանյութից՝ քեյմը կոչվող կրաքարից, երկշերտ միջուկավոր

պարի փեխնիկայով: Հարկապես հարավային մասում՝ 38 հողակտորում գտնվող հարվածը գրեթե ամբողջությամբ ոչնչացած է: Հյուսիսային 13 հողակտորում գտնվող հարվածը սփարիկ փեսանկյունից ավելի լավ վիճակում է և կանգուն է: Երկհարկանի շենքի բնօրինակ փանիքի համակարգը վերացել է, երկաթբետոնով նորացված փանիքի ծածկի վրա գազբեյրոնե բլոկներով կառուցվել է ոչ բնօրինակ և մեկ հարկ: Այս հարվածի հարավային ճակարը, որտեղ կան կրկնվող կամարաձև բացվածքներ, ներկայումս միակ ճակարն է, որը պահպանել է իր ամբողջականությունը:

Օճառի արտադրության փեխնոլոգիան հաշվի առնելով՝ օգտագործվել են բազմաթիվ բացվածքներով ճակարներ՝ լայն բացվածքներով օդափոխվող և փափ վիճակում ձուլված օճառի չորացման համար համապատասխան պայմաններ ունեցող փարածքներ ստեղծելու համար: Թեև այսօր Սայրնլար Օճառանոցը մեծ մասամբ ավերակ վիճակում է, հասկանալի է, որ ինչպես շափ արդյունաբերական կառույցներ, այն ևս ունեցել է հնարավորինս գործառնական կազմակերպված, պարզ ճար-

տարապետական ինքնություն: Տարածքում նկատվում են օճառի արտադրության փեխնոլոգիայի փուլերին պատկանող արտադրական գործիքների հետքեր, ինչպիսիք են օճա-

ռի եփման երկաթե կաթսաները, չորացման և սանրման գործընթացների հետ կապված փայտե ռելսերը: Սակայն շենքում չեն նկատվել նմանատիպ արդյունաբերական կառույցներում հաճախ հանդիպող և հարկապես յուղի հետ եփվող կաուստիկ սողայի արտադրած վնասակար գազերը քաղաքային հյուսվածքից, շրջակայքից և մարդկանցից հեռացնող ծխնելույզի կամ ծխնելույզների առկայության հետքեր: Հավանաբար անխնամության և երկրաշարժի ազդեցությամբ ոչնչացած այս բոլոր ճարտարապետական տարրերի առկայության հետազոտությունը և ներկայիս վիճակի ճարտարապետական փաստագրումը կարևոր են տարածաշրջանի օժանոցների ճարտարապետական տիպաբանությունը հասկանալու և Նիզիֆի արդյունաբերական մշակութային ճարտարապետության ամբողջական պահպանման մոտեցում մշակելու տեսանկյունից:

Ծննքը բոլոր ճակատներում անվտանգության նպատակով շրջապատված է, և ներս մտնել հնարավոր չէ: Այս պարճառով շենքի վերաբերյալ բացահայտումները հնարավոր է եղել կատարել դրսից ԼՓողոցի հետ անմիջական կապ ունեցող արևմտյան ճակատում կա ինտենսիվ փլուզում, և այս հատվածի բնօրինակ շինանյութը դուրս է ցցվել մայթին: Պարզ է, որ շենքը, որը ժամանակի ազդեցության, վարժագործման և ինտենսիվ երկաթբետոնե հավելումների պարճառով մինչև երկրաշարժն էլ ոչնչացման եզրին էր, զգալի վնասներ է կրել նաև երկրաշարժից: «Ծանր վնասված» որակված օժանոցում նկատվող ակնհայտ երկրաշարժային վնասներն են բացվածքների վրա ուղղահայաց ճաքերը, բացվածքների միջև

մնացած պարի հատվածներում նկատվող ճաքերը, պատերի՝ հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով շրջվելը, երկշերտ պատերում արտաքին շերտի միջուկից անջատումները և ճգման հետևանքով առաջացած ճաքերը: Միայն ավելի մանրամասն փաստագրման և հետազոտության արդյունքում է հնարավոր պարզել, թե շենքի ընթեռնելի բազմաթիվ կետերում առկա այս վնասների ո՞ր մասն է անմիջականորեն երկրաշարժածին: Միևնույն ժամանակ, հարկապես արևմտյան ճակատում բոլոր պատերի մակերեսներին նկատվել են վնասներ, որոնք կարելի է նոր համարել:

Այս բացառիկ և կարևոր կառույցի պահպանման առաջնային քայլը պետք է լինի շրջակայքում, հարկապես՝ բակում և փողոցում ցրված բնօրինակ ճարտարապետական տարրերի հավաքումն ու տեղափոխումը ապահով վայր՝ հետագա վերականգնողական աշխատանքներում օգտագործելու նպատակով: Այնուհետև անհրաժեշտ է կիրառել տարբեր հենակային և կրող համակարգեր՝ կանխելու հետագա փլուզումները և առաջարկվում է հեռացնել բոլոր ոչ բնօրինակ հավելումները, հարկապես կառույցը ծանրաբեռնող երկաթբետոնե տարրերը: Այս կարճաժամկետ և միջնաժամկետ միջամտություններից հետո անհրաժեշտ է իրականացնել մանրակրկիտ փաստագրում և վերականգնման նախագծում՝ հիմնված հնագիտական պեղումների արդյունքների վրա: Կարևոր է տարածաշրջանի արդյունաբերական ժառանգության այս նշանակալի օրինակը վերականգնել և վերադարձնել Նիզիֆին՝ հանրային-մշակութային նոր գործառնություն:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Օճառի Գործարան			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Փազարջամի Թաղամաս			
GPS					37°00'37"N 37°47'20"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Օճառի Գործարան			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օլոս	Երկթե տուփեր	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.2. Առևտրային կոռույցներ

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս

Կոդի/Հողակտր. 1196 Կոդյակ / 36-37-52-53 Հողակտր

Շինության Տիպ. Ոսպի Գործարան

Գտնվում են Փազարջամի թաղամասում՝ 1196 կոդյակի 36-37-52 և 53 հողակտրորներում, և կադաստրի գրանցամատյանում համապատասխանաբար գրանցված են որպես «բակով ոսպի գործարան և ութ խանութ», «քարաշեն խանութ», «ճանապարհ» և «քարաշեն խանութ»: Այս առևտրային շինությունների խումբը, իրենց դիրքով և չափերով, Նիզիփ քաղաքի ավանդական առևտրային կենտրոնը կազմող կարևոր կառույցներ են: Փազար փողոցից հասանելի շինություններն այժմ դարարկ են: «Ոսպի գործարան» անվանումը ստացած շինությունը վերականգնվում է առջևի խանութային տարածքների հետ միասին: Որպես «ճանապարհ» գրանցված 37-րդ հողակտրորը թաղածածկ անցում է՝ մոտավորապես 4 մ հեռավորությամբ փեղադրված չորս քարե սրածայր կամարներով և այս կամարների վրա հենված փայտե կլոր կտրվածքով գերաններով

կառուցված: Այս անցման վերևի տարածքը, հավանաբար, առևտրային շինություն է եղել, որն ինքնագրված էր կից կառուցապատման առևտրային տարածքների վերին հարկերի հետ: Շինություններ մուտք գործել հնարավոր չի եղել, քանի որ դրանք փակ են կամ ներկայումս վերականգնման աշխատանքներ են իրականացվում:

36-րդ հողակտրորում գտնվող «Ոսպի գործարանը» երկհարկանի է և առաջին հարկում բաղկացած է էյվանանման կամարներով ութ խանութային տարածքից:

Այս տարածքները, որոնք, հավանաբար, արտադրամաս և չորացման տարածք հանդիսացող վերին հարկից են բաղկացած, ճակատի երկայնքով շարունակվող ասփիճանավոր քարե կոնսոլներով կրվող, ճակատից մոտավոր

րապես 80 սմ դուրս գցված ելուստ և քսան ուղղանկյուն ուղիղ շեմքով պատուհաններ ունեն: Շինությունը արևմտյան կողմի թաղածածկ անցման ուղղությամբ շարունակվող ելուստավոր, առաջին հարկը քարաշեն, վերին հարկը փայտաշեն երկհարկանի մեկ այլ առևտրային շինության հետ միասին գտնվում է մեկ ընդհանուր փանիքի տակ: Լանջավոր փանիքը ճակարից բոլոր ուղղություններով մոտ 1 մ քիվով դուրս է գցված: Ելուստների ուղղությամբ կան երկուսական ուղիղ շեմքով պատուհաններ: Բավականին բնական և իրար մեջ ներթափանցված հափառակազմային կառուցվածք ունեցող այս շինությունների տարածական սահմանները և հնարավոր անցումային իրավիճակները դրսից դժվարընթեռնելի են: Կառուցման համակարգերով և ճակատային հորինվածքներով տարբերվող այս երկու շինությունները, մեծ հավանականությամբ, կառուցվել են տարբեր հողակտորներում և տարբեր ժամանակներում, ժամանակի ընթացքում ինտեգրվել են միմյանց և օգտագործվել են միասին:

Մտքավորապես 6 մ լայնությամբ փողոցը ծածկող չորս սրածայր կամարներով թաղածածկ անցման արևելյան կողմում, կամարների միջև կան մոտավորապես 1.5 մ խորությամբ խորշեր:

Հավանաբար առևտրային նպատակներով օգտագործված այս խորշերն այսօր բավականին անխնամ վիճակում են և թաղածածկ անցման արևմտյան կողմում՝ միջին կամարների միջև, կիսաշրջանաձև կամարով ձևավորված դռան բացվածք կա: Այս բացվածքի արևմտյան կողմում կա 52-րդ հողակտորի առևտրային տարածք բացվող դուռ՝ առաջին հարկի մակարդակում:

Թաղածածկ անցման մուտք հանդիսացող հարավային կողմում՝ երկրորդ հարկում, կամարի կենտրոնական առանցքին համապատասխանող կամարաձև և պրոֆիլավորված քարե շրջանակով եզրավորված պատուհանի բացվածք կա: Պատուհանի վերևով անցնում է ճակարի երկայնքով շարունակվող երկաթբետոնե գերան: Գերանի վերևում հաջորդաբար երևում են քարի շարք, փանիքի երկաթբետոնե ծածկի հեծան և ճակարից մոտավորապես 60 սմ դուրս գցված ծածկ: Ծածկի վրա գտնվում է գազբետոնե բլոկներով կառուցված պարապետ: Շինության կրած միջամտությունների ժամանակագրությունը կարելի է հասկանալ այս ճակարից: Թաղածածկ անցման հյուսիսային ճակարը նույնպես, հարավային ճակարի նման, մեկ կամարաձև պատուհանի բացվածք ունեցող հարթ ճակար է: Պատուհանը առջևի ճակարի նման պրոֆիլավորված շրջանակ չունի:

52-րդ հողակտորում գտնվող երկհարկանի առևտրային շինությունն ունի բավականին պարզ ճակատային հորինվածք և կտրված քարից կառուցված շարվածքային շինություն է: Առաջին հարկում կա ուղիղ շեմքով, զույգ դասավորությամբ խանութի դուռ, իսկ վերին հարկում՝ միմյանց հավասար չափերի երեք կամարաձև պատուհաններ: Պատերի վերին մակարդակում, ինչպես թաղածածկ անցման դեպքում, երևում են երկակի երկաթբետոնե գերանի միջամտություն և երկաթբետոնե փանիքի սալ:

Այս առևտրային շինությունների խումբը, որ տարբեր ժամանակաշրջաններում փոփոխվող կարիքների նպատակով ինտենսիվ օգտագործողների կողմից միջամտությունների է ենթարկվել, հարևան հողակտորի Սայընլարի օճառարանի հետ միասին ունի ներուժ պատ-

մական քաղաքի կենտրոնում տարածաշրջանի տիպաբանական ավանդական ճարտարապետական հյուսվածքն արտացոլող պատմական համայնապատկեր ներկայացնելու: Այն պետք է դիտարկվի այս ամբողջական տեսանկյունից, վերականգնվի և վերագործարկվի:

Շինությունների վերաբերյալ դիտարկումներն ու վնասների գնահատումն իրականացվել են դրսից, քանի որ անվտանգության նկատառումներով շինությունները շրջափակված են և ներս մտնել հնարավոր չի եղել: Նկատված վնասներն են բացվածքների վերևում գտնվող և ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող ճաքերը, պատերի հարթությունից դուրս շարժվելով թեքումը կամ պտտվելը, արտաքին շերտի միջուկից անջատվելով՝ պատի ամբողջականությունը խախտող բաժանումը, բնօրինակ ծածկերի և տանիքների վերացումը և գրեթե բոլոր շինություններում առկա երկաթբետոնե միջամարությունները: Այս գնահատումների արդյունքում որպես «ծանր

վնասված» որակված շինությունների խմբում առաջնային միջամարությունը պետք է լինի շրջակայքում ցրված վիճակում գտնվող բնօրինակ ճարտարապետական տարրերի և նյութերի տեսակավորումն ու միջնաժամկետ հեռանկարում կոնսերվացիայից հետո օգտագործելու համար համապատասխան վայր տեղափոխումը: Այս փուլից հետո անհրաժեշտ է շինությունում հնարավոր քայքայումը և փլուզման հավանականությունը կանխելու համար այն հենարանավորել տարբեր կախովի և փայտամածային համակարգերով: Առաջարկվում է ստատիկ կայուն վիճակի բերված շինությունից հեռացնել ոչ բնօրինակ հավելումները և հարկապես շինությունը ծանրաբեռնող երկաթբետոնե հավելումները: Կարճաժամկետ և միջնաժամկետ այս միջամարություններից հետո պետք է իրականացվի հետազոտական պեղումներով հիմնավորված մանրամասն փաստագրում և վերականգնման նախագիծ՝ կանխելու հետագա քայքայումը կամ նյութական կորուստը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առևտրային կոռույցներ					
Շրջան			Նիզիս					
Թաղամաս / փողոց			Փազարջամի Թաղամաս					
GPS			37°00'37"N 37°47'20"E					
Շինության տարիքը			20-րդ դար					
Շինության տիպը			Առևտրային					
Ներկայիս կարգավիճակը			Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օլոս	Երկթե տուփեր	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից			X	Դրսից և ներսից		
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.3. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 1194 Կողակ / 3 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Փազարջամի թաղամասում՝ 1194 կգյակի 3 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Շինության մուտքը Թեմիզ փողոցից է և 128 քմ մակերես ունեցող հողակտորն ունի արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձև և գտնվում է կառուցապարման կղզյակի եզրին՝ կից կառուցապարված բնակելի հյուսվածքի մեջ։ Թեթև թեքություն ունեցող տարածքում բարձրացող շինությունը երկհարկանի է և ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն։ Երկշերտ կոպտաբաշ քարի լցակազմով պարի տեխնիկայով կտրված քարից կառուցված շինության բնօրինակ տանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնե հարթ ծածկով։ Ավանդական շինության հիմնական զանգվածը տեղակայված է հողակտորի արևմտյան կողմում, հողակտորի արևելյան մասը մեծ մասամբ շրջապարված է գազբետոնե բլոկներով նորացված պարպեզի պատով։

Շինության և հողակտորի մուտքը կապարվում է հարավային կողմում տեղակայված ուղիղ շեմքով մուտքի դռնից։ Միակ հստակ ընկալելի ճակատը հարավային ճակատն է։ Այս ճակատում կան փայտե շեմքով կառուցված քառակուսուն մոտ ուղղանկյուն ձևի երեք պատուհաններ։ Շինություն մուտք գործել հնարավոր չի եղել, դիտարկումներն ու հեղափոխություններն իրականացվել են դրսից։

Որպես «թեթև վնասված» որակված շինությունում՝ պատերի կտրված քարե արտաքին շերտում նկատվող և պատերի հարթությունից դուրս շարժումից առաջացած տեղաշարժերը (բնօրինակ տեղից շարժում) ակնհայտ վնաս-

ներ են։ Շինության հարավային ճակատում՝ գեպինին մոտ մակարդակում, նկատվում են ինտենսիվ մաշվածություն, նյութի կորուստ և ցեմենտային հիմքով ծեփի միջամտություն։ Այս մակարդակում ճգման հետևանքով առաջացել են ճաքեր, որոնք կապված են նաև երկաթբետոնե սալի՝ շինությանը հաղորդած սրտիկ բեռնվածության հետ։

Շինության երկրաշարժածին վնասները վերացնելու համար պետք է հենարանավորել հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող պատերն ու բացվածքները, նորացնել կառուցվածքային նյութը հատկապես գեպինի մակարդակի որոշ կետերում, որտեղ նկատվում է նյութի կորուստ կամ ինտենսիվ մակերեսային մաշվածություն, շինությունից հեռացնել ցեմենտային հիմքով շաղախը։ Երկաթբետոնե տանիքի սալը պետք է ապամոնտաժել՝ սրտիկ տեսանկյունից շինությունը չվնասող մեթոդներով, և շինությունը պետք է վերանորոգել պատրաստվելիք վերականգնման նախագծի սկզբունքներին համապատասխան, բացել օգտագործման համար՝ պահպանելով բնօրինակ գործառույթը։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Փազարջամի Թաղամաս			
GPS					37°00'42"N 37°47'19"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ լուսնիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.4. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարչամի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1194 Կողակ / 44 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Փազարչամի թաղամասում՝ 1194 կողակի 44 հողակտորում, և կաղասարի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Շինությունը գտնվում է Մուխսին Յազըջըօղլու փողոց 18 հասցեում և Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձևի հողակտորն ունի 800 քմ մակերես։ 2018 թվականին վերանորոգվել է «Իփեքյուլու» զարգացման գործակալության աջակցությամբ՝ «Մշակույթի և զբոսաշրջության ենթակառուցվածքի ֆինանսական աջակցության ծրագրի» շրջանակներում, և ներկայումս օգտագործվում է որպես սրճարան-ռեստորան։ Եռահարկ, կտրված քարից կառուցված ավանդական շինությունը հողակտորի կենտրոնին համապատասխանող ձևով արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն զանգված է։ Երկշերտ կոպտաքարե քարի լցակազմով պատի տեխնիկայով կտրված քարից կառուցված շինության բնօրինակ տանիքի ձևը և ճարտարապետական հյուսվածքը պահպանվել

են վերջերս անցկացված մանրամասն վերականգնման շնորհիվ։ Հողակտորի կենտրոնում տեղակայված հիմնական շինության հյուսիսային և հարավային կողմերում գտնվում են երկու բակեր, որոնք միմյանց հետ ուղղակի կապ չունեն և հասանելի են փողոցից կամարած դռների բացվածքներով։ Բակի պատի և հիմնական շինության միջև ներկայումս կան զուգարան-խոհանոցի նման գործառույթներ իրականացնող միահարկ շարվածքային հավելյալ շինություններ։

Քարե արտաքին ասփիճաններով շինության գլխավոր մուտքը հարավային կողմից է՝ ճակարդ կենտրոնավորող մեծ կամարած էլվանից։ Միջանկյալ հարկի էլվանը ներկայումս փակված է փայտե շրջանակներով, և էլվանի կամարի երկու կողմերում կան չորսական կամարած ուղղանկյուն ձևի պատուհանների բացվածքներ։ Այս ճակատում՝ առաջին հարկի մակարդակում կամարած երկու դուռ և

երկու պատուհանի բացվածքներ կան: Արտաքին աստիճանին և հարթակին հենված, որպես ժամանակակից տաղավար օգտագործվող հավելումներ կան: Այս ճակատում՝ վերին հարկում, քիվի մակարդակին բավականին մոտ բարձրության վրա, միջանկյալ հարկի պատուհանների առանցքներին համապատասխանող վերին-օդափոխման պատուհաններ կան: Հյուսիսային և հարավային կողմերով թեք երկու մակերևույթներից բաղկացած թամբաձև փանիքը բաժանվում է ճակատի կենտրոնական առանցքում ուղղահայաց ուղղությամբ ձգվող, հարավային ճակատին կենտրոնական առանցքում եռանկյուն ճակտոնով արտահայտվող, ծիծեռնակի պատուհանի տեսքով փանիքային շարժումով:

Շինության հյուսիսային ճակատն ամենահարուստ ճակատն է: Այս ճակատում՝ առաջին հարկում, մոտավորապես ճակատի կենտրոնում կամարաձև դռան բացվածք կա, իսկ այս բացվածքի արևելյան և արևմտյան կողմերում՝ երկուական քառակուսի պատուհաններ: Երկրաչափորեն ճակատի կենտրոնում գտնվող միջանկյալ և առաջին հարկերի մակարդակում շարունակվող, ճակատից մոտավորապես 80 սմ դուրս զգված, կապարով ծածկված ելուստ կա: Ելուստի վրա կան երեք կամարաձև պատուհանի բացվածքներ: Միջանկյալ հարկի մակարդակում՝ ելուստի արևմտյան կողմում

երեք կամարաձև պատուհան կա, իսկ արևելյան կողմում՝ մեկ կամարաձև և մեկ ուղիղ շեմքով երկու պատուհան կա: Ելուստի անմիջապես արևելյան կողմում երևում է միջանկյալ հարկը վերին հարկին կապող շարվածքային աստիճանի և հարթակների ելուստը՝ ձևավորած և ճակատից դուրս զգվելու արդյունքում: Անթեփի ավանդական քաղաքացիական ճարտարապետության մեջ հաճախ հանդիպող այս փայտաբանական տարրը, հավանաբար, տեխնիկա է, որը մշակվել է որպեսզի հատկապես մակարդակում աստիճանի թևը և հարթակների լայնությունները մեծացվեն և պարի հաստությունը նույնպես այս տարածքներին ներառվի: Այս ճակատի աստիճանային ելուստի վրա տեղակայված են երկու ուղղանկյուն ձևի պատուհաններ:

Հնարավոր է եղել շինություն մասնակի մուտք գործել. դիտարկումներն ու հետազոտությունները հիմնականում կատարվել են դրսից: Շինությունում նկատելի երկրաշարժային վնաս չի երևում, սակայն որոշ կետերում պատերի հարթությունից դուրս շարժման պարզառով պարի արտաքին շերտի թեքման-պտտման շարժում է նկատվում: Ընդհանուր առմամբ, ստատիկ և ճարտարապետական առումով լավ վիճակում է և գնահատվել է որպես «անվնաս», քանի որ ենթարկվում է կանոնավոր խնամքի և ներկայումս օգտագործվում է:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիպ			
Թաղամաս / փողոց					Փազարջամի Թաղամաս			
GPS					37°00'39"N 37°47'19"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևեր	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.5. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարչամի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1194 Կողակ / 47 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Փազարչամի թաղամասում՝ 1194 կողակի 47 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Հետազոտության պահին շինությունը գտնվում էր շինարարական փուլում։ Նույն թաղամասի 44 հողակտորում գտնվող և վերջերս վերականգնված ու որպես սրճարան-ռեստորան օգտագործվող շինությանը արևմտյան կողմից կից կառուցված շինությունը ներկայումս երկհարկանի է, սակայն բնօրինակում պետք է՝ եռահարկ եղած լինի։ Երկշերտ կտրված քարե պատերով կառուցված շինությունը, որը մեծ հավանականությամբ մինչև երկրաշարժն էլ ժամանակի և վարչա-

հագործման հետևանքով վնասված վիճակում էր, փլուզվել է երկրաշարժի հետևանքով։

Արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև զանգվածի հյուսիսային ճակատում երևում է ճակատի կենտրոնում գտնվող քարե ելուստը։ Մուրավորապես 80 սմ ճակատից դուրս ցցված ելուստի վրա երկու պատուհանի բացվածքներ կան։ Ելուստի արևելյան կողմում՝ մեկ, արևմտյան կողմում երկու պատուհանի բացվածք կա։ Նույն պատուհանների դասավորությունը կրկնվում է նաև շինության հարավային ճակատում։

Շարունակվող շինարարական գործընթացի պարճառով շինության վերաբերյալ դիտարկումները հնարավոր է եղել կատարել որոշակի հեռավորությունից։ Երկրաշարժից առաջացած նկատելի վնաս չի հայտնաբերվել, որոշ կետերում նկատվել է պատերի արտաքին շերտի կտրված քարերի տեղաշարժ և բացվածք կարաններում, որոնք ենթադրաբար պետք է կից լինեին։ Ընթացող շինարարական-վերակառուցման գործընթացում անհրաժեշտ է ամրացնել շինության պատերը և վերացնել առկա քայքայումները։

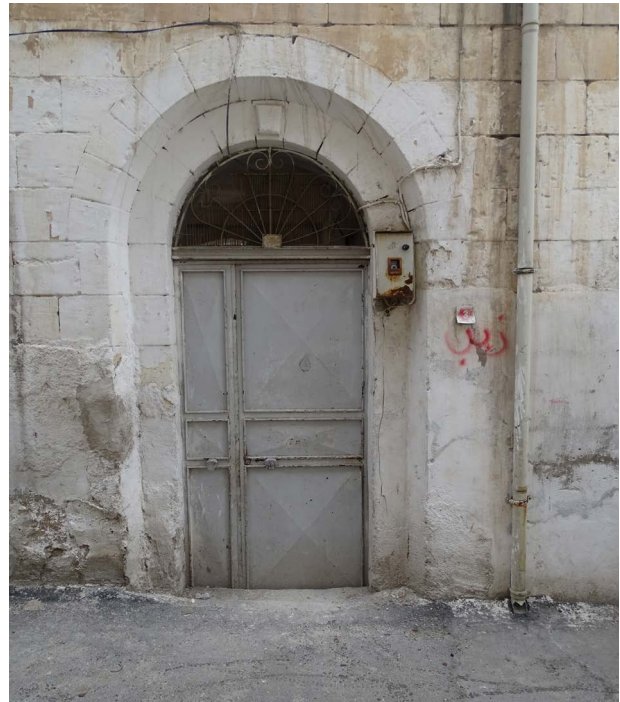
Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առանձնատուն					
Շրջան			Նիզիպ					
Թաղամաս / փողոց			Փազարջամի Թաղամաս					
GPS			37°00'39"N 37°47'18"E					
Շինության տարիքը			20-րդ դար					
Շինության տիպը			Առանձնատուն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Կառուցման Փուլում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

 Առանց կառուցվածքային վնասվածքների
  Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ
  Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.6. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 1196 Կողակ / 11 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Փազարջամի թաղամասում՝ 1196 կողակի 11 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Շինությունը գտնվում է Մուսխին Սայրնլար փողոց, թիվ 3 հասցեում։ Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող և-ամն հողակտորն ունի 160 քմ մակերես։ Հարթ տարածքում բարձրացող շինությունը հողակտորի հյուսիսային եզրին ձգվող ուղղանկյունաձև զանգված էԼՈրպես բնակելի տուն կառուցված ավանդական շինությունը ներկայումս չի օգտագործվում։ Ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն և երկհարկանի է։ Կառուցված է կրված քարից երկշերտ միջուկային պատի տեխնիկայով, հատակները փայտից են։ Վերացած բնօրինակ տանիքը նորացվել է հարթ երկաթբետոնե սալով։ Առաջին հարկի մակարդակում՝ ճակարի կենտրոնական առանցքում մուտքի դուռը կազմված է ներդիր դասավորված երկու կիսաշրջանաձև քարե կամարներից։ Այս մակարդակում դռան երկու կողմերում կան քառակուսի ձևի մեկական պատուհաններ։ Վերին հարկի մակարդակում կան փայտե շենքով չորս քառակուսի ձևի պատուհաններ։

Այս հարկի պատուհանների չափերն ու հաճախականությունը տարբերվում են ավանդական ճակարային դասավորությունից և, մեծ հավանականությամբ, ավելի ուշ շրջանի միջամտություն են։ Առաջին հարկի մուտքի դռան կամարի անմիջապես վերևի քարի շարքի՝ ճակարի հարթությունից անկանոն դուրս ցցվելը նույնպես կարող է լինել այս երկու հարկերի միջև ժամանակաշրջանային տարբերությունը շեշտող հանգամանք։ Ճակարի՝ գետնին մոտ հատվածում ցեմենտային հիմքով ծեփի և սպիտակեցման տեսքով միջամտություն է նկատվում։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Փազարչամի Թաղամաս			
GPS					37°00'39"N 37°47'19"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի թիվ	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.7. Առանձնապրուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 1201 Կողակ / 15 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Գտնվում է Փազարջամի թաղամասում՝ 1201 կողակի 15 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Շինությունը գտնվում է Բյուրեք փողոց թիվ 15 հասցեում։ 415 քմ մակերես ունեցող հողակտորը հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև տեսք ունի և գտնվում է կառուցապարման կողակի հյուսիսարևելյան անկյունում՝ կից կառուցապարված բնակելի հյուսվածքի մեջ։ Հարթ տարածքում գտնվող հողակտորում միմյանցից անկախ մի քանի տարբեր շինություններ կան։

Ուսումնասիրության շրջանակներում դիտարկվող շինությունը միահարկ ավանդական շինություն է, որը ներկայումս նույնպես պահպանում է իր բնօրինակ գործառույթը՝ օգտագործվելով որպես բնակելի տուն։ Ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն և կառուցված է կրվածք քարից, երկշերտ միջուկային պատի տեխնիկայով։ Շինության բնօրինակ ճարտարապետական կառուցվածքը գրեթե վերացել է ժամանակի ընթացքում օգտագործողների կողմից արված միջամտությունների հետևանքով, և շինությունն ունի բավականին անորակ տեսք։ Բնօրինակ տանիքը վերացել է և, ինչպես տարածաշրջանի պարմական շինությունների մեծ մասը, նորացվել է հարթ երկաթբետոնե սալով։ Բավականին պարզ ճակատային հորին-

վածք ունեցող շինության ուղիղ շենքով գլխավոր մուտքը գտնվում է Բյուրեք փողոցի վրայի կրվածք քարե պարպեղի պատի վրա։ Արտաքին ճակատում դռնից բացի միակ բացվածքը արևմտյան ճակատի ուղղանկյուն ձևի պատուհանի բացվածքն է։ Բակի ճակատը նույնպես բավականին պարզ հորինվածք ունի՝ ուղիղ շենքով երկու պատուհան և երկու դռան բացվածքներով։ Այս ուղղությամբ շինության պատերը ծեփված և սպիտակեցված են։

Որպես «թեթև վնասված» որակված շինության մեջ նկատված ամենաակնհայտ վնասի տեսակը բացվածքների միջև մնացած և պատի հարվածներում նկատվող ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող անկյունագծային ճաքերն են։ Որոշ կետերում առկա են նաև կարանների բացվածքներ և կրվածք քարե բլոկների ճակատին ուղղահայաց ուղղությամբ տեղաշարժ, ինչպես նաև շինության պատերում, հատկապես գեպին մոտ կետերում նկատվող ճզմման հետևանքով առաջացած ճաքեր։ Ներկայիս օգտագործողի հետ գրույցներից պարզվել է, որ երկրաշարժից հետո շինության վնասները վերանորոգվել են, ներքին տարածքում նկատված ճաքերը ծեփվել են։

Շինությունում երկրաշարժից հետո առաջացած այս թեթև վնասները վերացնելու համար պետք է հենարանավորել հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող պատերն ու բացվածքները, կարանների վերանորոգում և անհրաժեշտ համարվող կետերում նյութի թարմացում կատարել։ Երկարաժամկետ հեռանկարում առկա երկաթբետոնե տանիքի սալը պետք է ապամոնտաժել շինությունից՝ շինությունը չվնասող մեթոդներով, և շինությունը պետք է վերանորոգել պարասպիլիք վերականգնման նախագծի շրջանակներում՝ կարգավորելով այն տարբերակով, որով կշարունակվի դրա բնօրինակ գործառույթը։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիպ				
Թաղամաս / փողոց				Փազարջամի Թաղամաս				
GPS				37°00'39"N 37°47'19"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.8. Առանձնապրուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարչամի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1201 Կողակ / 28 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Գտնվում է Փազարչամի թաղամասում՝ 1201 կողակի 28 հողակտորում, և կադաստրի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «քարաշեն տուն»։ Շինության մուտքը Չայ փողոցից է։ 83 քմ մակերես ունեցող հողակտորը հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձև ունի և գտնվում է կառուցապարման թաղամասի հարավային եզրին՝ կից կառուցապարված բնակելի հյուսվածքի մեջ։

Թեթև թեքություն ունեցող տարածքում բարձրացող բնակելի շինությունը երկհարկանի է, և հարկի մոտավոր բարձրություն 3.5 մ է։ Երկշերտ կոպրապաշ քարի լցակազմով պա-

րի տեխնիկայով, կտրված քարից կառուցված շինության բնօրինակ տանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնե հարթ ծածկով։ Միայն մուտքի ճակարի արևելյան մասում՝ հիմնական զանգվածի մոտավորապես կեսում, բնօրինակ տանիքի համակարգին պատկանող փայտե քիվը պահպանվել է։ Այս փայտե քիվի շարունակվող հատվածում երեք պատուհանները կամարաձև են, մինչդեռ շինության՝ արևմտյան ուղղությամբ շարունակվող և տանիքը երկաթբետոնով ամբողջությամբ նորացված հատվածում գտնվող երեք պատուհանները ուղիղ շեմքով են։ Կամարաձև երեք վերին հարկի պատուհաններից առաջինի և վերջինի

վերևում՝ պատուհանի առանցքին համապատասխանող կետում, մեկական շրջանաձև թռչնի բներ կան: Առաջին հարկի մակարդակում՝ ճակարի արևմտյան անկյունում գրնվող ուղիղ շեմքով դռան բացվածքից բացի կա նաև մեկ քառակուսի ձևի պատուհան: Բնօրինակ նախագծում որպես բնակելի փուն կառուցված շինությունն այսօր դադարկ է: Կտրված քարից արկղային տիպի պատի տեխնիկայով կառուցված շենքի հարկի ծածկը, ինչպես երևում է, ծածկված տարածքի կարճ հատվածով ձգվող գերանատիպ փայտե հեծաններով կրվող փայտե ծածկ է:

Շինություն մուտք գործել հնարավոր չի եղել, և հետազոտությունը կատարվել է դրսից, ուստի վնասների գնահատումը հիմնված է միայն հարավային՝ մուտքի ճակարի դիտարկումների վրա: Որպես «ծանր վնասված» որակված շինության մեջ նկատված ակնհայտ երկրաշարժային վնասներն են ճակարի բացվածքների վերևով շարունակվող ուղղահայաց ճաքերը, բացվածքների միջև մնացած, ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող պատի հատվածներում նկատված անկյունագծային ճաքերը:

Հատկապես ճակարի արևելյան մասում վերին հարկի մակարդակում նկատվում է կարանների բացում և կտրված քարերի տեղաշարժ: Բացի այդ, աչքի է զարնում առաջին հարկի մակարդակում կիրառված ցեմենտային հիմքով ծեփի և սպիտակեցման միջամտությունը:

Ակնհայտ է, որ այս բնակելի շինությունը, որը չնայած անորակ բնակելի հյուսվածքում գրնվելուն, օգտագործողների միջամտություններին և անխնամ մնալուն, պահպանել է բնօրինակ հիմնական ճարտարապետական կառուցվածքը, միջնաժամկետ հեռանկարում համակարգված փաստագրման և պահպանման գործընթացի պետք է ենթարկվի: Սակայն կարճաժամկետ հեռանկարում կարևոր է պատերի և բացվածքների անհրաժեշտ համարվող կետերում ստատիկ նախագծի շրջանակներում հենարանավորումը: Անհրաժեշտ է շինությունը շրջափակել անվտանգության ժապավենով և կանխել մարդկանց անվերահսկելի մուտքն ու ելքը, վերահսկվող կերպով շինությունից հեռացնել հետիոտների համար վրանգ ներկայացնող կառուցվածքային նյութը: Առաջարկվում է այս նյութերը հեռացնել գրանցելով և պահեստավորել ապահով վայրում:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիպ				
Թաղամաս / փողոց				Փազարջամի Թաղամաս				
GPS				37°00'34°"N 37°47'17"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.9. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս
Կողմ/Հողակտոր. 1201 Կողակ / 32 Հողակտոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Փազարջամի թաղամասում՝ 1201 կողակի 32 հողակտորում, և կառուցարարի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Շինության մուրքը Սաբիթ Աղա փողոցից է։ 205 քմ մակերես ունեցող հողակտորն արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձև ունի և գտնվում է կառուցապարաման թաղամասի հյուսիսային եզրին՝ կից կառուցապարված բնակելի հյուսվածքի մեջտեղում։ Հարթ համարվող տարածքում բարձրացող շինությունը երկհարկանի է և ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն։ Երկշերտ կոպրապաշ քարի լցակազմով պատի տեխնիկայով կտրված քարից կառուցված շինության բնօրինակ տանիքը վերացել է և նորացվել է երկաթբետոնե հարթ ծածկի տակով։ Շինության բնօրինակ փայտե հատակները մասամբ պահպանվել են, հեղուկա շրջանում կառուցված երկաթբետոնե կմախքային համակարգը նույնպես ինտեգրվել է բնօրինակ փայտե հատակների հետ։ Առկա աստիճանը

նույնպես, ինչպես մասամբ երևում է հատակներում, նորացվել է երկաթբետոնով։

Ավանդական շինության հիմնական զանգվածը տեղակայված է հողակտորի հյուսիսային կողմում, և շինության գլխավոր մուտքի դուռը ճակարի արևմտյան կողմի կամարաձև դռան բացվածքից է։ Առաջին հարկի մակարդակում ճակարը գրեթե ամբողջությամբ ծեփված է ցեմենտային հիմքով շաղախով, և այս հարկում դռնից բացի կա մեկ ուղղանկյուն ձևի պատուհան։ Վերին հարկի ճակարի հատակագծի մակարդակում՝ մոտավորապես կեսին համապատասխանող հիմնական զանգվածում, երկու ուղղանկյուն ձևի փայտե շենքով պատուհաններ կան։ Ակնհայտ է, որ այս պատուհանները դիրքով և չափով շինության բնօրինակ նախագծին պատկանող տարրեր չեն։ PVC շրջանակներով այս երկու պատուհանները, հավանաբար, բացվել են հեղուկա շրջանի միջամտությունների ժամանակ, որով շինությունն ինտենսիվ վերափոխման է ենթարկվել։ Ճակարի արևմտյան կողմում առաջին հարկի մակարդակի երկայնքով ձգվող կտրված քարե բնօրինակ պարտեզի պատի վրա տեղակայված է գազբետոնե բլոկներով շարված պատ։ Հիմնական զանգվածի բակի-արևմտյան ճակարում նույնպես կան փայտե շենքով կառուցված ուղղանկյուն պատուհանների բացվածքներ և երկու դուռ։ Այս ճակարում նույնպես մասամբ նկատվում է ցեմենտային ծեփի միջամտություն և սպիտակեցում։

Դիտարկումների հիման վրա որպես «թեթև վնասված» որակված շինությունում պատերի կտրված քարե արտաքին շերտում նկատվող, հատկապես բակի ճակարի պատերի հարթությունից դուրս շարժման միտումից առաջացող տեղաշարժերն ակնհայտ վնասներ են։ Բացվածքների վերևի ուղղահայաց ճաքերը և բացվածքների միջև մնացած, ուղղահայաց շարունակականություն ունեցող պատերում

նկարվող անկյունագծային ճաքերը նույնպես նկարված վնասների թվում են:

Երկրաշարժից առաջ թե՛ օգտագործողների միջամտությունների, թե՛ ժամանակի բնական ազդեցության պարզառով վնասված և ճարտարապետական բնօրինակ հյուսվածքը մեծ մասամբ կորցրած շինության՝ երկրաշարժից հետո սրացած վնասները վերացնելու համար պետք է հենարանավորել հարթությունից դուրս շարժման միպլում ունեցող պարերն ու բացվածքները, նորացնել կառուցվածքա-

յին նյութերը գեյնի մակարդակի հասցնելով, որպեսզի նյութի կորուստ կամ ինտենսիվ մակերեսային մաշվածություն է նկարվել և Յեմենիային հիմքով շաղախը պետք է հեռացնել շինությունից: Երկաթբետոնե քանիքի սալը պետք է ապամոնտաժել շինությունից՝ ստանդարտի պետանկյունից շինությանը չվնասող մեթոդներով, և շինությունը պետք է վերանորոգել պարասարվելիք վերականգնման նախագծի սկզբունքներին համապատասխան, բացել օգտագործման համար՝ պահպանելով բնօրինակ գործառույթը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիպ				
Թաղամաս / փողոց				Փազարջամի Թաղամաս				
GPS				37°00'35°N 37°47'17"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.10. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարչամի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1201 Կողակ / 33-34 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գտնվում է Փազարչամի թաղամասում՝ 1201 կողակի 33 և 34 հողակտորներում, և կառուցված է Փազարչամի գրանցամատյանում գրանցված է որպես «բակով քարաշեն տուն»։ Շինությունների խումբը տարածվում է մոտավորապես 280 քմ տարածքի վրա։ Առաջին հարկից և նկուղից բաղկացած, 3.5 մ հարկի բարձրություն ունեցող բնակելի շինությունը ներկայումս չի օգտագործվում։ Համեմատաբար հարթ տարածքում, կից կառուցապատմամբ նախագծված շինությունը ժամանակի ընթացքում մեծացել է և ստացել իր այսօրվա տեսքը՝ նույն հողակտորում ընդհանուր բակի շուրջ տարբեր շինությունների հավելմամբ։

Կտրված քարից երկշերտ արկղային պատի տեսիլքայով կառուցված շինության առաջին հարկի ծածկը կլոր կտրվածքով գերաններով

կառուցված փայտե ծածկ է, իսկ տանիքը՝ հարթ տանիքի ձևով նորացված երկաթբետոնե սալ։ Չնայած ներքին և բակային ճակատների բավականին պարզ հորինվածքին, հատկապես վերին հարկում հատկապես ծածկը փլուզված է։ Շինության բնօրինակ նախագծում որպես հիմնական բնակելի տարածք նախատեսված սենյակի պատերում գտնվող խորշերը և վարդենու փայտից փորագրված խորշերի դռնակները և պահարանները կարծես են՝ որպես Նիզիփի ավանդական քաղաքացիական ճարտարապետության պահպանված օրինակներ։

Շինության/շինությունների խմբի հարավային կողմում երկու մուտք կա։ Դրանցից առաջինը պարտեզի պատի վրա գտնվող ուղիղ շենքով մուտքի դուռն է, մյուսը՝ հիմնական զանգվածի վրա գտնվող կամարաձև մուտքի

դուռը: Բավականին դժվար է հասկանալ բնօրինակ հափաղկածային կազմակերպությունը կամ շինությունների ժամանակագրությունը, սակայն ակնհայտ է, որ երկու հողակտորներում ժամանակի ընթացքում փարբեր օգտագործողների միջամտություններով միավորված կամ բաժանված, բավականին օրգանական հափաղկածային կառուցվածք ունեցող շինությունների խումբը բավականին որակյալ քաղաքացիական ճարտարապետության օրինակ է:

Որպես «ծանր վնասված» որակված շինությունում նկատվել են ակնհայտ քայքայումներ, ինչպիսիք են՝ բացվածքների վերևում գտնվող և դեպի վեր շարունակականություն ցուցաբերող ճաքերը, բացվածքների միջև գտնվող պատի հափվածներում նկատվող անկյունագծային ճաքերը, երկշերտ պատերի՝ հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով պտտվելը, թեքվելը և կրկին երկշերտ պատերում արտաքին շերտի՝ պատի հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով միջուկից անջարկվելով թափվելը:

Շինության սրացած վնասները վերացնելու համար պետք է հենարանավորել հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող պատերն ու բացվածքները, նորացնել կառուցվածքային նյութերը հափաղկես գետնի մակարդակի կետերում, որպեսզի նյութի կորուստ կամ ինտենսիվ մակերեսային մաշվածություն է նկատվել և ցեմենտային հիմքով շաղախը, որը ինտենսիվ նկատվում է հափաղկես մուրքի ճակատում, պետք է հեռացնել շինությունից: Բնօրինակ ճարտարապետական փարբերը, մասնավորապես՝ բնակելի փարածքի որակյալ փայտի վարպետություն արագացող պահարանները պետք է վերահսկվող կերպով հեռացնել շինությունից և տեղափոխել վերահսկվող վայր՝ վերականգնման գործընթացում վերաօգտագործման համար: Երկաթբետոնե փանիքի սալը պետք է ապամոնտաժել շինությունից՝ մեթոդներով, որ շինությունը չեն վնասի սրափիկ տեսանկյունից, և շինությունը պետք է վերանորոգել պատրաստվելիք վերականգնման նախագծի սկզբունքներին համապատասխան՝ վերագործարկելով այն այնպես, որ շարունակի բնօրինակ գործառույթը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիս				
Թաղամաս / փողոց				Փազարջամի Թաղամաս				
GPS				37°00'35"N 37°47'16"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի փունջ	Երկթե փունջ	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.11. Առանձնավորում

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարչամի Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1203 Կղզյակ / 18-19 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Գտնվում է Փազարչամի թաղամասում՝ 1203 կղզյակում, 18 և 19 հողակտորներում: Կառուցվածքային գրանցումներում որպես երկու փարբեր հողակտոր գրանցված և որպես «բակով քարաշեն տուն» նշված բնակելի շինությունները ժամանակի ընթացքում բաժանվել են երկու մասի, սակայն սկզբնապես եղել են մեկ շինություն: Տեղում հետազոտությունն ու զեկուցումը կատարվել են շինության սկզբնական միավորված ձևին համապատասխան:

Ընդհանուր 300 քմ մակերես ունեցող երկու հողակտորները գտնվում են կառուցապատման թաղամասի հարավարևելյան անկյունում, և շինության գլխավոր մուտքը Չայ փողոցից է: Կառույցը, որ բնօրինակ նախագծում բնակելի շինություն է եղել, այսօր հիմնականում դատարկ է, սակայն առաջին հարկը մասամբ օգտագործվում է որպես ախոռ և անասնապահական տարածք: Երկհարկա-

նի շինությունը/շինությունների խումբը բաղկացած է առաջին և երկրորդ հարկերից, և հարկի բարձրությունը երկու հարկում էլ մոտ 3 մ է: Կտրված քարից, երկշերտ և միջուկային լցակազմով պատի տեխնիկայով կառուցված շինության տեսանելի ճակատներում բոլոր դռների և պատուհանների բացվածքները փայտե և ուղիղ շեմքով բացվածքներ են: Առաջին հարկային ծածկը կլոր կտրվածքով գերաններից կազմված փայտե ծածկ է, իսկ տանիքը՝ ավելի ուշ հարթ երկաթբետոնե սալից պատրաստված տանիք-տարածք: Այս փոփոխությունից հետո տանիքը բոլոր ճակատներում շրջապատված է ոչ բնօրինակ պարապետներով: Շինության հարավային ճակատը բարձրանում է երեք փարբեր մակարդակներով՝ երեք փարբեր քիվի բարձրության հասնող պատերով: Ամենաարևմտյան հարվածում, որտեղ ուղիղ շեմքով մուտքի դուռն է, երևում են զարդարուն քարե կոնսոլներ և այս կոնսոլների վրա հեն-

ված փայտե հափակի գերաններ, որ հավանաբար, շինության բնօրինակ նախագծում տեղ գրած պատշգամբի հափակին ենպատկանում, ունեն ճակատը կենտրոնավորող ձև, ճակատից դուրս են ցցված: Շինության երկրորդ ուղիղ շենքով մուտքը գտնվում է արևելյան ճակատում՝ շինությանը հեղափոխում ավելացված ժամանակակից հավելյալ զանգվածի վրա: Առաջին հարկի մակարդակում հարավային կողմի ուղիղ շենքով մուտքի դռնից բացի գրեթե կույր ճակատները մեծ մասամբ ծեփված են ցեմենտային հիմքով հաստ շաղախով: Այս հարվածի որոշ կետերում նկատվում են նաև լրացումներ: Երկրորդ հարկի մակարդակում ընդհանուր 12 ուղղանկյուն ձևի պատուհանների բացվածքներ կան:

Ներս մուտք չի եղել, դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են դրսից: Ուրպես «միջին վնասված» որակված շինության մեջ նկատվել են բացվածքների վերևում գտնվող և դեպի վեր բարձրացող ճաքեր, բացվածքների միջև մնացած ուղղահայաց և հորիզոնական շարունակականություն ցուցաբերող պատի հարվածներում հարթության մեջ շարժման հետևանքով առաջացած անկյունագծային ճաքեր:

Շինությունը ներկայումս հիմնականում դատարկ վիճակում է: Չի հաջողվել տեղեկություն ստանալ՝ երկրաշարժից առաջ շենքն օգտագործվել է, թե՛ ոչ: Հիմնական միջամտությունը պետք է լինի առկա քայքայումների խորացումը կանխելու համար պատերի, կամարաձև մուտքի դռան և պատուհանների բացվածքների համապատասխան համակարգերով հենարանավորումը, անհրաժեշտ դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարելուց հետո փայտե հափակի կախումն ու հենարանավորումը: Միջնաժամկետ հեռանկարում առաջարկվում է շինությունն ազատել երկաթբետոնե փանիքի սալից, նորացնել բնօրինակ նյութին համապատասխան փանիքով: Առաջին հարկի մակարդակում կատարված անորակ լրացումները և ցեմենտային հիմքով ծեփի միջամտությունը պետք է համապատասխան մեթոդներով հեռացնել շինությունից, նյութի կորուստ նկատված վայրերը լցոնել բնօրինակ նյութով և տեխնիկայով: Երկարաժամկետ հեռանկարում ամենահարմար մեթոդը կլինի շինության մանրամասն փաստագրումից հետո պատրաստվել վերականգնման նախագիծը և օգտագործել շենքը՝ այս նախագծի համապետքստում բնօրինակ գործառույթը պահպանելով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիպ				
Թաղամաս / փողոց				Փազարջամի Թաղամաս				
GPS				37°00'34°"N 37°47'13"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.2.12. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1206 Կողակ / 6 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Փազարջամի թաղամասում՝ 1206-րդ կողակի 6-րդ հողակտորում գտնվող շինությունը, որը կադաստրի փաստաթղթերում նշված է որպես «բակով քարե տուն», գտնվում է Փազար փողոցի 12 համարում: 212 մն մակերեսով հողակտորը հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյուն ձև ունի և գտնվում է կառուցապարման կողակի անկյունում՝ կից կառուցված բնակելի հատվածում: Հարթ տեղանքում բարձրացող շինությունը երկհարկանի է և ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն: Կրկնակի պատով խճաքարե լիցքով տեխնիկայով կրրած քարից կառուցված շինության բնօրինակ տանիքը չի պահպանվել: Փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ ժամանակի և անխնամության պատճառով վատ վիճակում գտնվող բնակելի շինությունը երկրաշարժից հետո ստացած վնասների հետևանքով որպես «ծանր վնասված» է գնահատվում: Ներկայումս ավերակ վիճակում է և չի օգտագործվում:

Անվտանգության միջոցառումներով շրջապատված շենք մուտք գործել չի հաջողվել, երկրաշարժի վնասների ուսումնասիրությունները կատարվել են դրսից: Այս պատճառով բարձր, բնօրինակ բակի պատով փողոցից առանձնացված այս շինության հատակի համակարգի կամ աստիճանների վերաբերյալ հնարավոր չի եղել որևէ դիտարկում կատարել:

Փազար փողոցից հյուսիս ուղղությամբ բաժանվող միջանցիկ փողոցի վրա գտնվող կամարաձև մուտքի բացվածքը բնօրինակ է և գտնվում է աստիճանավոր քարե պարպեզի պատի հյուսիսային հատվածում: Պարպեզի պատի այս հատվածի հետևում հավանաբար կան որոշ շինություններ, որոնք կառուցված են հողակտորի կենտրոնում գտնվող բակի շուրջը: Առաջին հարկի մակարդակի արևմտյան ճակատում կամարաձև դռան բացվածք կա, իսկ հարավային ճա-

կարին մոտ կետում գտնվում է քառակուսի ձևով ուղիղ շեմով պատուհան: Հարավային ճակատում նույն ձևով պարաստված երկու պատուհան ևս կա: Երկրորդ հարկի մակարդակի հարավային և արևմտյան ճակատներում երկուական պատուհաններ կան: Հարավային ճակատում գտնվող երկու պատուհանները կամարաձև են, միջանցիկ փողոցում արևմտյան ճակատին նայող երկուսը՝ փայտե գերանով, ուղիղ շեմով: Զիվին մոտ բարձրության վրա կան մեկական վարդակներ՝ կենտրոնում զարդանախշով, որոնք հետևում են հարավային ճակատում նույն առանցքի վրա տեղադրված պատուհանների հորիզոնական գծին: Արևմտյան ճակատում նույն բարձրության վրա կան երեքնուկաձև թռչնաբներ, որոնք դարձյալ հավասարեցնում են պատուհանները հորիզոնական գծով: Շինության բնօրինակ տանիքի համակարգը ամբողջությամբ վերացել է:

Որպես «ծանր վնասված» որակված շինության մեջ հայտնաբերված վնասվածքների թվում են բացվածքների վրա նկատվող և վերև բարձրացող ճաքերը, բացվածքների միջև մնացած ուղղահայաց և հորիզոնական շարունակականություն ունեցող պատի հարվածներում նկատվող անկյունագծային ճա-

քերը, կրող պատերի հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով թեքումը կամ պտտումը, արկղափայ կրող պատերում արտաքին շերտի միջուկից անջատվելով դեպի դուրս շարժումը, ուռչելը: Սրանցից բացի օգտագործողի կողմից պարճառված ամենանկատելի վնասը շինության ճակատներում՝ գետնի մակարդակին մոտ հարվածներում կիրառված ցեմենտային հիմքով սվաղի միջամությունն է:

Շինության՝ երկրաշարժից հետո սպացած վնասները վերացնելու համար պետք է ամրացվեն հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող կրող պատերը և բացվածքները, նյութի կորուստ կամ ինտենսիվ մակերեսային մաշվածություն ունեցող, հատկապես՝ գետնի մակարդակի վրա գտնվող կետերում կառուցվածքային նյութերը պետք է նորացվեն: Ցեմենտային շաղախը պետք է հեռացվի շինությունից: Որպեսզի շինությունը ժամանակի ազդեցությունից ամբողջությամբ չկործանվի, առաջին քայլը կլինի, թեկուզ ժամանակավոր, պաշտպանիչ տանիքով ծածկելը: և Այս միջոցառումը անհրաժեշտ է կանգուն բնօրինակ շինության զանգվածը և բնօրինակ ճարտարապետական մասերը պահպանելու և քայքայումը կանխելու համար:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի

Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ

Շինության անունը

Առանձնատուն

Շրջան

Նիզիպ

Թաղամաս / փողոց

Փազարջամի Թաղամաս

GPS

37°00'36°"N 37°47'17"E

Շինության տարիքը

20-րդ դար

Շինության տիպը

Առանձնատուն

Ներկայիս կարգավիճակը

Չի օգտագործվում

Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ

Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ

Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները

Միաշերտ քարե շարվածք

Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի

Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով

Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով

Շինանյութ

Ժվողու թև

Երկթեք տանիք

Գմբեթ

Կոպրատաշ քար

Կիսատաշ քար

Սրբատաշ քար

Աղյուս

Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք

Փայտե կարկաս

Փայտանյութ

Պողպատ-կապար

Բետոն

Մանրաքար

Սրբատաշ քար

Աղյուս-սալիկ

Գնահատման ճշգրտությունը

Միայն դրսից և հեռվից

Մոտ հեռավորությունից

X

Դրսից և ներսից

Առկա վիճակը

X

Երկրաշարժային վնասվածքներ

Դիտարկվել է

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

270

Վրանգված ճարտարապետական Ժառանգության Գնահատումը Երկրաշարժից Հետո

5.2.13. Առանձնավորում

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Փազարջամի Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1206 Կողմակ / 10 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Փազարջամի թաղամասում՝ 1206-րդ թաղամասի 10-րդ հողակտորում գտնվող շինությունը, որը կադաստրի փաստաթղթերում նշված է որպես «բակով քարե տուն», գտնվում է Փազար փողոցի 22 համարում: 180 մմ մակերեսով հողակտորը, որը գտնվում է կառուցապատման թաղամասի հյուսիսարևմտյան անկյունում կից կառուցված բնակելի հարվածում, քառակուսուն մոտ քառանկյունաձև հողակտոր է: Ուսումնասիրության առարկա հանդիսացող ավանդական շինությունը հողակտորի հյուսիսային և արևելյան եզրերի երկայնքով ձգվող L-աձև զանգված է և արևմտյան ճակատում,

որտեղ մուտքի դուռն է, շինությանը կից շարունակվող ծեփված-ներկված քարե պարսեզի պատով բաժանվում է փողոցից:

Հարթ տեղանքում բարձրացող շինությունը երկհարկանի է և ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն: Կրկնակի պատով խճաքարե լիցքով տեխնիկայով կտրած քարից կառուցված շինության բնօրինակ տանիքը չի պահպանվել, և ներկայիս տանիքը երկաթբետոնե սալով պատրաստված հարթ տանիք է: Տարածաշրջանի ավանդական ճարտարապետության հիմնական նյութ հանդիսացող

կրաքարից կտրած քարերով, մեջտեղը միջուկով լցված կրկնակի պատի տեխնիկայով կառուցված կրող պատերը բարձրանում են մինչև երկաթբետոնե տանիքի սալը, որ ճակարներին ճակարային տեսք է տալիս, երկաթբետոնե տանիքի հատակի վրա հեղափոխում ավելացված պարապետը շրջապատում է որպես տանիք օգտագործվող ծածկը բոլոր կողմերից:

Շինության գլխավոր մուտքը արևմտյան կողմի ուղիղ շենով դռան բացվածքից է, և գեղահարկի մակարդակում երկրորդ բացվածք է երևում: Ներկայումս անկյունային հողակտորի տեսք ունեցող տարածքը իրականում հյուսիսային կողմից ևս կից կառուցապատման մեջ է եղել, սակայն այստեղի շինությունը վերջերս քանդվել է, ինչպես երևում է առկա հետքերից: Նույն ուղղությամբ վերին հարկի մակարդակում շինությանը պատկանող յոթ պատուհանի բացվածքների առկայությունը ցույց է տալիս, որ հյուսիսային կողմում քանդված շինությունը բարձրացել է գեղահարկի մակարդակում:

Վերին հարկը՝ մուտքի դուռը պարունակող արևմտյան կողմում, գեղահարկի կրող պատից եռանկյունաձև դուռն է գցված, սակայն այս գցվածքը դժվար է նկատել գեղահարկը և առաջին հարկը ծածկող ծեփի և սպիտակեցման պատճառով: Շինության վերին հարկի մակարդակում միմյանց նման, հյուսիսային ճակարում յոթ, արևմտյան ճակարում երկու

հար, ընդհանուր ինը կամարաձև պատուհանի բացվածքներ կան:

Շինություն մուտք գործել հնարավոր չի եղել, ուստի բակի ճակարի և, եթե կան, նույն հողակտորում գտնվող այլ զանգվածների վերաբերյալ մեկնաբանություն կամ դիտարկում հնարավոր չի եղել անել: Դրսից կատարված դիտարկման և ուսումնասիրության արդյունքում որպես «թեթև վնասված» որակված շինության մեջ նկատված վնասի տեսակը բացվածքների վրա երևացող և ուղղահայաց բարձրացող ճաքերն են: Հատկապես արևմտյան ճակարի գեղահարկի մակարդակում ցեմենտային հիմքով ծեփի և սպիտակեցման կիրառումը և շինությանը բեռնված հարթ երկաթբետոնե տանիքի սալը օգտագործողի կողմից շինությանը հասցված վնասներ են:

Կրող պատերի ներսից կատարվելիք դիտարկումների և ուսումնասիրությունների արդյունքում ամրացումը կարևոր է: Շինությանը գեղահարկի մակարդակում կից կառուցված և այսօր քանդված շինության մնացորդները պետք է հեռացվեն: Այս աշխատանքից հետո այս ուղղությամբ կրող պատում երևացող հնարավոր քայքայումները և նյութի կորուստները պետք է վերացվեն: Ստաբիլ տեսանկյունից մեծ բեռնվածություն բերող երկաթբետոնե տանիքը պետք է հեռացվի, շինությունը պետք է կրկին ծածկվի բնօրինակ նախագծին և նյութի բնույթին համապատասխան թեթև փայտե տանիքի համակարգով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիպ			
Թաղամաս / փողոց					Փազարջամի Թաղամաս			
GPS					37°00'37"N 37°47'16"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ լուսնիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.3. Սահա Թաղամասի Կառույցները

5.3.1. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Սահա Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 1135 Կղզյակ / 3 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Սահա թաղամասում՝ 1135-րդ կղզյակի 3-րդ հողակտորում, Չայ փողոցի 24 համարում գտնվող և կադաստրի փաստաթղթերում որպես «բակով քարե տուն» գրանցված շինությունը դեռևս պահպանում է իր բնօրինակ գործառույթը և օգտագործվում է որպես բնակելի տուն: Երկհարկանի շինությունը գտնվում է իր կառուցապատման թաղամասի հյուսիսային եզրին՝ կից կառուցված շինությունների շարքում:

Մուրավորապես 3 մ հարկի բարձրություն ունեցող շինությունը կառուցվել է կրած քարից, արկղային պատի տեխնիկայով, կրկնակի պատով խճաքարե միջուկով պատի տեսակով: Բնօրինակ տանիքի համակարգը չի պահպանվել, նորացվել է երկաթբետոնե հարթ տանիքով: Ճակարից մուրավորապես 20 սմ

դուրս ցցված երկաթբետոնե սալի վրա բոլոր ճակարների երկայնքով պարփող աղյուսից պարաստված պարապետ է տեղադրված: Շինության հյուսիսային ճակարի գլխավոր մուտքը, եռանկյունաձև ճակարոնի տեսքով արտաքին հարդարանքի մեջ, սկզբում ուղիղ շեմով, այնուհետև կամարաձև ուշագրավ դուռ է՝ միմյաց մեջ անցած երկու բացվածքի ձևով: Բոլոր ճակարների երկայնքով գեղնահարկի մակարդակում բավականին հաստ, ցեմենտային հիմքով ծեփ է կիրառված:

Կապարված դիֆարկումների արդյունքում շինությունը գնահատվել է որպես «թեթև վնասված»: Որպես երկրաշարժից առաջացած վնասներ հայտնաբերվել են բացվածքների վրա ուղղահայաց շարունակվող, քարերի կցվածքներին հետևող ճաքեր: Առաջարկվում է շինությունը ենթարկել ավելի մանրամասն վնասների գնահատման և ճարտարապետական փաստագրման աշխատանքների, պարաստվելիք վերականգնման նախագծի և իրականացման արդյունքում վերադարձնել բնօրինակ ճարտարապետական բնույթին և ամբողջականությանը: Առկա վնասները վերացնելու նպատակով համապատասխանող կետերում շինությունը կարելի է ամրացնել, կախման մեջ առնել, պատերում կարելի է կապարել կցվածքների վերանորոգումներ: Շինությունը պետք է ազատվի երկաթբետոնե տանիքի սալից և դրա ստեղծած ստատիկ բեռնվածությունից, պաշտպանության տակ առնվի պարաստվելիք նոր փայտե տանիքով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիպ				
Թաղամաս / փողոց				Սահա Թաղամաս				
GPS				37°00'33"N 37°47'16"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.3.2. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Սահա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1136 Կողակ / 3 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Սահա թաղամասում՝ 1136-րդ կողակի 3-րդ հողակտորում գտնվող շինությունը գերնահարկից և վերին հարկից բաղկացած երկհարկանի, կտրած քարից կառուցված բնակելի շինություն է։ Այլքան փողոցի վրա գտնվող շինությունը տեղակայված է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև հողակտորի հյուսիսային եզրին։ Փայտե թեք տանիքը ծածկված է Մարսեյան տիպի կղմինդրով։ Գերնահարկում՝ ճակարի արևելյան կողմում գտնվող մուտքի դուռը և երկու քառանկյուն պատուհանները ուղիղ շենով են. վերին հարկի մակարդակի վեց պատուհաններից երեքը ուղիղ շենով են, երեքը՝ կամարաձև պատուհանի բացվածքի տեսքով։ Վերին հարկի մակարդակի պատուհանների այս ձևական տարբերությունը համապատասխանում է նաև տանիքի համակարգի տարբերության հադակագծային արտացոլմանը։ Այս իրավիճակը, հավանաբար, մատնանշում է ժամանակի ընթացքում արված փոփոխությունները և հավելումները։

Շինության վերաբերյալ դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են դրսից։ Որքան հնարավոր էր տեսնել, փայտե հադակը կառուցվել է շրջանաձև կտրվածքով գերաններով։ Հետագայում երկաթբետոնե միջամություններ են եղել։ Առկա փայտե գերանները հետագայում շինությանն ավելացված երկաթբետոնե կմախքային համակարգի վրա են հենված։

Դիտարկումների և հետազոտությունների հիման վրա շինությունը դասակարգվել է որպես «միջին վնասված»։ Բացվածքների վրա ուղղահայաց շարունակվող և քարերի կցվածքներին հետևող ճաքերը, բացվածքների միջև պատերում երևացող անկյունագծային ճաքերը և քիվի բարձրությանը մոտ կետերում՝ կրող պատերի արտաքին շերտում տեղի ունեցած պոկումներն ու նյութի կորուստները շինության մեջ նկատված վնասների թվում են։ Բացի այդ, գերնին մոտ բարձրություններում կան ճնշման հետևանքով առաջացած ճաքեր և այս մակարդակում ինտենսիվ ցեմենտային հիմքով ծեփի միջամություն։

Կրող պատերը և բացվածքները պետք է ամրացվեն համապատասխան համակարգերով։ Հադակապես կարևոր է կրող պատերի ուղղահայաց հադման անկյուններից ամրացումը և այս կետում կապի ուժեղացումը։ Առաջարկվում է շինության առկա անորակ տանիքի հեռացումը, համապատասխան ձևով և նյութով նորացումն ու պահպանումը։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիպ			
Թաղամաս / փողոց					Սահա Թաղամաս			
GPS					37°00'33"N 37°47'17"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Առանձնատուն			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.3.3. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Սահա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 1136 Կողակ / 26 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Սահա թաղամասում՝ 1136-րդ կողակի 26-րդ հողակտորում գտնվող շինությունը գերանհարկից և առաջին հարկից բաղկացած երկհարկանի, կտրած քարից կառուցված բնակելի շինություն է։ Ալքան փողոցի վրա գտնվող շինությունը զբաղեցնում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող 104 մն մակերեսով ուղղանկյունաձև հողակտորի ամբողջ տարածքը։ Հարկի բարձրությունը երկու հարկում էլ մոտավորապես 3 մ է։

Կտրած քարից, կրկնակի պատով խճաքարե լցոնով պատի քիմիկայով կառուցված շինության վերաբերյալ դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են մոտիկից՝ առանց շինություն մուտք գործելու։ Հարկի հատակը կառուցված է շրջանաձև կտրվածքով փայտե գերաններով։ Ներկայիս տանիքը կառուցված է փայտե կառուցվածքի վրա հետագայում ավելացված թիթեղյա ծածկով և թամբաձև է։ Մուտքի դուռը և երկու հարկերում պատուհանների բացվածքները ուղիղ շեմով են, վերին հարկի պատուհաններից արտաքին ճակարին արտացոլվողները ունքաձև կամարով

քարե շեմով են, բակին նայողները՝ փայտե շեմով։ Շինության ներսում հետագայում ավելացվել է երկաթբետոնե կմախքային կառուցվածք, և սկզբնական փայտե հատակի գերանները վերածափառվել են այս երկաթբետոնե կմախքի հետ ինտեգրված։ Շինության հողակտորում կան նաև ժամանակի ազդեցության հետևանքով անհետացման եզրին գտնվող որոշ բնօրինակ ճարտարապետական տարրեր։

2023 թվականի փետրվարյան երկրաշարժերից հետո շինության մեջ առաջացած վնասների տեսակներից ամենաակնառուն կտրած քարե բլոկների ճակարին ուղղահայաց շարժումն ու տեղաշարժն է։ Բացի այդ, բացվածքների վրա և բացվածքների միջև պատի հատվածներում հորիզոնական և ուղղահայաց անկյունագծային ճաքեր են նկատվել։ Ընդհանուր առմամբ իր կառուցվածքային ամբողջականությունը և ճարտարապետական բնորոշ հատկանիշները պահպանող շինությունը որակվել է որպես «թեթև վնասված»։ Առաջարկվում է առկա տանիքը հեռացնել շինությունից և որակյալ, փայտե թամբաձև տանիքով պաշտպանության տակ առնել։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիպ				
Թաղամաս / փողոց				Սահա Թաղամաս				
GPS				37°00'32"N 37°47'16"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թև	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.3.4. Օճառի արտադրամաս

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Սահա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտր. 1136 Կողակ / 27 Հողակտր

Շինության Տիպ. Օճառի Արտադրամաս

Սահա թաղամասում՝ 1136-րդ կողակի 27-րդ հողակտրում գտնվող օճառի արտադրամասի շինությունը ներկայումս ավերակ վիճակում է և շրջապատված է, ինչը փակում է մուտքը: Կառուցապարման կողակի կենտրոնում գտնվող 1110 մ հողակտր մուտքը Ալքան փողոցից է: Կադաստրի փաստաթղթերում որպես «Քարե օճառի արտադրամաս և կից շինություններ» գրանցված շինությունը ընդարձակ բակի շուրջ կարգավորված տարբեր չափերի շինություններից բաղկացած կարևոր արդյունաբերական շինություն է: Ալքան փողոցի վրա գտնվող եռահարկ, փայտե թեք տանիքով միավորը կանգուն մնացած միակ տարրն է, որ պահպանում է այս որակյալ արդյունաբերական շինության ամբողջականությունը:

Գերանահարկից և վերին հարկից բաղկացած շինությունը գտնվում է մուտքի ճակարի հյուսիսային կողմում: Նույն առանցքի վրա մասամբ կանգուն մնացած մեկ այլ շինություն ևս կա, որի կտրած քարից անկյունը ընթեռնելի է: Այս երկու զանգվածների միջև կա ժամանակակից նյութով պատրաստված բակի դարպաս և բավական լայն մուտքի դուռ: Հարթ տարածքում գտնվող շինության հարկի բարձրությունը մոտավորապես 3 մ է, և հատակները նորացվել են երկաթբետոնով: Շինության պատուհանների բացվածքները փայտե շեմով կառուցված ուղիղ շեմով ուղղանկյունաձև պատուհաններ են:

Դրսից կարարված դիտարկումների և ուսումնասիրությունների արդյունքում շին-

նությունների խումբը որակվել է որպես «ծանր վնասված»։ Արդյունաբերական համալիրին պարկանող մյուս շինությունները «փլված» վիճակում են, սակայն այս իրավիճակը կապված է անխնամության հետ։ Երեսով Ալքան փողոցին նայող կանգուն շինության մեջ երկրաշարժի ազդեցությամբ առաջացած վնասներն են բացվածքների վրա վեր բարձրացող ճաքերը և հափակների, փանիքների կործանումը։

Շինության կարճաժամկետ պահպանության կամ առկա քայքայումների առաջընթացը կանգնեցնելու համար կարող են առաջարկվել ժամանակավոր միջամտություններ, սակայն այս լուծումները բավարար չեն լինի այսպիսի կարևոր հուշարձանային շինության փրկության համար։ Տապալված և պոկված ճարտարապետական մասերը վերահսկվող ձևով պետք է փեղափոխվեն ապահով վայր, շինությունը պետք է շրջապատվի անվտանգության գոտիով։ Կանգուն մնացած օճառի արտադրամասի հիմնական արտադրական շի-

նության կրող պատերը և բացվածքները պետք է ամրացվեն և կանխվեն հնարավոր քայքայումները։ Արդյունաբերական ժառանգության, հատկապես օճառանոցի շինությունների առումով բավականին հարուստ Նիզիփ գավառում գտնվող օճառի արտադրամասի շինությունները տարածաշրջանի քաղաքացիական ճարտարապետության օրինակների հետ միասին երկարաժամկետ առումով պետք է դիտարկվեն ամբողջական պահպանման մոտեցման շրջանակում, մշակութային-հասարակական նպատակներով գործառնականացվեն և բացվեն հանրության օգտագործմանը։ Առաջարկվում է այն վերադարձնել իր սկզբնական ճարտարապետական կառուցվածքին և գործառնականացնել այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ հետազոտական պեղումների իրականացումից, շինության ներկա վիճակի մանրակրկիտ փաստագրումից և անհրաժեշտ ճարտարապետության պատմության հետազոտություններով կազմվելիք վերականգնման նախագծից հետո։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Օճառի Արտադրամաս				
Շրջան				Նիզիս				
Թաղամաս / փողոց				Սահա Թաղամաս				
GPS				37°00'33"N 37°47'16"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Օճառի Արտադրամաս				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.4. Շրիլար Թաղամասի Կառույցները

5.4.1. Առանձնավորում

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Շրիլար Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 342 Կողակ / 10 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Շրիլար թաղամասում՝ 342-րդ կողակի 10-րդ հողակտորում գտնվող և կաղասարի փաստաթղթերում որպես «բակով քարե տուն» գրանցված շինության մուտքը Թեմիզ փողոցից է: Ներկայումս դարարկ վիճակում գտնվող շինությունը կառուցվել է որպես բնակելի տուն: Շինություն մուտք գործել հնարավոր չի եղել, շինության վերաբերյալ դիմարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են փողոցից:

Արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև հողակտորի ընդհանուր մակերեսը 252 մ² է: Հողակտորի հարավային գծի երկայնքով ձգվող, երկհարկանի, կտրած քարից կառուցված շինությունը հողակտորի հետ նույն

ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև զանգված է: Հարկի բարձրությունը մոտավորապես 3.5 մ է, և դրսից ընկալելի է, որ հատակները փայտից են: Մարսելյան կոմիսիոնով ծածկված փանիքը թեք փանիքի ձևով է: Շինության հողակտորը, որի վրա գտնվում է նաև մուտքը, արևելյան կողմում բարձր, հեղադաշտում ավելացված բակի պատով է բաժանվում փողոցից: Այս պատի վրայի ուղիղ շեմով մուտքի դուռը ուղղանկյունաձև է: Շինության կողմ պատերը կառուցված են կրկնակի պատով խճաքարե լցոնով արկղափայ պատի տեխնիկայով: Հարավային ճակատի արևելյան և արևմտյան կողմերում արտաքին ճակատին արտացոլվող փայտե գերաններ են օգտագործված:

Հողակտոր մուտքը հնարավոր չի եղել, ուստի բնօրինակ շինության միայն փողոցին նայող հարավային և արևելյան ճակարներն են պահպանել եղել: Այս ճակարներում գեղնահարկի մակարդակում որևէ բացվածք չկա: Վերին հարկի մակարդակում հարավային ճակարում վեց կամարաձև, ուղղահայաց, ուղղանկյունաձև պատուհան, արևելյան ճակարում մեկ քառակուսի ձևով վերնապատուհան կա: Շինության գեղնահարկի մակարդակում, կրող պատերի վրա ժուստավոր տեխնիկային նման ձևավորված քարերի շարքեր կան: Այս քարերը, որոնք որոշակի կարգի չունեն, ճակարում օգտագործված են նաև որպես զարդարանք: Այս մակարդակում նյութի ինֆենսիվ կորուստ, մաշվածություն և հավանաբար գեղնաչրերի բարձրացման հետ կապված խոնավության խնդիրներ են երևում: Հատկապես հարավային ճակարում ցեմենտային հիմքով ծեփի միջամտություն կա:

Բնակելի շինության մեջ երկրաշարժի հետևանքով առաջացած հիմնական վնասները կարելի է թվարկել հետևյալ կերպ՝ բացվածքների վրա երևացող և վեր բարձրացող ճաքեր, բացվածքների միջև մնացած պատի հարվածներում երևացող անկյունագծային ճաքեր, կրող պատերի արտաքին շերտի հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով միջուկից պոկվելով թափվելը և հարավարևելյան անկյունում երևացող, միմյանց ուղղահայաց պատերի միացման կետերում երևացող նյութի կորուստ և ճաքեր: Այս բոլոր հետազոտությունների ուղղությամբ շինությունը գնահատվել է որպես «միջին վնասված»:

Շինությունում երկրաշարժից հետո սպացած վնասները վերացնելու համար հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող կրող պատերը և բացվածքները պետք է ամրացվեն, նյութի կորուստ կամ ինֆենսիվ մակերեսային մաշվածություն ունեցող կետերում կառուցվածքային նյութը պետք է նորացվի, շինության գեղնահարկի մակարդակում ցեմենտային հիմքով շաղախը պետք է հեռացվի շինությունից: Կարճաժամկետային առաջարկներից բացի, հիմնական լուծումը կլինի շինությունը համակարգված և պարզաձև վերականգնման գործընթացի ենթարկվելը:

5.4.2. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Շրիլար Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 344 Կողմակ / 5 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շրիլար թաղամասում՝ 344-րդ կողմակի 5-րդ հողակտորում գտնվող և կադաստրի փաստաթղթերում որպես «բակով քարե տուն» գրանցված շինության մուրաթ Կասարել փողոցից է։ Ներկայումս չօգտագործվող շինությունը կառուցվել է որպես բնակելի տուն։ Շինությունը մուրաթ գործել հնարավոր չի եղել, շինության վերաբերյալ դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են փողոցից։ Արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող L-աձև հողակտորի ընդհանուր մակերեսը 130 մն է։ Եռահարկ, կտրած քարից կառուցված ավանդական շինության բնօրինակ փանիքը չի պահպանվել, երկաթբետոնե հարթ սալով փարածք է դարձել։ Երկաթբետոնե փանիքի սալի վրա հետագայում ավելացված պարապետ է կցվել։ Հողակտորի արևելյան ծայրում երկաթբետոնով կառուցված եռահարկ մեկ այլ շինություն ևս կա։ Շինության ուղիղ շենով մուրաթի դուռը գտնվում է այս երկու զանգվածները հողակտորի հարավային գծի երկայնքով կապող, մասամբ բնօրինակ, մասամբ գազոբետոնե բլոկներով նորացված բարձր բակի պատի վրա։ Ինչպես հասկացվում է դրսից պատերի հաստություններից, փարածաշրջանում փարածված կրկնակի

պատով, միջուկավոր պատի փեխնիկայով կառուցված շինության գեղնահարկի մակարդակում որևէ բացվածք չի երևում։ Հասկացվում է, որ միջանկյալ հարկում և վերին հարկերում կամարաձև բացվածքներով և ուղղահայաց ուղղանկյունաձև պատուհաններ կան։

Հասկանում ենք, որ որպես «թեթև վնասված» որակված շինությունը սփարիկ փեսանկյունից լավ վիճակում է և ճարտարապետական ամբողջականությունը պահպանել է՝ փանիքից բացի։ Շինության մեջ երկրաշարժի պարճառով հայտնաբերված վնասներն են բացվածքների վրա առաջացած և ուղղահայաց շարունակվող ճաքերը և մերձակից կցվածքներով կտրած քարերում նկատված փեղաշարժերը։ Նկատվել են նաև գեղնահարկի մակարդակում քարերի մակերեսներում ճնշման հետևանքով առաջացած ճաքեր։ Այս վնասը բնօրինակ փանիքը կորցրած և երկաթբետոնե սալով նորացված բոլոր նմանատիպ շինություններում այս հավելվածի փված ծանրության պարճառով երևացող քայքայման փեսակ է։ Շինության՝ երկրաշարժից հետո սրացած վնասները վերացնելու համար հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող կրող պատերը և բացվածքները պետք է ամրացվեն, նյութի կորուստ կամ ինքնենթիվ մակերեսային մաշվածություն ունեցող, հարկապես գեղնահարկի մակարդակում կառուցվածքային նյութը պետք է թարմացվի, ցեմենտային հիմքով շաղախը պետք է հեռացվի շինությունից։ Միջին ժամկետում առաջարկվում է շինության՝ պարաստվելիք համակարգված վերականգնման նախագծի շրջանակում մանրամասն վերանորոգում իրականացնել։

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նիզիս				
Թաղամաս / փողոց				Շրիլար Թաղամաս				
GPS				37°00'43"N 37°47'21"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի թիվը	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.4.3. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Շրիլար Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 344 Կողակ / 7 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շրիլար թաղամասում՝ 344-րդ կողակի 7-րդ հողակտորում գտնվող և կառավարի փաստաթղթերում որպես «բակով քարե տուն» նշված շինությունը տեղակայված է Կասպեղ փողոցում: 108 մն մակերեսով հողակտորը, որը գտնվում է կառուցապարման թաղամասի հարավային եզրին, հակադարձ L-աձև հողակտոր է: Ներկայումս դարձրել վիճակում գտնվող շինությունը կառուցվել է որպես բնակելի տուն: Շինություն մտնել հնարավոր չի եղել, շինության վերաբերյալ դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են փողոցից: Կտրած քարից, արկղափայ պատի տեխնիկայով կառուցված բնակելի շինությունը երկհարկանի է և հարկերի բարձրությունները մոտավորապես 3,5 մ են: Թեթև թեքությամբ տեղանքում տեղակայված շինության հատակները փայտից են և սկզբնական տանիքը չի պահպանվել, վերանորոգվել է երկաթբետոնե սալով՝ հարթ

տեսքով: Ակնհայտ է, որ շինության գեղահարկի մակարդակում օգտագործողի ինստենսիվ միջամտություն է եղել: և Շինության՝ փողոցից երևացող ճակատում ուղիղ շենով մուտքի դուռ և քառանկյունաձև վերնապատուհան կա, և մեծ մասամբ ցեմենտային հիմքով շաղախով ծեփված վիճակում է: Գեղահարկի կրող պատից եռանկյունաձև ելուստով դուրս ցցվող վերին հարկում երկու ուղղանկյունաձև պատուհանի բացվածք կա: Ուղիղ շենով պատուհանների և դռան բացվածքների շենը փայտից է: Վերին հարկի եռանկյունաձև ելուստի կախովի քարերի շարքի վրա փայտե գերան կա:

Դրսից կատարված ուսումնասիրությունների և դիտարկումների հիման վրա կարելի է ասել, որ որպես «ծանր վնասված» որակված շինությունը փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից առաջ էլ օգտագործողի սխալ միջամտությունների պատճառով վնասված վիճակում է եղել: Շինությունում հայտնաբերված և երկրաշարժից հետո առաջացած վնասների տեսակները հետևյալն են. բացվածքների միջև մնացած պատի հատվածներում հորիզոնական և ուղղահայաց շարունակականություն ցուցաբերող անկյունագծային ճաքերը, կրկնակի պատով կրող պատերի հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով արտաքին շերտի միջուկից պոկվելը, միմյանց ուղղահայաց միացող պատերի միացման կետերում երևացող եռանկյունաձև ճաքերը:

Առաջարկվում է իրականացնել շինության հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող կրող պատերի և բացվածքների ամրացում, նյութի կորուստ կամ ինստենսիվ մակերեսային մաշվածություն ունեցող կետերում կառուցվածքային նյութի թարմացումներ: Բացի այդ, գեղահարկի մակարդակում ցեմենտային հիմքով շաղախի օգտագործումը պետք է դադարեցվի: Երկաթբետոնե տանիքի սալը պետք է ապամոնտաժվի սրապիկ տեսանկյունից շինությանը վնաս չհասցնող եղանակներով, և շինությունը պետք է վերանորոգվի՝ պատրաստվելիք վերականգնման նախագծի սկզբունքներին համապատասխան:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Շրիլար Թաղամաս			
GPS					37°00'43"N 37°47'21"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի թիվ	Երկթեղի տեսակ	Գույն
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը					X			
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

5.4.4. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Շրիլար Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 356 Կղզակ / 12 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Շիլար թաղամասում՝ 356-րդ կղզակի 12-րդ հողակտորում գտնվող և կաղասարի փաստաթղթերում որպես «քարե տուն» գրանցված շինության մուրաթ Սաիթ փողոցի 26 համարից է։ Ներկայումս չօգտագործվող շինությունը բավականին որակյալ և շքեղ առանձնատուն է։ Շինությունն մտնել հնարավոր չի եղել, շինության վերաբերյալ դիտարկումներն ու հետազոտությունները կատարվել են փողոցից։

Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև հողակտորի ընդհանուր մակերեսը 98 մն է և հարթ երկաթբետոնե փանիքով շինությունը ծածկում է հողակտորի ամբողջ տարածքը։ Գետնահարկից, միջանկյալ և վերին հարկերից բաղկացած եռահարկ շինությունը, գետնահարկում՝ կոպիտ մշակված քարից, մյուս հարկերում կտրած քարից է, կառուցված է կրկնակի պատով միջուկավոր պատի տեսիսիկայով։ Ակնհայտ է, որ շինությունը օգտա-

գործողի կեղմից ինտենսիվ միջամտության է ենթարկվել: Շինության հարկերի հապակները և փանիքը երկաթբետոնով են փոխարինվել: Միջանկյալ հարկի և վերին հարկի մակարդակում համաչափ ճակատի հորինվածքը գեյնահարկում խախտվում է: Գեյնահարկի մակարդակում ճակատը կենտրոնացնող ուղիղ շեմով մուտքի դռան հյուսիսային ուղղությամբ երկու ուղիղ շեմով դուռ և մեկ պատուհան կա, հարավային ուղղությամբ՝ երկու պատուհան: Շինության բնօրինակ գեյնահարկի ճակատային հորինվածքի մասին հստակ մեկնաբանություն անելը դժվար է, քանի որ այս հարկը գրեթե ամբողջությամբ ծեփված է ցեմենտային հիմքով շաղախով: Սակայն հավանական է, որ բոլոր հարկերի երկայնքով համաչափ հորինվածքով նախագծված ճակատի գեյնահարկում ևս միջին առանցքի նկատմամբ համաչափություն կա, և ներկայիս վիճակը օգտագործողի միջամտությունների արդյունք է:

Միջանկյալ հարկի միջին առանցքում ուղիղ շեմով, ունքաձև կամարի տեսքով դուռ և այս դռան նկատմամբ երկու ուղղությամբ համաչափ դասավորված երեքական ուղիղ շեմով պատուհանի բացվածք կա: Դուռը փակում է դեպի պարզամբ, որի հատակը երկաթբետոնով է նորացվել: Այս հարկում յուրաքանչյուր բացվածքի վրա, շեմի շարքի վրա մեկական քար կա, որ կույր կամարի զգացողություն է տալիս և բանալի քարի ձևով է: Այս քարի շարքի վրա, ամբողջ ճակատի երկայնքով դեպի դուրս մոտավորապես 80 սմ դուրս ցցվող վերին հարկի երկաթբետոնե հատակն է: Վերին հարկի մակարդակում՝ ճակատին զուգահեռ դուրս եկող հատակը, ուղղահայաց անկյուններում և ճակատը երեք հավասար մասի բաժանող ձևով բարակ սյուներով փանիքի երկաթբետոնե սալին է միացվում: Մինչ կենտրոնական առանցքը մնացել է որպես պարզամբ, հյուսիսային և հարավային մասերը փակվել են փայտե պատով և վերածվել ծածանի պատուհանի: Այս դասավորությունը, որը չի պահպանում շենքի օրիգինալ դիզայնին, դիտվում է որպես որակ-

յալ միջամտություն, որն ինքնին բարձր էսթետիկական արժեք ունի:

Այս իմաստով այն կարելի է ժամանակաշրջանի հավելում համարվել: Միջին առանցքի վրա գրնվող պարզամբի հատվածը, որը դասավորված է այլանի տեսքով, վերին հարկի մակարդակում, դասավորված է մեջտեղում կամարակապ մեծ բացվածքով և երկու հարթ երեսապատված բացվածքով, որոնք սիմետրիկ կերպով ազատում են կամարակապ պատուհանի բացվածքները: Մջին կամարը պրոֆիլով կիսաշրջանաձև կամար է, իսկ պատուհանների վերևում գրնվող կամարները, որոնց ճակատները ծածկված են փայտե ծածկերով, սրածայր կամարների տեսքով են: Գոյություն ունի պրոֆիլավորված ձուլվածք, որը հորիզոնական կերպով շարունակվում է նույն մակարդակի վրա՝ բոլոր երեք բացվածքների հորվակի մակարդակում:

Երկրաշարժի հետևանքով բնակելի շենքում առաջացած հիմնական վնասները. բացվածքների վրա երևացող և վեր բարձրացող ճաքերը և հատկապես շինության՝ գեյնին նստած կեյտերին մոտ քարի մակերեսներում զգացվող ճնշման հետևանքով ճաքերը: Դրսից կարգված դիտարկումների համաձայն՝ շինությունը սրանից բացի երկրաշարժին վնաս չի ստացել, և դրա ստատիկ վիճակը և ճարտարապետական ամբողջականությունը լավ վիճակում են: Շինությունում կան նաև վնասներ, որոնք կարող են սահմանվել որպես օգտագործողի ոչ պարզաճ միջամտություն:

Շինության վնասները վերացնելու համար կարելի է առաջարկել ամրացնել բացվածքների, հիմնական զանգվածի և կրող պատերի որոշ հատվածների ստատիկ դիմացկունությունը: Մասշտաբով և ճարտարապետական նախագծով բավականին որակյալ այս շինության ոչնչացումը կանխելու համար կարևոր է, որ այն նրբորեն փաստաթղթավորվի և վերականգնման ենթարկվի՝ համապատասխան մեթոդներով վերադարձվելով իր բնօրինակ ճարտարապետական ինքնությունը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը					Առանձնատուն			
Շրջան					Նիզիս			
Թաղամաս / փողոց					Շրիլար Թաղամաս			
GPS					37°00'41"N 37°47'22"E			
Շինության տարիքը					20-րդ դար			
Շինության տիպը					Առանձնատուն			
Ներկայիս կարգավիճակը					Չի օգտագործվում			
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օլոս	Երկթե տուփեր	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

6. Իսլահիյե Շրջան

6.1. Եսեմեք Թաղամասի Կառույցները

6.1.1. Քարահանք և Քանդակագործության արհեստանոց

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Եսեմեք Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 112 Կղզակ / 6 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Հնագույն Քարահանք

Եսեմեք քարահանքը և արձանագործական արհեստանոցը գտնվում է Գագիանթեփ նահանգի Իսլահիե գավառի Եսեմեք գյուղում: Հրաբխային դոլերիտ/բազալիտ ժայռերից կազմված Քարաթեփեի արևմտյան լանջերին գտնվող պարամական տարածքը 2012 թվականին ներառվել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Համաշխարհային ժառանգության նախնական ցանկում: Պարամական քարի արհեստանոցը հայտնաբերվել է 19-րդ դարի վերջին քառորդում ավստրիացի հնագետ Ֆելիքս ֆոն Լուշանի կողմից: Տարածքում պեղումները իրականացվել են 1958-1961 թվականներին պրոֆեսոր Բահադդր Ալքըմի և հետագայում՝ 1988-1991 թվականներին Իլիան Թեմիզույի ղեկավարությամբ: 2021 թվականին պրոֆ. դոկտ. Աթիլա Էնգինի ղեկավարությամբ սկսված պեղումների աշխատանքները դեռ շարունակվում են:

Եսեմեք քարահանքը և արձանագործական արհեստանոցը շրջակա քաղաքներ ուղարկելու նպատակով արձանների և բարձրաքանդակների արտադրության քարահանք է: Տարածքում երևում են բազմաթիվ արձաններ, բարձրաքանդակներով օրթոստատներ, սյուներ և սյուների

խարխիսներ և նախնական վիճակում տարբեր չափերի ու ձևերի մեծ քարե բեկորներ: Քարի արհեստանոցը գործել է մ.թ.ա. II և I հազարամյակներում (Թեմիզույ 1991, 299):

Պարամական տարածքը չի տուժել 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից: Առաջին կարգի հնագիտական պահպանվող տարածք հանդիսացող Եսեմեք բացօթյա թանգարանից մի քանի կիլոմետր հեռավորության վրա նախագծված և շինարարությունը կիսատ մնացած ոռոգման ջրամբարի նախագիծը վնասել է հնագիտական լանդշաֆտը:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Քարահանք և Քանդակագործության արհեստանոց					
Շրջան			Իսլահիյե					
Թաղամաս / փողոց			Եսենքեր Թաղամաս					
GPS			36°54'16.6°N 36°44'44.1°E					
Շինության տարիքը			Մ.թ.ա. 14-րդ դար					
Շինության տիպը			Քարահանք և Քանդակագործության արհեստանոց					
Ներկայիս կարգավիճակը			Թանգարան					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի օժտվածություն	Երկթե փայտե ծեփեր	Գմբեթ
Կոպրափաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսափաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբափաշ քար					Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբափաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

6.1.2. Առանձնատուն

Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ

Թաղամաս/Գյուղ. Եսենեք Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 112 Կողակ / 9 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Եսենեք թաղամասում՝ 112-րդ կողակի 9-րդ հողակտորում է տեղակայված: Շինությունը գտնվում է Եսենեք քահանայի և արձանագործական արհեստանոցի հարևան հողակտորում, Քարաթեփեի արևմտյան լանջին, որտեղ արհեստանոցն է տեղակայված: Լքված վիճակում գտնվող միահարկ քարե բնակելի տունը Լ-աձև է, երկար եզրը ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է օսդուլին թիթեղապար փայտե թեք փանիքով: Շինության կրող պատերը հողային շաղախով կառուցված կրկնակի պատով խճաքարե շարվածք է, բացվածքների շուրջ կտրած քար է օգտագործված: Ներքին փարածքներում հում աղյուսով ծեփված պատերի մակերեսները սպիտակեցված են: Պատերի պատուհանների և դռների բացվածքները փայտե շեմով են: Շինության հարավային ճակարի փայտե ծածկը և դրա առջև բակի հարվածը փարածք է, որտեղ անցակցվում է առօրյա կյանքը:

Շինությունը բուրժիվ է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից: Շինությունը, որ լքված է եղել մինչև երկրաշարժ, երկար ժամանակ անխնամ է մնացել: Տանիքի վնասները, հավանաբար, արագացրել են քայքայման գործընթացը: Երկրաշարժի ժամանակ հարթությունից դուրս վարքագծի պարճառով հյուսիսային ճակարի վերին մասը դեպի դուրս է շրջվել:

Նույն կերպ, շինության հարավարևելյան կողմի սենյակի պատերում ևս կարևոր կուրուսներ կան: Կարելի է նշել, որ շինության ընդհանուր մասում կրկնակի պատով խճաքարե պատի շարվածքում պատը կորցրել է ամբողջականությունը: Պատերում կցվածքների բացվածքները և ճաքերն են ուշադրություն գրավում:

Անխնամությունը և դրա հետ կապված նյութերի քայքայումները, փայտե տանիքում վնասները և անձրևաջրերը շինությունից հեռացնելու անկարողությունը հայտնաբերված այլ խնդիրներն են: Առաջին կարգի հնագիտական պահպանվող տարածքի հարևանությամբ գտնվող և մշակութային արժեք հանդիսացող

առանձնապես քայքայման գործընթացը դանդաղեցնելու համար նախ և առաջ տանիքը պետք է վերանայվի: Առաջարկվում է հարթությունից դուրս վնասների հետ կապված միջոցառումների ձեռնարկել և բացվածքներն ամրացնել փայտե տարրերով, որպեսզի առկա վնասները հետցնցումների ժամանակ ավելի չմեծանան և կառուցվածքային ամբողջականությունն աահովվի: Պետք է դիտարկել Գազիանթեփի Պահպանման տարածաշրջանային խրհրդի մասնագետների կողմից շինության ուսումնասիրությունը, հաշվի առնելով բնօրինականությունը և պահպանվածությունը՝ կառույցն առաջադրել գրանցման, քանի որ այն ավանդական քաղաքացիական ճարտարապետության օրինակ է:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնապուր				
Շրջան				Իսլահիյե				
Թաղամաս / փողոց				Եսեմեթ Թաղամաս				
GPS				36°54'13.9°N 36°44'45.5°E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Առանձնապուր				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնապուր				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրապաշ քար			X		Փայտանյութ		X	
Կիսապաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբապաշ քար					Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբապաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

6.2. Ալաջա Թաղամասի Կառույցները

6.2.1. Օգթյուրքերի առանձնապրուն

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Ալաջա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 127 Կողակ / 1-2-3-15 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնապրուն

Գյուղի ներսում՝ 127-րդ կողակի 1-2-3-15 հողակտորներում է տեղակայված: Պատմական քարե շինությունը հայտնի է «Օգթյուրքեր առանձնապրուն» անունով: Այս առանձնապրունը գյուղի ամենամեծ շինությունն է: Հողային կաղաստի գլխավոր վարչության տվյալների համաձայն՝ հողակտորում երկհարկանի շինություն, ախոռ և խոտանոց կա:

Պատմական առանձնապրունը բաղկացած է երկու կից շինություններից: Այս շինություններից առաջինը հողակտորների արևելյան կողմում հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև (մոտ. 10x25 մ) երկհարկանի քարե շենքն է: Այս շինությունն ունի փայտե հատակի համակարգ և ծածկված է օսդուլին թիթեղապատ փայտե թեք տանիքով: Առանձնապրունի բակին նայող արևմտյան ճակարը թե՛ ճարտարապետական հորինվածքի, թե՛ շինարարական նյութերի և տեխնիկաների

տեսանկյունից միմյանցից բավականին տարբեր բնույթի երկու հարկ ունի: Գետնահարկի ճակարը կենտրոնում սրածայր կամարով մուտքի նախասրահ և երկու կողմերում ուղիղ շենքով պատուհանների և դռների բացվածքների համեմատաբար համաչափ կերպով կրկնվող հորինվածքով է: Կոպիտ մշակված քարե շարվածքի հաստ կրող պատերում բազալ է օգտագործված: Բացվածքների եզրե-

րում և կամարում պապի շարվածքը կտրած քարի է վերածվում: Ճակատում բացվածքները միաձույլ բազալտե շենով են, մուտքի նախասրահի բացվածքները՝ փայտե շենով: Փայտե շրջանակներով պատուհաններում երկաթե ճաղեր կան: Առանձնապես վերին հարկի սենյակների միջև կապն ապահովող փայտե արտաքին պաշտպանող ճակատում հարկերը միմյանցից բաժանող կարևոր ճարտարապետական տարր է: Պաշտպանի կողմ պապից դեպի դուրս ձգվող կախովի հենարաններում օգտագործված են երկաթուղիներում ռելսերի բեռը բալաստի շերտին փոխանցող պողպատե շալաներ: Կառուցվածքում վերաօգտագործված շալաների վրայի «Հոեշ 1912» գրությունը ցույց է տալիս, որ այս տարրերն արտադրվել են պողպատի և հանքարդյունաբերության ոլորտում կարևոր ընկերություն հանդիսացող Հոեշ ԱԳ-ի կողմից, որի կենտրոնը Դորպունդում է և հիմնադրվել է 1871 թվականին Լեոպոլդ Հոեշի կողմից: Պողպատե կախովի հենարանների վրայի ուղղանկյուն կտրվածքով փայտե գերանները կոպիտ մշակված են, պատվածքը՝ սղոցով անցկացված նյութ է: Առաջին հարկի ճակատում՝ երկու շարք բազալտե կտրած քարի շարքերի վրա, լավ ձևավորված կրաքարի

շարքեր են: Շարվածքի մեջ ուշադրություն են գրավում ամբողջ ճակատում շարունակականություն ցուցաբերող կարմիր քարի շարքերը, որոնցից մեկը բացվածքի կենտրոնում է, մեկը՝ կամարի հենարանի բարձրության վրա, իսկ մյուսը բացվածքի վրա է: Ճակատի կենտրոնում գտնվող սրածայր կամարում փոխնիփոխ տեսք է ստացվել՝ նույն քարի տեսակից կամարի քարեր օգտագործելով: Այս բարձրության վրա ճակատի բոլոր բացվածքները կամարաձև են: Փայտե պաշտպանքն ունի բազրիք և տանիքի քիվին հասնող գլխազարդով սյուներ: Պաշտպանի փայտե պատվածքի վրա բարակ մածուցիկ շերտ կա:

Առանձնապես երկրորդ շինությունը հողակտորների հյուսիսարևմտյան կողմում քառակուսի ձևի (մոտ. 15x15 մ) երկհարկանի քարե շենքն է: Շինությունը մյուս բնակելի տան հետ համեմատելով՝ կարելի է ասել, որ ավելի ուշ շրջանի է պատկանում: Շենքն ունի փայտե հատակի համակարգ և ծածկված է Մարսելյան կղմինդրով փայտե թեք տանիքով: Շինության վերին հարկի սենյակներում հատակները և առաստաղները փայտից են, պատերը՝ ծեփի վրա ներկված:

Շինությունը փուժել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից: Թե՛ ճակարներում, թե՛ շինության ներսի պատերում կցվածքների բացվածքներ և ճաքեր են երևում: Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող շինության հարավային հարվածը կրիփիկական վիճակում է: Հարավային ճակարը, հարթությունից դուրս շարժվելով, շրջվել է: Միմյանց ուղղահայաց միացվող պատերում ուղղահայաց ճաքեր և անջատումներ կան: Լքված վիճակում գտնվող շինությունն անխնամ է. ժամանակի ազդեցությամբ նյութերի քայքայումներ են տեսել: Աչքի են ընկնում օգտագործողի միջամտությունների հետևանքով անորակ հավելումներն ու վերանորոգումները:

Անհրաժեշտ է ժամանակավոր կառուցվածքային միջոցառումներ ձեռնարկել՝ հարկապես շինության հարավային հարվածում, որպեսզի առկա վնասներն էլ ավելի չխորանան հետցնցումների հետևանքով և ապահովվի կառուցվածքային ամբողջականությունը: Կարիք կա կանխելու հանկարծակի փլուզումները՝ այս հարվածում մասնակի կախում կատարելով: Շրջված և շուրջը ցրված շինարարական նյութերը պետք է տեսակավորվեն և դասակարգվեն: Առանձնապես փաստագրելով՝ ճարտարապետական և կառուցվածքային առանձնահատկությունները պետք է գրանցվեն: Առաջարկվում է Պահպանման փարածաշրջանային խորհրդի մասնագետների կողմից ուսումնասիրել և գրանցման փաստաթղթերի բացակայության դեպքում գրանցման համար անհրաժեշտ գործընթաց սկսել, քանի որ շինությունը ավանդական քաղաքացիական ճարտարապետության օրինակ է: Օգտակար կլինի նախագծին համապատասխան կերպով ավարտել ճակարներում գտնվող արձանագիր և զարդաքանդակ սալաքարերի վերականգնման աշխատանքները մինչև դրանք թանգարանի մասնաազդեցիկ կողմից կտեղափոխվեն ապահով վայր:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Օգթյուրքերի Առանձնատուն				
Շրջան				Իսլահիյե				
Թաղամաս / փողոց				Ալաջա Թաղամաս				
GPS				36°59'19.1°N 36°49'53.1°E				
Շինության տարիքը				19-րդ դարի վերջ 20-րդ առաջին կես				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

6.2.2. Առանձնատուն

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Ալաջա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 127 Կողակ / 11 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Գյուղի ներսում՝ 127-րդ կողակի 11-րդ հողակտորում գտնվող պատմական քարե առանձնատունն է։ Այս առանձնատունը, հարավում գտնվող «Օգթուրքլեր առանձնատուն» կոչվող շինության հետ միասին, գյուղի մյուս շինություններից ավելի մեծ է։ Հողային կադաստրի գլխավոր վարչության տվյալների համաձայն՝ երկհարկանի բնակելի տան հետ միասին հողակտորում ախռո էլ կա։

Երկհարկանի քարե բնակելի տունը ուղղանկյունաձև է, ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ և ծածկված է թուրքական կղմինդրով փայտե թեք տանիքով։ Խճաքարե շարվածք կրող պատերում փայտե շեմով պատուհանների և դռների բացվածքներ կան։ Շինության անկյունների ամրացման համար խոշոր բեկորներն օգտագործված են շեղարեղադիր ձևով։ Շինությունն ունի փայտե հատակի համակարգ։ Վերին հարկի սենյակներում հատակի ծածկույթները մածուցիկ շերտ են, պատերը ծեփի վրա ներկված և առաստաղները փայտից են։

Հարավային ճակարին հետագայում ավելացված զանգվածը բաղկացած է երկաթբետոնե աստիճանի հարթակից և հարթակը կրող խճաքարե շարվածք պատերից։ Ճակարի կենտրոնում գտնվող այս զանգվածի արևելյան եզրից սանդուղքի աստիճաններով բարձրանալով՝ կարելի է հասնել հարթակ։ Հարթակից՝ հարավային ճակարի կենտրոնում գտնվող և, հավանաբար, հետագայում փակված կամարի տակի երկփեղկ փայտե դռնից, մուտք է կատարվում առաջին հարկ։ Բակից աստիճանի

հարթակի երկաթբետոնե հատակի տակից շարունակելու դեպքում շինության գեոտեխնիկական սենյակներին բացվող նախասրահ ենք հասնում:

Շինությունը պուժել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից: Թե՛ ճակատներում, թե՛ շինության ներսի պատերում կցվածքների բացվածքներ և ճաքեր են երևում: Հարավային ճակատի արևմտյան անկյունում երևացող ուղղահայաց ճաքը կապված է արևմտյան ճակատի հարթությունից դուրս շարժման հետ: Միմյանց ուղղահայաց միացվող պատերում ուղղահայաց ճաքեր և անջատումներ կան: Հայտնաբերվել է, որ խճաքարե շարվածքում քարերն իրենց տեղերից շարժվել են և անջատվել պատից, կորվածքի կորուստների

հասնող կառուցվածքային վնասներ են առաջացել: Լքված վիճակում գտնվող շինությունն անխնամ է. ժամանակի ազդեցությամբ նյութերի քայքայումներ են տեղի ունեցել: Տանիքն անխնամության պատճառով վնասված է: Վերջին շրջանում օգտագործողի միջամտություններից առաջացած անորակ հավելումներն ու վերանորոգումները շինության պահպանության այլ խնդիրների շարքում են:

Առաջարկվում է հարթությունից դուրս վնասների հետ կապված ժամանակավոր միջոցառումներ ձեռնարկել և բացվածքները փայտե պարբերով ամրացնել, որպեսզի առկա վնասներն էլ ավելի չխորանան հետցնցումների հետևանքով և ապահովվի կառուցվածքային ամբողջականությունը: Միջանկյալ պատերում ամբողջությամբ վնասված կետերում հատակի ամրացումը, իրավիճակին համապատասխան մասնակի կախում կապարելը կարող են հանկարծակի փլուզումները: Առաջարկվում է Պահպանման տարածաշրջանային խորհրդի մասնագետների կողմից ուսումնասիրել և հարմար գտնվող դեպքում գրանցել շինությունը, քանի որ այն ավանդական քաղաքացիական ճարտարապետության օրինակ է: Ամեն դեպքում ճարտարապետական և կառուցվածքային առանձնահատկությունները պետք է գրանցվեն՝ առանձնապես փաստագրելով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Իսլահիյե				
Թաղամաս / փողոց				Ալաջա Թաղամաս				
GPS				36°59'20.0°N 36°49'53.5°E				
Շինության տարիքը				20-րդ դարի առաջին կես				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Առանձնատուն				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կառույց	Շինանյութ	Հարթ լուսնիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար			X		Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար					Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

6.2.3. Առանձնատուն

Դոկ. Ումյոթ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Ալաջա Թաղամաս

Կողմ/Հողակտոր. 122 Կողմակ / 12 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Ալաջա թաղամասը, որը 2012 թվականի օրենքի փոփոխությունից առաջ հայտնի էր որպես Ալաջա գյուղ, 200 հոգանոց բնակչությամբ փոքր բնակավայր է: Գյուղի ներսում՝ 122-րդ կողմակի 12-րդ հողակտորում ավանդական քարե բնակելի տուն կա: Շինության 400 մմ մեծության ուղղանկյունաձև հողակտորը ձգվում է արևելք-արևմուտք ուղղությամբ: Հողային կադաստրի գլխավոր վարչության տվյալների համաձայն հողակտորում բնակելի տան հետ միասին ախոռ և խոտանոց էլ կան: Սակայն այս հավելումները տարածքում չեն նկատվել: Որքանով հնարավոր է նկատվել դրսից, շինությունը բաղկացած է միմյանց զուգահեռ ձգվող երկու ուղղանկյունաձև սենյակից: Այս սենյակները բաժանվում են հասարակ տարածքով: Հարթ տանիքով և միահարկ բնակելի տան կրող պատերը խճաքարե շարվածք են: Շարվածքում հողային շաղախ է օգտագործված: Պատերում եղած քիչ թվով բացվածքները ուղիղ շեմով են: Ներքին տարածքներում պատերի մակերեսները հողով ծեփված և

սպիտակեցված են: Հողե տանիքը փայտե գերաններ են կրում: Կտր կտրվածքով գերանների և հողի շերտի միջև փոքր կտրվածքով ճյուղեր և տերևներ են երևում: Գերանների բացվածքը ավելի ապահով անցնելու համար սենյակի կենտրոնում գլխազարդով սյուներ ունեցող 25-30 սմ տրամագծով գլխավոր գերան է օգտագործված: Տանիքը կրող գերանները մի ծայրով կրող պատին, մյուս ծայրով նշված գլխավոր գերանի վրա են հենվում:

Շինությունը 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետևանքով ծանր վնասներ է կրել: Խճաքարե շարվածքում կարևոր թուլություն են թե՛ շաղախի ցածր որակը, թե՛ այն, որ կտրվածքն անցնող խոշոր քարերը չեն օգտագործվում: Ուշադրություն է գրավում, որ երկրաշարժի ժամանակ պատի ամբողջականությունը կորել է, շարվածքը ցրված է: Նկատվել է, որ որոշ պատեր, հարթությունից դուրս շարժվելով, շրջվել են, քանի որ հողե փանիքը կրող գերանները կրող պատերի հետ լավ կապակցված չեն: Ուշադրություն գրավող մեկ այլ պահպանության խնդիր Վերջին շրջանի օգտագործողի միջամտությունների հետևանքով առաջացած անորակ հավելումներն ու վերանորոգումները ուշադրություն գրավող այլ պահպանության խնդիրների թվում են:

Առաջարկվում է հարթությունից դուրս վնասների հետ կապված ժամանակավոր միջոցառումներ ձեռնարկել և բացվածքները փայտե փարրերով ամրացնել, որպեսզի առկա վնասներն էլ ավելի չխորանան հեղցնցումների հետևանքով և ապահովվի կառուցվածքային ամբողջականությունը:

Հրապապ իրականացվելիք ամենակրիտիկական միջոցառումը շինության հարթ փանիքից ջուրը որևէ ճանապարհով հեռացնելն է: Դրա համար պարզ բրեզենտի փիպի ծածկոց կարելի է օգտագործել: Անհրաժեշտ է իրականացնել շինության փաստագրում և այդպիսով ճարտարապետական ու կառուցվածքային առանձնահատկությունների գրանցում, քանի դեռ շինության մեջ ամբողջական փլուզում տեղի չի ունեցել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Առանձնատուն					
Շրջան			Իսլահիյե					
Թաղամաս / փողոց			Ալաջա Թաղամաս					
GPS			36°59'17.7°N 36°49'55.3°E					
Շինության տարիքը			20-րդ դար					
Շինության տիպը			Առանձնատուն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Առանձնատուն					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ լուսնի	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար		X			Փայտանյութ			X
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար					Բետոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից			X	Դրսից և ներսից		
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

7. Նուրդաղը Շրջան

7.1. Բեյ Թաղամասի Կառույցները

7.1.1. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Բեյ Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 178 Կողակ / 3 Հողակտրոր
Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Բեյ թաղամասում՝ 178-րդ կողակի 3-րդ հողակտրորում գտնվող և կադաստրի փաստաթղթերում որպես «պարպեզով քարե տուն» գրանցված շինությունը տեղակայված է մոտավորապես 1700 մ²-ոց Լ-աձև հողակտրորում՝ հողակտրորի հարավային անկյունում: Հարթ հողամասում գեյնից վեր երկհարկանի կառուցված բնակելի շինությունն ունի մոտավորապես 3.5 մ հարկի բարձրություն և ներկայումս օգտագործման պիտանի չէ, քանի որ երկրաշարժի հետևանքով մեծ մասամբ փլվել է:

Կտրած քարից արկղափայ պատի տեսակով կառուցված շինության հատակները փայտից են և ստեղծված են 15 սմ տրամագծով, մոտավորապես 50 սմ առանցքային հեռավորությամբ տեղադրված գերաններով: Փայտե տանիքի համակարգը թեք ձևով է և հետագայում ավելացված մեմբրանով է ծածկված: Երկրաշարժի ազդեցությամբ գեյնահարկի և միջանկյալ հարկի հատակները տեսանելի են դարձել: Սկզբնական փայտե գերանների վրա լցված մոտավորապես 10 սմ բարձրությամբ մածուցիկ շերտը և այս շերտի վրա բլոկաժի պես տեղադրված խճաքարերը և այս լցոնի վրա լցված երկրորդ մածուցիկ շերտից բաղկացած հատակը շինությունում արված միջամտության փուլերը է ցույց տալիս:

Շինությունը գնահատվել է որպես «ծանր վնասված», առկա վիճակի պարզառով ուսումնասիրությունն ու հետազոտությունները կատարվել են դրսից՝ շինությանը մոտ կեսից: Շինության՝ թեև վնասված վիճակում, բայց կանգուն մնացած մասերի վրա կատարված գնահատման արդյունքում հայտնաբերված վնասների տեսակներից են՝ բացվածքների վրա երևացող և ուղղահայաց շարունակվող ճաքերը, բացվածքների միջև մնացած պատի հատվածներում

երևացող անկյունագծային ճաքերը, հարթությունից դուրս շարժվելով՝ շրջված կոող պատերը, կրկնակի շերտով պատերում արտաքին շերտի միջուկից պոկվելով փլվելը: Սակայն կետային այս հետազոտություններից բացի շինությունն ընդհանուր առմամբ ավերակ վիճակում է, և այս վնասների ու քայքայումների առնչությամբ առանձին-առանձին միջամտություն հնարավոր չէ կատարել:

Շինության վնասները վերացնելու համար անհրաժեշտ է շինությունը բերել հնարավորինս ստաբիլ վիճակի, որպեսզի հնարավոր լինի աշխատանքներ կատարել, բնօրինակ ճարտարապետական տարրերի և նյութի տեսակավորում իրականացնել, օգտագործման ենթակա տարրերը պարզաճ միջավայրում պահպանել: Կարևոր է հանկարծակի փլուզման վտանգի առաջ կանգնած շինությունում գտնվող նյութերը հեռացնել շինությունից՝ այն հնարավորինս չցնցելով, շինությունը շրջապատել՝ թալանը և անվերահսկելի մուտքերը կանխելու համար: Մանրամասն փաստագրումից հետո պատրաստվելիք վերականգնման-վերակառուցման նախագծի համաձայն պետք է շինության կանգուն մնացած հատվածներն ամրացնել, և այն վերակառուցել՝ բնօրինակ գործառնությամբ և օգտագործման սկզբունքով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Նուրդաղը				
Թաղամաս / փողոց				Բեյ Թաղամասի				
GPS				37°10'27"N 36°55'24"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դար				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Լքված				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	
Կիսատաշ քար			X		Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար					Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

8. Արաբան Շրջան

8.1. Գյումուշփրնար Թաղամասի Կառույցները

8.1.1. Քարասու կամուրջ/ Սեպրիմիոս Սևերուս կամուրջ

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Գյումուշփրնար Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 107 Կղզակ / 3 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Կամուրջ

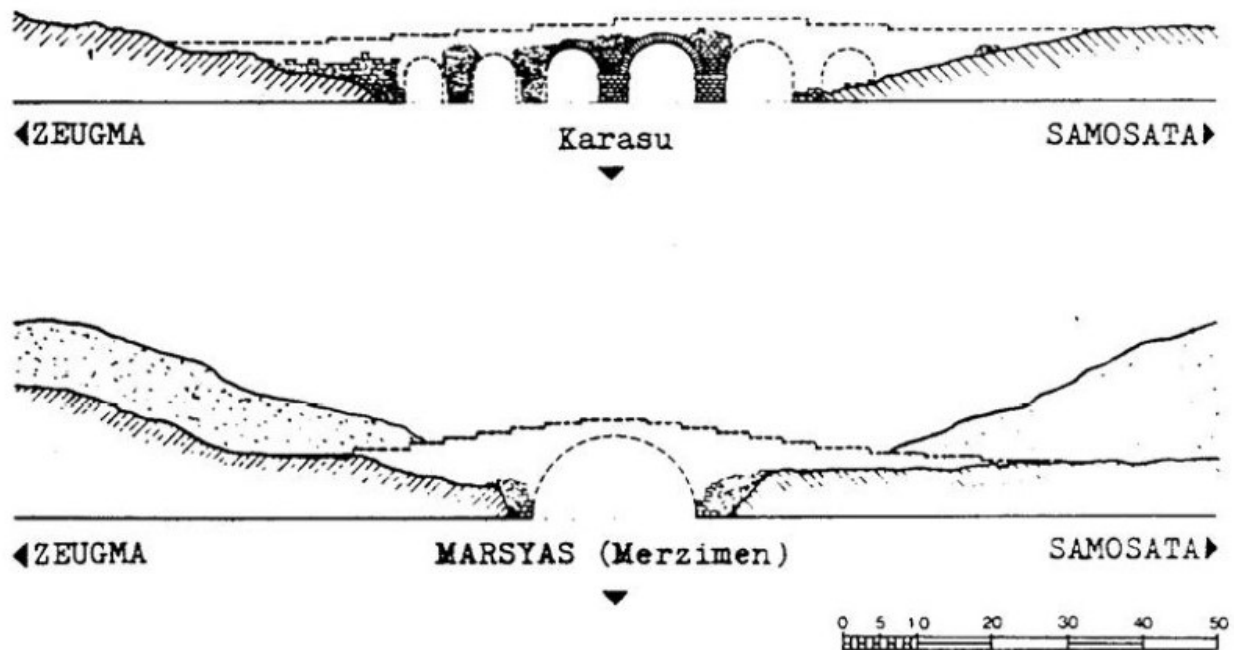

Քարասու կամուրջը գտնվում է Գազիանթեփ նահանգի Արաբան գավառի կենտրոնից 18 կմ արևմուտք, Գյումուշփրնար թաղամասից մոտավորապես 1.3 կմ հարավ-արևելքում: Այն Քարասու (Սյուփյուրգյուշ) գետը հափոդ գրանցված կամուրջ է: Քարասու գետը Եփրատ գետի փոքր վտակներից մեկն է: Կառույցը հայրնի է նաև որպես Սյուփյուրգյուշ կամուրջ, Աքբուդաք կամուրջ, Սեպրիմիոս Սևերուս կամուրջ և Քըրըք կամուրջ: Կամրջի պահպանումն ու վերանորոգումը Ճանապարհների գլխավոր վարչության պարասխանադրության տակ է:

Էնթոնի Մարտին Քոմֆորթը նշում է, որ կամրջի մասին առաջին անգամ հաղորդել է 19-րդ դարի սկզբին տարածաշրջան այցելած Շապոն (Քոմֆորթ 2008, 89-90): Վազները, կամրջում ուսումնասիրություններ կատարելով, հրապարակել է որոշ մանրամասներ և կամրջի մոտակայքում գտնված թրծված կավե կտոր-

ներից հաղորդել է, որ կառույցը կառուցվել է IV Սկյութիկա լեգեոնի կողմից (Վազներ 1977, 521): Ենթադրվում է, որ կամուրջը կապ ունի Սեպրիմիոս Սևերուսի ժամանակաշրջանի շինարարական գործունեության հետ, սակայն ըստ Բյոմերի և Վինթերի՝ այն ավելի հին է և այդ ժամանակաշրջանում հավանաբար վերակառուցվել է (Կայա 2017, 101): Հարկապես Սեպրիմիոս Սևերուսի և Կոստանդինոս II-ի

Ժամանակաշրջաններում ինչպես Հյուսիսային Միջագետքում և Օսրոենեում, այնպես էլ Հռոմեական սահմանային փարածքներում, քարե կամուրջները կառուցվել են վերակառուցման և ճանապարհաշինության ծրագրերի իրականացման ընթացքում, երբ պայմանները կայուն են եղել (Քոմֆորթ 2010, 317): Մ.թ. 1-ին դարի երկրորդ կեսից սկսած կայսրության արևելյան սահման համարվող Եփրատ գետի արևմտյան կողմում փեղակայված լեզեոնները նախևառաջ կառուցել են ճանապարհներ և կամուրջներ՝ գետի վրակների վրա (Դերինսոլլու 2021, 1):

Քարասու կամուրջը գտնվում է Դոլիխե և Սամոսատայի (Դյուլյուք-Սամսաթ) միջև ընկած Հռոմեական ճանապարհի վրա: Հյուսիսարևմուտքից հարավ-արևելք ձգվող բազմաթիվ կամրջից միայն մեկ կամար և հասել մինչև մեր

օրեր: 19-րդ դարի վերջին քառորդին թվագրվող լուսանկարում երևում է, որ կառույցը ավերված վիճակում է, սակայն ավելի շատ կամարներ կան, հյուսիսային թմբապարը մասամբ կանգուն է: Կամուրջը կառուցված է խոշոր կրրած քարե բեկորներով: Շարվածքում՝ կրրած քարե բեկորների հետևում, շաղախից և խճաքարից բաղկացած միջուկի մաս կա:

Քարասու կամուրջը Հռոմեական ժամանակաշրջանի ճանապարհային ցանցի և առևտրի երթուղիների մասին փեղեկություններ փրամադրող, պահպանման ենթակա մշակութային արժեք է: Կամրջի վերականգնման իրականացման աշխատանքը սկսվել է ճանապարհների փարածաշրջանային վարչության՝ 2015 թվականին կազմակերպած մրցույթով: Գազիանթեփի Ճարտարապետների պալատը «Սեպիրմիոս Սներուս կամրջի վերականգնման մասին մամուլի հայտարարություն»-ով հանրությանը փեղեկացրել է կամրջի վերականգնման գործընթացում առաջացած խնդիրների մասին: Կամրջի ներկայիս վիճակը հին լուսանկարների հետ համեմատելիս երևում է, որ վերականգնման ժամանակ իրականացված լրացում-ամբողջացումները անցել են «անասփիլոսիս»-ի սահմանները և թե՛ կառույցի, թե՛ կառույցի շրջապատի հետ հարաբերությունը վնասվել է: Քարասու կամուրջը չի փոխվել 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Քարասու կամուրջ / Սեպտիմիոս Սեվերոս կամուրջ					
Շրջան			Արաբան					
Թաղամաս / փողոց			Գյումուշփրնար Թաղամաս					
GPS			37°25'58.8"N 37°53'42.5"E					
Շինության տարիքը			2-րդ դար					
Շինության տիպը			Կամուրջ					
Ներկայիս կարգավիճակը			Կամուրջ / Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուղի թևեր	Երկթեղ տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

 Առանց կառուցվածքային վնասվածքների
  Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ
  Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

8.2. Էլիֆ Թաղամասի Կառույցները

8.2.1. Էլիֆի դամբարան

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Էլիֆ Թաղամաս

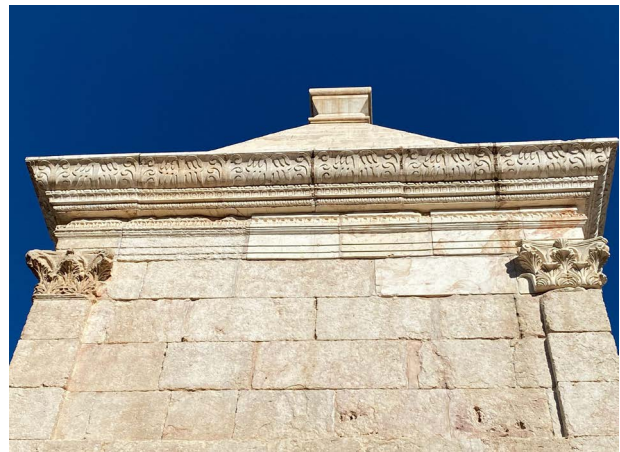
Կղզի/Հողակտոր. 109 Կղզակ / 15 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Դամբարան

Հռոմեական ժամանակաշրջանի ճանապարհների երթուղիները ցույց տվող հին քարտեզ «Տաբուլան Պետրինգերիանա»-ի տեղեկությունների համաձայն հին դարերում Սուգա անունով հայտնի Էլիֆ գյուղը գտնվել է Դոլիխե (Դյուլլյուք)-Սամոսաթա (Սամսաթ) և Ջեուզմա-Սամոսաթա ճանապարհների հատման կետի շրջակայքում (Բաշգելեն 1999, 193):

Էլիֆի (Սուգա) դամբարանը բաղկացած է երկասրիճան պարվանդանի վրա բարձրացող հիմքի մեջ գտնվող դամբարանային սենյակից և թվագրվում է մ.թ. 2-րդ դարի վերջից մինչև 3-րդ դարի սկիզբը (Բաշգելեն 1999, 193): Զարդարուն հարկային գոտիով բաժանված մի-

ջին հարկի ճակատները արևելյան, արևմտյան և հարավային ուղղություններում՝ շրջանաձև կամարով, մեկ ճակատում էլ փոքր չափի ուղղանկյունաձև բացվածքով են կենդանացված: Ներսից տափակ թաղակապով միջին հարկի պատերի անկյունների պիլաստրները և կամարաձև բացվածքները շեշտված են կորնթական խոյակներով:

Հասկանալի է, որ ճակատակալը և քիվի պսակի վերին ծածկը նորացվել են: Երեք ֆասցիայով գոտիներով շրջանակված կամարաձև բացվածքների վրա շինությունը շրջապատում են ոճավորված ձվաձև-նեփաձև շարքով (իոնական կիմափոն) զարդարված ճակատակալ, բարակ շերտի տեսքով ոճավորված ձվաձև շարքեր և լուրս-արմավազարդ շարքերով գոտիներով աչքի ընկնող դուրս ցցված քիվի պսակ՝ հերթականությամբ: Տեսնում ենք, որ տափակ բուրգաձև տանիքով ավարտվող դամբարանային կառույցի դռան բացվածքը կորցրել է բնօրինակությունը և վերակազմակերպված է շենով և դռան շրջանակով փայտե դռնով: Շինությունը 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից չի վնասվել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Էլմոն Հանչեր								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Էլիֆի Դամբարան				
Շրջան				Արաբան				
Թաղամաս / փողոց				Էլիֆ Թաղամասի				
GPS				37°22'33°N 37°52'35"E				
Շինության տարիքը				2-րդ դարի վերջ 3-րդ դարի սկիզբ				
Շինության տիպը				Դամբարան				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ծվող աղյուս	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար		X			Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

8.2.2. Առանձնատուն

Մուրաթ Դեմիրլի

Թաղամաս/Գյուղ. Էլիֆ Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 120 Կղզակ / 26 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Առանձնատուն

Էլիֆ թաղամասում՝ 120-րդ կղզակի 26-րդ հողակտորում է գտնվում և կադաստրի փաստաթղթերում գրանցված է որպես «բակով քարե շինություն»։ Այն գտնվում է եզրային հողակտորում, որ արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվում է 1400 մն ընդհանուր մակերեսով, հյուսիս-հարավ ուղղությամբ շարունակվող փողոցով բաժանվում է երկու մասի։ Երկու մասի բաժանված հողակտորի արևելյան մասում գտնվող, հողակտորի եզրի երկայնքով հյուսիս-հարավ գծով ձգվող շինությունը երկհարկանի է և հայտնի է որպես «Համգա Թաշդեմիրի» տուն։

Գրեթե հարթ հողի վրա վեր խոյացող երկհարկանի շինության պատերի անկյունները կարված են կտրած քարից, մյուս հատվածները կոպիտ մշակված քարից շարվածքներ են։ Տեղական կրաքարից (քեյմըք) և բազալտից փոխնիփոխ կարգով շարված կրող պատերը

արտաքին ճակարներում մեկ շարք կրաքար, մեկ շարք բազալտի ձևով են, բակի ճակարում (արևմտյան)՝ ավելի անկանոն։ Գերնահարկը, որն օգտագործվել է որպես ախոռ և արևմտյան ուղղությամբ վերին հարկի հիմնական զանգվածից դուրս ցցվելով՝ ընդարձակվել, բակից միաթև աստիճանով բարձրանալով մուտքի հարթակ ստեղծել, կոպիտ մշակված կտրած քարից ստեղծված կամարաձև մուտքի դռնից բացի ամբողջովին փակ է։ Վերին հարկի մակարդակում՝ արտաքին ճակարներում որևէ բացվածք չկա, բակի ուղղությամբ ճակարը կենտրոնացնող լայն կամարաձև մուտքի դուռ և այս դռան հյուսիսային և հարավային ուղղություններում գտնվող երկուսական կամարաձև պատուհանի բացվածք կա։ Բոլոր բացվածքները ստեղծված են կտրած քարերով։ Բակի ճակարի հարավային անկյանը մոտ կետում դեպի բակ նայող, քարից քիվով օջախ և կամարաձև որմնախորշ կա։ Այս եր-

կու ճարտարապետական փարրերը թույլ են փալիս ենթադրել, որ շինության այս հատվածում փակ փարածք է եղել, որը մինչև մեր օրեր չի հասել:

Շինության բնօրինակ փանիքը մասամբ չի պահպանվել և վերափոխվել է հարթ փանիքի՝ վրան ցեմենտային հիմքով մածուցիկ շերտ լցնելով: Հարկերի հատակները ստեղծված են փայտե հյուսով, որոնք տեղադրված են մոտավորապես 50 սմ առանցքային հեռավորություններով՝ 10-12 սմ տրամագծով:

Որպես «միջին վնասված» որակված շինությունը ներկայումս դատարկ է և կարող է վնասներ ստանալ՝ անվերահսկելի մուտքերից կամ օգտագործումներից: Աչքի են ընկնում դեպի դուռ թեքումներ՝ կրող պատերի հարթությունից դուրս շարժման հետևանքով: Հատկապես տեսանելի են քայքայումներ, որոնք առաջացել են քանի որ հյուսիսային ճակատում կրկնակի պատով կրող պատի արտաքին շերտը, միջուկից անջատվելով և հարթությունից դուրս ցցվելով, շարժվել է դեպի դուրս:

Երկրաշարժից հետո շինությունում առաջացած վնասները վերացնելու համար անհրաժեշտ է հարթությունից դուրս շարժման միտում ունեցող վերին հարկի պատը ուղղել,

բարձրացնել պատի դիմացկունությունը՝ բացված կցվածքները շինության բնօրինակ պատի տեխնիկային համապատասխանող շաղախով լցնելով: Երկրաշարժի ազդեցությամբ միջուկից պոկված և թափոնի/կույտի վերածված բնօրինակ նյութը պետք է հնարավորինս շուտ տեսակավորել, հարմար տեղում պահպանել օգտագործման ենթակա հատվածները: Շինության փայտե հատակին հետագայում լցված ցեմենտային հիմքով մածուցիկ շերտը պետք է շինությունից անջատել, և ապամոնտաժել հետագայում ավելացված երկաթբետոնե փանիքը՝ կրող պատերին վնաս չհասցնող մեթոդներով:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Մուրաթ Դեմիրլի

Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ

Շինության անունը

Առանձնատուն

Շրջան

Արաբան

Թաղամաս / փողոց

Էլիֆ Թաղամասի

GPS

37°22'33°N 37°52'48"E

Շինության տարիքը

20-րդ դար

Շինության տիպը

Առանձնատուն

Ներկայիս կարգավիճակը

Չի օգտագործվում

Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ

Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ

Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները

Միաշերտ քարե շարվածք

Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի

Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով

Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով

Շինանյութ

Ճիւղտի քար

Երկթե տուփեր

Գմբեթ

Կոպրատաշ քար

Կիսատաշ քար

Սրբատաշ քար

Աղյուս

Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք

Փայտե կարկաս

Փայտանյութ

Պողպատ-կապար

Բետոն

Մանրաքար

Սրբատաշ քար

Աղյուս-սալիկ

Գնահատման ճշգրտությունը

Միայն դրսից և հեռվից

Մոտ հեռավորությունից

Դրսից և ներսից

X

Առկա վիճակը

X

Երկրաշարժային վնասվածքներ

Դիտարկվել է

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

Վրանգված ճարտարապետական Ժառանգության Գնահատումը Երկրաշարժի Հետո

317

8.3. Հիսար Թաղամասի Կառույցները

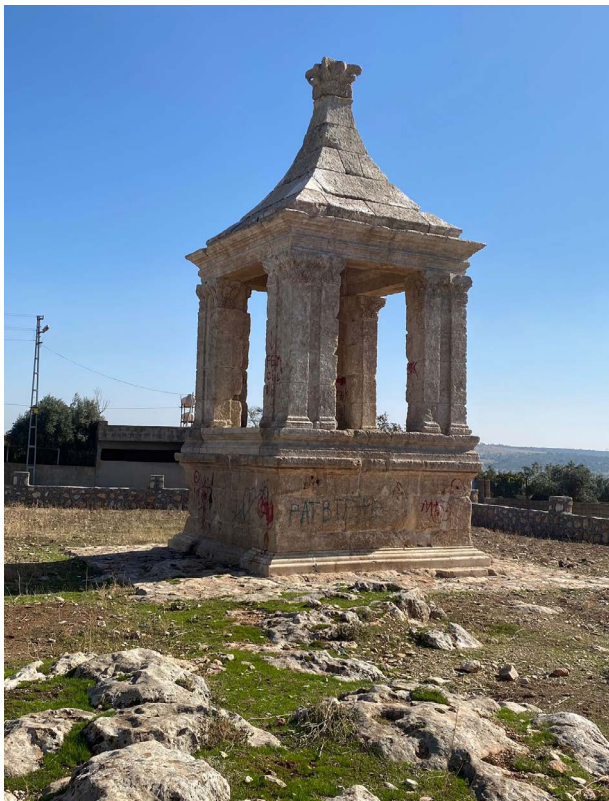
8.3.1. Հիսարի դամբարան

Դոկտ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Հիսար Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 211 Կղզակ / 1 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Դամբարան

Կտրված քարից ուղղանկյունաձև հարթակի վրա վեր խոյացող Հիսար դամբարանի ներսում ուղղանկյունաձև փափակ հիմքի հատված կա, որը դամբարանային սենյակ է պարունակում: Դամբարանային սենյակ մուտքը կապարվում է հիմքի հատվածի հարավային ճակարից՝ հասար գոբիներով շրջապատված դռնով: Երևում է, որ և շինությունը ստորին մակարդակում շրջանակված է աստիճանավոր կլորավուն գոբիներով:

Հիմքի/պատվանդանի վերին մակարդակի վրա դուրս գցված և աստիճանավոր շարքով

դասավորված գոբիները շեշտում են հարկերի բաժանումները: Պատվանդանի վրա հերթականությամբ՝ չորս անկյունում կրկնակի պիլաստրներից բաղկացած, հասար և ծանր անկյունային մույթերով ձևավորված վերին հատվածը (իրան) բաղկացած է կորնթական խոյակներով պսակված անկյունային մույթերով անզարդ ճակարակալից և դուրս գցված քվի գծից: Այս կարգը ամենավերին մակարդակի վրա պսակվում է կորնթական փափի մույթի խոյակով շեշտված և մակերեսները ուռուցիկ ծալքավոր բուրգաձև փանիքով: Շինությունը կառուցված է տեղական կտրած քարից: Նման փապաբանություն ունեցող և Աստուտ գտնվող Պուրլիուս Վարիուս Ակվիլային պատկանող դամբարանային շինությունը թվագրվում է մ.թ. 2-րդ դարով (Սալջան 2021, 91): Բաշգելենի հաղորդման համաձայն՝ Հիսար դամբարանը թվագրվում է մ.թ. 2-րդ դարի վերջից մինչև 3-րդ դարի սկիզբը (Բաշգելեն 1999, 193): Շինությունում փերավարի 6-ի երկրաշարժերից առաջացած վնաս չի հայտնաբերվել:

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

8.4. Հասանելի թաղամասի Կառույցները

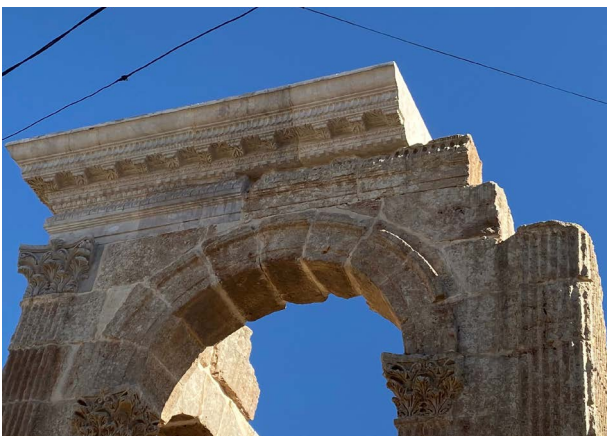
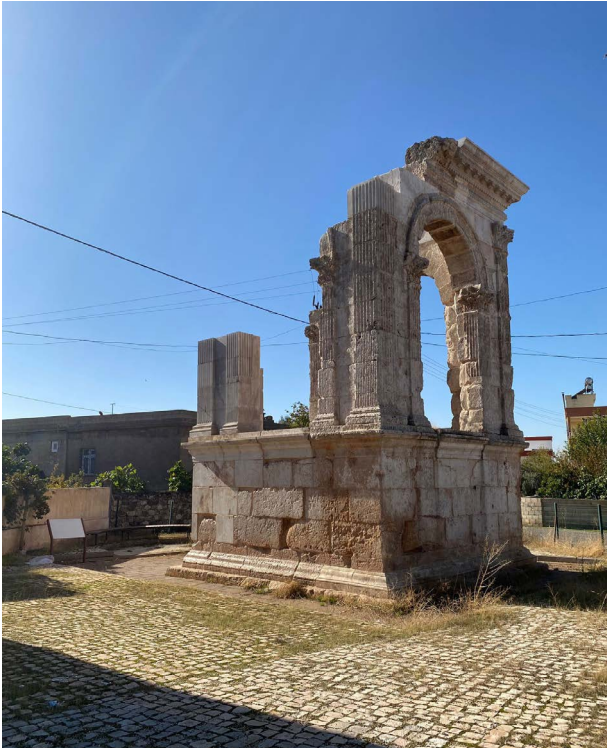
8.4.1. Հասանելի դամբարան

Դոկտ. Էլմոն Հանջեր

Թաղամաս/Գյուղ. Հիսար Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 106 Կղզակ / 65 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Դամբարան

Հասանելի դամբարանը Արաբան գավառի ընդհանուր տարածքում հանդիպող փայաբանական բաղադրիչն ձևի դամբարաններից մեկն է: Այս ձևը՝ ներսում դամբարանային սենյակով հիմքի/պատվանդանի հատված, վրան՝ սյուն, մույթ կամ կամարաձև վերին հատված, ճակատակալ և քիվի պսակի վրա ներսից թաղակապ, դրսից բարձրացող բուրգաձև տանիքի

ծածկով պսակված երեք հատվածանի ճարտարապետություն է նախագծված (Օ. Յըլդըրմ 2010, 44; Բաշգելեն 1999, 192):

Հասկացվում է, որ դամբարանում պատվանդանի վերին բարձրություններից սկսած վերականգնում է եղել: Հյուսիսային և արևելյան ճակատների պատերն ամբողջությամբ, հիմքի մոտավորապես կեսը և տանիքը առկա չեն: Ամուր գոտիներով շրջանակվող շրջանաձև կամարի բացվածքները և անկյունային մույթերը կորնթական խոյակներով են պսակված: Ճակատակալի վրա դեպի տանիք անցում ապահովող, քիվի հատվածում շարվող բարակ գոտիները, ձվաձև շարքերը և արամնաձև կտրվածքի երկու գոտիները, դրա վրա ականթոս տերևներով կոնսոլներով դուրս ցցված քիվը արտացոլում են բնօրինակ կառուցվածքը: Շինությունը փերովարի 6-ի երկրաշարժերից չի վնասվել:

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

9. Յավուզելի Շրջան

9.1. Բալլըք Թաղամասի Կառույցները

9.1.1. Աքդեյիրմենի կամուրջը

Դոկտ. Ունութ Ալմաչ

Թաղամաս/Գյուղ. Բալլըք Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 136 Կղզակ / 6 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Կամուրջ

Աքդեյիրմեն կամուրջը Գագիանթեպի նահանգի Յավուզելի գավառից մոտավորապես 3 կմ հարավ-արևմուտքում է գտնվում, Մերզինն գետը հատող գրանցված կամուրջ է: Կամուրջով անցնող ճանապարհը կայունացված տեսակի է: Հայտնի է, որ շինությունը վնասվել է 2020 թվականին բնական գազի գիծ անցկացնելիս, 2021 թվականին ճանապարհների գլխավոր վարչության կողմից վերականգնման աշխատանքի մրցույթ է հայտարարվել, և կամուրջը 2022 թվականին շահագործման է հանձնվել:

Վեց բացվածքով քարե կամուրջը մոտավորապես 50 մ երկարություն և 4 մ լայնություն ունի: Հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող կամրջի կամարներից երկուսը կիսաշրջանաձև ուղվագիծ ունեն, մնացած չորսը՝ սրածայր: Կամարներից յուրաքանչյուրը միմյանցից տարբերվում է չհեղուկացող բարձրության և բացվածքի որևէ կարգի: Կամրջի տախտակամածը երկու ուղղությամբ էլ մոտավորապես 2% թեքություն ունի և պատված է կրաքարե

սալահատակով: Տախտակամածի երկու կողմով բազրիքներ են ձգվում: Հենարանների սեյսմադինամիկ կամ կրունկներ (հենակետեր) չկան:

Կամրջի տախտակամածից, թմբապատերից և կամարներից հասկացվում է, որ կամուրջը նախկինում բազմիցս վնասվել և վերանորոգվել է: Նաև հասկացվում է, որ շինությունը ներկայիս տեսքը ստացել է վերջին վերանորոգումների արդյունքում, և այս աշխատանքներում մեծ քանակությամբ լրացումներ են կատարվել: Թմբապատերում ուշադրություն են գրավում պատի տարբեր շարվածքներ և նյութեր:

Աքդեյիրմեն կամուրջը 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից չի տուժել: Շինությունը դեռևս գործող է. կարող է օգտագործվել հետիոտների և տրանսպորտային միջոցների կողմից:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Աքդեղիրմենի Կամուրջը					
Շրջան			Յավուզելի					
Թաղամաս / փողոց			Բալլըք Թաղամաս					
GPS			37°17'17"N 37°33'00"E					
Շինության տարիքը			Անհայտ					
Շինության տիպը			Կամուրջ					
Ներկայիս կարգավիճակը			Կամուրջ					
Տեղեկագրություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկագրություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուղի թև	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

 Առանց կառուցվածքային վնասվածքների
  Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ
  Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ
  Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

9.2. Սարայմաղարա Թաղամասի Կառույցները

9.2.1. Դիպաշտարակ և ցիստեռն

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Սարայմաղարա Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 134 Կղզակ / 28 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Դիպաշտարակ

Սարայմաղարա թաղամասի կենտրոնից մոտավորապես 1,5 կմ հյուսիս-արևմուտք, Գազիանթեփը Գյունգյուրգեի և Բյույուք Քարաբույուի վրայով Յարըմջային կապող մայրուղու վրա, 134-րդ կղզակի 28-րդ հողակտորի սահմաններում դիպարկման աշտարակ և 148-րդ կղզակի 5-րդ հողակտորում ջրամբար կա:

Դիպարկման աշտարակը մեր օրեր հասած աշտարակներից է, որ Քոմֆորթի՝ Դոլիխե (Դյուլլյուք)-Սամոսափա (Սամսաթ) միջև ձգվող Հռոմեական ճանապարհին իրար հաջորդող շարքով և միմյանցից մոտավորապես 1,5-2 կմ հեռավորությամբ են (Քոմֆորթ 2008, 19): Նշված ճանապարհային ցանցի կառուցումը, հավանաբար, թվագրվում է փրաժաշրջանում Հռոմեական տիրապետության

վաղ շրջաններին (մ.թ. 70-170): Հերևաբար, կարող ենք ենթադրել, որ աշտարակը այս ժամանակաշրջանում է կառուցվել: Դիպարկման աշտարակը և ջրամբարը Քայայի՝ «Հոմի արևելյան սահմանը Անատոլիայում. ռազմակայանների, կամուրջների և ճանապարհային

ցանցերի ուսումնասիրությունը հնագիտական փեասանկյունից» վերնագրով մագիստրոսական աշխատանքում ուսումնասիրված շինությունների թվում են (Քայա 2017, 98):

Դիտարկման աշտարակը ասֆալտապատ մայրուղու եզրին՝ ճանապարհի արևելյան կողմում է: Քառակուսի հատակագծով դիտարկման աշտարակից վեց-յոթ կտրած քարի շարք է հասել մինչև մեր օրերը: Ճանապարհի դիմացի կողմում՝ աշտարակից մոտավորապես 60 մ արևմուտք, բնական ժայռի մեջ փորված ջրամբար կա: Հյուսիսային կողմից դեպի նեղ, երկար ուղղանկյունաձև հատակագծով ջրամբար աստիճաններ կան: Դեպի ներքև ջրամբարը թեթևակի լայնացող կառուցվածք ունի: Ուշագրավ է, որ մոտակա տարածքում ժայռը փորված և ձևավորված է, որպեսզի հարթ սարահարթում գտնվող ջրամբարը լցվի անձրևաջրերով: Ջրամբարից մոտավորապես 50 մետր հարավ-արևմուտք՝ ճանապարհի եզրին, ձևավորված եզրերով և ջրով լի ծանծաղ ավազան կա՝ տեղակայված ամայի տարած-

քում, որտեղից բնական ժայռն է երևում: Այս տարածքը, որտեղից կտրած քարե բեկորներ են հանվել, հավանաբար, ծառայում է որպես կենդանիների ջրաման:

Ուսումնասիրության շրջանակում հետազոտված դիտարկման աշտարակը պահպանման ենթակա մշակութային արժեք է, որը Հռոմեական ժամանակաշրջանի ճանապարհային ցանցի և առևտրի երթուղիների մասին տեղեկություններ է տրամադրում: Սակայն շինությունը ներկայումս անխնամ է և հասկացվում է, որ ենթարկվել է օգտագործողի միջամտություններին: Լուսանկարներում, որոնք արվել են Քոմֆորթի տարածաշրջանի այցի ժամանակ, դիտարկման աշտարակի մոտակա շրջապատում շփման մեջ գտնվող որևէ շինություն չի երևում: Այժմ աշտարակի շուրջ կառուցապատում կա և՛ այս շինությունների խմբի հյուսիսային կողմի պարպեզի պատը ուղղակիորեն աշտարակին է կցված: Բացի այդ, աշտարակի հատակին մածուցիկ շերտ է լցված: Շինությունը երկրաշարժից վնաս չի ստացել:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Դիպաշտարակ և ցիստեռն					
Շրջան			Յավուզելիի					
Թաղամաս / փողոց			Սարայմաղարա Թաղամաս					
GPS			37°16'02°N 37°35'20"E					
Շինության տարիքը			1-2-րդ դարեր					
Շինության տիպը			Դիպաշտարակ և ցիստեռն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Լքված / Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուտի թև	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար	X				Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

9.3. Յարըմջա Թաղամասի Կառույցները

9.3.1. Կտրված կամուրջ

Դոկտ. Ունութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Յարըմջա Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 257 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Հռոմեական Կամուրջ

Յարըմջա թաղամասի կենտրոնից մոտավորապես 1.7 կմ հարավ-արևելք, Յարըմջա, Յուրարդյենիքոյ և Շենլիքչե թաղամասերի հատման կետում, Մերգիմեն (Մարսիաս) գետի հատված, գրանցված կամուրջ է: Խորհրդի փաստաթղթերում որպես Սուլթան Մուրա-

դի կամուրջ գրանցված կառույցը Հռոմեական կամուրջ է: Շինության արձանագրությունը չի պահպանվել: Կամրջի պահպանումն ու վերանորոգումը Ճանապարհների գլխավոր վարչության պատասխանատվության տակ է:

Էնթոնի Մարտին Քոմֆորթը նշում է, որ կառույցը մ.թ. 1-2-րդ դարերով թվագրվող Դոլիխե - Սամոսատայի (Դյուլլուք-Սամսաթ) միջև ընկած Հռոմեական ճանապարհի վրա է գտնվում և կարող է լինել բնակավայր, որը նշվում է որպես «Ակվան», որը գտնվում է Յարըմջա թաղամասում՝ Հռոմեական ճանապարհային ցանցը ցույց տվող Տաբուլա Պետրինգերիանայում (Քոմֆորթ 2008, 93): Հյուսիս-արևելքից հարավ-արևմուտք ուղղությամբ ձգվող միաթռիչք կամրջից մինչև մեր օրեր հասել է հիմնական կամարը, թմբապատերը մեծ մասամբ չեն

պահպանվել: Խոշոր կտրած քարե բեկորների կիրառմամբ կառուցված կամրջի կամարը մեկ շարք քարից է բաղկացած: Մոտավորապես 6 մ լայնությամբ կամարի մեջքին՝ քարերի վրա երևում են ձիավոր կառքի անիվների բացած հետքերը: Կամարի ներքին երեսին՝ հենարանի բարձրության 5-6 կամարի քարի վրա, դեպի ներս երկարացված բեկորների շարքով ուրվագիծ չունեցող գոտի է ստեղծված: Ավելի վեր բարձրության վրա, հավանաբար փայտե կաղապարի հետ կապված, ութ գերանի անցք է երևում:

Կտրված կամուրջը պահպանման ենթակա մշակութային արժեք է, որը տեղեկություններ է տրամադրում Հռոմեական ժամանակաշրջանի ճանապարհային ցանցի և առևտրի երթուղիների մասին: Շինությունը 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից չի տուժել: Թիվ 4751 խորհրդի՝ 2022 թվականի որոշման մեջ նշվել է, որ գյուղատնտեսական տարածքի մեջտեղում, բնակավայրից բավականին հեռու գտնվող կամրջը ոչնչացումից պաշտպանված վիճակում չէ: Օգտակար կլինի կապ հաստատել

շրջակա դաշտերի սեփականատերերի հետ, նրանց իրազեկել շինության կտրած քարե բեկորների շարժման մասին՝ կանխելու քարերին վնաս հասցնելը: Կարիք կա շինությունը փաստագրելու, թանգարանի վերահսկողությամբ շրջակայքում պեղումներ կատարելով՝ թե՛ շինության, թե՛ դրա հետ կապված ճանապարհի վերաբերյալ տեղեկությունները հարստացնելու: Շինության պահպանման մոտեցումը պետք է ուղղված լինի պահպանողական նպատակներին. լրացումներից հնարավորինս խուսափել է պետք:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Կտրված Կամուրջ				
Շրջան				Յավուզեղիի				
Թաղամաս / փողոց				Յարըմջա Թաղամաս				
GPS				37°18'57"N 37°40'58"E				
Շինության տարիքը				1-2-րդ դարեր				
Շինության տիպը				Կամուրջ				
Ներկայիս կարգավիճակը				Կամուրջ / Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկույթի ժանր	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար	X				Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

10. Օղուզելի Շրջան

10.1. Բելօրեն Թաղամասի կառույցները

10.1.1. Բելօրեն եկեղեցու ավերակները

Դոկ. Էլմոն Հանչեր

Թաղամաս/Գյուղ. Բելօրեն Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 120 Կղզյակ / 5-6-7 Հողակտոր

Շինության Տիպ. Եկեղեցի

Տեսնում ենք, որ բնակավայրը, որ պատկանել է Բելօրեն թաղամասին, որ անցյալում հիշարարկվել է Թիլբաշար Մեզրասը և Բելվիրան անուններով: Բնակավայրը, որի պատմությունը հասնում է մինչև մ.թ.ա.

9-րդ դարի կեսեր և հայտնի է Բիսուրու անունով, միջնադարում (1136') Թըլբաշար/Թըլբասար, 1543-ին՝ Թիլ Բաշար, իսկ Տեղանունների բառարանում (<<ՇՊ 1988, 452) Թիլբաշար, Թըլբաշար և Թիլբեշեր անուններով է գրանցված: Հովհաննեսյանը (1989, 495-498) Թիլբաշարի մասին ընդարձակ տեղեկություններ է հաղորդել, նշել է, որ արաբ պատմաբանների հիշարարկած Թել-Բաշար անվանումը «Ավեփիսների բլուր» իմաստն ունի, բնութագրվում է որպես բերդ, ամրոց և քաղաք Եփրատի արևմտյան ափին, Անթեփի հարավ-արևելքում: Նշվում է, որ բնակավայրը, որ, մեծ հավանականությամբ, թվագրվում է Բյուզանդական ժամանակաշրջանով, եղել է նախ Սասանյանների, ապա Հայ Աբղղա-

րիբյան եղբայրների և այնուհետև Եղեսիայի բարոնության տիրապետության տակ (Հովհաննեսյան 1989, 495-496):

Ներկայումս Բելօրեն թաղամաս կոչվող և Դողանփընարը ջրամբարի կառուցման արդյունքում տեղափոխված բնակավայրը, հավանաբար, միջնադարում Թիլբաշար բլրի շրջակայքում հիմնված Թիլբաշար քաղաքին պատկանող մեգրաներից մեկն է: Հասկանում ենք, որ պատմական բնակավայրեր են, որոնք համընկնում են միմյանց հարևան Գյունդողան և Բելօրեն թաղամասերին և զարգացել են Թիլբաշար բլրի շրջակայքում: Ամփոփելով կարող ենք ասել, որ Թիլբաշար քաղաքի (Գյունդողու թաղամաս) Թիլբաշար մեգրասը վերածվել է Բելօրեն թաղամասի:

«Բելօրեն թաղամասը» 16-րդ դարում Բելվիրան անունով գրանցված մուսուլման արաբական (Դամալիա) բնակավայր է: Նշվում է, որ 20-րդ դարում այն Դամալիա ցեղախմբի առաջնորդ և պատերազմի հերոս Ֆայաթ աղայի մեգրա է եղել: Թաղամասում նաև որպես Ֆայաթ աղայի առանձնա-

տուն հայտնի պատմական քարե առանձնատուն կա:

Գազիանթեփի Մշակութային արժեքների պահպանման տարածաշրջանային խորհրդի ցանկերի համաձայն Օղուզելի գավառի Բելօրեն թաղամասի 120-րդ կղզյակի 353-րդ հողակտրորում շինության մնացորդներ կան, որ գրանցված են որպես «եկեղեցու մնացորդ»: Տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում եկեղեցու կրող պատերը կամ հիմքերի հետքերը չեն հայտնաբերվել: Սակայն 120-րդ կղզյակի 5-6-7 համարի հողակտրորներում հողի մակերեսի վրա ցրված վիճակում մեծ քանակությամբ տեսերա կտորներ են նկատվել: Ենթադրվում է, որ այս մնացորդները նշված եկեղեցու հատակի սալահատակին են պատկանել: Հողակտրորի շրջակայքում տեղի ունեցած շինարարական գործունեությունները, հավանաբար, վնաս են հասցրել պատմական շինությանը: Անհրաժեշտ է թանգարանի վերհսկողությամբ փրկարարական պեղումներ կատարել և տարածքը պահպանության տակ առնել, որպեսզի նշված շինության մնացորդներն էլ ապրի չվնասվեն և վնասները երևան հանվեն:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումոյթ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Բելօրեն Եկեղեցու Ավերակները					
Շրջան			Օղուզեկի					
Թաղամաս / փողոց			Բելօրեն Թաղամաս					
GPS			36°51'54"N 37°35'15"E					
Շինության տարիքը			Անհայտ					
Շինության տիպը			Եկեղեցի					
Ներկայիս կարգավիճակը			Լքված					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Ճկուտի թևեր	Երկթե տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ			
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար					Բեմոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից	X	Դրսից և ներսից				
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Չի դիտարկվել			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

10.1.2. Ֆայաթ աղայի առանձնավորում

Դոկտ. Ումութ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Բելօրեն Թաղամաս

Կղզի/Հողակտոր. 241

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Բելօրեն թաղամասը մոտավորապես 150 հոգանոց բնակչությամբ փոքր բնակավայր է: Դոդանփրնարը ջրամբարի կառուցումից ազդված բնակավայրը տեղափոխվել է ավելի բարձր բլրի վրա՝ մոտավորապես 750 մ արևելքում: Հին գյուղում՝ 241 համարի հողակտորում գտնվող մեծ պարտեզում պատմական առանձնավորում կա, որը հայտնի է որպես «Ֆայաթ աղայի առանձնավորում»:

Երկհարկանի և ուղղանկյունաձև հատակագծով քարե շինությունը փայտե նախասրահ և բացօթյա սրահ ունի: Թամբաձև տանիքով առանձնավորան հյուսիսային ճակատում առաջին հարկի փայտե նախասրահն է ուշադրություն գրավում: Կտրած քարե շարվածքով ճակատի արևելյան եզրին՝ բացօթյա սրահի սրածայր կամար, իսկ արևմուտքում կամարաձև, երկաթե ճաղավանդակով չորս պատուհանի բացվածք կա: Առաջին հարկի հատակի բարձրության

վրա երևացող ուրվագծված քարե կախովի հենարանները կրում են փայտե նախասրահի առաջնային գերանները. գերանների մյուս ծայրը փայտե սյուներով է ամրացված: Բացօթյա սրահ մտնելիս դիմացի հարավային պատում օջախ և երկու կողմում կամարաձև փոքր պատուհաններ են երևում: Բացօթյա սրահի արևմտյան պատում դեպի փակ տարածք կամարաձև դռան բացվածք և եր-

կու կողմում երկաթե ճաղավանդակով, կամարաձև պատուհանի բացվածքներ կան: Բացօթյա սրահի և սենյակների առաստաղները փայտից են: Շինության հարավային ճակատը գեղնահարկում կոպիտ մշակված քարի շարվածք է, առաջին հարկում՝ կրրած քարի շարվածք: Այս ճակատում էլ թե՛ գեղնահարկում, թե՛ առաջին հարկում կամարաձև պատուհանի բացվածքներ կան:

Ֆայաթ աղայի առանձնատանը վերջերս ընդարձակ վերանորոգման աշխատանքներ են արվել, և այն ներկայիս տեսքը այս վերանորոգումներում է ստացել: Վնասներ ունենալով հանդերձ շինությունն ընդհանուր առմամբ լավ վիճակում է: Սակայն Դողանփընարը ջրամբարի պարճառով Բելօրեն թաղամասը տեղափոխվել է, և ինչպես գյուղի մյուս պատմական շինությունները, Ֆայաթ աղայի առանձնատունը ևս մնացել է բախտի քմահաճույքին: Հականում ենք, որ գյուղի տեղափոխման գործընթացում և դրանից հետո, վերագործարկման ենթակա շինությունները կամ տնտեսական արժեք ունեցող ճարտարապետական և կառուցվածքային

տարրերը ապամոնտաժվել են: Առանձնատան փայտե տանիքի կղմինդրե ծածկը և նախասրահ բարձրացող աստիճանը ևս և այս գործընթացում, հավանաբար, անհետացել են: Շինությունից ջրահեռացման խնդիրները և քարի մակերեսներին մամուռի առաջացումը կապված են այս հարցին:

Շինության ճակատներին երևացող կցվածքների բացվածքներից և ճաքերից հասկացվում է, որ այն տուժել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերից: Հայտնաբերվել է, որ ճակատները որոշ հատվածներում կրրած քարե բեկորների միջուկի հատվածից անջատվել են և պատի հարթությունից դեպի դուրս շարժվել: Ճակատներում հարթությունից դուրս շարժման հետ կապված վնասներ ևս կան: Շինության քայքայման գործընթացի դանդաղեցման համար անհրաժեշտ է դեռևս լավ վիճակում գտնվող փայտե տանիքը ծածկել կղմինդրով կամ ավելի տնտեսական նյութերով: Երկրաշարժից առաջացած վնասները կառուցվածքային միջամտություններով վերանորոգելի վիճակում են:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը			Ֆայաթ Աղայի Առանձնատուն					
Շրջան			Օղուզեղի					
Թաղամաս / փողոց			Բելօրեն Թաղամաս					
GPS			36°52'03°N 37°34'34"E					
Շինության տարիքը			20-րդ դարի առաջին կես					
Շինության տիպը			Առանձնատուն					
Ներկայիս կարգավիճակը			Չի օգտագործվում					
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ թևեր	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ	X		
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից				Դրսից և ներսից		X
Առկա վիճակը								
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

10.1.3. Առանձնավորում

Դոկտ. Ումոյթ Ալմաշ

Թաղամաս/Գյուղ. Բելօրեն Թաղամաս

Կողմ/Հողակտրոր. 261

Շինության Տիպ. Առանձնավորում

Դոկանփրնարը ջրամբարի կառուցումից ազդված բնակավայրի հին գյուղում՝ 261 հողակտրորում, պատմական առանձնավորում կա: Պատմական առանձնավորումը բաղկացած է միմյանց կից երկու սկզբնական շինությունից: Այս շինությունները մոտավորապես 940 մ.թ.մ. ծնության, հյուսիս-հարավ ուղղությամբ ձգվող ուղղանկյունաձև հողակտրորի հարավային եզրում են: Հողակտրորի հյուսիսային կողմում ընդարձակ բակ կա: Օգտագործողի միջամտությունների, փարբեր շրջանների հավելումների և անխնամության պատճառով առաջին հայացքից բնօրինակ շինությունների ընկալումը առաջին հայացքից ինչքան էլ դժվար լինի, արևմուտքում թեք փանիքով երկհարկանի քարե շինություն և դրան արևելքից կից միահարկ հարթ փանիքով շինություն է երևում:

Երկու շինության բակին նայող ճակատներն էլ կտրած քարի շարվածք են: Ճակատներում բոլոր բացվածքները կամարաձև են: Միահարկ շինությունում և նաև լուսավորության պատուհաններ են երևում: Շինությանը հեղափոխում ավելացված երկաթբետոնե կմախքային նախասրահը արևելք ուղղությամբ երկարացվել է, և միահարկ շինության փանիքահարթակում երկհարկանի շինությանը կցվող կիսաբաց փարածք է ավելացվել: Առաջին հարկի նախաս-

րահ և փանիքահարթակ հասանելիությունն ապահովվել է միահարկ շինության հյուսիսային ճակատին կցված և այն վնասող ասֆիճանով: Մարտեյան կղմինդրով ծածկված երկհարկանի շինության արևմտյան ճակատում ընդարձակ միջամտություններ են ուղղորդություն գրավում: Ճակատի մեծ մասում բլոկներով իրականացված լրացումներ և գեղասահարկում բացված փայտե շեմով բացվածքներ են երևում: Ներքին փարածքի պատերում լրացումներ են կատարվել՝ հում աղյուսի կիրառմամբ:

Չնայած պահպանման խնդիրներին, վնասներին, օգտագործողի միջամտություններին և անխնամությանը, նշված շինությունները դեռևս պահպանում են բնօրինակությունը: Դոկանփրնար ջրամբարի կառուցմամբ դադարեցված և փրկափոխված գյուղում այս շինությունները ևս իրենց ճակատագրին են լքվել: 2023 թվականի փետրվարի 6-ի երկրաշարժերի հետևանքով կցվածքների բացվածքների և ճաքերի փութքով վնասներ են առաջացել: Այս վնասները կարելի է վերանորոգել պարզ կառուցվածքային միջամտություններով: Շինության ապագայի վերաբերյալ խնայողությունները պետք է ձևավորվեն գյուղի ամբողջության համար վերին մասշտաբով կայացվելիք պահպանման որոշումների և մոտեցման հետ միասին:

Հեղինակի անունը և ազգանունը՝ Դոկտ. Ումութ Ալմաչ								
Շինության վերաբերյալ տեղեկություններ								
Շինության անունը				Առանձնատուն				
Շրջան				Օղուզեղի				
Թաղամաս / փողոց				Բելօրեն Թաղամաս				
GPS				36°52'02"N 37°34'38"E				
Շինության տարիքը				20-րդ դարի առաջին կես				
Շինության տիպը				Առանձնատուն				
Ներկայիս կարգավիճակը				Չի օգտագործվում				
Տեղեկատվություն ուղղաձիգ բեռնակիր տարրերի վերաբերյալ					Տեղեկատվություն տանիքային համակարգի վերաբերյալ			
Քարե շարվածքի կառուցվածքը և մանրամասները	Միաշերտ քարե շարվածք	Բազմաշերտ քարե շարվածք առանց միջուկի	Բազմաշերտ քարե շարվածք միջուկով	Քարե շարվածք քարե կամ աղյուսե կապերով	Շինանյութ	Հարթ տանիք	Երկթեք տանիք	Գմբեթ
Կոպրատաշ քար					Փայտանյութ		X	X
Կիսատաշ քար					Պողպատ-կապար			
Սրբատաշ քար			X		Բեպոն			
Աղյուս					Մանրաքար			
Փոխնիփոխ պատի կառուցվածք					Սրբատաշ քար			
Փայտե կարկաս					Աղյուս-սալիկ			
Գնահատման ճշգրտությունը								
Միայն դրսից և հեռվից		Մոտ հեռավորությունից		Դրսից և ներսից	X			
Առկա վիճակը				X				
Երկրաշարժային վնասվածքներ					Դիտարկվել է			

Առանց կառուցվածքային վնասվածքների

Թեթև կառուցվածքային վնասվածքներ

Միջին կառուցվածքային վնասվածքներ

Ծանր կառուցվածքային վնասվածքներ

Ամբողջական կամ գրեթե ամբողջական փլուզում

11. Աղբյուրներ

- Բաքան 2022 Բաքան, Է. Յ., « Գազիանթեփ քաղաքի կենտրոնում գտնվող ոչ մուսուլմանական շինությունները և պատկերացումների ուսումնասիրություն», Հասան Կալոնջու համալսարանի հետազոտական կրթության ինստիտուտի ճարտարապետության ամբիոն, մագիստրոսական թեզ, Գազիանթեփ 2022:
- Բալյան 2008 Բալյան Դ. «Հայ վանորայք», Էջմիածին 2008
- Բաշգելեն 1999 Բաշգելեն Ն. « Գազիանթեփի համաշխարհային մշակութային ժառանգության մեջ», Հնագիտության և արվեստի հրապարակչություն, Սփամբուլ 1999:
- Բեյդիլի 1995 Բեյդիլի, Բ., «Մահմուդի II -ի ժամանակաշրջանում կաթոլիկ հայ համայնքի և եկեղեցու ճանաչումը (1830)», Հարվարդի համալսարան 1995:
- Զեփիանեցիզիլ 2015 Զեփիանեցիզիլ Վ. Գ., «Նախնական դիտողություններ Այնթափի ուղծ օսմանյան եկեղեցիների մասին», «Իթու ԷյնՁեթ, հատոր 12, թիվ 2», Սփամբուլ 2015, 131-143:
- Քոմֆորթ 2008 Քոմֆորթ, Ա. Մ., «Ճանապարհները Հռոմի և Պարսկաստանի սահմանին. Եփրատեսիա, Օսրոենե և Միջագետք մ.թ. 363-ից մինչև 602» (Պարվեր թիվ 10030235): Հասանելի է Պրո-Քվեսթ Սենթրալում, Պրո-Քվեսթ արենախոսությունների և թեզերի համաշխարհային շտեմարանում, Հանրային հասանելի բովանդակության շտեմարանում: (1774213230):
- Քոմֆորթ 2010 Քոմֆորթ, Ա. Մ., «Հարավ-արևելյան Ասիայի հռոմեական կամուրջները»: «Ժողովուրդների, քաղաքների և մշակույթների Ասիայի (մ.թ.ա. II հազարամյակից մինչև մ.թ. և դար)» գրքում, Բեզանտոնի միջազգային գիտաժողով, նոյեմբերի 26-27, 2010, հատոր 2:
- Քուինե 1891 Վ. Քուինե, «Ասիական Թուրքիա», Ե. II, Փարիզ 1891.
- Չալըքան 2019 Չալըքան, Ա., «XIX դարի Անթեփի հրեաները», «Պարմության ճանապարհին մի կյանք՝ պոեմ. դոկտ. Իսմաիլ Օզգելիքին նվիրված ժողովածու», Անկարա 2019, 47-74:
- Չալըքան 2022 Չալըքան, Ա., «Հայերը և հրեաները Այնթափի քաղաքական կյանքում (XVIII դարի վերջ)», «Թուրքագիտական հետազոտություններ», թիվ 73, 186-197:
- Դերինօղլու 2021 Դերինօղլու, Բ., «Հռոմեական լեգեոնները որպես կամուրջների ճարտարագետներ. ուսումնասիրություն կայսրության արևելյան սահմանի կամուրջների օրինակների վրա», «ՄԱՍՐՈՊ Էլեկտրոնային հանդես», 15.2, 2021, 1-11:
- Էքեր 2006 Էքեր, Հ., «Նիզիփի ճարտարապետական կառույցները», Յուզունջու Յըլ համալսարանի սոցիալական գիտությունների ինստիտուտ, չորսապարակված մագիստրոսական թեզ, Վան 2006:
- Էփրիկյան 1903 Էփրիկյան ՍԱ «Պարկերազարդ բնաշխարհիկ բառարան» (Հայերեն, նկարազարդ բառարան), Ե. I, Վենետիկ 1903.
- Գյուլեքեն 2018 Գյուլեքեն, Օ. Ն., «Քենդիրի եկեղեցու և լաբինական դպրոցի խնդիրները և լուծման առաջարկները» (Յըլըզ Կենդիրիկական համալսարանի բնագիտական ինստիտուտի ճարտարապետության մասնագիտության ամբիոնի չափագրություն-վերականգնում ծրագրի չորսապարակված մագիստրոսական թեզ), Սփամբուլ, 2018:
- Գյուլեքեն-Ունալ 2018 Գյուլեքեն, Օ. Ն.-Ունալ, Զ. Գ. «Սոցիալական և հումանիտար գիտությունների միջազգային հանդես», 2018, հատոր 2, թիվ 1, 83-105:
- Գյուլերյուզ 2012 Գյուլերյուզ, Ն. Ա. « Գազիանթեփի հրեաները», «Գյուլեմ» լրագրություն մամուլ և հրապարակչություն ԲԸ, Սփամբուլ 2012:
- Գյուլյու 2009 Գյուլյու, Ռ. Է., « Գազիանթեփի հայերը օսմանյան շրջանից մինչև հանրապետություն», Սփամբուլի համալսարանի սոցիալական գիտությունների ինստիտուտի պարմության ամբիոնի մագիստրոսական թեզ, Սփամբուլ 2009:

Հանչեր 2004	Հանչեր, Ի., «Գալաթայի և Պերայի հայկական եկեղեցիները», «Բեյօղլուն անցյալից մինչև մեր օրերը», ԹԱԶ հիմնադրամ-Սրամբուլի քաղաքապետարանի մշակութային հրապարակչություն, Սրամբուլ, 2004:
Հանչեր 2010	Հանչեր, Ի., «19-րդ դարի հայկական կրոնական ճարտարապետության մեջ նոր տիպաբանություն. գմբեթավոր եկեղեցիներ և զանգակարներ», «Սրամբուլի հայ ճարտարապետները», ՀԴՎ հրապարակչություն, Սրամբուլ 2010, 80-89:
Հանչեր 2007	Հանչեր, Ի., «Սուլթանի ճարտարապետները՝ Պալանները», «Արլաս», թիվ 177, Սրամբուլ 2007, 96-108:
Հանչեր 2008	Հանչեր, Ի., «Բեշիքթաշի Սուրբ Ասրվաձաժին առաքելական հայոց եկեղեցին», «Բոսֆորը անցյալից մինչև մեր օրերը», ԹԱԶ հիմնադրամի հրապարակչություն, Սրամբուլ 2008:
Հիլլեզ 2016	Հիլլեզ, Հ. Ս., «Հարավ-արևելյան Անատոլիայի փարածաշրջանում գտնվող հայկական եկեղեցիների պահպանման և օգտագործման վիճակները», Դիջ-լե համալսարանի բնագիտական ինստիտուտի ճարտարապետության ամբիոն, չհրապարակված մագիստրոսական թեզ, Դիարբեքիր 2016:
Քարփաթ 1985	Քարփաթ, Ք. Հ., «Օսմանյան բնակչությունը 1830-1914 թթ. ժողովրդագրական և սոցիալական բնութագրեր», Վիսկոնսինի համալսարանի հրապարակչություն, Մեդիսոն Վիսկոնսին 1985:
Քայա 2017	Քայա, Դ., «Հոռմի արևելյան սահմանը Անատոլիայում. ռազմակայանների, կամուրջների և ճանապարհային ցանցերի ուսումնասիրություն հնագիտական տեսանկյունից», Սրամբուլի համալսարանի սոցիալական գիտությունների ինստիտուտ, չհրապարակված մագիստրոսական թեզ, Սրամբուլ 2017:
Քերթմենջյան 2008	Քերթմենջյան Դ., «Քաղաքաշինական և ճարտարապետական հուշեր պատմական Այնթափից», «Հայկական Կիլիկիա» (խմբ.՝ Ռիչարդ Գ. Հովհաննիսյան և Սիմոն Փայապյան), Կալիֆորնիա 2008, 309-338:
Գևորգյան-Փապուճյան	2012 Գևորգյան, Ռ.Հ. - Փ. Բ., Փաբուջյան, Փ. Բ., «Հայերը Օսմանյան կայսրությունում մինչև 1915 թ.», թարգմ.՝ Մ. Սարիս, Արաս հրապարակչություն, Սրամբուլ 2012, 467-504:
Քոչաբաշօղլու 2023	Քոչաբաշօղլու Ու., «Ամերիկյան Անատոլիայում. սեփական փաստաթղթերով ամերիկյան միսիոներական դպրոցները 19-րդ դարի Օսմանյան կայսրությունում», Իմզե հրապարակչություն, Անկարա 2023:
Քյոքեր 2005	Քյոքեր, Օ. (խմբ.), «Հայերը Թուրքիայում 100 տարի առաջ», Սրամբուլ 2005:
Քուրթ 2019	Քուրթ, Ու., «Այնթափից մինչև Գազիանթեփ. վերնախավի վերակազմավորումը օսմանյան ծայրամասում», «Օսմանցիների վախճանը. 1915-ի ցեղասպանությունը և թուրքական ազգայնականության քաղաքականությունը», Ֆրեզնո 2019, 287-319:
Մահմութօղլու 2023	Մահմութօղլու, Մ., «Գազիանթեփում կրոնի և հավատքի շուրջ դիտարկումներ», Ասրվաձաբանության ակադեմիայի ամսագիր, համար 23, Գազիանթեփ 2023, 147-160.
Նազարյան,	«Պարմագիրք Նազարյան գերդաստանի» (1475–1988), «Զարթոնք» հրապարակչություն, Բեյրութ 1988.
Նիշանյան 2024	Նիշանյան, Ս., «Թուրքիայի հայկական աշխարհը», Լիբերուս հրապարակչություն, Սրամբուլ 2024:
Օնջել-Հաջրարափ 2022	Օնջել, Ֆ.- Հաջրարափ, Է., «Եկեղեցական կառույցների վերափոխման ուսումնասիրությունը Գազիանթեփի օրինակի վրա», «Սրամբուլի առևտրի համալսարանի բնագիտական հանդես», 21(42), աշուն 2022, 254-276:
Սալջան 2021	Սալջան, Է., «Աստու - Պուրլիուս Վարիուս Աբվիլայի հուշարձանային դամբարանային կառույցի պահպանման առաջարկ», «Եվրասիական գիտությունների ակադեմիայի սոցիալական գիտությունների հանդես», 2021 հատոր 36, 89-112:
Սարաֆյան 1953	Սարաֆյան, Կ. Ա., «Պարմութիոն Այնթափի Հայոց», հատոր Ա, Կալիֆորնիա 1953:

Սարաֆյան 1957 Թաշքըն 2020	Սարաֆյան, Կ., Ա., Այնթափի համառոտ պատմություն, Կալիֆոռնիա 1957 Թաշքըն, Ֆ. «Ամերիկյան խորհրդի բողոքականացման նախագիծը. Այնթափի ամերիկյան օրիորդաց վարժարան (1859-1917)», «Պատմական ուսումնասիրություններ», 12/3, հունիս 2020, 877-896:
Թաթլըզիլ 2005	Թաթլըզիլ, Ֆ., «Գազիանթեփի քաղաքի ավանդական բնակելի ենթակառուցվածքների և սոցիալ-մշակութային կառուցվածքի փոփոխության ուսումնասիրություն», Յըլդըզ տեխնիկական համալսարանի բնագիտական ինստիտուտի ճարտարապետության ամբիոնի ճարտարապետական նախագծման ծրագիր, չհրապարակված մագիստրոսական թեզ, Ստամբուլ 2005:
Թեմիզալ 1992	Թեմիզալ, Ի., «1990 թվականի Յեսեմեք քարահանքի և արձանագործական արհեստանոցի պեղումների և վերականգնման աշխատանքները», «II թանգարանային փրկարարական պեղումների սեմինար. 29-30 ապրիլի 1991», Անկարայի համալսարանի տպարան, Անկարա 1992:
Թյուրքօղլու 2022	Թյուրքօղլու, Ի., « Գազիանթեփի սինագոգը», «Արեղամենսո» դիզայնի մշակույթի հանդես, Ստամբուլ 2022, 102-110:
Ուչաներ 2022 Յավուզ 2019	Ուչաներ Մ. «Հիշողությունը կորցրած քաղաքը Այնթափ», Անքարա 2022. Յավուզ, Ֆ., «Ամերիկյան բողոքական միսիոներության կազմակերպման օրինակ Անատոլիայում. Այնթափի միսիայի հիմնադրումը (1848)», «Պատմական ուսումնասիրություններ», 11/6, դեկտեմբեր 2019, 2067-2085:
Յըլդըրըմ 2010	Յըլդըրըմ, Օ., «Անատոլիայում Հռոմեական կայսրության ժամանակաշրջանի հուշարձանային դամբարանային ճարտարապետությունը», Քոջանեփի համալսարան, չհրապարակված բակալավրիատի ավարտական թեզ, Քոջանեփ 2010:

Հանրագիտարաններ

ՀՀՇՏԲ	Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան, Երևանի համալսարանի հրապարակչություն, Երևան: Հ. 1 1986 / Հ. 2 1988 / Հ.3 1991 / Հ.4 1998 / Հ. 5 2001:
ՀՍՀ	Հայկական և սովետական հանրագիտարան, Երևան Հ. 1 1974 / Հ. 2 1976 / Հ. 3 1977 / Հ.4 1978 / Հ. 5 1979 / Հ. 6 1980 / Հ. 7 1981 / Հ. 8 1982 / Հ.11 1985 / Հ.12 1986:
ՀՀ	Հայկական հարց, Երևան, 1996:
ՍՀ	Սուրբ Հայաստան, Հայկական հանրագիտարանի հրապարակչություն, Երևան, 2007:

12. Հապավումներ և Բառարան

ՀԱԳՀԳԽ	Հնագույն անշարժ գործերի և հուշարձանների գերագույն խորհուրդ
ՄԺՊԱ	Մշակութային ժառանգության պահպանության ասոցիացիա
ՄԱՊՄԽ	Մշակութային արժեքների պահպանության շրջանային խորհուրդ
ՄԲԱԺԳԽ	Մշակութային և բնական անշարժ ժառանգության գերագույն խորհուրդ
ՄԲԺՊՇԽ	Մշակութային և բնական ռեսուրսների և ժառանգության պահպանության շրջանային խորհուրդ
ՀՍՀ	Հայկական սովետական հանրագիտարան
ՀՀ	Հայկական հարց
ՍՀ	Սուրբ Հայաստան
ՀՀՇՏԲ	Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան
Աբսիդ	Եկեղեցում մեծ, կիսաշրջան կամ նիստավոր մաս՝ կամարակապ կամ գմբեթավոր տանիքով, սովորաբար արևելակողմում, որը սեղան է պարունակում. Աբսիդ
«Ալաթուրքա» սալիկ. Ալթան	Կիսաշրջանաձև կտրվածքով սալիկի տեսակ Շենքի ճակատամասում, պատուհանների և դռների վերևում հանդիպող եռանկյունաձև բարձրացող դեկորատիվ տարր, երբեմն՝ փորագրություններով կամ արձանագրություններով
Ակունքի ուղղություն Աղոթքի գմբեթ	Ջրի ծագման կամ հոսքի սկիզբը կամուրջներում Որոշ համալիրներում՝ արաստանի և այլ առանցքի հատման կետում տեղադրված գմբեթ
Անաստիլոզ	Պեղումների արդյունքում հայտնաբերված ավերակների վերակառուցում՝ իր սկզբնական տեսքով՝ առանց որևէ նոր տարր ավելացնելու:
Աջակցախոյակ	Պատի դուրս գցվելու հակումը կանխելու նպատակով կառուցվող աջակցության համակարգ:
Ամփոփ պատ (Սանդղք դռվար) –	Արտաքինը՝ մշտաձև քարով, ներսում՝ կրաշաղախով լցված մանրաքարով կառուցված կրկնաշերտ պատ:
Այվան	Տարածքություն, որը պատված է երեք կողմերից և դեպի դուրս բացվում է չորրորդ՝ բաց կողմից
Ապակեպատ փարածք	Թուրքերական բաղնիքներում օգտագործվող մուրքի սրահ կամ փոխվելու փարածք
Արաստան	Օսմանյան ճարտարապետության մեջ երկկողմանի խանութաշար, որը երբեմն ծածկով է, երբեմն՝ բաց, փողոցանման կառուցվածքով
Բաժանող պատ –	Շինության ներսում փարածքները միմյանցից բաժանող միջնապատ
Բարդաք արասը	Գազիանթեփի ավանդական տան ճարտարապետության մեջ ձեղնահարկին տրված անվանում:
Բարձակ	Սյունակի գլխիկի և վերին կողմի միջև բարձիկի դեր կատարող տարր:
Բաղդադի –	Փայտե կառուցվածքներում՝ ուղղաձիգ ձողերի արանքներում նեղ շերտերով ծածկում և դրանց վրա սվաղելու տեխնիկա
Բեմ	Եկեղեցիներում հանդիպող, նաոսից մեկ կամ մի քանի քայլ բարձրացված խորանք:
Բուսածածկի զարգացում	Վնասվածքի ձև, որն առաջանում է խնամք չստացող շինությունների վրա ժամանակի ընթացքում բույսերի աճի հետևանքով
Գոգավորախորակ	Պատուհանի բացվածքի ստորին հորիզոնական տարրը

Դիակոնիկոն	Աբսիդի հարավային կողմում գտնվող, նվիրարություններ ու գրքեր պահելու տարածք
Եկեղեցի	Քրիստոնեական պաշտամունքի համար օգտագործվող շենք:
Երկաթբետոն	Կառուցվածքային համակարգ, որտեղ բետոնն ամրացվում է պողպատե ամրաններով
Երկթեք տանիք	Ամենապարզ տանիքի ձևը, որը բաղկացած է երկու թեք մակերեսներից:
Թախտ	փեպի ավանդական ճարտարապետության մեջ պարզգամրի հատուկ տեսակ:
Թաղ (Տոնոգ)	Կառույցում կոր մակերեսներով կազմված քարե կամ աղյուսե ծածկույթային տարր:
Լենտո	Հորիզոնական ճաղաշեն տարր՝ դռների և պատուհանների վերնամասում
Լուրոս	Լուրոս կոչվող բույսից ստացված դեկորատիվ տարր:
Խորան	Եկեղեցում սեղան պարունակող հատված, որտեղ հաղորդության համար հաց-գինու օծումն է տեղի ունենում. հեթանոսական քառակուսի կամ շրջանաձև տաճարներում այն հատվածն է, որտեղ զոհեր/ընծաներ են մատուցվել աստվածներին
Խորասանի շաղախ	Վարդագույն շաղախի տեսակ, որը պատրաստվում է մաղված աղյուսի/սալիկի փոշու, կրաքարի և ջրի օգտագործմամբ
Խուլ պատ	Բացվածքներ չունեցող պատ
Ծածկապատում	Փայտե ճարտարապետությունում ճակատի երեսապատման տեխնիկա, երբ տախտակները դրված են իրար վրա և մեխված:
Կաթուղիկ	Վաղիկանի Հռոմի պապին որպես գերագույն հոգևոր առաջնորդ ճանաչող քրիստոնեական ժողովուրդների համար կիրառվող ընդհանուր անվանում
Կաթողիկոս	Հայ առաքելական եկեղեցու ամենաբարձր հոգևոր առաջնորդը
Կամուրջ	Հոսող ջրի կամ արգելքի վրայով կառուցված անցում՝ մարդկանց կամ տրանսպորտի համար
Կապ	Քարե կամ աղյուսե պատերում՝ տարրերի միացման գիծը, սովորաբար հախճաթելով լրացված
Կատեդրա	Եկեղեցու արքիդիոն եպիսկոպոսի համար նախատեսված աթոռ:
Կեղևակալում	Կատեդրա ունեցող եկեղեցիները կոչվում են տաճարներ:
Կոնսոլ	Շերտերով կամ թեփուկներով կոտրվող մակերեսային վնաս
Կուրակային պատ	Դուրս ցցվող տարրեր կրող թեք կառուցվածք
Հատիկ	Քարից, աղյուսից կամ փայտից կառուցված կրող պատեր:
	Քարաշեն կամ աղյուսաշեն պատերում պարբերական հեռավորություններով հորիզոնական կերպով տեղադրվող փայտյա կամ աղյուսե տարր, որը ծառայում է պատի կառուցվածքային կայունությունն ու ծանրաբեռնվածությանը դիմադրությունը ուժեղացնելու նպատակով: Սեյսմիկ կայունության ապահովման կարևոր տարր:
Հարթատանիք	Հորիզոնական տանիքի ծածկույթ՝ առանց տեսանելի թեքության:
Հերոն	Հին աշխարհում հերոսների համար կառուցված դամբարան-հուշարձան:
Հիմնական պատ	Ծիսության մեջ որևէ կրող պատ
Հոսանքի ուղղություն	Կամուրջներում հոսող ջրի հեռացման ուղղությունը
Հորան	Ընթանիք, ընթանիքի անդամներ:
Հորասանի շաղախ	Վարդագույն երանգով շաղախ, որը ստացվում է մանրացրած աղյուսի կամ կղմինդրի փոշու, կրաքարի և ջրի խառնուրդից:
Ձվաձև սլաքաձև շարք	Ձվի և սլաքաձև տարրերի հերթական դասավորությամբ սրեղծված դեկորատիվ շարվածք:

Մանրաքանդակված քար	Ուղղանկյունաձև քարե բլուկ, որի առաջամասը մի փոքր ուռուցիկ է
Մասի կորուստ	Վնասի տեսակ, երբ շենքի կամ նյութի մասերը պոկվելով կորչում են
Մասունք	Սրբազան արտեֆակտ (ենթադրվում է, որ պատկանում է սրբերի մասունքներին)
Մաքուռ	Փոքր եկեղեցի
Մարսելի կղմինդր	Ալիքավոր մակերես ունեցող և հափուկ խորշերով իրար վրա տեղադրվող թերթաձև կղմինդր:
Մենզիլ	Մեկ օրվա ճանապարհորդության տարածություն
Մզկիթ	Որպես մահմեդական աղոթատեղի օգտագործվող կառույց
Մուրճափախտակ	Մի կողմից պատվով փակ, երեք կողմից՝ բաց տարածք՝ միակողմանի թեք տանիքով:
Նաոս	Եկեղեցու աղոթասրահ:
Նաջարլի	Վարպետորեն կատարված փայտե աշխատանք:
Նավ	Երկար տարածություններ, որոնք ուղղահայաց են աբսիդին և եկեղեցու ներսույթը բաժանում են սյուներով կամ մույթերով:
Նարտեքս	Եկեղեցու աղոթասրահի և նախագավթի կամ արտաքին տարածության միջև սրահ/ Հայկական կրոնական ճարտարապետության մեջ գավիթ:
Նիշա	Հիմնականում պատի մեջ փորված ուղղանկյուն, կիսաշրջանաձև կամ բազմանկյուն խորան՝ երբեմն ուղիղ, երբեմն կամարաձև կամ մուկարնասով ծածկված:
Նկարազարդ սվաղ	Փայտե կամ քարե սվաղված մակերեսների վրա ներկով արված զարդանախշ
Շապ –	Բարձր համամասնությամբ ցեմենտային խառնուրդով հալակածածկույթ:
Շեքեքե	Օսմանյան կառուցապատման մեջ մեծադից կամ մարմարից պատրաստված զարդանախշավոր ճաղեր կամ աքաղաղաձև պաշտպանիչ վահանակ:
Շերտազարդ գոփի	Պատի մակերեսի վրա թեթևակի դուրս ցցված շարունակական դեկորատիվ գոփի:
Որմնանկար/Ֆրեսկո	Նկարազարդ դեկորացիա, որը անտիկ շրջանում, միջնադարյան և օսմանյան ժամանակաշրջաններում կիրառվել է կրասվաղված պատերի վրա և Անտիկ շրջանում և միջնադարում ներկը կիրառվում էր թաց կրասվաղի վրա, որի արդյունքում որմնանկարներ էին ստացվում: Միջնադարից սկսած, ինչպես նաև օսմանյան ժամանակաշրջանում որմնանկարներն արվել են չորացած կրասվաղի վրա և անվանել «secco»:
Որմնադրություն	Քարից, աղյուսից և կավահողից պատրաստված ցանկացած տեսակի կառույց
Պաղ սրահ	Բաղնիքի պաղ սենյակը
Պալմեթ	Ձողի երկու կողմերում համաչափ դասավորված երկարավուն տերևներով ձևավորված բուսական հարդարանք:
Պանդանտիվ	Կղմինդրաձև անցումային տարր՝ գմբեթը քառակուսի հիմքի վրա տեղավորելու համար
Պաստոֆորիոն	Աբսիդի երկու կողմերում՝ ծիսական իրերի և նվիրատվությունների պահման տարածք
Պատի երես	Պատի արտաքին կամ ներքին երեսը
Պրոթեսիս	Հեկեղեց հյուսիսային կողմում գտնվող պահեստային տարածք, որտեղ կատարվում են ծեսի նախապատրաստական աշխատանքները:

Պուրրել	Շինարարության մեջ կիրառվող մեքուսայն ճառագայթ՝ I, L, U կամ T ձևերով
Ջրավազան	Հիմնականում հողի տակ, ջուր պահելու նպատակով կառուցված շինություն:
Ջումբա	Երկրորդ հարկում գտնվող սենյակ, որը տարածվում է դեպի փողոց:
Սերտ շարվածք	Քարե կամ աղյուսե պատերում տարրերը սերտորեն միացված են՝ առանց տեսանելի խառնուրդի:
Սեյարան	Կամուրջների սյուների մոտ գտնվող եռանկյունաձև, կիսաշրջանաձև կամ բազմանկյուն ելուստներ, որոնք պաշտպանում են ջրի հոսքից:
Սոֆա	Ավանդական բնակարանային ճարտարապետության մեջ ընդհանուր շարժի և ապրելու տարածք, ուր բացվում են սենյակների դռները:
Սյովե	Դռների և պատուհանների բացվածքների երկու կողմերում գտնվող ուղղահայաց շրջանակային տարրեր:
Սյունակոթող	Կառուցվածքում կրող հարված՝ քառակուսի, ուղղանկյուն, շրջանաձև կամ բազմանկյուն խարիսխ:
Սրբապատկեր	Քրիստոնեական արվեստում սրբերի կամ Աստվածաշնչի պատկերներով շարժական պատկեր:
Վանք	Որոշակի կրոնական կարգի վանականներով բնակեցված շինությունների խումբ
Վոլտա հատակ	XIX դարի վերջին լայնորեն կիրառված հատակների տեսակ, որտեղ երկու զուգահեռ դրված մեքուսայն գերանների միջև փոքր աղյուսե թաղեր են հյուսվում:
Տեմպան պատ	Կամուրջների մուտքի և ելքի կողմերում տեղակայված սահմանային պատեր:
Տրոմպ –	Անկյուններում կառուցվող կամարներ ու զոգավոր անցումային մակերեսներ, որոնք թույլ են տալիս քառակուսի տարածքի վրա գմբեթ տեղադրել:
Ուզենգի	Կամարի՝ սյունի կամ պատի վրա նստեցման հարվածը և այդ հարվածի հորիզոնական շարվածքը:
Փոխընդմեջ պատի հյուսք	Քարերի և աղյուսների հաջորդական շարքերից բաղկացած կառուցողական ձև
Քառաթեք տանիք	տանիքի տեսակ, որն ունի առնվազն չորս թեք մակերես:
Քուշթաղասը	Գազիանթեփի ավանդական ճարտարապետության մեջ այն փոքրիկ պատուհանն է, որը տեղադրված է սովորական պատուհաններից վերև՝ օդի շրջանառությունն ապահովելու նպատակով:

